

Centralna banka Bosne i Hercegovine

Godišnje izvješće za 2016. godinu

Sarajevo, ožujak 2017. godine

Uvodna riječ guvernera

Poštovani,

U skladu s člankom 64. Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine („Službeni list Bosne i Hercegovine“ broj 1/97) propisana je obveza Centralne banke Bosne i Hercegovine (CBBiH) da, u roku od tri mjeseca nakon završetka finansijske godine, podnese Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine sljedeća dokumenta:

- Izvješće o stanju gospodarstva
- Izvješće o poslovanju tijekom godine
- Finansijski izvod ovjeren od vanjskog revizora.

Godišnje izvješće Centralne banke Bosne i Hercegovine za 2016. godinu usvojeno je na sjednici Upravnog vijeća CBBiH, održanoj u Sarajevu, 29. ožujka 2017. godine.

CBBiH je i tijekom 2016. godine uspješno ispunjavala sve Zakonom propisane obveze, uključujući i izdavanje domaće valute prema aranžmanu valutnog odbora, pri tome osiguravajući punu konvertibilnost domaće valute.

Iako djelujući u nepovoljnim uvjetima za investiranje koji su na međunarodnim tržištima prisutni od 2014. godine, CBBiH je, ipak, i u 2016. godini ostvarila pozitivan finansijski rezultat. Neto dobit CBBiH za 2016. godinu iznosi 14.062.357,63 KM. Od tog iznosa, u skladu s člankom 27. Zakona o CBBiH, na račun obveza prema proračunu institucija Bosne i Hercegovine, raspoređeno je 60% ili iznos od 8.437.414,58 KM, dok je 40% ili 5.624.943,05 KM raspoređeno u generalne rezerve CBBiH. Kako dostupne prognoze i očekivanja kretanja kamatnih stopa i prinosa, te kretanja cijene zlata i tečaja dolara, ukazuju da će oporavak u eurozoni biti usporen i neuravnotežen, očekuje se da će postojeća struktura portfelja deviznih rezervi u narednim godinama generirati značajno nižu razinu godišnjih kamatnih deviznih prihoda, pa samim tim i značajno nižu razinu ukupnih prihoda CBBiH koja se, u upravljanju deviznim rezervama, u skladu sa Zakonom, mora, prvenstveno, rukovoditi principom sigurnosti investiranja rezervi, ulažući u niskorizične finansijske instrumente.

Odlukom Upravnog vijeća CBBiH od 31.03.2016. godine izmijenjena je politika obvezne rezerve, a koja je stupila na snagu 01.07.2016. godine. Utvrđena je jedinstvena stopa obvezne

rezerve od 10% na osnovicu za obračun obvezne rezerve, bez obzira na ročnost i valutu. Osnovica za obračun obvezne rezerve, koju čine depoziti i pozajmljena sredstva, proširena je za sredstva isključena Odlukama CBBiH iz 2008. i 2009. godine. Konačno, izmijenjena je politika naknade i to na način da se na iznos obvezne rezerve ne obračunava naknada, dok se na iznos sredstava iznad obvezne rezerve obračunava naknada po stopi koja je jednaka 50% stope koju primjenjuje Europska središnja banka na depozite komercijalnih banaka.

Primarni cilj posljednje izmjene politike obvezne rezerve bio je stvaranje zaliha likvidnosti u sustavu, osiguravajući da politika obvezne rezerve, u trenutnim okolnostima, ne ograničava banke u plasiranju kredita. Uvođenjem negativne stope naknade na sredstva koja banke drže kod CBBiH (ali, ipak bar duplo manje negativne nego što bi banke plaćale na deponiranje sredstava u inozemstvu), a na to ih ne obvezuje politika obvezne rezerve, signalizirali smo da bi bila poželjna prekompozicija aktive komercijalnih banaka. CBBiH se odlučila na stopu naknade na višak sredstava iznad obvezne rezerve koja će biti manje negativna od referentne depozitne stope ECB-a, vodeći računa o trenutnom makroekonomskom kontekstu i stabilnosti financijskog sustava.

Tijekom 2016. godine radilo se aktivno na implementaciji aktivnosti iz Strateškog plana CBBiH za razdoblje 2016.-2021. Tako je u 2016. godini pokrenuta inicijativa i izrađen projekat modernizacije i dogradnje žirokliring sustava, Jedinstvenog registra transakcijskih računa i Središnjeg registra kredita, što omogućava transparentnost u financijskom i platnom sustavu, ažurnost podataka, sprečavanje zloupotreba, sprečavanje pranja novca i u skladu je sa standardima i najboljom praksom u zemljama regije i EU. U kontekstu unapređenja osnovnih zadataka CBBiH, veoma su značajna nova pravila za trezorsko poslovanje i rad s gotovim novcem. CBBiH je također aktivno sudjelovala u procesu implementacije zadataka iz Pisma namjere s MMF-om koji se odnose na očuvanje stabilnosti financijskog sektora i oživljavanja kreditne aktivnosti banaka u BiH i pripremu sveobuhvatnog Memoranduma o razumijevanju u oblasti financijske stabilnosti.

Osim redovnih publikacija, poput Godišnjeg izvješća, Izvješća o financijskoj stabilnosti, tromjesečnih Biltena i Mjesečnih ekonomskih pregleda, tijekom 2016. godine, CBBiH je s relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama, razmjenjivala i informacije o ekonomskim trendovima i sustavnim rizicima, kroz specijalizirana izvješća i proširujući standardni set statističkih podataka, te objavljivanjem ciljanih tekstova kroz medije u svrhu

informiranja i edukacije šire javnosti. U sklopu svog mandata, CBBiH je provodila aktivnosti na održavanju odgovarajuće financijske infrastrukture i platni promet u zemlji i s inozemstvom se odvijao bez problema. CBBiH je u potpunosti izvršila svoje obveze koje proizlaze iz uloge fiskalnog agenta.

Također, CBBiH igra veoma važnu i aktivnu ulogu u procesu europskih integracija, gdje je tijekom ove godine bila aktivan sudionik u pripremi odgovara na Upitnik EU u oblasti Ekonomski kriterij i sedam poglavlja kao nadležna institucija ili zainteresirana strana.

Imajući u vidu proces europskih integracija Bosne i Hercegovine, CBBiH želi potvrditi opredijeljenost da, i dalje, unapređuje svoje poslovne procese i radi na uvođenju suvremenih standarda. CBBiH se opredijelila za jednu vrstu organizacijske dinamike, koja nastoji poslovanje, temeljeno na Zakonu o CBBiH, prilagoditi novim zahtjevima i, u tom smislu, uskladiti ga s najboljim praksama središnjeg bankarstva.

CBBiH je u okviru svojih nadležnosti poduzela i niz aktivnosti u promociji financijske edukacije u cilju jačanja financijske inkluzije u BiH. Interno, pokrenut je projekat unapređenja poslovnih procesa i uspostave integriranog sustava upravljanja kvalitetom u CBBiH.

Na kraju, želim iskazati zahvalnost članovima saziva Upravnog vijeća, Uprave, kao i svim uposlenim u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine na profesionalnom pristupu i doprinosu u postizanju ostvarenih rezultata.

dr. Senad Softić

guverner

Pravni status

U skladu s Ustavom – Aneksom 4. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, Centralna banka Bosne i Hercegovine je institucija Bosne i Hercegovine osnovana Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, koji je usvojio Parlament Bosne i Hercegovine 20. lipnja 1997.¹ i počela je s radom 11. kolovoza 1997. Osnovni ciljevi i zadaci Centralne banke Bosne i Hercegovine, utvrđeni Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, jesu:

- da postigne i očuva stabilnost domaće valute (konvertibilne marke) tako što je izdaje uz puno pokriće u slobodnim konvertibilnim deviznim sredstvima, u skladu s aranžmanom poznatim pod nazivom valutni odbor, prema fiksnom tečaju: jedna konvertibilna marka za jednu njemačku marku. Od 1. siječnja 2002. konvertibilna marka vezana je za euro prema tečaju: jedna konvertibilna marka za 0,511292 eura, odnosno jedan euro iznosi 1,955830 konvertibilnih maraka;
- da definira i kontrolira provođenje monetarne politike Bosne i Hercegovine;
- da drži službene devizne rezerve i upravlja njima na siguran i profitabilan način;
- da održava odgovarajuće platne i obračunske sustave;
- da koordinira djelatnosti agencija za bankarstvo entiteta nadležnih za izdavanje bankarskih licenci i superviziju banaka;
- da prima depozite od institucija na razini Bosne i Hercegovine, odnosno depozite entiteta i njihovih javnih institucija na osnovi zajedničke odluke entiteta, kao i depozite komercijalnih banaka;
- da izdaje propise i smjernice za ostvarivanje djelatnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine u okviru ovlaštenja utvrđenih Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine;

¹ "Službeni glasnik BiH", 1/97, 29/02, 13/03, 14/03, 9/05, 76/06 i 32/07.

- da sudjeluje u radu međunarodnih organizacija koje rade na utvrđivanju finansijske i ekonomske stabilnosti, te zastupa Bosnu i Hercegovinu u međuvladinim organizacijama o pitanjima monetarne politike.

Centralna banka Bosne i Hercegovine potpuno je neovisna od Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske, te bilo koje javne agencije i organa, a u cilju objektivnog provođenja svojih zadataka. Centralna banka Bosne i Hercegovine svoju djelatnost obavlja preko Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, Uprave CBBiH i osoblja.

Upravno vijeće Centralne banke Bosne i Hercegovine je organ Centralne banke Bosne i Hercegovine nadležan za utvrđivanje monetarne politike i kontrolu njenog provođenja, organizaciju i strategiju Centralne banke Bosne i Hercegovine, u skladu s ovlaštenjima utvrđenim Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine. Upravno vijeće Centralne banke Bosne i Hercegovine sastoji se od pet članova, koje imenuje Predsjedništvo Bosne i Hercegovine i između svojih članova bira guvernera, koji je ujedno i predsjedatelj ovog organa i Uprave CBBiH. Guverner je glavni izvršni funkcionar zadužen za svakodnevno poslovanje Centralne banke Bosne i Hercegovine. Uprava CBBiH, koju čine guverner i tri viceguvernera (koje imenuje guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine), na zahtjev guvernera, kao glavnog izvršnog funkcionara, operativno provodi aktivnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine i usklađuje aktivnosti organizacijskih jedinica.

Za kontrolu rizika u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, imenuje glavnog internog revizora i zamjenike glavnog internog revizora.

Poslovanje Centralne banke Bosne i Hercegovine ostvaruje se preko Centralnog ureda sa sjedištem u Sarajevu, tri glavne jedinice sa sjedištem u Sarajevu, Mostaru i Banjoj Luci i dvije podružnice sa sjedištem na Palama i u Brčko distriktu.

Kazalo

Uvodna riječ guvernera	ii
Pravni status.....	v
Lista tablica.....	ix
Lista slika.....	ix
Kratice	xii
1. Ekonomska kretanja u 2016. godini	16
1.1 Međunarodno ekonomsko okruženje	16
1.1.1 Trendovi u realnom sektoru	16
1.1.2 Monetarni trendovi	22
1.2 Izvješće o stanju bh. gospodarstva.....	27
1.2.1 Realni sektor.....	29
I. Osnovne gospodarske djelatnosti	30
II. Cijene.....	36
III. Zaposlenost i plaće	41
1.2.2 Fiskalni sektor	44
1.2.3 Bankarski sektor	54
1.2.4 Vanjski sektor.....	59
IV. Platna bilanca	59
V. Nominalni i realni efektivni devizni tečaj	64
2. Izvješće o aktivnostima CBBiH u 2016. godini.....	67

2.1	Monetarna politika	69
2.2	Račun rezervi kod CBBiH.....	71
2.3	Upravljanje deviznim rezervama	76
2.4	Upravljanje gotovim novcem	82
2.5	Održavanje platnih sustava.....	89
2.6	Uloga fiskalnog agenta.....	92
2.7	Prikupljanje i kreiranje statističkih podataka	94
2.8	Praćenje sustavnih rizika u finansijskom sustavu	96
2.9	Suradnja s međunarodnim institucijama i rejting agencijama.....	98
2.10	Proces interne revizije	100
2.11	Ostalo.....	102
2.11.1	Upravljanje ljudskim resursima.....	102
2.11.2	Komuniciranje s javnosti i društveno odgovorno poslovanje	105
3.	Financijski izvještaji i Izvještaj nezavisnog vanjskog revizora	107
4.	Publikacije i web servisi	108
5.	Statističke tablice	110

Lista tablica

Tablica 1.1:	Utjecaj Brexita na europsko financijsko tržište	18
Tablica 1.2:	Stopa rasta realnog BDP u EU i zemljama eurozone.....	19
Tablica 1.3:	Stopa inflacije u EU i zemljama eurozone	20
Tablica 1.4:	Stopa nezaposlenosti u EU i zemljama eurozone	20
Tablica 1.5:	Vrijednost EURIBOR-a.....	26
Tablica 1.6:	Namjena novopozajmljenih sredstava u 2016. godini	49
Tablica 1.7:	Emisije javnog duga bh. entiteta	51
Tablica 1.8:	Prosječne stope prinosa na primarnom tržištu javnog duga bh. entiteta, u 2016. godini, u %	53
Tablica 2.1:	Indikatori likvidnosti bankarskog sektora u BiH	76
Tablica 2.2:	Prosječna ponderisana kamatna stopa na devizne rezerve CBBiH i prosječne tržišne kamatne stope i prinosi na državne obveznice u eurozoni.....	77
Tablica 2.3:	Platni promet preko komercijalnih banaka	89
Tablica 2.4:	Pregled prometa karticama na ATM i POS uređajima.....	90
Tablica 2.5:	Realizovane vrijednosti po karticama na principu rezidentnosti	90
Tablica 2.6:	Zastupljenost kartica prema brendovima.....	91
Tablica 2.7:	Rukovodna struktura CBBiH na kraju 2016. godine	103

Lista slika

Slika 1.1:	Ukupna aktiva svih banaka iz sustava FED-a.....	17
Slika 1.2:	Prirast javnog duga u eurozoni i SAD i nekim europskim zemljama	21
Slika 1.3:	Godišnje stope rasta robnih cijena	22
Slika 1.4:	Ključne kamatne stope vodećih središnjih banaka	23
Slika 1.5:	Monetarni i kreditni agregati u eurozoni	24
Slika 1.6:	Tečaj eura i inflacija u eurozoni	25
Slika 1.7:	Stopa prinosa na desetogodišnje obveznice zemalja eurozone.....	26
Slika 1.8:	Godišnje promjene nominalnog i realnog BDP-a.....	28
Slika 1.9:	Osnovni uzroci promjena u realnom BDP-u u prva tri tromjesečja u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.....	29
Slika 1.10:	Tromjesečne promjene indeksa industrijske proizvodnje	30
Slika 1.11:	Doprinos godišnjim promjenama industrijske proizvodnje po područjima ...	32
Slika 1.12:	Stope rasta i udio glavnih grupa proizvoda industrijske proizvodnje	33

Slika 1.13:	Godišnje promjene obujma proizvodnje u građevinarstvu.....	34
Slika 1.14:	Godišnje promjene indeksa distributivne trgovine, (Q/Q-4).....	35
Slika 1.15:	Godišnje promjene u noćenjima i prosječan boravak turista.....	36
Slika 1.16:	Stope promjene u razini cijena mjerene indeksom potrošačkih cijena	38
Slika 1.17:	Stvarna i procijenjena temeljna inflacija	39
Slika 1.18:	Godišnje promjene u razini cijena.....	40
Slika 1.19:	Stope promjene broja nezaposlenih u odnosu na isto tromjesečje prethodne godine	42
Slika 1.20:	Doprinosi rastu broja zaposlenih po područjima	43
Slika 1.21:	Iznos i postotak promjene prosječne godišnje neto plaće	44
Slika 1.22:	Primarna fiskalna bilanca u % BDP-a.....	45
Slika 1.23:	Prihodi od neizravnih poreza	47
Slika 1.24:	Vanjski dug sektora vlade i godišnje promjene iznosa otplate vanjskog duga	48
Slika 1.25:	Servisirani vanjski dug u % BDP-a.....	49
Slika 1.26:	Zaduženost generalne vlade kod komercijalnih banaka.....	50
Slika 1.27:	Prosječne stope prinosa na primarnom tržištu javnog duga bh. entiteta i njihov varijabilitet u 2016. godini	52
Slika 1.28:	Razlika u prosječim stopama prinosa na primarnom tržištu javnog duga bh. entiteta u 2016. godini u odnosu na 2015. godinu	53
Slika 1.29:	Tromjesečne promjene u deviznim rezervama i neto stranoj pasivi komercijalnih banaka	55
Slika 1.30:	Mjesečne promjene u stavkama strane pasive i strane aktive komercijalnih banaka	56
Slika 1.31:	Doprinosi ukupnom rastu kredita po sektorima.....	57
Slika 1.32:	Doprinosi ukupnom rastu depozita po sektorima	58
Slika 1.33:	Profitabilnost prosječne aktive (ROAA) i prosječnog kapitala (ROAE)	59
Slika 1.34:	Tekući račun i njegove komponente	60
Slika 1.35:	Financijski račun i njegove komponente	61
Slika 1.36:	Smanjenje/povećanje trgovinskog deficita po grupama proizvoda	64
Slika 1.37:	Godišnje promjene nominalnog tečaja KM prema odabranim valutama u prosincu	65
Slika 1.38:	Nominalni i realni efektivni tečaj KM	66

Slika 2.1:	Devizne rezerve CBBH	67
Slika 2.2:	Promjene u čimbenicima koji imaju dominantan utjecaj na promjene razine deviznih rezervi CBBiH	68
Slika 2.3:	Relativni značaj čimbenika za promjene razine deviznih rezervi CBBiH	69
Slika 2.4:	Pokrivenost monetarne pasive neto deviznim rezervama	71
Slika 2.5:	Stanje računa rezervi kod CBBH	72
Slika 2.6:	Godišnje stope rasta monetarnih agregata	74
Slika 2.7:	Godišnje stope rasta komponenti novčane mase	74
Slika 2.8:	Struktura investiranja deviznih rezervi CBBiH	80
Slika 2.9:	Prosječne godišnje stope prinosa na devizne rezerve CBBH	82
Slika 2.10:	Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka	83
Slika 2.11:	Apoenska struktura novčanica	84
Slika 2.12:	Apoenska struktura kovanica	84
Slika 2.13:	Povećanje broja novčanica i kovanica po apoenima u odnosu na 2015. godinu	85
Slika 2.14:	Izdane novčanice i kovanice po apoenima u 2016. godini	86
Slika 2.15:	Izlazi gotovog novca (KM) u 2016. godini	87
Slika 2.16:	Apoenska struktura krivotvorenih novčanica u 2016. godini	88
Slika 2.17:	Apoenska struktura krivotvorenih kovanica u 2016. godini	88
Slika 2.18:	Broj zaposlenih u CBBiH	104

Kratice

AAA	Financijski instrumenti za kreditnim rejtingom AAA (eng. triple A)
ABSPP	Program kupovine vrijednosnih papira pokrivenih imovinom (eng. Asset-backed securities purchase programme)
ATM	Bankomat
BAM	Valutni kod konvertibilne marke
BCC	Program bilateralne pomoći i izgradnje kapaciteta (eng. Bilateral Assistance and Capacity Building Program)
BDP	Bruto domaći proizvod
bh.	bosanskohercegovački
BHAS	Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine
BiH	ISO kod zemlje za Bosnu i Hercegovinu
BIS	Banka za međunarodne namire (eng. Bank for International Settlements)
BLSE	Banjalučka burza a.d. Banjaluka
CBBiH	Centralna banka Bosne i Hercegovine
CBPP3	Treći program kupovine pokrivenih obveznica (eng. Covered Bond Purchase Programme)
cca	približno, oko
CEFTA	Srednjoeuropski sporazum o slobodnoj trgovini
CIF	trgovačka klauzula koja zahtjeva od prodavca da plati troškove prijevoza i osiguranja robe
CPI	indeks potrošačkih cijena (eng. Consumer Price Index)
SRK	Središnji registar kredita
DB	Brčko distrikt Bosne i Hercegovine
Distrikt	Brčko distrikt Bosne i Hercegovine
EC	Europska komisija
ECB	Europska središnja banka
EONIA	Jednodnevna međubankarska kamatna stopa u eurozoni
ESA 2010	Europski standardni računi (eng. European Standard Accounts, 2010 (ESA))
EU 28	28 zemalja Europske unije
EUR	valuta zone EUR

EURIBOR	međubankarska kamatna stopa na europskom tržištu novca
Eurostat	Statistički zavod Europske unije
EURUSD	tečaj valute zone EUR u odnosu na valutu SAD
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FED	Središnja banka Sjedinjenih Američkih Država (eng. Federal Reserves)
FFR	referentna kamatna stopa Središnje banke Sjedinjenih Američkih Država (eng. Fed Fund Rate)
FOB	franko, prodavac snosi troškove transporta do luke, kao i trškove utovara
FOMC	Federalni odbor za operacije na otvorenom tržištu (eng. Federal Open Market Committee)
Fond PIO Republike Srpske	Fond penzijsko-invalidskog osiguranja Republike Srpske
FZ MIO/PIO	Federalni zavod za mirovinsko i invalidsko osiguranje
GEO6	Šesta razina geografskog razdvajanja (eng. 6th level of geographical breakdown)
GIIS	Postdiplomski institut za međunarodne studije u Ženevi (eng. Graduate Institute of International Studies)
GIZ	Njemačko društvo za međunarodnu suradnju (njem. Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit)
GJ	glavna jedinica Centralne banke Bosne i Hercegovine
HICP	harmonizirani indeks potrošačkih cijena (eng. Harmonised Index of Consumer Prices)
HRMIS	Informacijski sustav za upravljanje ljudskim resursima (eng. Human Resources Management Information System)
IBRD	Međunarodna banka za obnovu i razvoj (eng. The International Bank for Reconstruction and Development)
IDA	Udruga za međunarodni razvoj (eng. The International Development Association)

IPA	Program instrumenata za pretpristupnu pomoć (eng. Instrument for Pre-Accession Assistance – Programme)
IT	Informacijske tehnologije
JRTR	Jedinstveni registar transakcijskih računa
KM	Valutni simbol konvertibilne marke
koridor Vc	Koridor pet ce
MIGA	Multilateralna agencija za garanciju investiranja (eng. The Multilateral Investment Guarantee Agency)
MMF	Međunarodni monetarni fond
NEER	Nominalni efektivni devizni tečaj
Ø	Prosjek
OR	Obvezna rezerva
p.b.	Postotni bod
PDV	Porez na dodatu vrijednost
POS	terminali na mjestu prodaje (eng. point of sale)
PPKS	Prosječna ponderirana kamatna stopa
PSPP	Program kupovine javnog sektora (eng. Public Sector Purchase Programme)
QE	Program kvantitativnih olakšica (eng. Quantitative Easing Program)
REER	Realni efektivni devizni tečaj
RR	račun rezervi kod Centralne banke
RS	Republika Srpska
RTGS	Platni sustav bruto poravnanja u realnom vremenu
SAD	Sjedinjene Američke Države
SASE	Sarajevska burza d.d. Sarajevo
SBA/Stand by arrangement	Kreditni aranžman u slučaju potrebe
SDR	Specijalna prava vučenja (eng. Special Drawing Rights)
SECO	Državni tajnik za ekonomske poslove (State Secretariat for Economic Affairs)
SOFS	Stalni odbor za financijsku stabilnost
TLTRO	Ciljane operacije dugoročnog refinanciranja (eng. Targeted longer-term refinancing operations)
UNO	Uprava za neizravno oporezivanje
UK	koji se odnosi na Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije

UN	Ujedinjene nacije
UNCTAD	Konferencija Ujedinjenih nacija za trgovinu i razvoj
US	koji se odnosi na Sjedinjene Američke Države
USD	valuta Sjedinjenih Američkih Država
VP	vrijednosni papiri
WEO	Publikacija MMF-a, Svjetski ekonomski izgledi (eng. World Economic Outlook)

1. Ekonomska kretanja u 2016. godini

1.1 Međunarodno ekonomsko okruženje

1.1.1 Trendovi u realnom sektoru

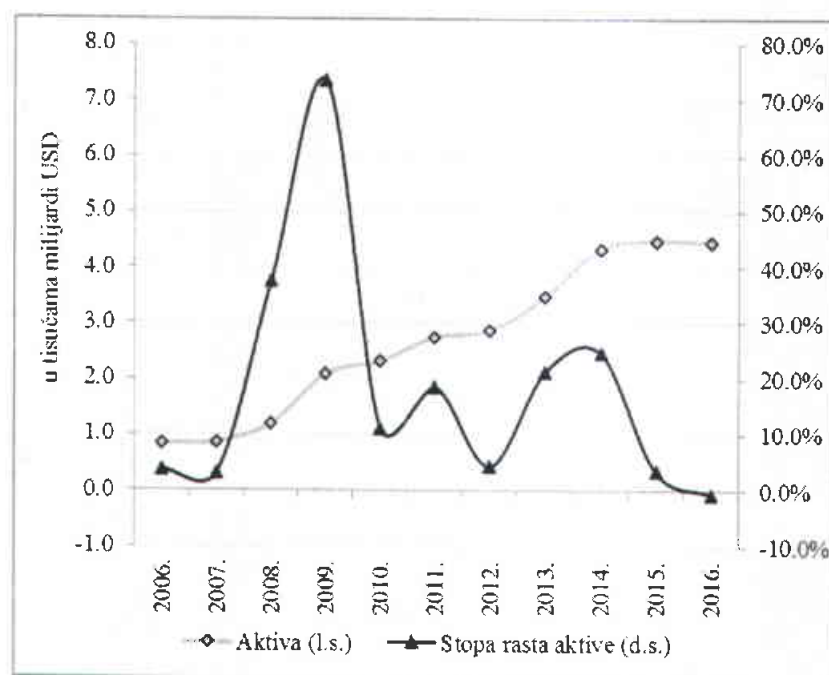
Uprkos mjerama ekonomskog intervencionizma, rast u razvijenim ekonomijama u 2016. je niži nego u 2015. godini, a u zemljama u razvoju, kao i na razini svjetske ekonomije, gospodarski rast je neznatno niži od onoga u prethodnoj godini. Svjetska ekonomija je u 2016. godini porasla za oko 3,1% (u 2015. godini rast je bio 3,2%), a rast nije ravnomjerno raspoređen². Dok su razvijene zemlje zabilježile porast za svega 1,6% (u prethodnoj godini rast je bio 2,1%), tržišta na nastajanju i zemlje u razvoju su zabilježili porast za 4,1%.

Vodeći trendovi, koji su presudno utjecali na kretanje svjetske ekonomije u 2016. godini, jesu ublažavanje pada cijena robe u odnosu na 2015. godinu i rast nekih cijena robe i najava novog rasta referentnih kamatnih stopa FED-a do kojega je i došlo krajem godine, kao i prestanak izuzetno ekspanzivne monetarne politike u najvećoj svjetskoj ekonomiji, u sklopu provođenja mjera za normalizaciju monetarne politike³ (slika 1.1). Prvi put nakon započinjanja programa kvantitativnog popuštanja (2007. godine) u 2016. godini je zabilježen pad aktive FED-a (2016/2015= -0,6%), što je zajedno s povećanjem referentne kamatne stope dio programa normalizacije monetarne politike FED-a. Na odluku o podizanju referentne kamatne stope FED-a su utjecali rast inflacije (u studenome godišnja stopa inflacije je bila 1,7%), niska stopa nezaposlenosti (4,6% u studenome 2016.) i rast ekonomske aktivnosti (1,7% rast realnog BDP-a u trećem tromjesečju 2016. godine (q/q-4), a 1,3% u drugom tromjesečju 2016. godine), ali i pozitivna očekivanja u vezi s uvjetima na tržištu rada i u vezi s ostvarivanjem ciljane inflacije od 2%.

² WEO, siječanj 2017.

³ Normalizacija monetarne politike FED-a (eng. monetary policy normalization) je započela u prosincu 2015. godine, kada je FED prvi put poslije sedam godina odlučio da poveća ciljani interval stope na federalna sredstva.

Slika 1.1: Ukupna aktiva svih banaka iz sustava Federalnih Rezervi

Izvor: fred.stlouisfed.org.

Promjena tečaja monetarne politike FED-a u 2016. godini uz još uvijek neizmijenjenu politiku ECB-a je dovela do nastavka divergencije monetarnih politika s posljedicama na globalnu aprecijaciju USD i deprecijaciju eura prema dolaru.

Dva događaja koja su obilježila 2016. godinu jesu ekonomsko-bankarska kriza u Italiji i Brexit tj. odluka britanskih građana da izađu iz EU.⁴ U odnosu na 2007. godinu italijanski BDP je u 2016. godini manji za oko 8%, a loši krediti su cca 20% BDP-a. Italijanski javni dug je 133,2% BDP-a (2016. godine), a ukupna zaduženost svih sektora je oko 259% BDP-a, dok je strukturni saldo javnih financija u minusu posljednjih 10 godina (eng. *general government structural balance*). S obzirom na to da je italijanska ekonomija treća po veličini europska ekonomija, stanje u italijanskom bankarstvu i visoka zaduženost italijanske ekonomije je tijekom 2016. godine predstavljalo veliki rizik po bankarski sustav eurozone. Iako bh. banke u vlasništvu italijanskih rezidenata kontroliraju 33% bh. bankarske aktive u 2016. godini, rast reputacijskih

⁴ Referendum za izlazak/ostanak Velike Britanije u EU je održan 23.06.2016. godine, a rezultati su priopćeni 24.06.2016. godine.

rizika nije doveo do bilo kakvih značajnih poremećaja u poslovanju ove grupe banaka niti do negativnih utjecaja na bh. finansijsku stabilnost.

Ishod britanskog referenduma na kojem je demonstrirana volja britanskih građana da napuste EU je imao momentalan izravan utjecaj na europsko finansijsko tržište (tablica 1.1). Prinosi na obveznice zemalja koje nemaju ekonomske debalanse su momentalno smanjeni i čak postali negativni, dok su prinosi na obveznice zemalja s ekonomske periferije naglo porasli.

Tablica 1.1: Utjecaj Brexita na europsko finansijsko tržište

	Stopa prinosa na tržištu desetogodišnjih državnih obveznica, %				VSTOXX,
	Njemačka	Austrija	Grčka	Italija	Indeks
20.06.2016.	0.051	0.405	7.802	1.432	34.22
21.06.2016.	0.050	0.403	7.904	1.447	34.47
22.06.2016.	0.061	0.408	7.994	1.435	36.04
23.06.2016.	0.093	0.437	7.779	1.400	32.06
24.06.2016.	-0.047	0.355	8.647	1.557	35.43
27.06.2016.	-0.116	0.277	8.708	1.509	35.00
28.06.2016.	-0.112	0.263	8.607	1.399	31.01

Izvor: Bloomberg.

Prema prvoj prognozi⁵ očekivana stopa rasta realnog BDP-a eurozone u 2017. godini, nakon odluke o izlasku Velike Britanije, je sa 1,6% korigirana na 1,4%. Kasnije analize⁶ su pokazale da je Brexit najvjerojatnije samo regionalni makroekonomski šok prije nego globalni, te da će on na eurozonu negativno utjecati kroz smanjenje britanske tražnje za izvozom eurozone. Odluka o izlasku Velike Britanije iz EU tijekom 2016. godine nije se odrazila na ekonomiju Bosne i Hercegovine zbog niskog intenziteta vanjskotrgovinskih odnosa BiH i Velike Britanije. Ali, mogu se očekivati neizravne negativne posljedice na našu ekonomiju zbog usporavanja stope gospodarskog rasta u eurozoni usljed slabljenja njenih trgovačkih veza s Velikom Britanijom.

⁵ ECB, srpanj 2016. godine.

⁶ Ekonomski bilten ECB, 6/2016.

Tijekom 2016. godine, pod utjecajem ekspanzivne monetarne politike ECB-a, izloženost europskih banaka prema realnom sektoru je rasla brže nego u 2015. godini, što je uz rast osobne i investicijske potrošnje i poboljšanje položaja vanjskotrgovinskog sektora usljed deprecijacije eura, u jednom dijelu europskih zemalja dovelo do viših stopa rasta ekonomske aktivnosti nego u 2015. godini (tablica 1.2). Ipak, gospodarski rast na razini eurozone i EU nije viši od onoga koji je ostvaren u 2015. godini. S izuzetkom Danske i djelomično Švedske sve ostale zemlje u kojima živi naše iseljništvo još uvijek imaju značajno niže stope ekonomskog rasta u odnosu na 2007. godinu.

Tablica 1.2: Stopa rasta realnog BDP u EU i zemljama eurozone

	u %							
	EU	Eurozona	Danska	Njemačka	Hrvatska	Austrija	Slovenija	Švedska
2007.	3.05	3.01	0.91	3.26	5.15	3.62	6.94	3.40
2008.	0.42	0.42	-0.51	1.08	2.05	1.55	3.30	-0.56
2009.	-4.37	-4.52	-4.91	-5.62	-7.38	-3.80	-7.80	-5.18
2015.	2.23	2.04	1.61	1.72	1.64	0.96	2.32	4.08
2016.	1.89	1.73	0.99	1.88	2.79	1.50	2.47	3.31

Izvor: Europska komisija. Napomena: BDP izražen u cijenama iz 2010. godine.

U 2016. godini deflatorni pritisci su ili oslabili (Hrvatska, Slovenija) ili su u potpunosti nestali (Švedska, Austrija), ali stopa inflacije u 2016. godini je i dalje niska u usporedbi s ciljanom stopom inflacije (blizu, ali ispod, 2%), (tablica 1.3).

Tablica 1.3: Stopa inflacije u EU i zemljama eurozone

	u %							
	EU	Eurozona	Danska	Njemačka	Hrvatska	Austrija	Slovenija	Švedska
2007.	2.4	2.2	1.7	2.3	2.7	2.2	3.8	1.7
2008.	3.7	3.3	3.6	2.8	5.8	3.2	5.5	3.3
2009.	1.0	0.3	1.0	0.2	2.2	0.4	0.9	1.9
2015.	0.0	0.0	0.2	0.1	-0.3	0.8	-0.8	0.7
2016.	0.3	0.2	0.0	0.4	-0.6	1.0	-0.2	1.1

Izvor: Eurostat. Napomena: Prosječna godišnja stopa inflacije na osnovi HICP indeksa.

U skoro svim zemljama EU i eurozone stopa nezaposlenosti je u 2016. godini smanjena u odnosu na 2015. godinu, a u prosjeku pad iznosi oko 1 p.b, za koliko je nezaposlenost smanjena i u Sloveniji i u Njemačkoj (tablica 1.4). Ipak, skoro sve zemlje imaju još uvijek visoku stopu nezaposlenosti, veću nego što je ona bila u kriznom razdoblju, a jedino je Njemačka više nego prepolovila stopu nezaposlenosti. U nekim zemljama EU, poput Danske i Švedske, iako je gospodarski rast u posljednje dvije godine približno na razini onoga u pretkriznom razdoblju (2007. godina) stopa nezaposlenosti je još uvijek vrlo visoka, a u Danskoj čak duplo veća nego uoči izbijanja globalne ekonomsko-financijske krize.

Tablica 1.4: Stopa nezaposlenosti u EU i zemljama eurozone

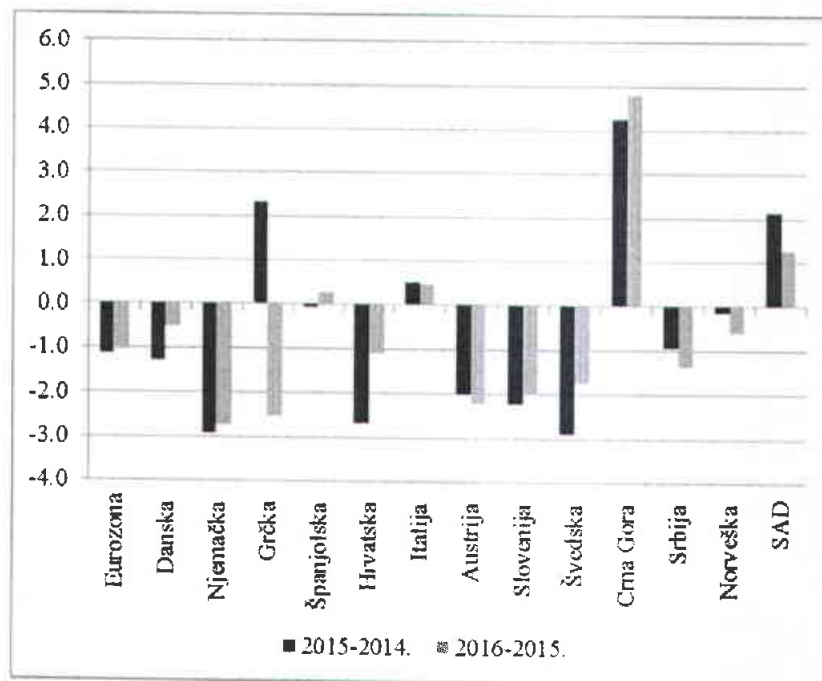
	u %							
	EU	Eurozona	Danska	Njemačka	Hrvatska	Austrija	Slovenija	Švedska
12/2007.	7.0	7.4	3.1	8.2	10.5	4.1	4.9	5.6
12/2008.	7.7	8.4	4.3	7.4	9.3	4.7	4.4	6.4
12/2009.	9.4	10.1	6.8	7.3	10.0	5.0	6.5	8.6
12/2015.	9.0	10.5	6.0	4.5	15.9	5.7	8.7	6.7
12/2016.	8.1	9.5	6.1	3.5	12.2	5.5	7.8	6.5

Izvor: Eurostat.

Većina europskih zemalja je i dalje iznad mastriških kriterija koji se odnose na visinu javnog duga, a u 2016. godini je u mnogima od njih, pa i u onima koje nisu članice EU (Srbija) nastavljena ekonomska politika smanjenja javnog duga, za razliku od npr. SAD (slika 1.2). U našem neposrednom okružju jedini izuzetak je Crna Gora, dok Hrvatska i Srbija dvije godine uzastopno smanjuju relativnu vrijednost javnog duga. Italija je blago povećala javni dug, Grčka je u 2015. godini i 2016. godini ostvarila gotovo identičan rast / pad javnog duga, a ukupan javni dug eurozone u 2016. godini od 90,41% je za 1 p.b. manji u odnosu na prošlu godinu.

Javni dug Norveške je 31,08% BDP-a, Njemačke 65,5%, Italije 133,26%, Grčke 177,21%, a SAD-a 108,54%.

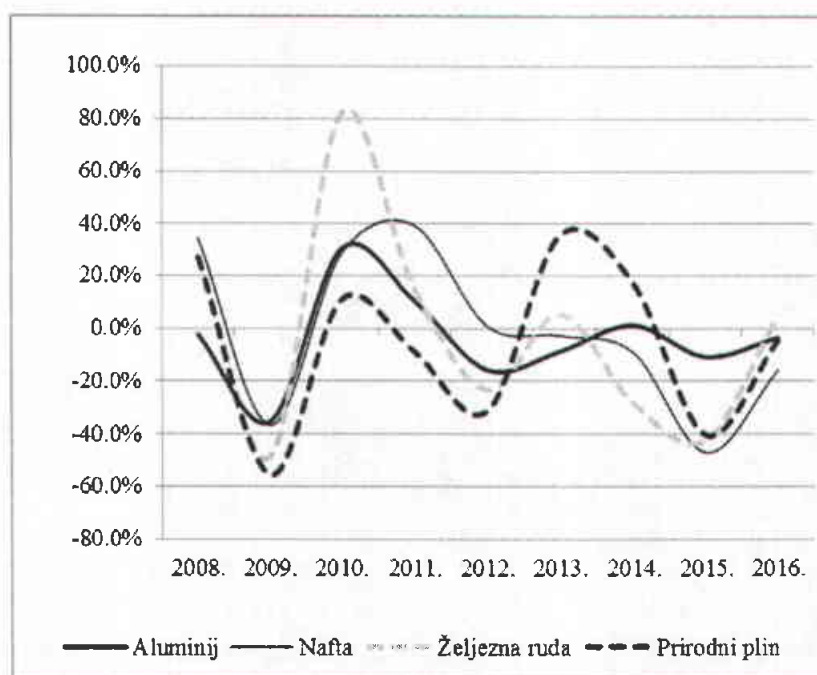
Slika 1.2: Prirast javnog duga u eurozoni i SAD i nekim europskim zemljama

Izvor: Europska komisija

Na tržištu robe je u 2016. godini došlo do usporavanja pada cijena robe u odnosu na 2015. godinu, a neke cijene robe su i porasle (slika 1.3). Od ključnih cijena robe najviše je u 2016. godini pala cijena nafte, a cijena zlata je u odnosu na 2015. godinu porasla za 7,6% (2015/2014 = -8,3%). Značajno je smanjena stopa pada cijene aluminija i prirodnog plina, a cijena rude željeza je u odnosu na prethodnu godinu porasla za 4,6% (2015/2014 = -42,4%).

Slika 1.3: Godišnje stope rasta robnih cijena

Izvor: Svjetska banka

1.1.2 Monetarni trendovi

Mada je krajem godine ECB-a najavila postupno ublažavanje trenutačne monetarne politike, oličene u prije svega kupovini obveznica u iznosu od 80 milijardi EUR mjesečno⁷, cijela 2016. godina je protekla u izuzetno ekspanzivnoj monetarnoj politici ECB-a. Kreditni rast je u 2016. godini potaknut (slika 1.4) dodatnim smanjenjem referentnih kamatnih stopa ECB-a, što je uz smanjenje pada cijena na tržištima robe (u odnosu na prethodnu godinu), pa i na tržištu nafte, dovelo do slabljenja izuzetno jakih deflatornih pritisaka.

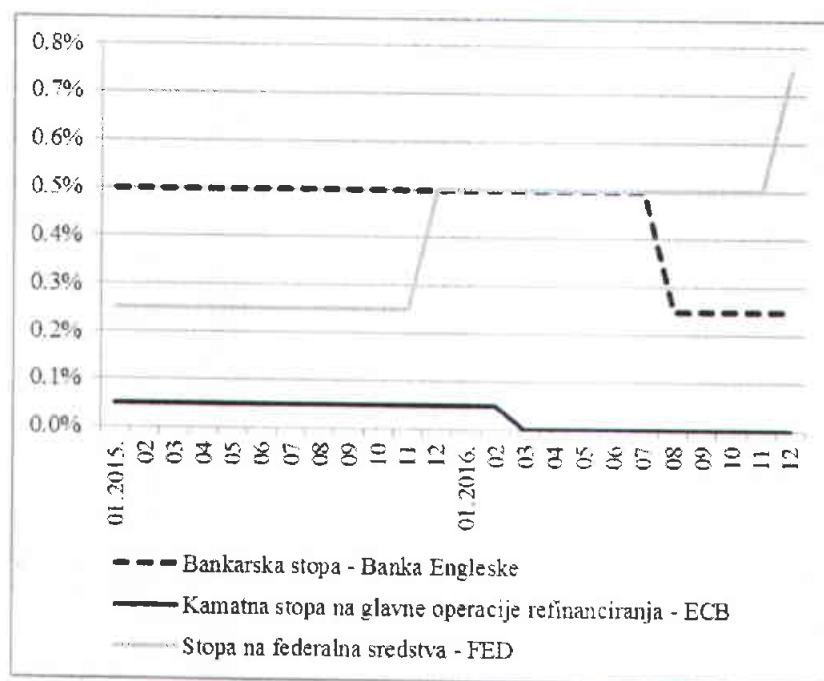
Već početkom godine ECB je smanjila sve tri referentne kamatne stope. U prvom tromjesečju 2016. godine (odluka stupila na snagu 16.03.2016. godine) kamatna stopa na kreditne olakšice

⁷ Kupovina financijskih instrumenata je od 1. travnja 2016. godine povećana sa 60 milijardi EUR na 80 milijardi eura (odluka donesena 10.03.2016. godine).

je sa 0,3% smanjena na 0,25%, kamatna stopa na glavne operacije refinanciranja je sa 0,05% smanjena na 0,0%, dok je kamatna stopa na depozitne olakšice sa -0,3% smanjena na -0,4%.

Kao i krajem prošle godine i krajem 2016. godine, FED je odlučio da poveća kamatnu stopu na federalna sredstva te je tako prethodni koridor 0,25% - 0,5%, zamijenjen s koridorom 0,5% - 0,75%, dok je Banka Engleske usljed usporavanja rasta britanske ekonomije kao posljedica odluke o izlasku iz EU u kolovozu 2016. godine smanjila svoju referentnu kamatnu stopu (eng. Bank Rate) sa 0,5% na 0,25%. FED nisu mijenjale obujam ponude novca tijekom 2016. godine, koji je tijekom proteklih godina značajno povećan kroz tri programa kvantitativnih olakšica. Ipak, kamatne stope u SAD-u su u ovom razdoblju bilježile rast, osobito u odnosu na prinose obveznica zemalja eurozone, a pod utjecajem očekivanog smanjenja monetarnih stimulansa u SAD-u i povećanja razlika u monetarnim politikama koje provode FED i ECB u pogledu visine referentne kamatne stope.

Slika 1.4: Ključne kamatne stope vodećih središnjih banaka

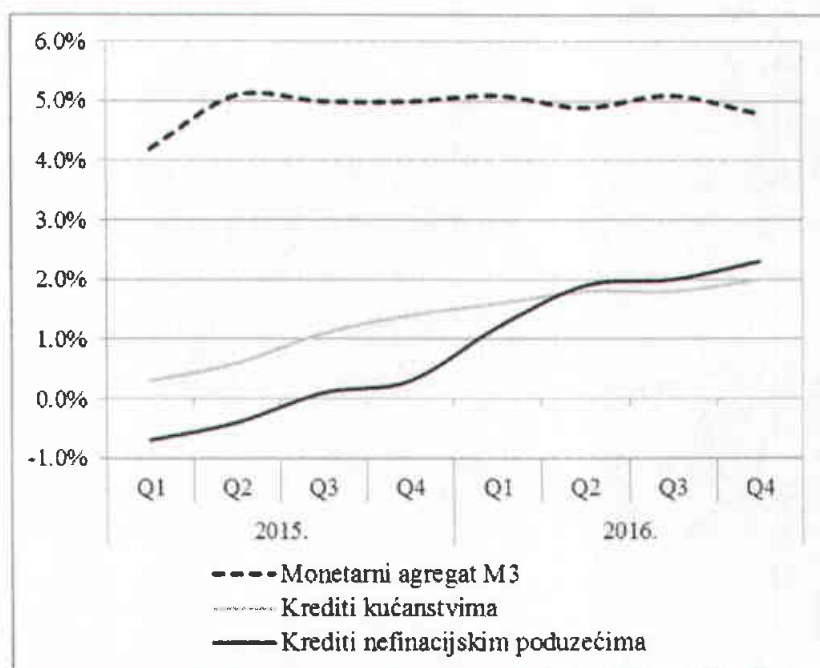

Izvor: ECB i FED. Napomena: Za referentnu kamatnu stopu FED-a je uzeta gornja granica intervala.

Stope rasta kredita kućanstvima i kredita poduzećima u eurozoni u 2016. godini su značajno više od onih u 2015. godini, iako je najširi europski monetarni agregat M3 zadržao stope

rasta iz prethodne godine (slika 1.5). Na kraju 2016. godine u odnosu na kraj 2015. godine, nakon dugotrajne stagnacije kredita realnom sektoru, stope rasta kredita nefinancijskim poduzećima i kućanstvima su gotovo izjednačene na razini od oko 2% (m/m-12).

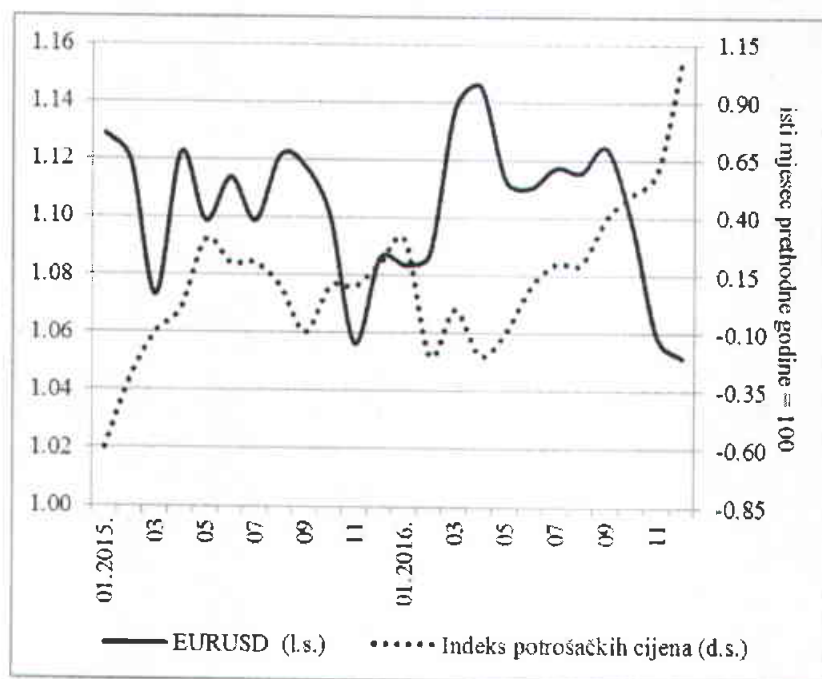
Slika 1.5: Monetarni i kreditni agregati u eurozoni

Izvor: ECB.

Postojan kreditni rast, uz smanjenje pada cijena robe u odnosu na prethodnu godinu, ne samo da su prekinuli deflatorna kretanja u eurozoni, već su i podigli inflaciju na najvišu razinu u promatranom razdoblju protekle dvije godine (slika 1.6). Zahvaljujući globalnom trendu smanjenja deflatorskih pritiska na tržištu robe i prijenosu učinaka novčane politike ECB-a na kreditnu politiku europskih banaka, uz zaokret u novčanoj politici FED-a, koji je tijekom prošle godine povećao stupanj restriktivnosti monetarne politike, došlo je i do naglog slabljenja eura, što je bio dodatni katalizator rasta potrošačkih cijena u eurozoni. U odnosu na najviši tečaj EURUSD tijekom godine (04/2016 = 1,15), do kraja 2016. godine euro je deprecirao prema dolaru za 8,2%, a tečaj EURUSD je 1,05. Potrošačke cijene su sa najniže razine u 2016. godini od -0,2% (04/2016/04/2015.) porasle do kraja godine za 1,1% (12/2016/12/2015).

Slika 1.6: Tečaj eura i inflacija u eurozoni

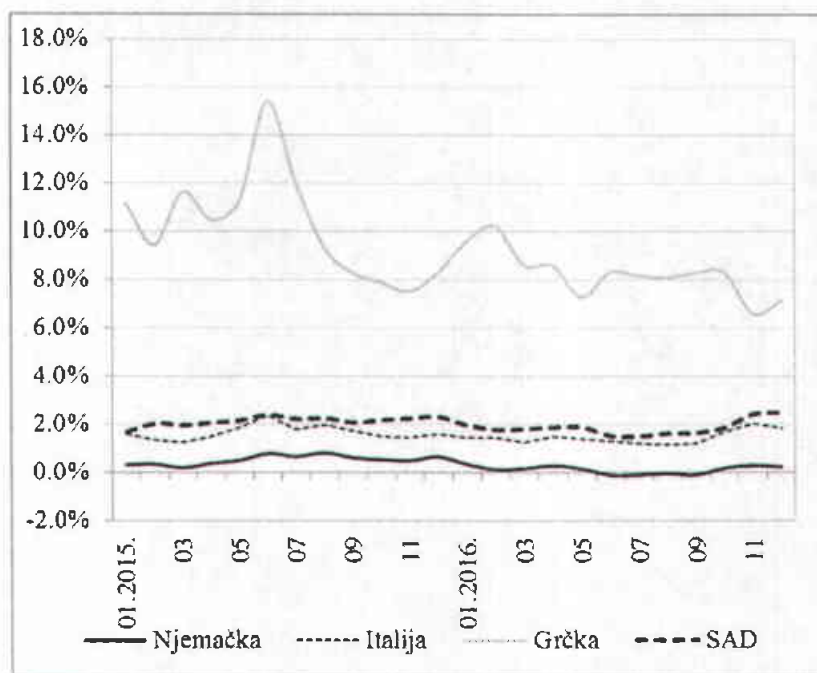

Izvor: ECB.

Iako je ekspanzivna monetarna politika ECB-a dovela do smanjenja stopa prinosa u zemljama europskog središta i europske periferije (slika 1.7), najava prestanka kvantitativnog popuštanja (10/2016. godine) je dovela do rasta stopa prinosa na sekundarnom tržištu državnog duga većine zemalja eurozone. Ovakva reakcija tržišta, uz nizak i povremeno negativan, prinos na njemačke obveznice, motivira na dodatno strukturno prilagođavanje u zemljama europskog juga, od kojih neke (Italija), uprkos činjenici da prolaze kroz bankarsko-ekonomsku krizu, financiraju javni dug jeftinije nego SAD.

Rezultati izjašnjavanja građana Velike Britanije na referendumu o izlasku iz Europske unije su bili iznenađujući i snažno su utjecali na financijska tržišta. Pod utjecajem neizvjesnosti zbog Brexita, političkog procesa i medijske kampanje, neposredno pred referendum zabilježen je pad europskih indeksa dionica, a prinos desetogodišnjih obveznica Njemačke je prvi put zabilježio razinu ispod 0%. Kreditna rejting agencija S&P je smanjila rejting EU na AA sa AA+.

Slika 1.7: Stopa prinosa na desetogodišnje obveznice zemalja eurozone

Izvor: Bloomberg.

ECB ima utjecaj na kamatne stope u BiH zbog režima valutnog odbora i odabira eura kao sidrene valute. Dvanaestomjesečni EURIBOR (tablica 1.5) je u odnosu na kraj prethodne godine smanjen za 0,14 p.b, približno isto koliko i prekonoćni EURIBOR (EONIA).

Tablica 1.5: Vrijednost EURIBOR-a

R.B.	Datum	EONIA				
			1 M	3 M	6 M	12 M
1.	12/2008.	2.35	2.60	2.89	2.97	3.05
2.	12/2015.	-0.20	-0.19	-0.13	-0.04	0.06
3.	12/2016.	-0.35	-0.37	-0.32	-0.22	-0.08
4.	Razlika u p.p. 4 = 3-2	-0.15	-0.18	-0.19	-0.18	-0.14

Izvor: ECB. Napomena: Prikazani su mjesečni prosjeci.

1.2 Izvješće o stanju bh. gospodarstva

Realni sektor ekonomije u 2016. godini karakterizira rast industrijske proizvodnje u odnosu na 2015. godinu, kada je zabilježen blaži rast. Pri tome se bilježi rast u svim industrijskim područjima, gdje se naročito ističe snažan rast proizvodnje i opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija. Sljedstveno tome, bilježi se snažan nominalni rast izvoza navedene djelatnosti te prerađivačke industrije, dok je zapažen nešto blaži rast izvoza ruda i kamena.⁸ U građevinarstvu je, kao i u prethodnoj godini, zabilježen pad obujma proizvodnje slijedom usporavanja radova na izgradnji cestovne infrastrukture (posebno koridora Vc). Kretanje opće razine cijena u BiH, mjereno indeksom potrošačkih cijena, pokazuje jačanje deflatorskog pritiska u prvom dijelu 2016. godine i on je najvećim dijelom uzrokovan smanjenjem vanjskih cijena (nafte), dok je u drugom dijelu godine zabilježen značajan porast cijena slijedom povećanja vanjskih cijena. Istodobno, domaće cijene mjerene BDP deflatorom su u zoni inflacije, iako ih karakterizira blago smanjenje cijena. Na tržištu rada, mjereno administrativnim podacima, bilježi se smanjenje broja nezaposlenih i rast broja zaposlenih osoba. Anketa radne snage 2016. godine pokazuje pad broja nezaposlenih (kao i kod administrativnih podataka) i pad zaposlenih. Značajne razlike u broju i stopi nezaposlenih i zaposlenih, prema administrativnim podacima i podacima iz Ankete radne snage 2016. godine, su odraz različitih metodologija izračunavanja i utvrđivanja statusa zaposlenih i nezaposlenih osoba. Nakon dužeg razdoblja stagnacije, u 2016. godini je zabilježeno povećanje nominalne neto plaće.

Prema službenoj projekciji Direkcije za ekonomsko planiranje BiH⁹, nominalni bruto društveni proizvod (BDP) u 2016. godini je 30,389 milijarde KM (tablica 01)¹⁰, što predstavlja rast od 3,1% u odnosu na 2015. godinu. Projicirana stopa realnog rasta BDP-a u odnosu na prethodnu godinu iznosi 3,0%.

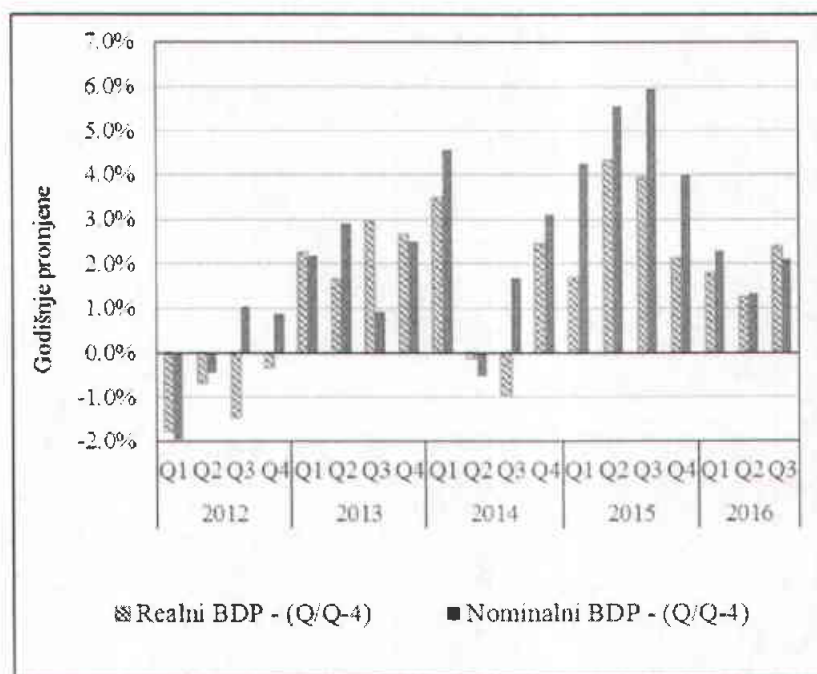
⁸Prema službenim podacima zapažen je rast izvoza u sljedećim djelatnostima: proizvodnje i opskbe električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija 13,4%, prerađivačka industrija 4,1%, proizvodnja ruda i kamena 2,5%.

⁹Ekonomski trendovi za razdoblje siječanj - rujna 2016. godine, Direkcija za ekonomsko planiranje BiH

¹⁰Statističke tablice u poglavlju 5 ovog Izvješća u tekstu su označene prema redoslijedu u poglavlju 5, poput tablice 01. Dodatne tablice koje se nalaze u tekstu označene su rednim brojem poglavlja i rednim brojem tablice u tom poglavlju, naprimjer tablica 1.1. Slike u tekstu numerirane su koristeći istu analogiju.

Prema podacima Agencije za statistiku BiH (BHAS), ekonomija je u prva tri tromjesečja 2016. godine, u odnosu na prva tri tromjesečja 2015. godine, rasla nominalno po stopi od 1,89%. Prema istom izvoru, rast realnog BDP-a u prva tri tromjesečja 2016. godine procijenjen je na 1,83% (slika 1.8). BDP deflator je u prva tri tromjesečja niži nego u istom razdoblju prethodne godine, što je prosječan rast proizvedenih proizvoda i pruženih usluga u domaćoj ekonomiji baziran na rastu obujma proizvodnje, a ne na cjenovnim učincima.

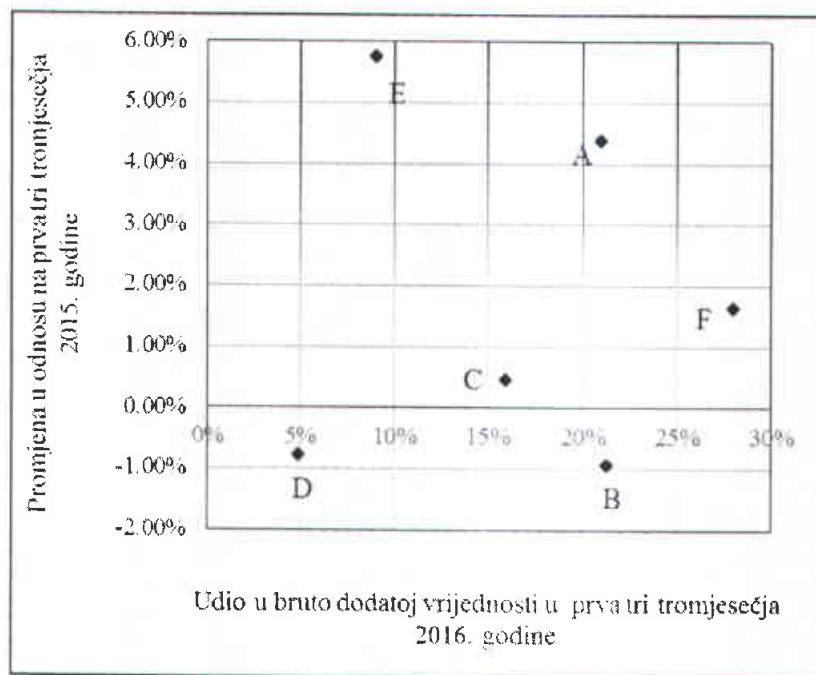
Slika 1.8: Godišnje promjene nominalnog i realnog BDP-a

Izvor: BHAS

U prva tri tromjesečja 2016. godine rast realne bruto dodane vrijednosti generiran je rastom aktivnosti u većini (od ukupno 19) ekonomskih djelatnosti (slika 1.9), s tim da su najizraženiji rast bilježile djelatnosti: ostale uslužne djelatnosti 10,0%, administrativne djelatnosti 7,2%, poljoprivreda, šumarstvo i ribolov 5,8%, financijska djelatnost i djelatnost osiguranja 4,8% te prerađivačka industrija 4,7%. Na drugoj strani, značajni realni pad bruto dodane vrijednosti zabilježen je u djelatnostima: informacije i komunikacije 1,4% te javna uprava i obrana 1,2%.

Slika 1.9: Temeljni uzroci promjena u realnom BDP-u u prva tri tromjesečja u odnosu na isto razdoblje prethodne godine

Izvor: BHAS

Legenda:

Grupa A: industrijska proizvodnja; statistička područja djelatnosti B (vađenje rude i kamena), C (prerađivačka industrija) i D (proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija).

Grupa B: proračunski korisnici; statistička područja djelatnosti O (javna uprava i obrana; obavezno socijalno osiguranje), P (obrazovanje) i Q (djelatnost zdravstvene i socijalne zaštite).

Grupa C: trgovina; statističko područje djelatnosti G (trgovina naveliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala).

Grupa D: građevinarstvo; statističko područje djelatnosti F (građevinarstvo).

Grupa E: poljoprivreda; statističko područje djelatnosti A (poljoprivreda, šumarstvo i ribolov).

F: Ostalo.

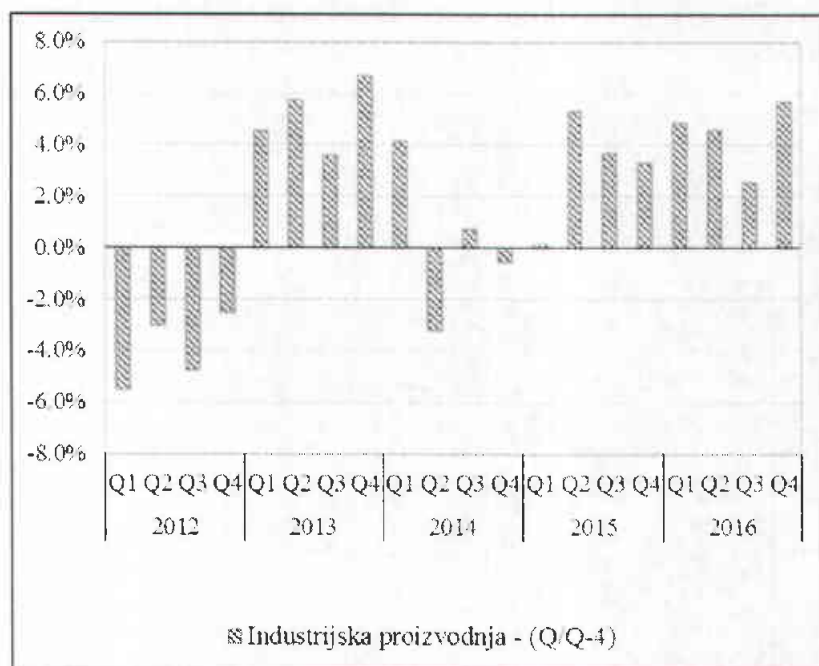
1.2.1 Realni sektor

U sklopu ovog potpoglavlja, a imajući u vidu njihov značaj za ukupne ekonomske aktivnosti bh. ekonomije, poseban naglasak, u okviru osnovnih gospodarskih djelatnosti, stavljen je na industrijsku proizvodnju, građevinarstvo, trgovinu te turizam. Pored aktivnosti u ovim djelatnostima, izneseni su i osnovni trendovi u općoj razini cijena, kao i osnovne karakteristike tržišta rada (zaposlenost i plaće) u 2016. godini.

I. Osnovne gospodarske djelatnosti

Sva četiri tromjesečja 2016. godine, promatrano na godišnjoj razini, karakterizira rast industrijske proizvodnje. Zahvaljujući ovakvom tromjesečnom kretanju, obujm industrijske proizvodnje ostvaren u 2016. godini veći je za 4,4% (slika 1.10).¹¹ Pri tome je, prosječan rast industrijske proizvodnje u 2016. godini, mjeren u odnosu na baznu 2010. godinu, prvi put zabilježio dvoznamenkasti rast od 11,6% i može se smatrati izuzetno povoljnim.

Slika 1.10: Tromjesečne promjene indeksa industrijske proizvodnje

Izvor: BHAS

U 2016. godini u svim industrijskim područjima (rudarstvu, prerađivačkoj industriji te proizvodnji i opskrbi električnom energijom i plinom) ostvaren je rast proizvodnje (slika 1.11). Podjednaki doprinos rastu industrijske proizvodnje u 2016. godini, promatrano prema

¹¹ Godišnja stopa promjene izračunana iz kalendarski prilagođenih indeksa obujma industrijske proizvodnje pokazuje rast od 4,3%. Izvor: Mjesečni indeksi industrijske proizvodnje za BiH prosinac 2015. - prosinac 2016. godine (BHAS).

područjima djelatnosti, zabilježile su prerađivačka industrija (godišnji porast od 3,0%)¹² te proizvodnja i opskrba električnom energijom i plinom (godišnji porast 9,0%)¹³. Ključni doprinos rastu prerađivačke industrije zabilježen je u sljedećim granama: proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme, proizvodnja prehrambenih proizvoda, proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda te proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa. Rast proizvodnje u ovim djelatnostima pozitivno se odrazio na rast izvoza. Što se tiče obujma proizvodnje i opskrbe električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija (izuzev grane 35.3 - proizvodnja i opskrba parom i klimatizacija) vidljivo je na slici 1.11 kako je ovo područje u prethodnim godinama bilo jedna od ključnih determinanti kretanja industrijske proizvodnje. U okviru ovog područja posebno je značajan dio koji se odnosi na proizvodnju električne energije. Prema posljednjim dostupnim podacima na kraju trećeg tromjesečja 2016. godine kumulirana neto proizvodnja električne energije je veća za 6,4% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine¹⁴. Porast proizvodnje u 2016. godini pozitivno se odrazio na izvoz električne energije tako da je u odnosu na 2015. godinu izvoz veći za 13,4%.¹⁵

Nadalje, područje u kome je, također, ostvaren rast, i to u visini od 3,8%, jeste vađenje rude i kamena. U okviru ovog područja zabilježen je rast djelatnosti vađenja ugljena i lignita¹⁶. Rast količine ugljena i lignita u uskoj je vezi s porastom izvoza električne energije. Istodobno, povećanje izvozne cijene ugljena i lignita od 11,1 % je imalo pozitivan utjecaj na rast navedene djelatnosti.

¹²Prerađivačka industrija je stopi rasta ukupne industrije od 4,4% doprinijela 2,02 postotna boda.

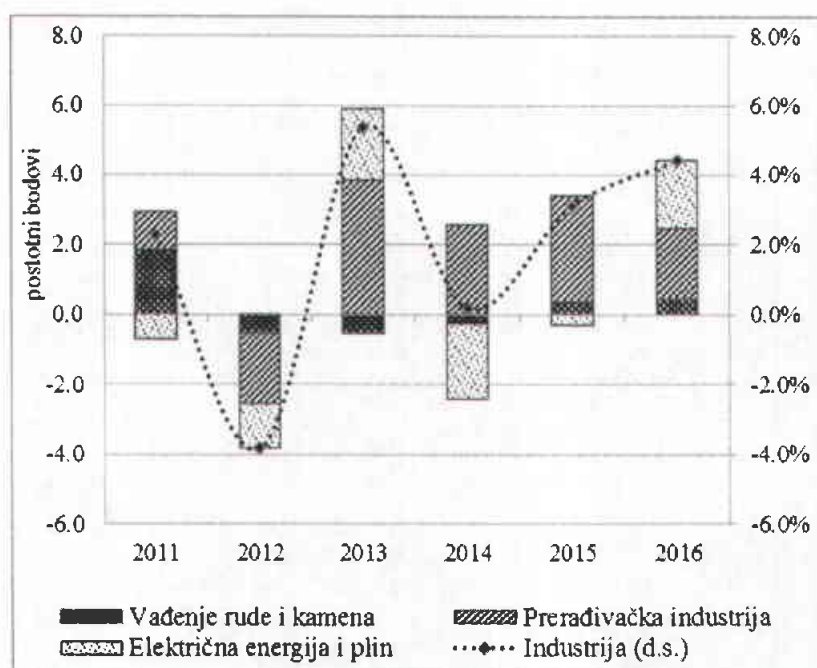
¹³Proizvodnja i opskrba električnom energijom i plinom je stopi rasta ukupne industrije doprinijela 1,95 postotnih bodova.

¹⁴U ukupnoj neto proizvodnji električne energije u razdoblju od siječnja do rujna 2016. godine udio hidroelektrana je 34,4%, dok je udio termoelektrana 65,6%.

¹⁵ Izvor: BHAS; Statistika robne razmjene BiH s inozemstvom, siječanj-prosinac 2015. godine.

¹⁶Djelatnost vađenje ugljena i lignita doprinosi ukupnom rastu industrijske proizvodnja sa 0,76%.

Slika 1.11: Doprinos godišnjim promjenama industrijske proizvodnje po područjima

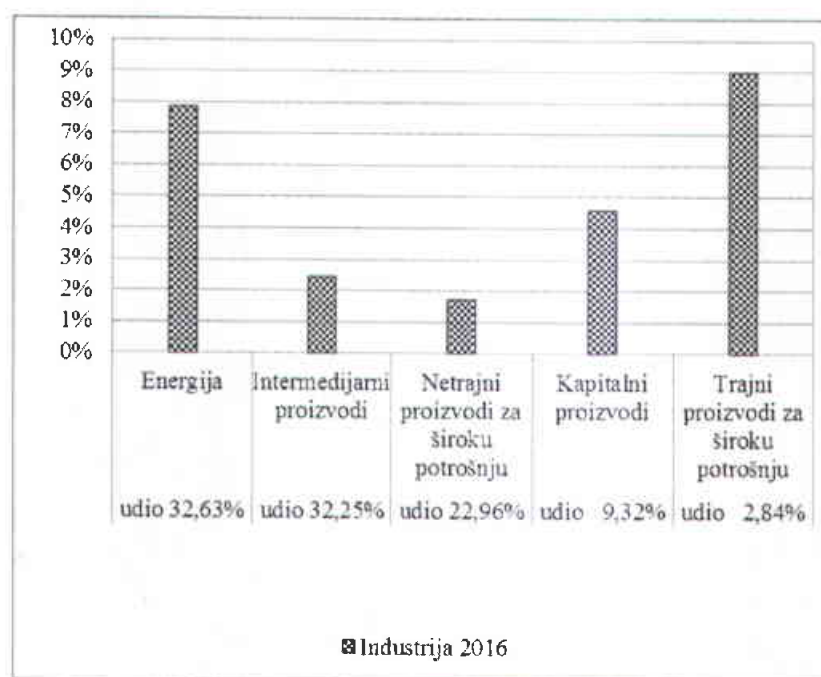
Izvor: BHAS

Promatrajući udjele glavnih grupa proizvoda industrijske proizvodnje (slika 1.12) primjetan je porast svih grupa u 2016. godini. U većini djelatnosti koje se klasificiraju u grupu energija, koja ima najznačajniji udio u industrijskoj proizvodnji, zabilježen je rast obujma proizvodnje.¹⁷ Poslije energije, naredna glavna grupa proizvoda, promatrano po veličini udjela u ukupnoj industriji, jesu intermedijarni proizvodi. Proizvodnja intermedijarnih proizvoda bitna je, kako za domaću finalnu proizvodnju tako i za izvoz, i to zbog činjenice da su intermedijarni proizvodi u ukupnom izvozu u 2016. godini sudjelovali sa 38,5%.¹⁸ U okviru ove grupe, izuzetno visoka stopa rasta obujma proizvodnje je zabilježena u proizvodnji proizvoda od gume i plastičnih masa (godišnji rast 15,3%). Pri tome je izvoz ovih proizvoda u 2016. godini porastao za 12,1%.

¹⁷Kao što je navedeno, značajan porast je zabilježen u proizvodnji i opskrbi el. energijom i plinom (9,0%) te vađenju ugljena i lignita (8,7%).

¹⁸ Izvoz intermedijarnih proizvoda u 2016. veći je nominalno za 2,1% u odnosu na prethodnu godinu.

Slika 1.12: Stope rasta i udio glavnih grupa proizvoda industrijske proizvodnje

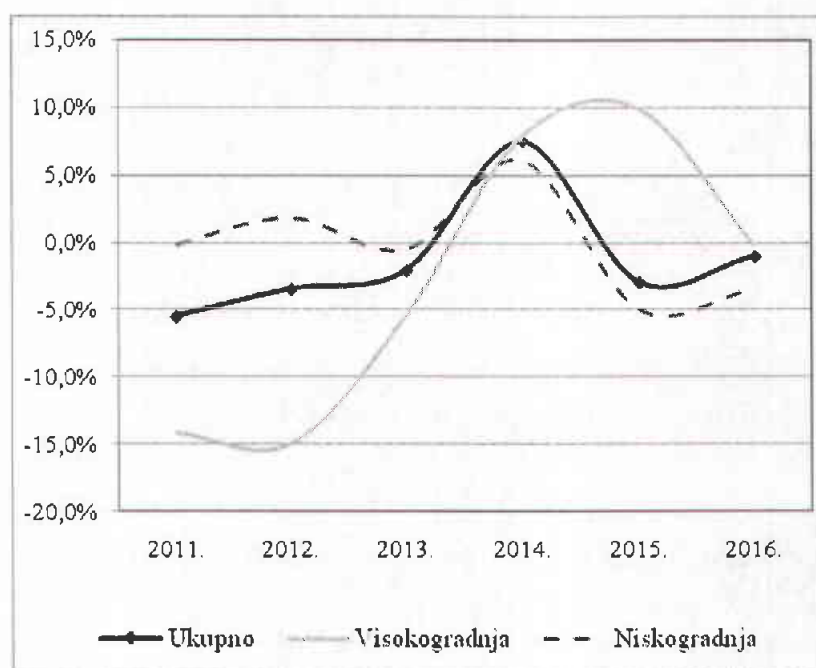
Izvor: BHAS

Iako se sljedeća grupa po udjelu u grupama proizvoda industrijske proizvodnje odnosi na netrajne proizvode za široku potrošnju, u 2016. godini značajniji doprinos u ukupnom rastu industrijske proizvodnje je ostvaren od rasta proizvodnje kapitalnih proizvoda. U okviru ove grupe proizvoda, visoke stope rasta su ostvarene u proizvodnji gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme (godišnji rast 12,2%), gdje je rast izvoza navedene djelatnosti iznosio 15,7%. Najniži godišnji rast po grupama je zabilježen u proizvodnji netrajnih proizvoda za široku potrošnju, ponajviše iz razloga što je unutar ove grupe zabilježeno smanjenje godišnje proizvodnje odjeće te kože i srodnih proizvoda. U okviru glavnih grupa proizvoda, u 2016. godini najviša stopa rasta je zabilježena kod trajnih proizvoda za široku potrošnju, ali zbog njihovog niskog udjela doprinos rastu ukupne industrije je zanemariv. Unutar ove grupe najveći udio ima djelatnost proizvodnje namještaja koja u posljednjim godinama bilježi kontinuirani godišnji rast, koji u 2016. godini iznosi 9,4%.

U ekonomskoj djelatnosti građevinarstva zabilježen je pad obujma proizvodnje u 2016. godini koji je u odnosu na prethodnu godinu manji za 1,0%. Promatrajući godišnje promjene proizvodnje u građinarstvu (slika 1.13), primjećuje se jedino u 2014. godini rast proizvodnje u

građevinarstvu, ponajviše zbog velikih aktivnosti u niskogradnji. Smanjenje indeksa proizvodnje u građevinarstvu u 2016. godini je pod utjecajem pada segmenta niskogradnje, koji je u odnosu na prethodnu godinu manji za 3,5%, dok je visokogradnja zabilježila zanemariv pad u odnosu na prošlu godinu. Pad aktivnosti u niskogradnji naročito se odnosi na zastoje u gradnji koridora Vc.

Slika 1.13: Godišnje promjene obujma proizvodnje u građevinarstvu

Izvor: BHAS

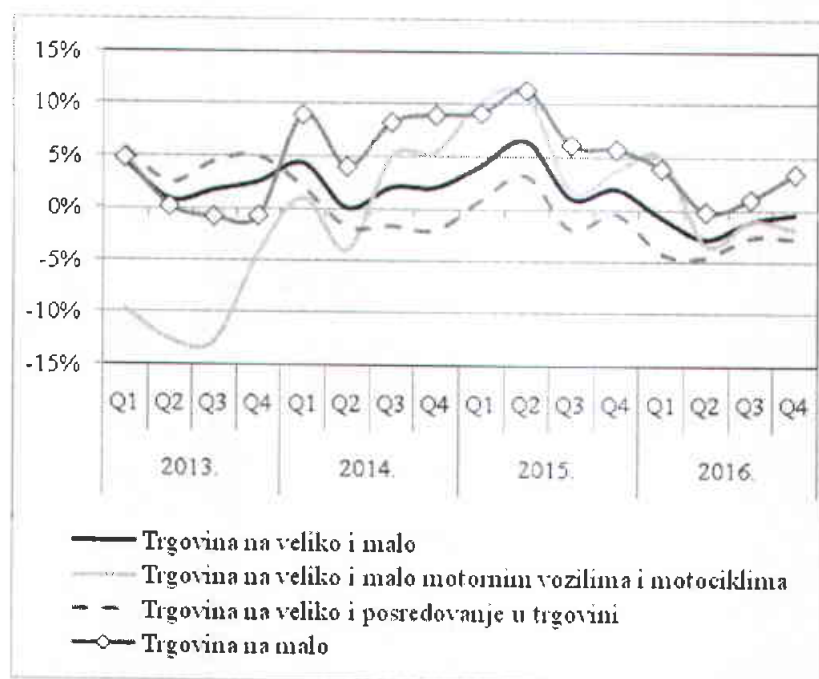
Trgovina kao pojedinačna djelatnost ima najveći udio u bruto dodanoj vrijednosti, koje na kraju 2016. godine iznosi 15,9%. Promatrajući statistiku distributivne trgovine (slika 1.14), koja uključuje sve oblike trgovinskih aktivnosti, od nabavke robe od proizvođača do isporuke robe do krajnjeg potrošača na domaćem tržištu¹⁹, vidljivo je kako u sva četiri tromjesečja 2016. godine promet trgovine bilježi pad, koji na godišnjoj razini iznosi 1,2%, prvenstveno kao rezultat smanjenja aktivnosti u trgovini na veliko i posredovanje u trgovini²⁰ (godišnji pad

¹⁹ Izvor: BHAS, Indeksi prometa distributivne trgovine

²⁰ Udio trgovine na veliko i posredovanje u ukupnoj trgovini iznosi 56,5%

3,3%) te trgovini na veliko i malo motornim vozilima i motociklima (godišnji pad 1,2%). S druge strane, trgovina na malo²¹ bilježi kontinuirani rast prometa u posljednjim godinama, koji na kraju 2016. godine iznosi 2,1% u odnosu na prethodnu godinu.

Slika 1.14: Godišnje promjene indeksa distributivne trgovine, (Q/Q-4)

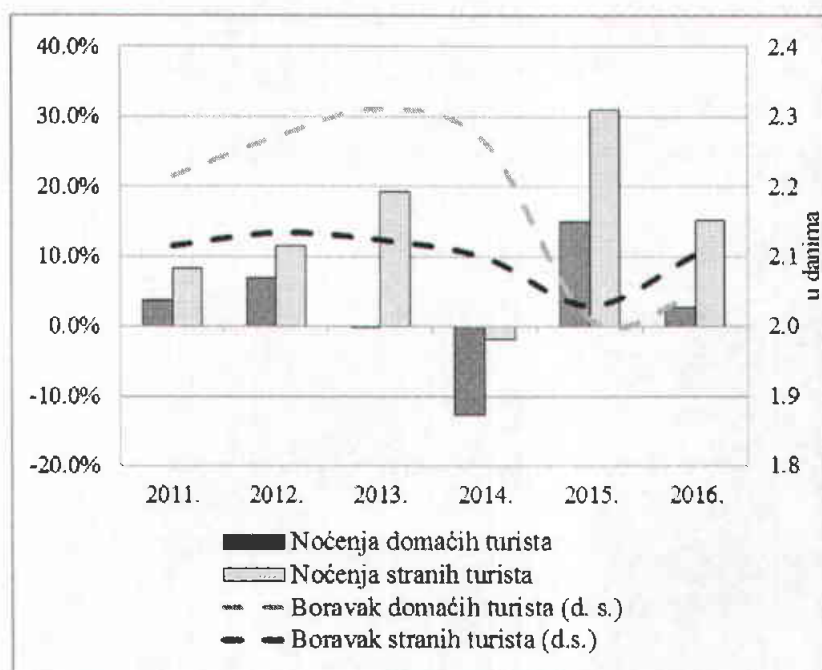

Izvor: BHAS

Na ukupan promet trgovine, naročito trgovine na malo, značajan utjecaj ima priljev stranih turista. U promatranom razdoblju (slika 1.15) vidljiva je pozitivna aktivnost turističkog sektora, koja u posljednjim godinama bilježi veoma visoke stope rasta, naročito dolazaka i noćenja stranih turista. Smanjenje noćenja turista je jedino zapaženo u 2014. godini, ponajviše, između ostalog, zbog zabilježenih poplava. Veći omjer boravka turista ukazuje na potpuniju turističku ponudu, dok slabiji omjer upućuje na tranzitno zanimanje turista za određenim prostorom. Prosječan boravak turista u BiH je dosta kratak, što upućuje na nepotpunu ponudu, slabu infrastrukturnu komunikaciju te nedovoljnu promociju turističkog sektora.

²¹ Udio trgovine na malo iznosi 38,0%

Slika 1.15: Godišnje promjene u noćenjima i prosječan boravak turista

Izvor: BHAS

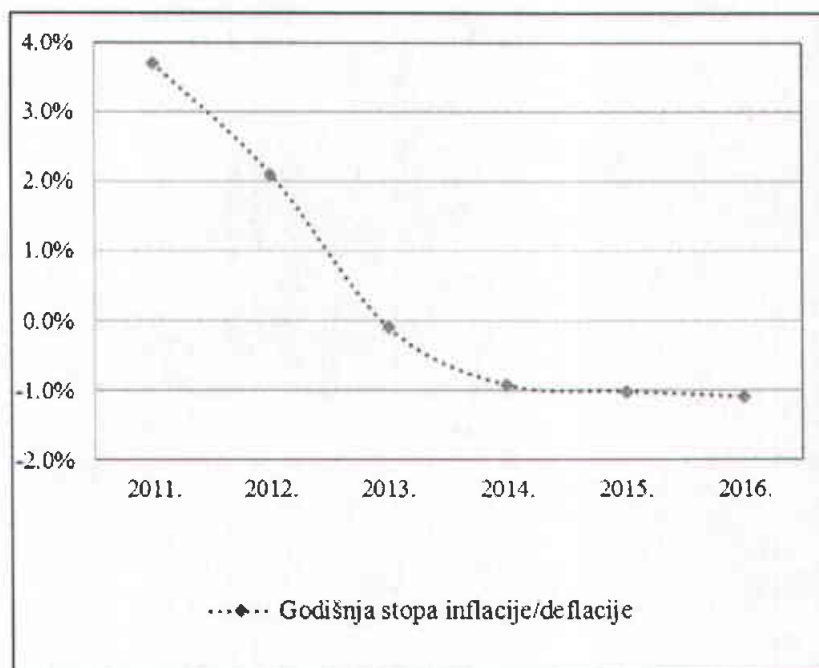
II. Cijene

Deflatorni pritisci, prisutni od trećeg tromjesečja 2013. godine, ojačali su u prvom i drugom tromjesečju 2016. godine, tako da su prosječne potrošačke cijene u 2016. godini zabilježile pad veći za osam baznih bodova od pada cijena zabilježenog u 2015. godini. Naime, deflacija, mjerena indeksom potrošačkih cijena, zabilježena u 2016. godini iznosila je 1,1% (slika 1.16). Kretanje cijena promatrano na godišnjoj razini (mjesec/isti mjesec prethodne godine) pokazuje da su cijene od kolovoza 2013. godine konstantno u padu. Izuzetak su listopad 2014. godine, kada je zabilježen neznatan godišnji rast cijena (0,1%) i studeni iste godine, kada je zabilježeno mirovanje cijena (0,0%). Ipak, u posljednjem tromjesečju 2016. godine bilježi se značajno usporavanje pada cijena slijedom kretanja cijena u odjeljku stanovanja, vode, električne

energije, plina i drugih energenata te prijevoza, prema čemu je evidentno da se u narednom razdoblju očekuju inflatorni pritisci²², ponajviše zbog kretanja vanjskih cijena (nafta i hrane).

²² Prema službenim podacima u prvom mjesecu 2017. godine bilježi se rast cijena na godišnjoj razini od 0,7%

Slika 1.16: Stope promjene u razini cijena mjerene indeksom potrošačkih cijena

Izvor: BHAS

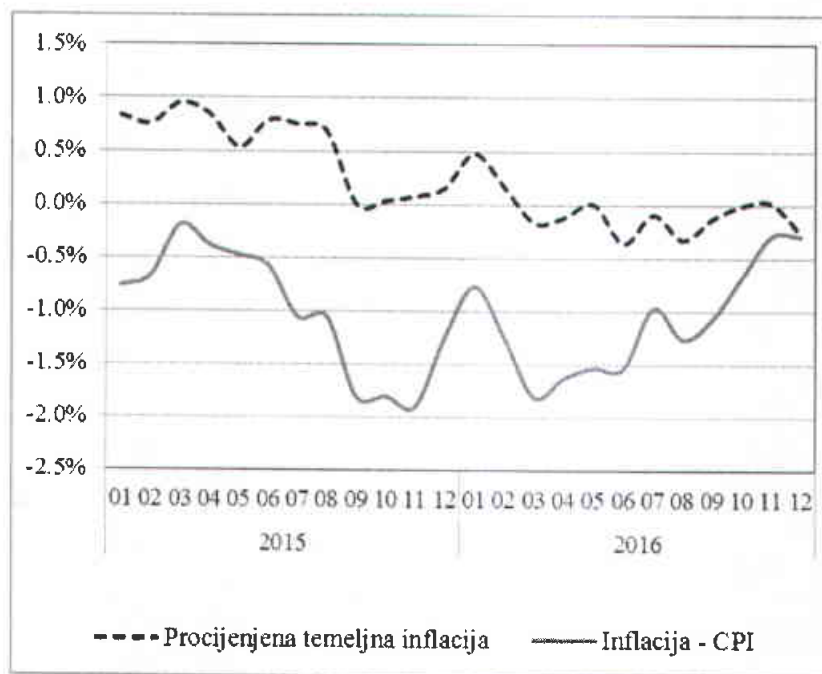
U promatranom razdoblju stvarna deflacija je pod snažnim utjecajem dva cjenovna odjeljka²³, u okviru indeksa potrošačkih cijena, hrana i bezalkoholna pića (zbog cijena hrane) i prijevoz (zbog cijena nafte).²⁴ Vrijednosti procijenjene temeljne inflacije ukazuju da je u 2016. godini prekinut trend rasta cijena roba i usluga, a da su vrijednosti stvarne inflacije još uvijek u zoni deflacije (slika 1.17). Izjednačavanje vrijednosti stvarne i procijenjene temeljne inflacije, prisutno na kraju 2016. godine, ukazuje na vremensko zaostajanje cijena koje nisu pod snažnim

²³Odjeljak odjeće i obuće također je pod snažnim utjecajem vanjskih cijena, ali zbog nižeg pondera od ostala dva odjeljka u obzir su uzeti odjeljci hrana i bezalkoholna pića, te prijevoz.

²⁴ Procijenjena temeljna inflacija dobijena je tako što je službena inflacija umanjena za učinke promjena u cijenama u ova dva odjeljka. Kao ponderi korišteni su službeni godišnji ponderi za cjenovne odjeljke objavljeni od BHAS. Pošto u momentu pisanja Godišnjeg izvješća nisu objavljeni ponderi za 2016. godinu, korišteni su cjenovni ponderi za 2015. godinu.

utjecajem vanjskih cijena, što će vjerojatno u narednom razdoblju rezultirati prilagodbom istih cijena, te donekle porastu vrijednosti temeljne inflacije.

Slika 1.17: Stvarna i procijenjena temeljna inflacija

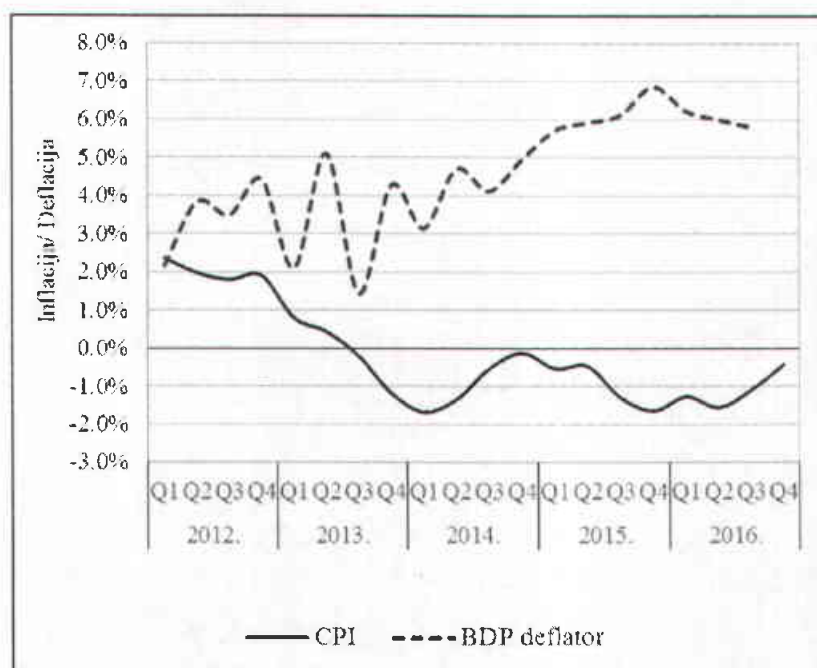

Izvor: BHAS i CBBH Napomena: Temeljna inflacija je procjena CBBiH.

Inflacija mjerena BDP deflatorom²⁵ ukazuje na blagi pad cijena u prva tri tromjesečja 2016. godine (slika 1.18). Usporedbom ove dvije mjere inflacije, iako su konceptualno različite, dobivaju se značajne informacije o uzrocima promjena u cijenama.

²⁵BDP deflator mjeri prosječne promjene cijena po jedinici roba i usluga proizvedenih u promatranoj ekonomiji, dok indeks potrošačkih cijena mjeri promjene u općoj razini cijena roba i usluga u zemlji.

Slika 1.18: Godišnje promjene u razini cijena

Izvor: BHAS

Osnovni uzročnici deflacije, mjerene indeksom potrošačkih cijena, u razdoblju kolovoz 2013.- prosinac 2016. godine, jesu pad cijena hrane (posredan utjecaj na cijene u odjeljku hrane i bezalkoholnih pića) i nafte (izravni utjecaj na cijene prijevoza). Obje kategorije ovih troškova imaju visok udio u potrošnji kućanstva i zbog toga u najvećoj mjeri determiniraju kretanje inflacije/deflacije u bh. ekonomiji.²⁶ Usljed pada cijena nafte na svjetskim tržištima u prvoj polovici 2016. godini, cjenovni odjeljak prijevoz je tijekom 2016. godine (izuzetak je prosinac 2016. godine kada je zabilježen rast cijena u ovome odjeljku) vršio deflatorne pritiske na opću razinu potrošačkih cijena. Istodobno, odjeljak hrane i bezalkoholnih pića, kao kategorija s najvećim udjelom u potrošnji kućanstva, te odjeljak odjeće, vršili su dodatne deflatorne pritiske na opću razinu potrošačkih cijena tijekom cijele 2016. godine.

BDP deflator ukazuje da je u prva tri tromjesečja 2016. godine zabilježen neznatan rast cijena proizvoda i usluga u domaćoj ekonomiji od 0,06% na godišnjoj razini. Rast BDP deflatora u

²⁶Prema posljednjim dostupnim podacima BHAS iz 2015. godine, u ukupnim troškovima kućanstva, hrana i bezalkoholna pića sudjeluju 33,16%, a prijevoz 13,45%.

prva tri tromjesečja 2016. godine, u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine, zabilježen je u većini djelatnosti, i to uglavnom u djelatnostima koje se odnose na poljoprivredu, šumarstvo i ribolov, građevinarstvo, djelatnosti koje se financiraju iz proračuna (javna potrošnja), te sektor usluga, dok je značajan pad deflatora zabilježen u djelatnosti prijevoz i skladištenje, proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija, te trgovine na veliko i malo.

BDP deflator u djelatnosti prijevoz i skladištenje u prva tri tromjesečja 2016. godine u odnosu na isto razdoblje prethodne godine ukazuje na pad domaćih cijena od 3,2 postotna boda. Promatrajući tromjesečno kretanje BDP deflatora, uočava se da se ono značajno podudara, odnosno da postoji jaka veza s kretanjem cijena CPI u cjenovnom odjeljku prijevoz. Ovo podrazumijeva da se cijene u ovoj djelatnosti prilagođavaju promjenama cijena na svjetskim tržištima. Istodobno, pad cijena djelatnosti prijevoza i skladištenje ima pozitivan utjecaj na konkurentnost djelatnosti trgovine na veliko i malo, gdje je također u tri tromjesečja 2016. godine zabilježen pad cijena u odnosu na prethodnu godinu od 0,9 postotnih bodova, prvenstveno zbog značajnog udjela transportnih troškova u ukupnim troškovima ove djelatnosti.

III. Zaposlenost i plaće

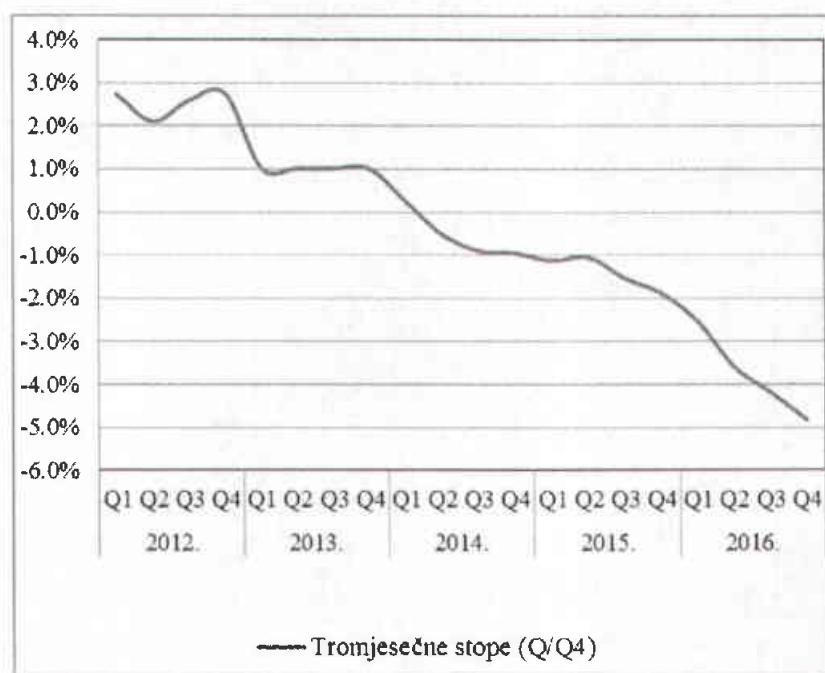
Prema podacima iz Ankete o radnoj snazi, 2016. godine stopa nezaposlenosti u BiH je bila 25,40% i niža je u odnosu na 2015. godinu za 2,3%.²⁷ Istodobno, administrativna stopa nezaposlenosti u prosincu 2016. godine bila je 40,9% i niža je za 2,0% u odnosu na prosinac 2015. godine. Stope i trendovi nezaposlenosti značajno se razlikuju zbog različitog pristupa u definiranju i evidenciji, odnosno načinu utvrđivanja njihovog statusa.²⁸ Prema Anketi, broj nezaposlenih u BiH u 2016. godini je 273 tisuće osoba, dok je prema registriranom broju u agencijama za zapošljavanje značajno veći broj nezaposlenih (510 tisuće nezaposlenih osoba)

²⁷Anketu o radnoj snazi Agencija za statistiku BiH, zajedno sa statističkim agencijama entiteta, provodi jedanput godišnje, a uskladu s ILO-metodologijom. Engleska skraćenica ILO – International Labour Organization – Međunarodna organizacija rada.

²⁸Administrativni podaci o nezaposlenim osobama sadrže ukupan broj nezaposlenih koji se vode u evidencijama Agencije za zapošljavanje u BiH, dok se podaci o nezaposlenosti iz Ankete o radnoj snazi izводе iz podataka, koji su prikupljeni anketiranjem osoba u kućanstvima, prema međunarodnim definicijama. Izvor: BHAS; Anketa o radnoj snazi 2016.

i najslikovitije ilustrira navedene razlike u evidenciji, odnosno tretiranju zaposlenih i nezaposlenih osoba²⁹. Kada se analiziraju administrativni podaci, uočava se trend pada nezaposlenih osoba na godišnjoj razini koji je prisutan kako tijekom cijele 2016. godine tako i tijekom prethodnih godina (slika 1.19). Iako se radi o promjenama u broju nezaposlenih prema administrativnim podacima (odnosno, stopama nezaposlenosti koje premašuju 40%), činjenica je kako na kraju 2016. godine u odnosu na prethodnu godinu broj nezaposlenih osoba je smanjen za 27.546 osoba.

Slika 1.19: Stope promjene broja nezaposlenih u odnosu na isto tromjesečje prethodne godine

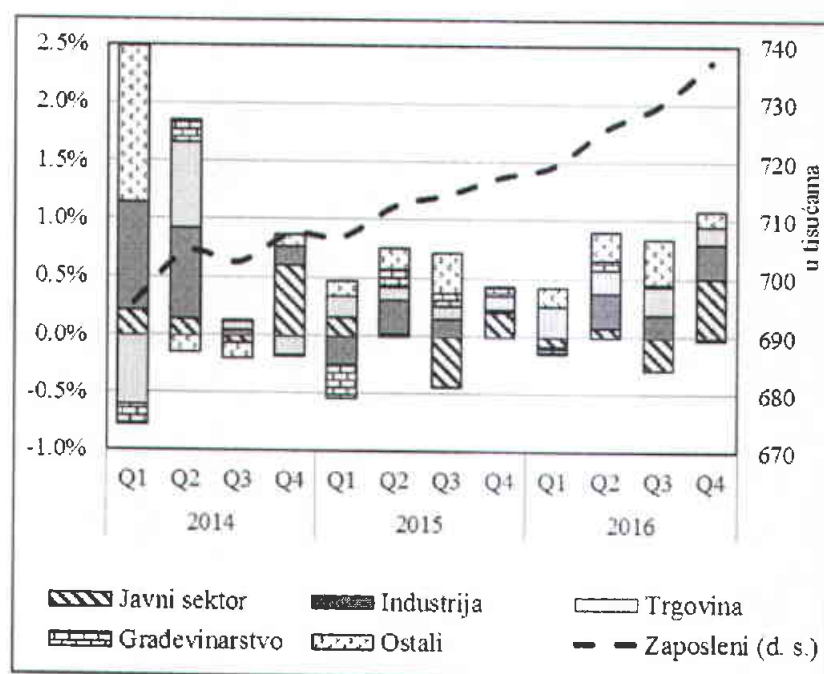
Izvor: BHAS

Prema administrativnim podacima, bilježi se rast broja zaposlenih osoba, koji je na kraju 2016. godine veći za 22.529 osoba u odnosu na prethodnu godinu (slika 1.20). Promatrajući na tromjesečnoj razini doprinos povećanju broja zaposlenih, vidljiv je sezonski utjecaj u pojedinim

²⁹Prema Anketi u 2016. godini 334 tisuće osoba je svrstano u zanimanje kućarica, što može biti jedan od značajnijih uzroka u razlici broja nezaposlenih osoba prema različitim metodologijama.

djelatnostima, naročito primjetan za djelatnosti javnog sektora, ponajviše u sektoru obrazovanja. Prema rastu zaposlenih na kraju 2016. godine po djelatnostima, nositelji rasta broja zaposlenih (67,5% ukupnog povećanja), u odnosu na kraj prethodne godine, jesu tri djelatnosti: prerađivačka industrija (povećan broj zaposlenih za 6.536 osoba ili 4,7%), trgovina (6.362 osobe ili 4,9%) te hotelijerstvo i ugostiteljstvo (2.307 lica ili 6,9%). Ipak, važno je istaknuti da je u ovim djelatnostima značajno pojačana kontrola zaposlenih osoba, odnosno njihovog radnog statusa. Na godišnjoj razini pad zaposlenosti je iskazan u djelatnosti građevinarstva (1,0%) slijedom navedenog zastoja u niskogradnji, te u djelatnosti financijske usluge i djelatnosti osiguranja (2,0%), što može biti obrazloženo slijedom prestanka rada dvije komercijalne banke, ali isto tako modernizacijom tehnologija i usluga financijskog sektora koji omogućuje klijentima pristup uslugama putem interneta.

Slika 1.20: Doprinosi rastu broja zaposlenih po područjima

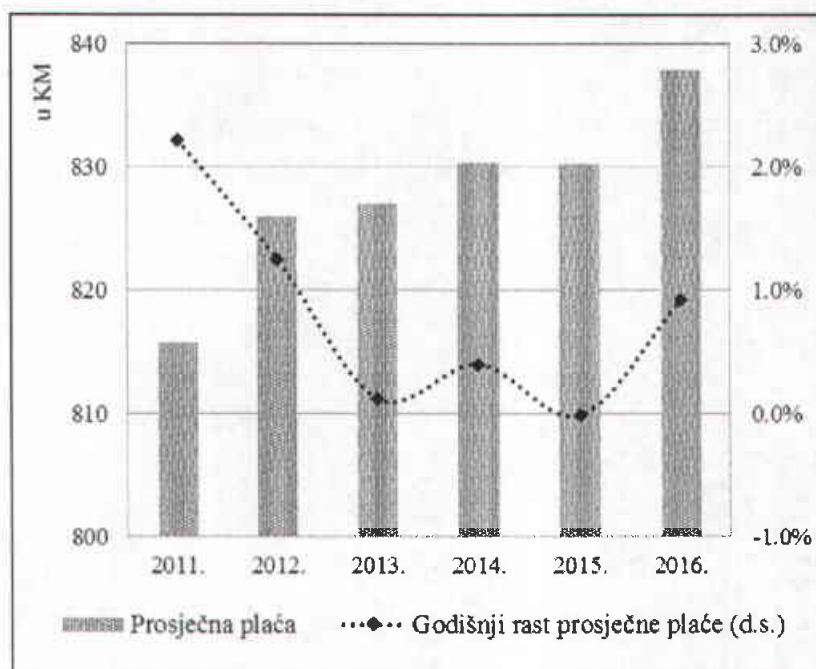

Izvor: CBBiH

Trend stagniranja prosječne nominalne neto plaće, koji je prisutan posljednjih godina, prekinut je u drugoj polovici 2016. godine (slika 1.21) ponajviše kao rezultat izmjene Zakona o porezu na dohodak u FBiH, koji je stupio na snagu početkom listopada. Navedena mjera je utjecala na rast plaća u djelatnostima čije vrijednosti su niže u odnosu na prosječnu plaću u BiH. Iz ovoga

je vidljivo kako je većina poslodavaca, naročito privatnog sektora, koristila mogućnost isplate plaća u vidu neoporezivih naknada. Najavljene daljnje mjere resornih ministarstava, koje podrazumijevaju potpuno ukidanje neoporezivih naknada, poput toplog obroka ili prijevoza, doprinijet će daljnjem porastu plaća u djelatnostima čije su vrijednosti znatno niže u odnosu na prosječne plaće. Istodobno, očekivane mjere za olakšavanje poslovanja, poput smanjenja stope doprinosa, jednim će dijelom neutralizirati utjecaj dodatnog opterećenja poslovanja.

Slika 1.21: Iznos i postotak promjene prosječne godišnje neto plaće

Izvor: BHAS

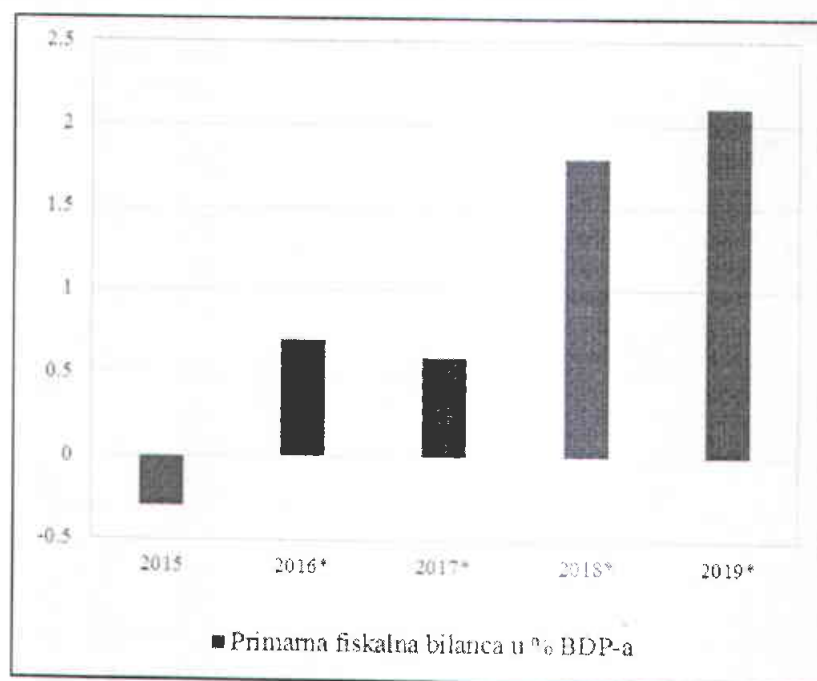
1.2.2 Fiskalni sektor

U 2016. godini na svim razinama u Bosni i Hercegovini je nastavljena implementacija reformskih mjera u skladu s Reformskom agendom za razdoblje 2015-2018. godine, u kojoj je, između ostalog, ključni naglasak na oblastima javnih financija, oporezivanja i fiskalne održivosti. U cilju usuglašavanja temeljnih makroekonomskih i fiskalnih pokazatelja za izradu dokumenata okvirnih proračuna na svim razinama vlasti u BiH, Fiskalno vijeće Bosne i Hercegovine je usvojilo Globalni okvir fiskalne bilance i politika u BiH za razdoblje 2017-2019, u kojem su definirani fiskalni ciljevi koji se odnose na primarnu fiskalnu bilancu, projekcije ukupnih neizravnih poreza, kao i definiranje gornje granice zaduživanja.

U rujnu 2016. godine Bosna i Hercegovina je potpisala s MMF-om trogodišnji prošireni aranžman u iznosu od 1,07 milijardi KM, s ciljem pružanja podrške u sprovođenju reformskih mjera u državi. Potpisivanje aranžmana s MMF-om bi trebalo imati pozitivne učinke za javne investicije, prije svega kroz povoljno vanjsko zaduživanje, s obzirom na to da aranžman, pored sredstava od MMF-a omogućava pristup sredstvima drugih međunarodnih financijskih institucija, koja bi se usmjerila na infrastrukturne projekte. Također, u okviru aranžmana, očekuje se unapređenje kvalitete javne potrošnje i restrukturiranje rashoda u smislu sužavanja prostora za tekuću neprioritetnu potrošnju, kako bi se oslobodio prostor za investicije u infrastrukturu.

Prema Programu ekonomskih reformi za razdoblje 2017-2019. godine (ERP BiH 2017-2019), planirano je smanjenje javne zaduženosti ispod 40% BDP-a. U cijelom razdoblju primjene navedenog Programa ekonomskih reformi, projiciran je primarni fiskalni suficit, i to nešto niži u prve dvije godine, dok bi u 2019. trebao dostići razinu od 2% BDP-a. Iz ovoga proizilazi da će se država manje zaduživati i/ili ograničiti svoju potrošnju, djelomično kao rezultat smanjenja stanja unutarnjeg duga u korist povećanja koncesionog duga (do 2019. godine planirano je smanjenje unutarnjeg duga za 665,2 milijuna KM) (slika 1.22).

Slika 1.22: Primarna fiskalna bilanca u % BDP-a

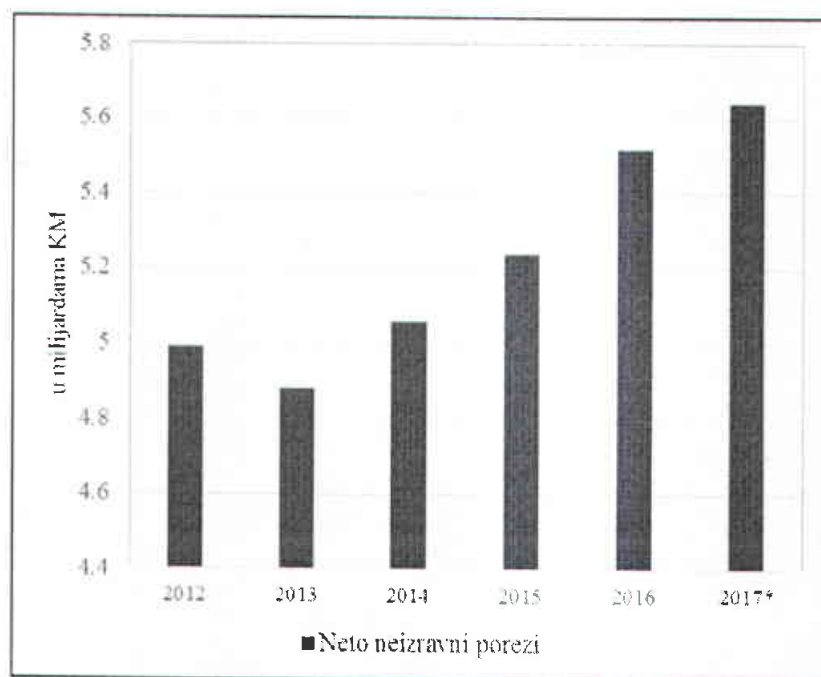

Izvor: ERP BiH 2017-2019

U 2016. godini u oblasti neizravnih poreza je nastavljen proces harmonizacije politike oporezivanja duhanskih prerađevina u skladu sa standardima EU, koji podrazumijeva kontinuirano sukcesivno povećanje specifične akcize na cigarete, dok se ne dostigne minimalna akciza na cigarete EU, što u konačnici ima pozitivne učinke na ubiranje prihoda. U oblasti carinske politike, nastavljena je primjena Sporazuma o slobodnoj trgovini između BiH i EFTA, koji se odnosi na postupno ukidanje carina i ostalih dažbina s fiskalnim učinkom na uvoz iz članica EFTA u razdoblju 2015-2018. U 2017. je planirana implementacija adaptacije Sporazuma o stabilizaciji i prodruživanju (SSP) s EU i usvajanje izmjena Zakona o akcizama u skladu s obvezama iz Reformske agende i EFF aranžmana s MMF-om.

U 2016. godini je nastavljen pozitivan trend rasta prihoda od neizravnih poreza. Prihodi po ovoj osnovi, kao glavni izvori sredstava za financiranje proračuna, na godišnjoj osnovi su zabilježili rast u visini od 5,3% (280,0 milijuna KM). Glavni doprinos ovakvim kretanjima su pozitivni trendovi u naplati domaćeg PDV-a, akcize na derivate nafte i cestarina iz cijene derivata nafte. I pored pozitivnih kretanja u sferi naplate prihoda od neizravnih poreza u 2016. godini, prihodi nisu bili dostatni da zadovolje proračunsku potrošnju vlada na svim razinama. S druge strane, imajući u vidu ograničenja u eksternom zaduživanju, vlade su se okretale zaduživanjima na domaćem tržištu kapitala, kako bi uglavnom refinancirale već preuzete obveze. Niska razina javnih radova je zabilježena i u 2016. godini, nakon njihovog dramatičnog pada od preko 50% u 2015. godini. Ukupni prihodi od neizravnih poreza u 2016. godini iznose 5,52 milijarde KM (slika 1.23). U 2017. godini je planiran nastavak pozitivnih trendova u naplati neizravnih poreza, što će djelomično ublažiti pritisak na financiranje proračuna u tekućoj godini.

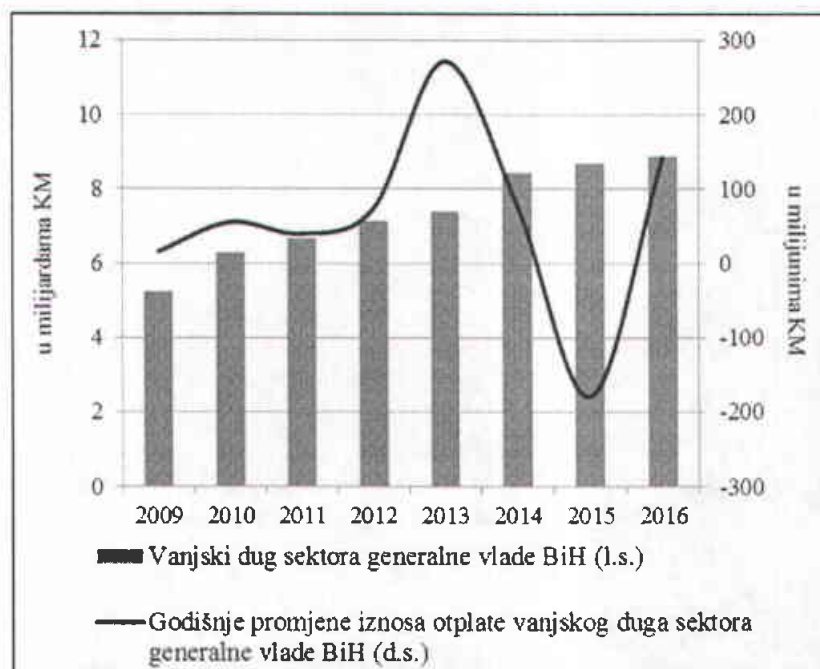
Slika 1.23: Prihodi od neizravnih poreza

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje

Iako je prema Informaciji o stanju javne zaduženosti BiH projicirano smanjenje stanja vanjske zaduženosti generalne vlade u 2016. godini (planirano je smanjenje od 360 milijuna KM), došlo je do njegovog rasta. Tako je vanjska zaduženost sektora generalne vlade na kraju 2016. godine iznosila 8,87 milijardi KM (slika 1.24), što je u odnosu na prethodnu godinu rast od 180,0 milijuna KM (2,0%). Navedeni iznos rasta duga se prvenstveno odnosi na iznos isplaćene kamate i tečajne razlike. U 2016. godini otplata vanjskog duga je iznosila 723,1 milijun KM. Prema podacima Ministarstva financija i trezora BiH, planirana su izdvajanja za servisiranje vanjskog duga sektora generalne vlade u 2017. u iznosu od 927,2 milijuna KM, što će predstavljati dodatne izazove i pritiske na entitetske proračune. Projekcije rasta prihoda od neizravnih poreza u narednim godinama nisu u srazmjeri planiranih izdvajanja za servisiranje inozemnog duga.

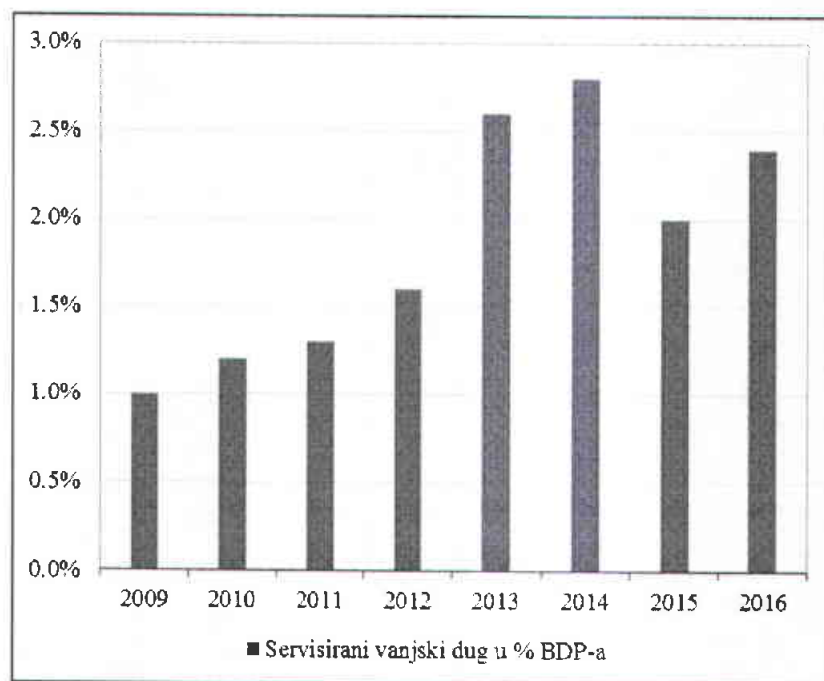
Slika 1.24: Vanjski dug sektora generalne vlade i godišnje promjene iznosa otplate vanjskog duga

Izvor: Ministarstvo financija i trezora BiH

U 2016. godini kod iskazivanja servisiranja obveza po osnovi inozemnog duga u postocima BDP-a, došlo je do njegovog rasta (slika 1.25). U narednim godinama se očekuju značajna dospjeća obveza, što će u velikoj mjeri utjecati na visinu izdvajanja sredstava po ovoj osnovi.

Slika 1.25: Servisirani vanjski dug u % BDP-a

Izvor: CBBiH

Iako je tokom 2016. godine sektor generalne vlade više servisirao duga prema inozemnim kreditorima (723,1 milijun KM servisirano) nego što je povukao dodatnih sredstava, došlo je do rasta stanja duga kao rezultat tečajnih razlika i kamata. Tijekom 2016. godine, sektor generalne vlade je povukao sredstva od inozemnih kreditora u ukupnom iznosu od 700,0 milijuna KM (tablica 1.6).

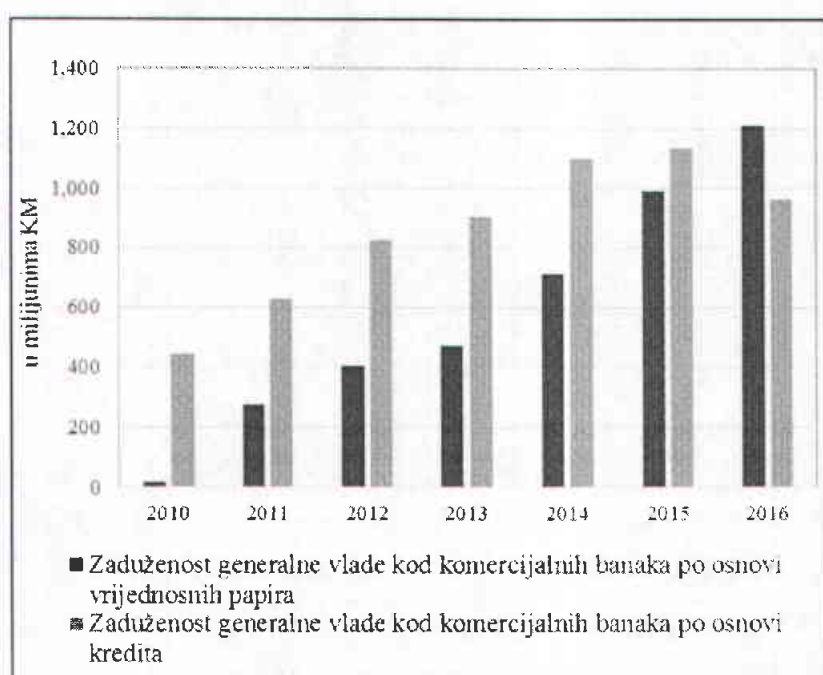
Tablica 1.6: Namjena novopozajmljenih sredstava u 2016. godini

u milijunima KM	
Namjena	
Infrastrukturni projekti (Koridor Vc, regijska i gradska infrastruktura, željeznice)	249.7
Prošireni aranžman s MMF-om	159
Projekti oporavka i prevencije poplava	67.2
Elektroenergetski sektor, vodovod i kanalizacija	110
Sektor zdravstva	58.9
Ostalo	55.2

Izvor: Ministarstvo financija i trezora BiH

Entitetske vlade su tijekom godine izdavale vrijednosne papire, uz istodobno smanjenje zaduženja u vidu kredita kod komercijalnih banaka (slika 1.26). Vlade Federacije BiH i Republike Srpske su emitiranjem vrijednosnih papira na domaćem tržištu kapitala uglavnom premoštavale deficite u proračunima. Na kraju 2016. godine, zaduženost generalne vlade po osnovi dužničkih papira je iznosila 1,21 milijardu KM, što je za 48,0 milijuna KM više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Ukupna izloženost banaka prema sektoru vlade je povećana za 2,2% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Slika 1.26: Zaduzenost generalne vlade kod komercijalnih banaka

Izvor: CBBiH

Tijekom 2016. godine Republika Srpska i Federacija Bosne i Hercegovine su emitirale približno isti iznos obveznica i trezorskih zapisa. Republika Srpska je na BLSE izvršila 18 emisija i prikupila ukupno 468,14 milijuna KM, a Federacija Bosne i Hercegovine 16 emisija s ukupnom realiziranom vrijednošću emisija od 460,8 milijuna KM. Kao i prošle godine, entiteti su se najviše zaduživali na tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa, što implicira dobre karakteristike ovih finansijskih instrumenata s aspekta dinamike priljeva i odljeva proračunskih sredstava (tablica 1.7). Ukupno su emitirane 22 emisije trezorskih zapisa (67,6%), a izvršeno je 12 emisija obveznica (32,4%). Osim četvorogodišnjih obveznica u 2016. godini instrumenti

javnog duga su emitirani u svim ročnim segmentima kao i prošle godine. Republika Srpska je u 2016. godini imala emisije skoro u svim ročnim segmentima, od jednomjesečnih trezorskih zapisa do desetogodišnjih obveznica.

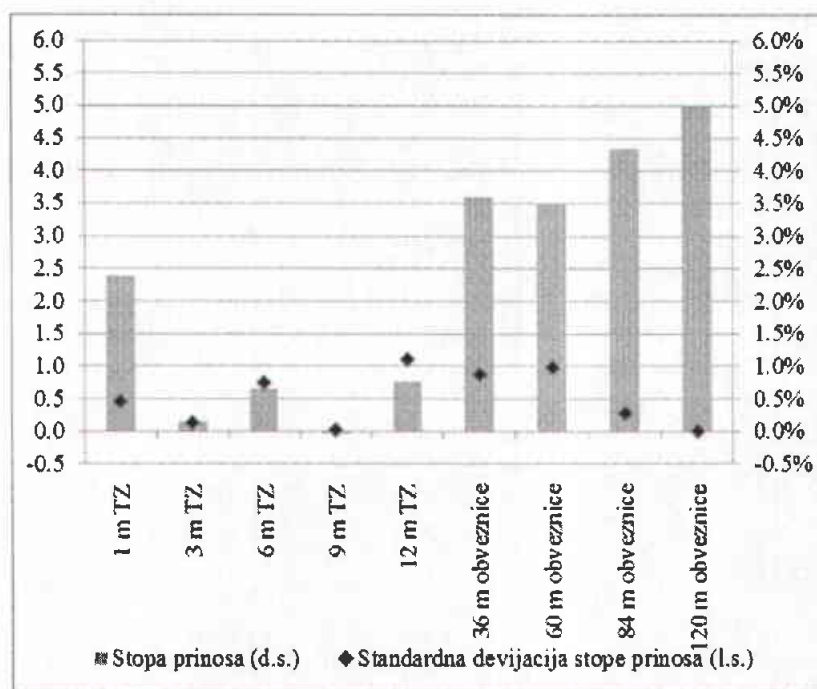
Tablica 1.7: Emisije javnog duga bh. entiteta

	1 m	3 m	6 m	9 m	12 m	36 m	60 m	84 m	120 m	Ukupno
Republika Srpska	2	-	6	-	2	1	3	3	1	18
Federacija Bosne i Hercegovine	-	3	7	2	1	1	2	-	-	16
Ukupno	2	3	13	2	3	2	5	3	1	34

Izvor: BLSE, SASE.

Na najlikvidnijem (s aspekta učestalosti emisija) dijelu primarnog tržišta javnog duga entiteta (šestomjesečni trezorski zapisi) prosječna stopa prinosa je bila 0,649% uz vrlo visok varijabilitet (slika 1.27), dok je na tržištu obveznica varijabilitet daleko manji, a prosječna stopa prinosa je tijekom 2016. godine 3,6% (trogodišnje obveznice), 3,5% (petogodišnje obveznice) i 4,3% (sedmogodišnje obveznice). Tržišna anomalija, izuzetno visok prinos na jednomjesečne trezorske zapise (2,39%), posljedica je činjenice da je ovaj tržišni segment u 2016. godini postojao samo u Republici Srpskoj, koja financira javni dug uz više stope prinosa na primarnom tržištu nego Federacija Bosne i Hercegovine.

Slika 1.27: Prosječne stope prinosa na primarnom tržištu javnog duga bh. entiteta i njihov varijabilitet u 2016. godini

Izvor: BLSE, SASE, CBBiH.

Po bh. entitetima stope prinosa na svim ročnim segmentima primarnog tržišta se značajno razlikuju (tablica 1.8). Na primarnom tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa Republika Srpska ima skoro tri puta veću stopu prinosa, a na tržištu petogodišnjih i sedmogodišnjih obveznica ta razlika je iznad jednog postotnog boda. Republika Srpska u 2016. godini nije imala ni jednu emisiju s relativno niskom stopom prinosa, dok je Federacija Bosne i Hercegovine imala čak pet aukcija s relativno niskom stopom prinosa, od kojih je najniža bila ona na emisiju devetomjesečnih trezorskih zapisa (-0,04%)³⁰. Najnižu stopu prinosa od 0,1% Republika Srpska je ostvarila na emisiju šestomjesečnih trezorskih zapisa iz prosinca (RS16-T10 od 07.12.2016. godine).

³⁰ FBHTZ692, od 08.11.2016. godine.

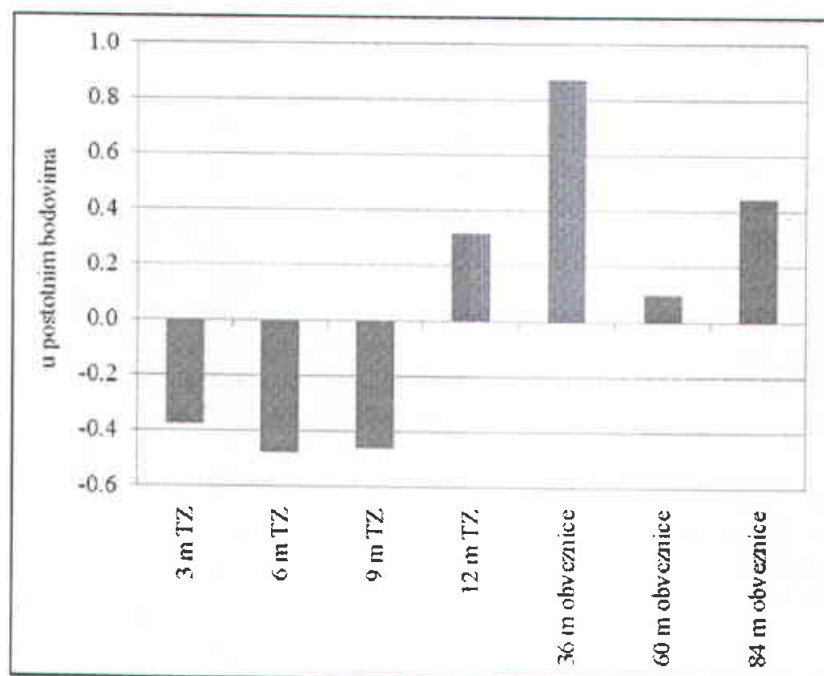
Tablica 1.8: Prosječne stope prinosa na primarnom tržištu javnog duga bh. entiteta, u 2016. godini, u %

Entitet	1 m	3 m	6 m	9 m	12 m	36 m	60 m	84 m	120 m
Republika Srpska	2.39	-	0.95	-	1.17	4.22	4.08	4.33	4.99
Federacija Bosne i Hercegovine	-	0.15	0.39	-0.03	-0.03	2.99	2.65	-	-

Izvor: BLSE, SASE, CBBiH.

Najveći pad je ostvarila prosječna stopa prinosa na tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa (za 0,477 p.b), a na tržištu dvanaestomjesečnih trezorskih zapisa prosječna stopa prinosa je u 2016. godini čak povećana (za 0,319 p.b). Na tržištu trogodišnjih obveznica rast prosječne stope prinosa u odnosu na prošlu godinu je 0,874 p.b. (slika 1.28).

Slika 1.28: Razlika u prosječim stopama prinosa na primarnom tržištu javnog duga bh. entiteta u 2016. godini u odnosu na 2015. godinu

Izvor: BLSE, SASE, CBBiH.

1.2.3 Bankarski sektor

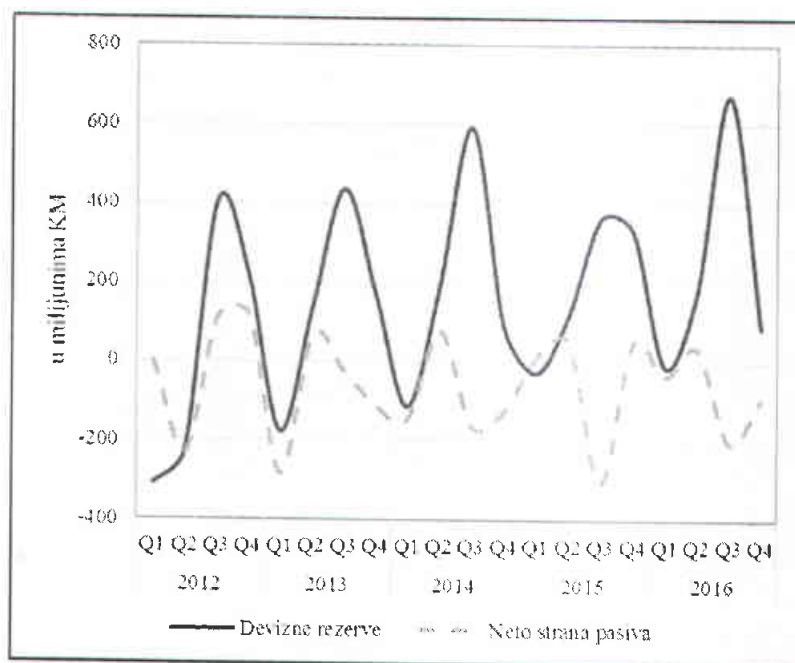
U bankarskom sustavu BiH dozvolu za rad imalo je 26 komercijalnih banaka i Razvojna banka FBiH početkom 2016. godine³¹. Tijekom godine došlo je do statusnih promjena u pojedinim bankama. Banci Srpske a.d. Banjaluka oduzeta je dozvola za rad sa 30.04.2016. godine i pokrenut proces likvidacije. Moja banka d.d. Sarajevo je pripojena Investicijsko-komercijalnoj banci d.d. Zenica sa 31.07.2016. godine. Nakon što je završen proces pripajanja, donesena je odluka da banka promijeni naziv u ASA banka d.d. Sarajevo pod kojim je počela da posluje od siječnja 2017. godine. Privredna banka d.d. Sarajevo pripojena je BOR banci d.d. Sarajevo sa 30.09.2016. i ishodna banka nosi naziv Privredna banka d.d. Sarajevo. Na kraju 2016. godine u Bosni i Hercegovini dozvolu za rad imale su 24 banke. Zbog relativno malog udjela u bankarskom sektoru BiH, likvidacija Banke Srpske a.d. Banjaluka nije imala značajniji negativan utjecaj na bankarski sektor. Isplata osiguranih depozita od strane Agencije za osiguranje depozita je počela 23.5.2016. godine. Ukupna potencijalna obveza je iznosila 55,5 milijuna KM i 14.200 deponentata. Prema informaciji Agencije za osiguranje depozita od 29.06.2016. godine, zaključno sa 28.06.2016. godine deponentima je isplaćeno 49 milijuna KM. U likvidacijskom postupku, Agencija za osiguranje depozita je naplatila 28 milijuna KM, te ocjenjuje izglednim da će preostali dio u cijelosti naplatiti po okončanju sudskih sporova.

Bilančna suma bh. bankarskog sektora povećana je za 4,6% tijekom 2016. godine i pored oduzimanja dozvole za rad jednoj banci. Izostanak većeg kreditnog rasta obilježio je 2016. godinu, dok su depoziti nastavili rasti. Ovakvi trendovi, koji su prisutni već duže vrijeme, uzrokovali su da iznos ukupnih depozita premaši iznos ukupnih kredita na razini bh. bankarskog sustava u trećem tromjesečju 2016. godine. Bankarski krediti nisu imali značajnu ulogu u financiranju razvojnih projekata koji bi potpomogli ekonomske aktivnosti u zemlji. Sredstava korištena za nove plasmane su većim dijelom korištena iz domaćih izvora, stoga je vanjski dug banaka dodatno smanjen tijekom promatrane godine, što je negativno utjecalo na kretanje deviznih rezervi. U prethodnim godinama bankarski sektor kroz proces razduživanja imao je

³¹ Razvojna banka FBiH osnovana je kao posebna financijska institucija, a uključena je u podatke monetarne financijske statistike CBBiH koja je izvor podataka za ovo izvješće.

značajnu ulogu u determiniranju promjena u deviznim rezervama. U 2016. godini to nije slučaj, drugi čimbenici su imali domanantniji utjecaj na kretanje deviznih rezervi (poglavlje 2).

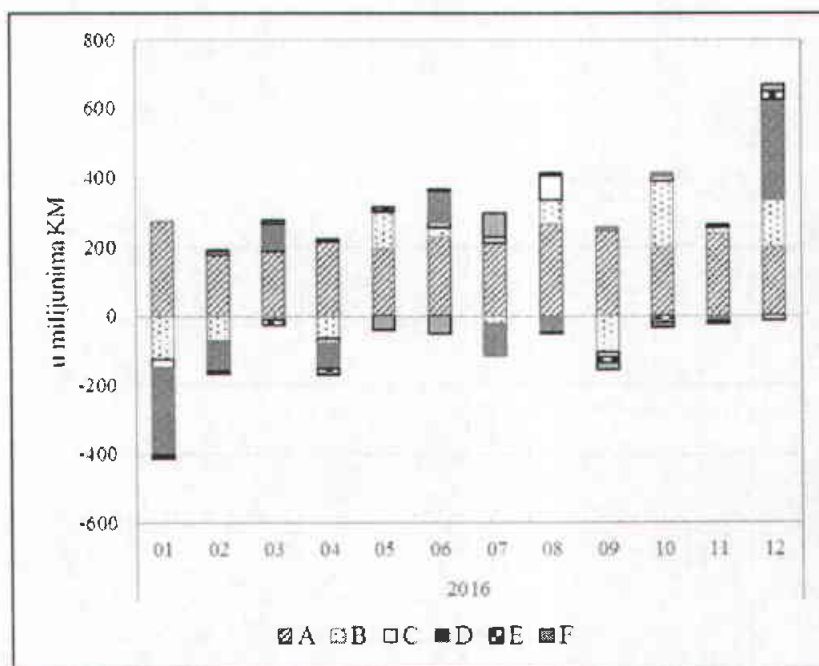
Slika 1.29: Tromjesečne promjene u deviznim rezervama i neto stranoj pasivi komercijalnih banaka

Izvor: Tablice 09 i 26

Neto strana pasiva smanjena je za 304,8 milijuna KM u prosincu 2016. godine u odnosu na prosinac 2015. godine. Depoziti nerezidenata, denominirani uglavnom u stranoj valuti, smanjeni su za 106,1 milijun KM, što objašnjava 76,3% promjena u stranoj pasivi (slika 1.30). Banke uredno izmiruju dospjele kredite prema nerezidentima i nema značajnijih dodatnih zaduženja te su krediti od nerezidenata smanjeni za 36,6 milijuna KM na kraju 2016. godine u odnosu na kraj 2015. godine. Depoziti u stranoj aktivnosti banaka su povećani za 139,4 milijuna KM, što objašnjava 83,9% promjena u stranoj aktivnosti. U 2016. godini bio je prisutan trend većeg deponiranja sredstava u odnosu na povlačenja sredstava od nerezidenata.

Slika 1.30: Mjesečne promjene u stavkama strane pasive i strane aktive komercijalnih banaka

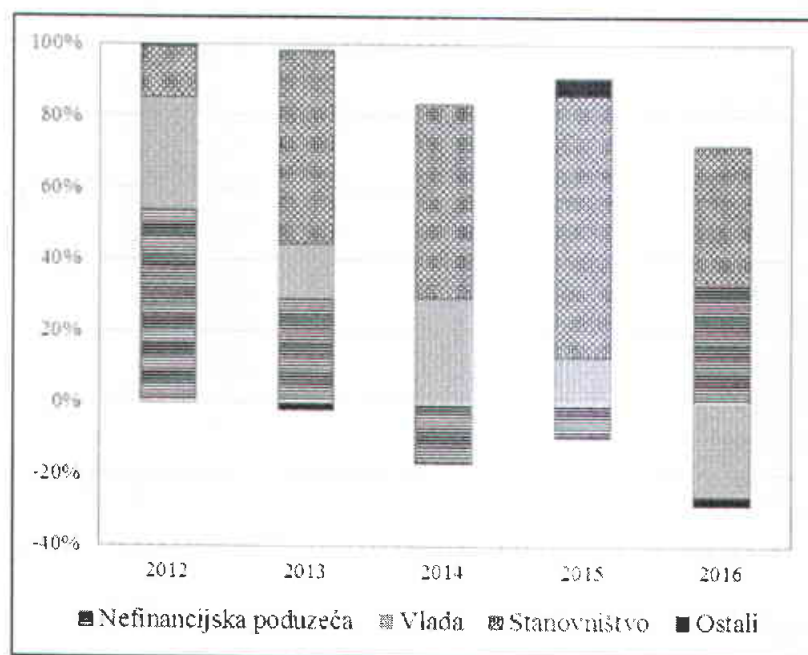
Izvor:CBBiH

Legenda:

- A: Gotovina u trezoru
- B: Depoziti plasirani kod nerezidenata
- C: Vrijednosni papiri(osim dionica)-aktiva
- D: Depoziti nerezidenata
- E: Krediti uzeti od nerezidenata
- F: Ostala aktiva (neto)

Godišnja stopa rasta ukupnih kredita kretala se oko 2% tijekom godine. Dugoročni krediti su imali više stope rasta u odnosu na kratkoročne kredite. Slika 1.31 ilustrira doprinos rastu ukupnih kredita po sektorima i ukazuje da je privatni sektor imao dominantnu ulogu u rastu kredita tijekom godine, dok je sektor vlade smanjio svoje obveze prema komercijalnim bankama u promatranoj godini. Godišnja stopa rasta kredita nefinancijskim poduzećima je pozitivna i iznosila je u prosjeku oko 2,1% tijekom godine, što može ukazivati da se sredstva od kredita koriste za potrebe održavanja tekuće razine poslovanja. Godišnja stopa rasta kredita stanovništva se kretala u prosjeku oko 3,5% tijekom godine, što je još uvijek više od stope rasta kredita poduzećima.

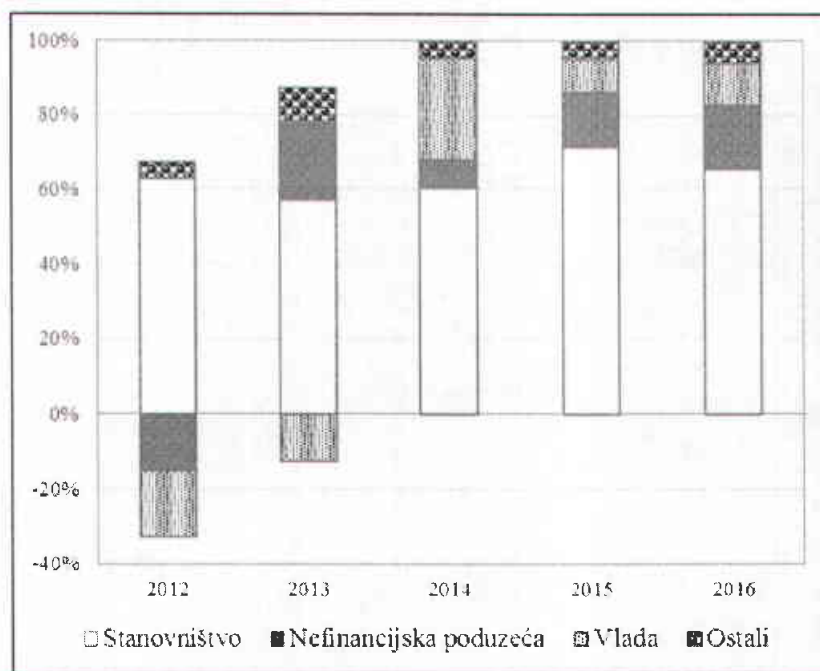
Slika 1.31: Doprinos ukupnom rastu kredita po sektorima

Izvor: Tablice 16 i 17

Ukupni depoziti su nastavili trend rasta tijekom cijele godine uslijed rasta depozita privatnog domaćeg sektora, kao i rasta depozita vlade. Rast depozita vlade odraz je izdavanja vrijednosnih papira entitetskih vlada i visoke stope prihoda od neizravnih poreza na svim razinama vlasti. Depoziti stanovništva još uvijek imaju dominantnu ulogu u doprinosu rastu ukupnih depozita (slika 1.32). Kontinuiranim rastom depoziti stanovništva su dostigli razinu od 10,66 milijardi KM, što predstavlja rast od 8,1% na godišnjoj razini.

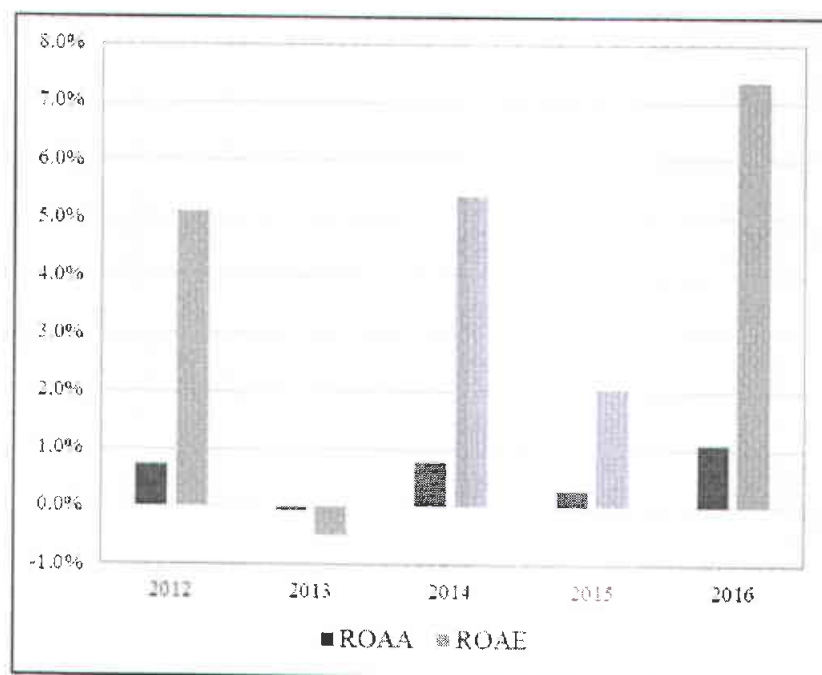
Slika 1.32: Doprinos ukupnom rastu depozita po sektorima

Izvor: Tablice 14 i 15

Bankarski sektor BiH, čije je poslovanje u direktnoj nadležnosti entitetskih agencija za bankarstvo poslovaio je pozitivno u 2016. godini (slika 1.33). Neto dobit prema finalnim nerevidiranim podacima agencija za bankarstvo iznosi 218,6 milijuna KM. Veći dio od navedene dobiti, 89,6%, se odnosi na banke u stranom vlasništvu, s tim da su neke banke u ovoj grupi banaka poslovale s gubitkom. Stoga je kao i prethodnih godina najveći dio dobiti koncentriran u manji broj najvećih banaka.

Slika 1.33: Profitabilnost prosječne aktive (ROAA) i prosječnog kapitala (ROAE)

Izvor: CBBiH

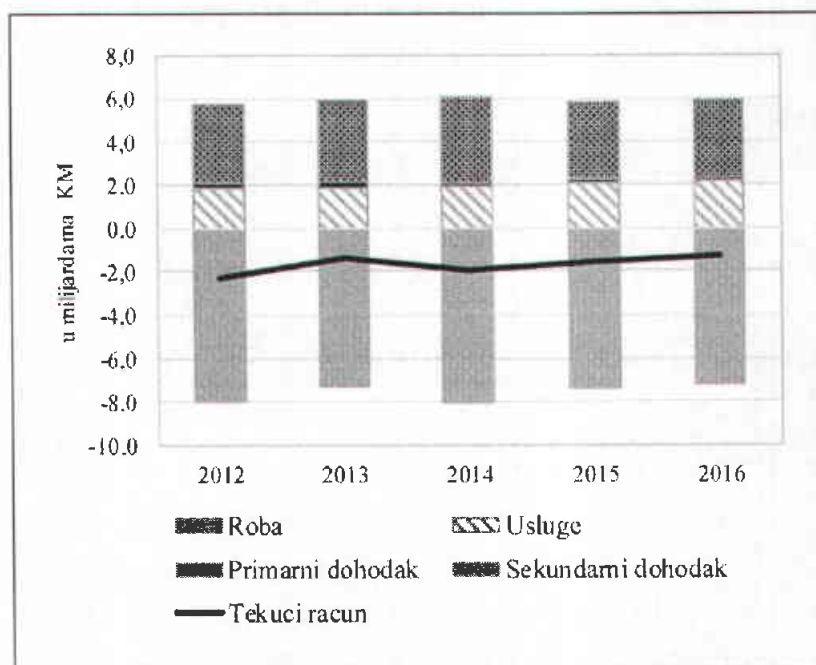
1.2.4 Vanjski sektor

IV. Platna bilanca

U 2016. godini deficit tekućeg računa iznosi 1,30 milijardi KM i u odnosu na prethodnu godinu se smanjio za 266,1 milijun KM ili za 16,8% (slika 1.34). I u 2016. godini je nastavljen trend poboljšanja platnobilančne pozicije, s tim da je u odnosu na 2015. godinu (deficit tekućeg računa se smanjio za jednu četvrtinu) trend poboljšanja nešto usporeniji. Deficit tekućeg računa se smanjio usljed smanjenja robnog deficita te povećanja suficita na podračunu usluga i primarnog dohotka, s tim da su stope rasta na pomenutim podračunima dosta niže nego je to bio slučaj u 2015. godini. Negativan utjecaj na smanjenje deficita tekućeg računa je jedino imalo smanjenje suficita na računu sekundarnog dohotka. U protekloj godini robni deficit, koji iznosi 7,20 milijardi, je smanjen, gdje je došlo do porasta izvoza i uvoza, s tim da je rast izvoza nominalno premašio rast uvoza, te je posljedično smanjen i robni deficit za 219,1 milijun KM ili 3,0%. Na smanjenje deficita tekućeg računa povoljno je utjecalo i povećanje suficita na računu usluga, i to za 3,1%, te je ukupan priljev od usluga iznosio 2,15 milijardi KM. Priljevi po osnovi svih glavnih vrsta izvoznih usluga su zabilježili rast, s tim da je najveći rast priljeva

zabilježen kod usluge dorade i obrade robe (3,1%) i kod priljeva od noćenja stranih turista 7,6%. Saldo primarnog dohotka iznosi 160,4 milijuna KM i povećao se za 18,9% usljed smanjenih rashoda po osnovi investiranja. Naime, rashodi po osnovi izravnih stranih investicija su se smanjili za 5,6% usljed smanjenja isplaćene dividende u odnosu na prethodnu godinu. U 2016. godini isplaćeno je 288,9 milijuna KM po osnovi dividendi poduzeća u stranom vlasništvu, dok je reinvestirana zarada iznosila 146,4 milijuna KM. Po osnovi kamate na pozajmljena sredstva (vladinog i privatnog sektora) isplaćeno je 210,8 milijuna KM, što je opet manje za 7,2% u odnosu na prethodnu godinu. Ukupni priljevi na sekundarnom dohotku iznose 3,57 milijardi KM, te je na ovom podračunu ukupan priljev na godišnjoj razini smanjen za 1,2%, s tim da je priljev od doznaka iz inozemstva veći za 2,5%, dok je osnovni uzrok smanjenja smanjeni priljevi po osnovi mirovina iz inozemstva, i to za 2,4% (slika 1.34). Priljevi na kapitalnom računu iznose 355,0 milijuna KM i manji su za 11,7% na godišnjoj razini.

Slika 1.34: Tekući račun i njegove komponente

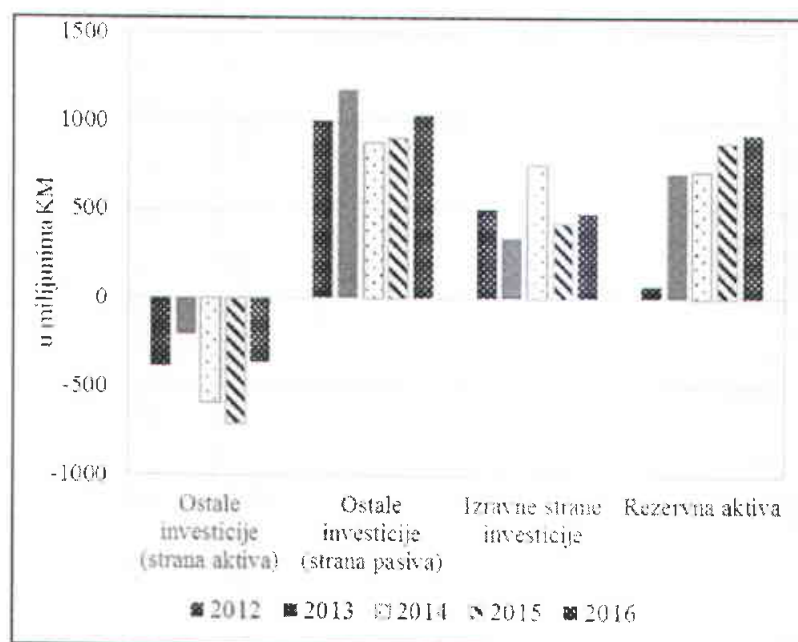

Izvor: Tablica 21.

Priljevi na financijskom računu u 2016. godini iznose 782,9 milijuna KM i na godišnjoj razini su se smanjili za više od jedne četvrtine. Priljevi po osnovi izravnih stranih investicija iznose 483,0 milijuna KM, s tim da se 146,4 milijuna KM odnosi na reinvestiranu zaradu. U odnosu

na 2015. godinu priljev izravnih stranih investicija se povećao za 11,6%. Strana aktiva se smanjila za 396,1 milijun KM, s tim da je bankarski sektor povećao svoje plasmane u inozemstvu, dok je osnovni uzrok smanjenja korištenja sredstava u stranoj valuti od strane stanovništva i poduzeća. Neto financijska pasiva iznosi 1,03 milijarde KM, što se odnosi na zaduživanje svih sektora (slika 1.35). Bankarski sektor je jedini smanjio svoje obveze prema inozemstvu i to za 105,9 milijuna KM. S druge strane, vladin sektor se u 2016. godini u neto iznosu zadužio za 175,0 milijuna KM (ukupna povlačenja i otplata glavnice), što je za 151,2 milijuna više u odnosu na prethodnu godinu. Sektor poduzeća je u protekloj godini povećao svoje zaduživanje u inozemstvu za 424,9 milijuna KM. Priljev po osnovi trgovinskih kredita iznosi 527,5 milijuna KM. Rast rezervne aktive iznosi 930,1 milijun KM i veći je za 5,6% u odnosu na prethodnu godinu (slika 1.35).

Slika 1.35: Financijski račun i njegove komponente

Izvor: CBBiH

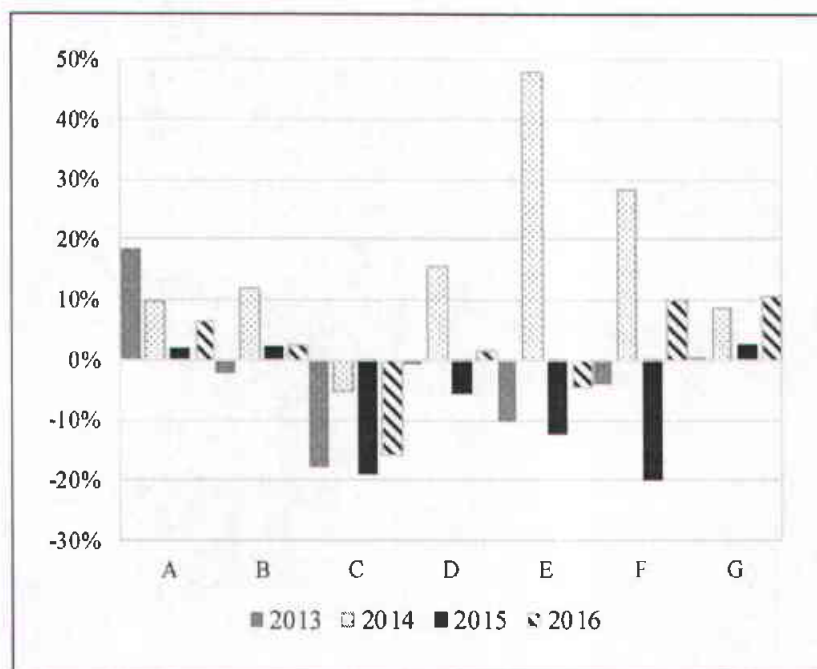
U 2016. godini je došlo do povećanja izvoza za 4,8%, dok je uvoz porastao za 1,8% u odnosu na 2015. godinu. Trgovinski deficit u 2016. godini iznosi 6,72 milijarde KM i u odnosu na prethodnu godinu smanjen je za 141,8 milijuna KM ili 2,1%. U 2016. godini ukupno je izvezeno robe u vrijednosti 9,41 milijarda KM. U posljednjih deset godina izvoz ima pozitivne stope rasta, s izuzetkom 2009. i 2012. godine. Međutim, u posljednje četiri godine došlo je do

usporavanja rasta izvoza. Značajna promjena na strani izvoza u odnosu na prethodnu godinu se dogodila u izvozu proizvoda mineralnog podrijetla. Nakon dvije godine negativnih stopa rasta, izvoz proizvoda mineralnog podrijetla ima nisku, ali pozitivnu stopu rasta (1,2%). Naime, u drugom dijelu godine došlo je do porasta cijena nafte i naftnih derivata, što je u potpunosti utjecalo na povećanje vrijednosti izvoza ove grupe proizvoda, jer je izvezena količina na godišnjoj razini neznatno smanjena, dok su izvozne cijene električne energije niže u odnosu na prethodnu godinu. Izvoz proizvoda kemijske industrije je porastao za 9,5%, gdje su zabilježene pozitivne stope rasta i kod anorganskih kemijskih proizvoda i farmaceutskih proizvoda, gdje je u obje podgrupe došlo do porasta izvezena količine. Izvoz tekstila, drveta i proizvoda od drveta te namještaja je i u 2016. godini stabilan i nastavlja se trend visokih stopa rasta izvoza ovih grupa proizvoda, gdje postoji stabilna rastuća potražnja za ovim proizvodima. Od glavnih izvoznih grupa proizvoda jedino izvoz baznih metala ima negativnu stopu rasta (4,9%), što predstavlja petogodišnji trend pada ove grupe proizvoda. Kod izvoza ove grupe proizvoda jedino izvoz proizvoda od željeza i čelika tijekom cijele godine bilježi rast, gdje je došlo do povećanja potražnje za ovim proizvodima za skoro jednu trećinu, što implicira da postoji povećana potražnja za proizvodima viših faza prerade, iako su cijene baznih metala na svjetskom tržištu u 2016. godini u padu. Izvoz željeza i čelika, te aluminija zbog cijena ovih metala na svjetskom tržištu je smanjen na godišnjoj razini. Izvoz strojeva i aparata te električnih uređaja je porastao za 2,7%, što predstavlja usporavanje rasta ove grupe proizvoda, gdje je izvoz ove grupe proizvoda u posljednje tri godine rastao po prosječnoj stopi od 9,0%.

S aspekta potražnje naših proizvoda od strane glavnih trgovinskih partnera, došlo je do povećanja izvoza u zemlje CEFTA i EU za po 4,4%. Izvoz u Hrvatsku se povećao za 6,5%, zbog povećanja vrijednosti izvoza mineralnih goriva i ulja, usljed povećanja cijene nafte na svjetskom tržištu, dok je istodobno došlo do smanjenja izvezena količine. Nadalje, došlo je do povećanja potražnje za drvenim ugljenom i obucom. Izvoz u Srbiju je na godišnjoj razini povećan za 6,7%, gdje je kao i kod izvoza u Hrvatsku, zbog povećanja cijene nafte, došlo do povećanja izvoza mineralnih ulja, zatim je povećan izvoz strojeva i mehaničkih uređaja i drvenog ugljena. S druge strane, izvoz u Italiju se smanjio za 6,9% zbog smanjenja izvoza aluminija, gdje je došlo do smanjenja kako vrijednosti tako i izvezena količine. Izvoz u Njemačku je porastao za 4,7%, zbog porasta potražnje za namještajem, proizvodima od željeza i čelika te strojevima i mehaničkim uređajima.

U 2016. godini uvezeno je robe u vrijednosti od 16,1 milijardi KM, te se uvoz na godišnjoj razini povećao za 287,4 milijuna KM ili 1,8%. Na uvoznoj strani trgovinske bilance najznačajnija kretanja u 2016. godini su sljedeća: trend pada uvoza proizvoda mineralnog podrijetla, što se uglavnom odnosi na naftu i naftne derivate je nastavljen i u 2016. godini. Naime, u protekloj godini uvoz ove grupe proizvoda je manji za 10,8%, s tim da je u posljednjem tromjesečju godine došlo do rasta cijena nafte i naftnih derivata, te je u tom tromjesečju i stopa rasta bila visoka i pozitivna, što opet nije bilo dovoljno da se promijeni negativan trend iz prethodnih tromjesečja. Nadalje, uvoz proizvoda kemijske industrije ima dosta nisku stopu rasta (1,4%), zbog smanjenja vrijednosti uvoza anorganskih kemijskih proizvoda za 12,3%, dok je uvoz farmaceutskih proizvoda porastao za 3,0%, te uvoz eteričnih ulja i kozmetičkih proizvoda za 7,2%. Dosta niska stopa rasta je zabilježena kod uvoza baznih metala (2,5%) te strojeva i aparata i mehaničkih uređaja (2,1%). Najznačajniji porast uvoza je zabilježen kod uvoza vozila 7,5%, gdje je cjenovni efekat utjecao na ukupan porast vrijednosti uvoza ove grupe proizvoda. Najveći utjecaj na smanjenje trgovinskog deficita u 2016. godini ima smanjenje deficita grupe mineralna goriva, mineralna ulja i električna energija, jer se trgovinski deficit smanjio za 252,1 milijun KM i iznosi 1,26 milijardi KM. Trgovinski suficit je ostvaren u razmjeni drveta i proizvoda od drveta te namještaja, što se pozitivno odrazilo na smanjenje ukupnog trgovinskog deficita. S druge strane, saldo trgovinske razmjene baznih metala je negativan u 2016. godini, što je utjecalo na produbljenje trgovinskog deficita za 119,2 milijuna KM, te je došlo do produbljenja deficita u trgovini cestovnim vozilima (slika 1.36).

Slika 1.36: Smanjenje/povećanje trgovinskog deficita po grupama proizvoda

Izvor: BHAS

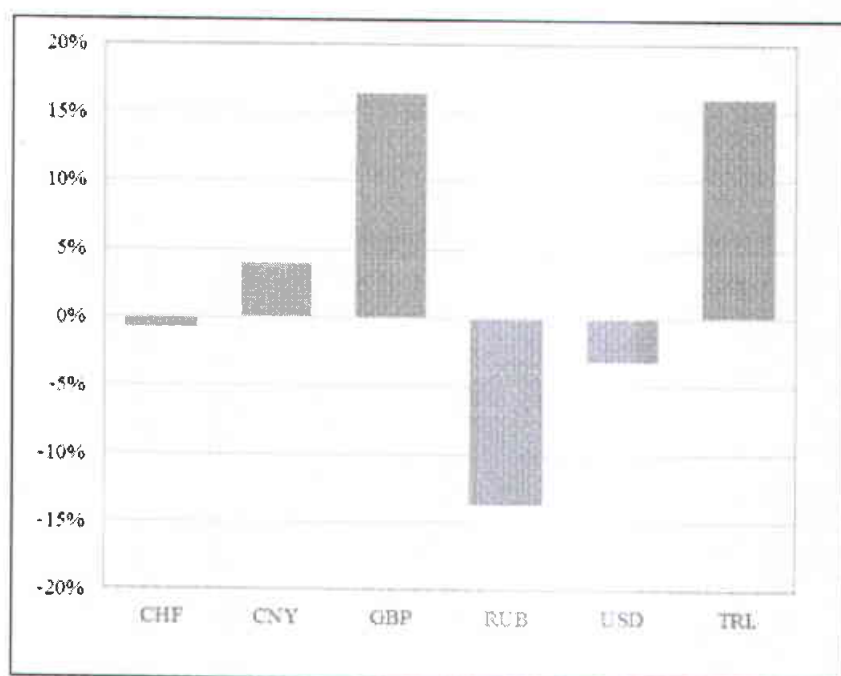
- A Drvo i proizvodi od drveta
- B Plastične mase
- C Mineralna goriva, mineralna ulja, električna energija
- D Farmaceutski proizvodi
- E Mašine, aparati i mehanički uređaji
- F Električne mašine i oprema i njihovi dijelovi
- G Vozila

V. Nominalni i realni efektivni devizni tečaj

U 2016. godini je došlo do stabilizacije ili čak stagnacije nominalnog efektivnog tečaja KM (NEER). Naime, nakon izrazito aprecijacijskog trenda NEER u prethodnim godinama, naročito u 2015. godini, nominalni efektivni tečaj je na kraju godine iznosio 106,8 indeksnih bodova. U odnosu na prvo tromjesečje 2016. godine, NEER je u četvrtom tromjesečju niži za 54 b.b. (slika 1.37). Sva kretanja NEER su uzrokovana kretanjem nominalnih tečajeva naših trgovinskih partnera u odnosu na EUR, našu siderenu valutu. Tako je proteklu godinu obilježilo slabljenje britanske funte u odnosu na EUR, uzrokovano Brexitom, te je KM aprecirala u odnosu na

britansku funtu za 16,5%. Konvertibilna marka je još značajnije aprecirala prema turskoj liri i to za 16,0% na godišnjoj razini (slika 1.37). S druge strane, KM je deprecirala prema ruskoj rublji za 13,7%, jer je u protekloj godini došlo do stabilizacije tečaja ruske rublje, nakon prošlogodišnjeg pada vrijednosti rublje za oko 30%.

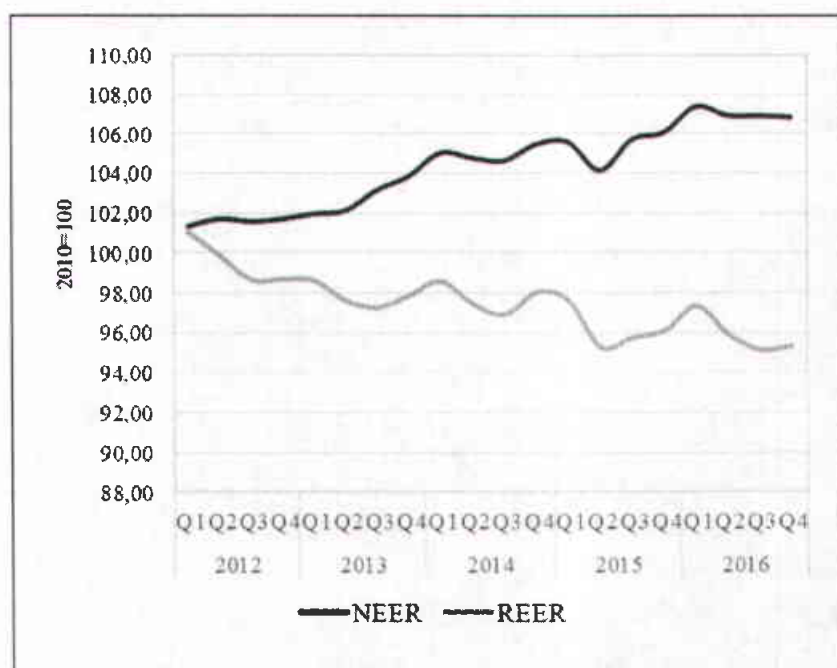
Slika 1.37: Godišnje promjene nominalnog tečaja KM prema odabranim valutama u prosincu

Izvor: CBBiH

Realni efektivni tečaj KM (REER) je u prosincu 2016. godine bio za 1,26 p.b. niži u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Nakon značajnije deprecijacije u prvom dijelu godine, u posljednja dva tromjesečja 2016. godine došlo je do usporavanja pada REER, odnosno stabilizacije. U odnosu na baznu godinu, REER je u posljednjem tromjesečju 2016. godine niži za 4,72 p.b. (slika 1.38). Veliki raspon između NEER i REER je rezultat niže inflacije u odnosu na zemlje glavne trgovinske partnere.

Slika 1.38: Nominalni i realni efektivni tečaj KM

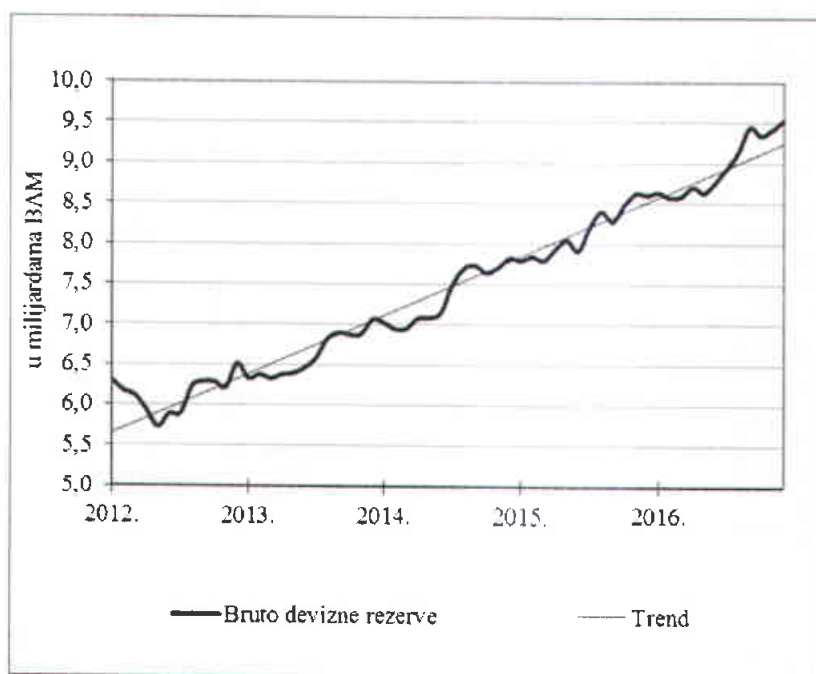

Izvor: Tablica 39.

2. Izvješće o aktivnostima CBBiH u 2016. godini

Rastući trend deviznih rezervi prisutan još od 2012. godine, obilježio je i 2016. godinu koja je okončana s razinom deviznih rezervi od 9,53 milijarde KM, uz povećanje od 10,7% u odnosu na kraj prethodne godine (slika 2.1, tablica 24).

Slika 2.1: Devizne rezerve CBBH

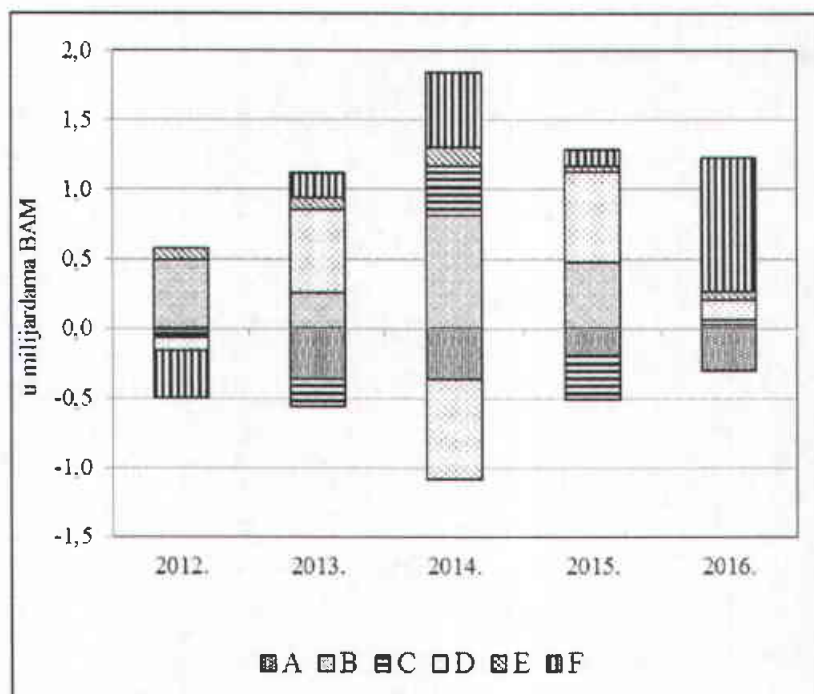
Izvor: Tablica 26

Dok su u prethodnim godinama bankarski sektor, kroz proces razduživanja, te javni sektor, usljed pojačanog inozemnog zaduživanja, imali značajnu ulogu u determiniranju promjena u deviznim rezervama, ove godine to nije slučaj. Naime proces razduživanja, premda još uvijek prisutan, značajno je usporen u odnosu na prethodne godine, te je i njegov utjecaj na devizne rezerve smanjen. Novi prošireni aranžman s MMF-om (Extended Fund Facility) odobren je tek u rujnu, kada je doznačena i prva tranša u iznosu 159,0 milijuna KM. S obzirom na to da je tijekom godine servisiran veći iznos od iznosa ukupno povučenih sredstava, neto efekat javnog vanjskog duga na devizne rezerve je negativan u iznosu 23,1 milijun KM.

Smanjenje trgovinskog deficita, usljed manje potražnje za deviznim sredstvima, imalo je pozitivan utjecaj na rast deviznih rezervi, u odnosu na prethodnu godinu. Promjene u tokovima

izravnih stranih investicija i doznakama, premda ne značajne, ipak su imale pozitivan utjecaj na kretanje deviznih rezervi. Potražnja domaćih sektora za domaćom valutom rezultirala je pozitivnim saldom kupovine i prodaje KM koji je CBBiH ostvarila s komercijalnim bankama i internim deponentima u iznosu 863,8 milijuna KM (slike 2.2 i 2.3).

Slika 2.2: Promjene u čimbenicima koji imaju dominantan utjecaj na promjene razine deviznih rezervi CBBiH

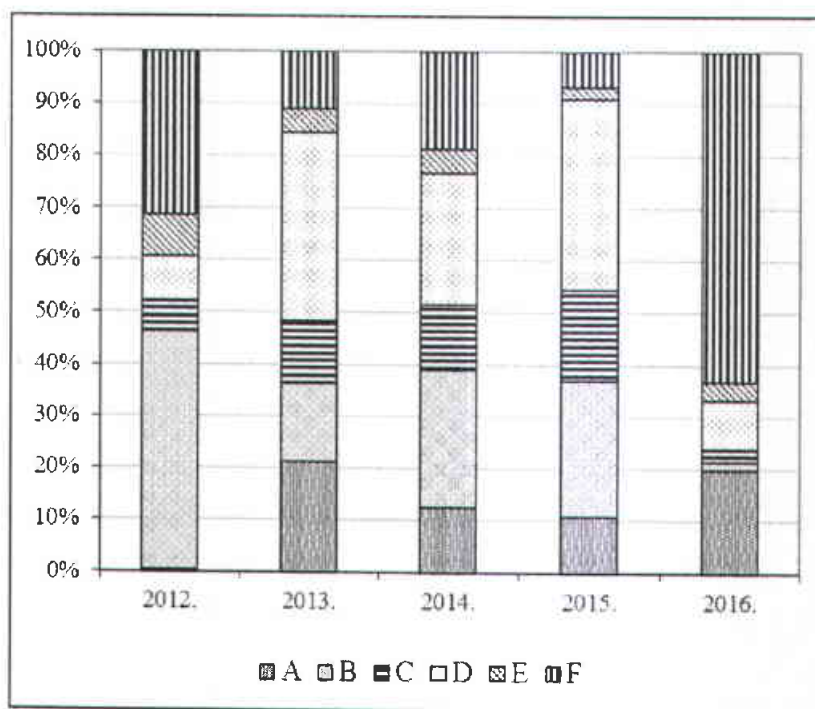

Izvor:CBBiH

Legenda

- A: Promjena u neto stranoj pasivi banaka
- B: Promjena u neto vanjskoj zaduženosti vlade
- C: Promjena u direktnim investicijama koja se ne odnosi na bankarski sektor
- D: Promjena u robnom deficitu
- E: Promjene u doznakama
- F: Ostalo

Slika 2.3: Relativni značaj čimbenika za promjene razine deviznih rezervi CBBiH

Izvor: CBBiH

Legenda kao uz sliku 2.2

2.1 Monetarna politika

CBBiH je i u 2016. godini ispunila cilj definiran Zakonom, izdavanje domaće valute prema aranžmanu valutnog odbora. U skladu s člankom 31. Zakona CBBiH je obvezna da osigura da ukupan iznos njene novčane pasive nikada ne pređe ekvivalentan iznos njenih neto deviznih rezervi, što je u potpunosti i ispunjeno. Pored toga, središnja banka je obvezna i održavati generalnu rezervu do razine iznosa odobrenog kapitala banke koji mora iznositi minimalno pet postotaka ukupnog iznosa novčane pasive prikazane na računima središnje banke za kraj te financijske godine. U skladu sa Zakonom, ukupan iznos novčane (monetarne) pasive Centralne banke je uvijek zbroj:

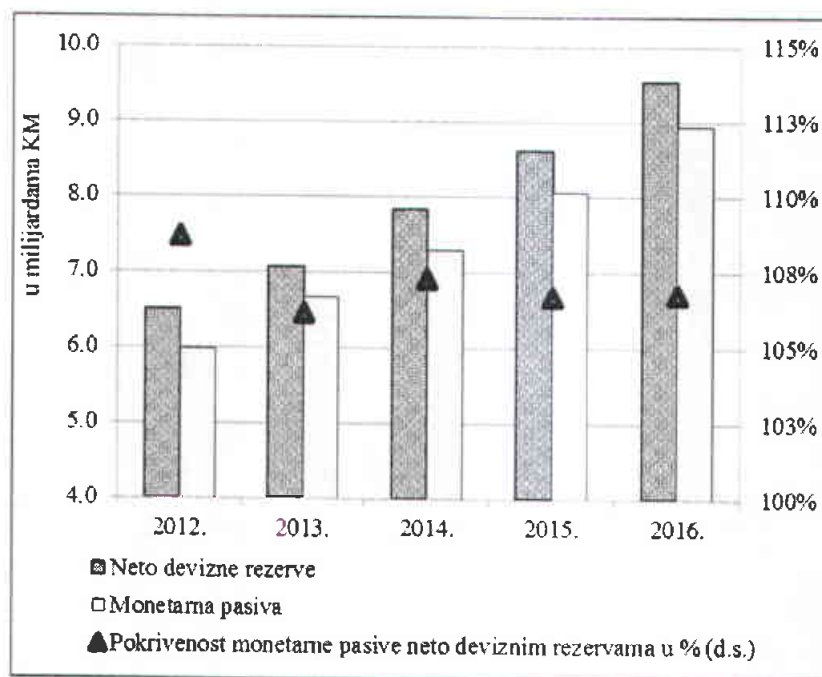
(A) svih novčanica i kovanog novca koje su u optjecaj stavile središnjica, glavne jedinice i ostale podružnice Centralne banke i

(B) potražnih salda svih računa koji se drže u knjigama Centralne banke i njenih organizacijskih jedinica od strane rezidentnih vlasnika računa.

Iznos neto strane aktive, koja predstavlja pozitivnu razliku deviznih rezervi nakon pokrića monetarne pasive (KM novac u optjecaju i depoziti komercijalnih banaka) i obveza prema nerezidentima, tijekom 2016. godine je oscilirao usljed promjena razina, kako deviznih rezervi tako i monetarne pasive. Krajem godine neto strana aktiva iznosila je 602,65 milijuna KM, što je za 62,27 milijuna KM ili za 11,52% više u odnosu na iskazano stanje na kraju 2015. godine. Devizne rezerve na kraju 2016. godine su iznosile 9.531,14 milijuna KM i povećane su za 10,75%, odnosno za 924,83 milijuna KM u odnosu na kraj 2015. godine, dok je monetarna pasiva u istom razdoblju zabilježila rast od 10,68% ili za 861,74 milijuna KM. Neto strana aktiva predstavlja zaštitu od šokova koji mogu imati negativan utjecaj na tržišnu vrijednost financijskih instrumenata u koje su devizne rezerve investirane, a koji mogu umanjiti vrijednost deviznih rezervi i ugroziti princip pune pokrivenosti monetarne pasive deviznim rezervama, kao jednog od osnovnih principa na kojem se temelji stabilnost i održivost valutnog odbora.

Ujednačeno povećanje relativnih pokazatelja neto deviznih rezervi i monetarne pasive, rezultiralo je skoro istom pokrivenošću kao i prethodne godine, 106,8% (slika 2.4).

Slika 2.4: Pokrivenost monetarne pasive neto deviznim rezervama

Izvor: Tablica 26

2.2 Račun rezervi kod CBBiH

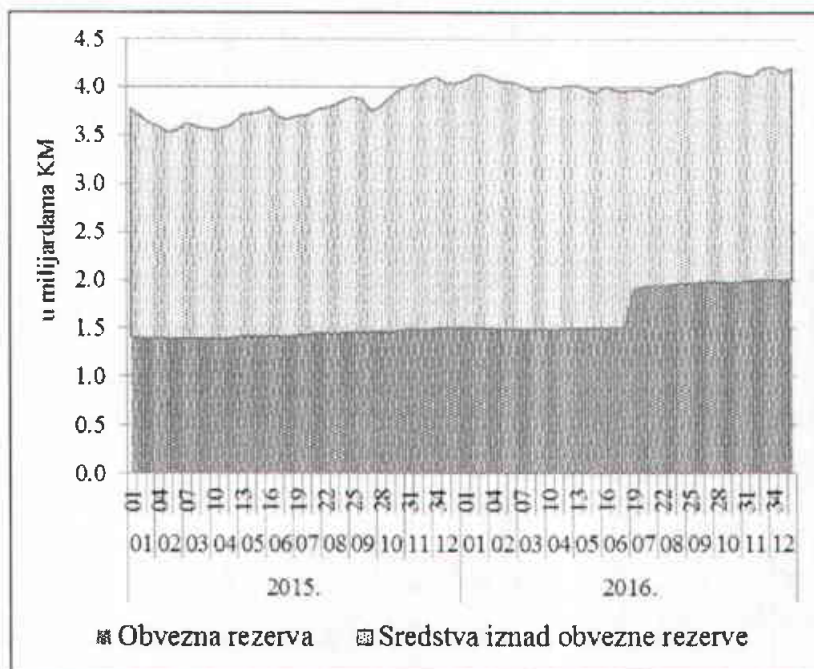
Obvezna rezerva u okviru valutnog odbora ostaje jedini instrument monetarne politike na raspolaganju CBBiH. Odlukom Upravnog vijeća CBBiH od 31.03.2016. godine (dalje Odluka) utvrđena je stopa obvezne rezerve koju primjenjuje CBBiH na osnovicu za obračun obvezne rezerve od 10%, čime je prestala primjena diferencirane stope obvezne rezerve u odnosu na ročnost sredstava. Također, osnovicu za obračun obvezne rezerve čine depoziti i pozajmljena sredstva, bez obzira u kojoj se valuti sredstva izraze. Ovime su u osnovicu opet uključena sredstva koja su odlukama CBBiH iz 2008. i 2009. godine bila isključena iz obračuna.

Nadalje istom odlukom, CBBiH na računu rezervi banke u obračunskom razdoblju:

- a) na iznos sredstava obvezne rezerve – ne obračunava naknadu,
- b) na iznos sredstava iznad obvezne rezerve – obračunava naknadu po stopi koja je jednaka 50% stope koju primjenjuje Europska središnja banka na depozite komercijalnih banaka (Deposit Facility Rate).

Odluka je stupila na snagu 01.07.2016. godine.

Slika 2.5: Stanje računa rezervi kod CBBH

Izvor: Tablica 19

Sve banke su uredno ispunjavale obveznu rezervu, a 2016. godina je okončana s tri banke manje u sustavu obvezne rezerve u odnosu na kraj 2015. godine usljed ukidanja dozvole za rad Banci Srpske a.d. Banja Luka te statusnih promjena kod IK banke d.d. Zenica i Privredne banke d.d. Sarajevo (pogledati potpoglavlje 1.2.3).

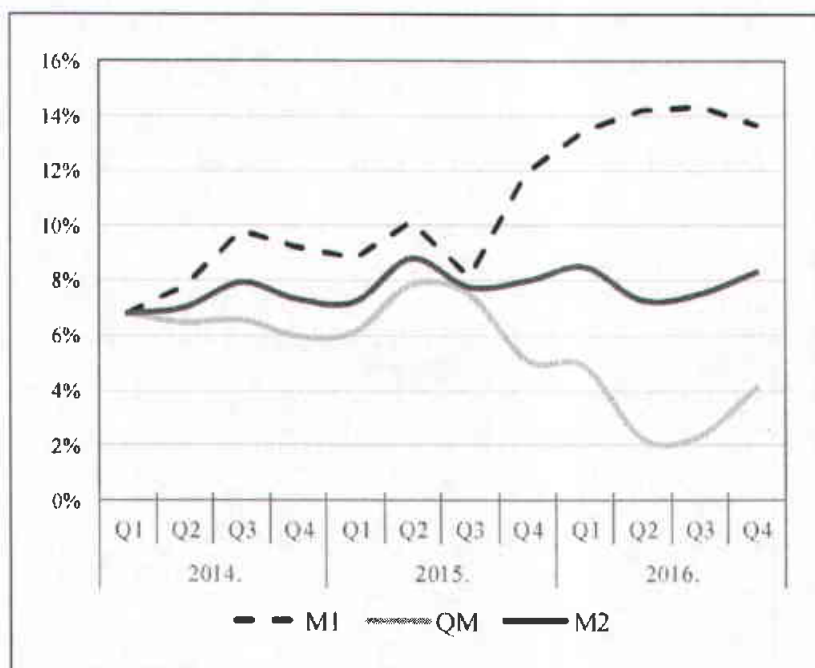
Ukupno povećanje osnovice za obračun obvezne rezerve na godišnjoj razini iznosi 2,70 milijardi KM, od čega 1,77 milijardi iznosi povećanje uzrokovano izmjenom navedene odluke. S obzirom na to da su ponovo u osnovicu uključena sredstva pozajmljena iz inozemstva nakon studenoga 2008. godine, osnovica u ostalim valutama se povećala za 1,20 milijardi KM odmah nakon uvođenja Odluke u sedmom mjesecu. Međutim, povećanje osnovice u ostalim valutama na godišnjoj razini s krajem godine je nešto manje i iznosi 1,17 milijardi KM. Ovo je rezultat nastavka procesa razduživanja bankarskog sektora, s obzirom na to da se strana pasiva smanjila za 138,9 milijuna (5,3%) na godišnjoj razini. Godišnje povećanje osnovice u domaćoj valuti iznosi 1,53 milijarde KM i prvenstveno je određeno rastom depozita u domaćoj valuti.

Izmjenom Odluke ponovo su uključeni depoziti vlada za ekonomski razvoj u obračun osnovice. Iznos ovih depozita u razdoblju prije primjene Odluke iznosio je oko 600,0 milijuna KM.

Navedenim kretanjima prosječna obvezna rezerva se povećala za 504,6 milijuna KM (33,6%) na godišnjoj razini, dok se višak sredstava smanjio za 350,1 milijun KM (13,8%). Ukupno stanje na računu rezervi je i dalje veoma značajno, te s krajem godine iznosi 4,20 milijardi KM, od čega višak sredstava iznosi 2,19 milijardi KM.

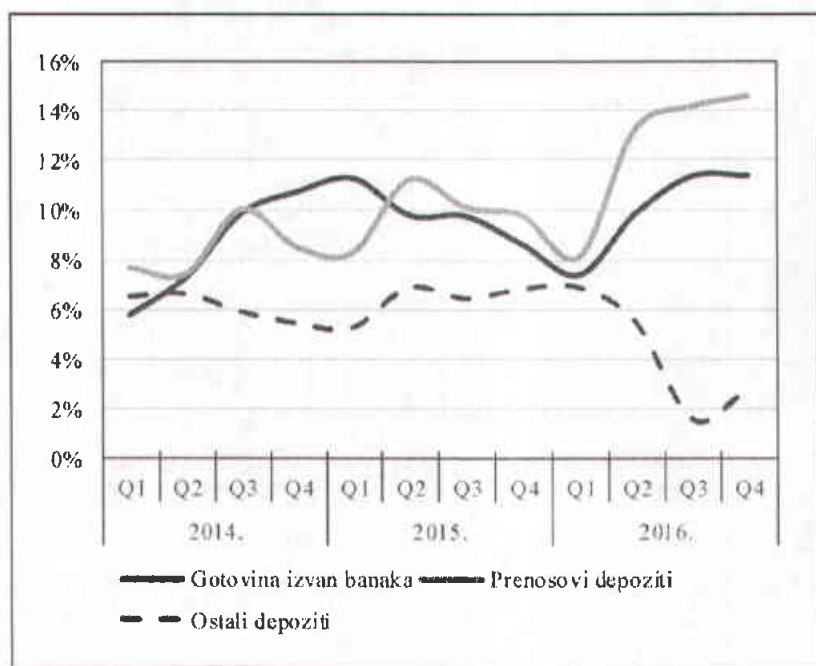
Novčana masa, mjerena najširim monetarnim agregatom M2, s krajem 2016. godine iznosi 20,2 milijuna KM uz godišnje povećanje od 1,55 milijardi KM (8,3%). Dok su stope rasta M2 na godišnjoj razini u posljednje tri godine stabilne, došlo je do izvjesne supstitucije u samoj strukturi novčane mase. Tako monetarni agregat M1, koji čine najlikvidnije komponente novčane mase, gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti, od trećeg tromjesečja 2015. godine bilježe dvoznamenkaste godišnje stope rasta. Istodobno, stope rasta ostalih depozita u domaćoj valuti i depozita u stranim valutama bilježe značajno usporavanje. Značajan rast gotovine prisutan je još od 2010. godine. Tradicionalno izražena preferencija stanovništva ka gotovini i uopće likvidnim sredstvima dodatno je sigurno podržana i niskim stopama na oročene depozite te sivom ekonomijom. Također, dominacija domaće valute u strukturi depozita u odnosu na strane valute, pozitivno se odražava na stanje deviznih rezervi (slike 2.6 i 2.7).

Slika 2.6: Godišnje stope rasta monetarnih agregata

Izvor: Tablica 06

Slika 2.7: Godišnje stope rasta komponenti novčane mase

Izvor: Tablica 06

Slaba kreditna aktivnost, naročito u sektoru poduzeća, još uvijek je nedovoljna za značajniji gospodarski zamah. Udio nekvalitetnih kredita u ukupnim kreditima niži je u odnosu na prethodnu godinu i iznosi 11,78% na kraju 2016. godine. Ipak, nekvalitetni krediti i dalje predstavljaju opterećenje u bilancama značajnog broja banaka u sustavu te su banke veoma oprezne u procjeni kreditnog rizika pri odobravanju novih plasmana. Značajan rast depozita domaćih sektora, eliminirao je negativan utjecaj nastavka procesa razduživanja koji je u godinama nakon krize bio jedan od dominantnih čimbenika koji se negativno reflektirao na kreditni rast. Međutim, jasno je da sredstva akumulirana od domaćih sektora u posljednjih par godina, predstavljaju više nego dovoljnu bazu za značajan kreditni rast. Sama ročna struktura depozita i novčane mase u kojima prevladavaju prenosivi depoziti i gotovina ukazuje na dvije stvari. Prvo, banke još uvijek ne iskazuju potrebu za dugoročnim depozitima, te odatle i destimulativno niske kamatne stope, a s druge strane, preferencija stanovništva i gospodarstva je još uvijek na likvidnim sredstvima. Tako osnovni uzroci slabe kreditne aktivnosti ne dolaze iz financijskog, nego iz realnog i javnog sektora.

Riziku likvidnosti koji je u razdoblju nakon izbijanja krize dobio veliki značaj i dalje treba posvetiti pozornost, jer je jedan od prvih pokazatelja problema u poslovanju banke. Premda banke u BiH bilježe značajnu likvidnost (tablica 2.1), kašnjenje dužnika u otplati kredita može dovesti do pretvaranja kreditnog u rizik likvidnosti, u smislu smanjenja priljeva likvidnih sredstava.

Tablica 2.1: Pokazatelji likvidnosti bankarskog sektora u BiH

	Likvidna sredstva prema ukupnim sredstvima	Likvidna sredstva prema kratkoročnim financijskim obvezama	Depoziti prema kreditima	Kratkoročne financijske prema ukupnim financijskim obvezama
2015. Q1	24.7%	43.3%	91.4%	67.8%
Q2	25.2%	43.7%	91.7%	68.5%
Q3	25.8%	43.4%	94.6%	70.5%
Q4	26.5%	44.0%	96.9%	70.7%
2016. Q1	25.0%	41.6%	96.5%	70.9%
Q2	25.1%	41.5%	97.3%	71.5%
Q3	25.9%	42.8%	99.6%	71.8%
Q4	27.2%	44.1%	101.7%	72.8%

Izvor: CBBH³²

2.3 Upravljanje deviznim rezervama

Proces i rezultati upravljanja deviznim rezervama CBBiH u razdoblju 2011.-2016. godine su bili, u znatnoj mjeri, determinirani kretanjima na financijskim tržištima na kojim se, u skladu sa zakonom o CBBiH, investiraju devizne rezerve. Tijekom 2016. godine došlo je do još izraženijeg pada kamatnih stopa i stopa prinosa na europskom financijskom tržištu, što je dodatno otežalo proces upravljanja deviznim rezervama CBBiH u odnosu na prethodne godine.

Prosječna ponderirana kamatna stopa (PPKS) na devizne rezerve CBBiH od 2011. godine konstantno opada, tako da je sa 0,93% u 2011. godini pala na 0,35% u 2015. godini, te na 0,32% u 2016. godini. Ovakav pad je u velikoj mjeri determiniran opadanjem kamatnih stopa i prinosa, što je bila osnovna karakteristika tržišta eurozone u posljednjih šest godina (tablica 2.2).

³²Metodologija za kompiliranje pokazatelja financijskog zdravlja, CBBiH (ožujak 2017. godine), www.cbbh.ba

Osnovna likvidna sredstva, odnosno likvidna sredstva u užem smislu, sastoje se od gotovine i depozita i drugih financijskih sredstava s rokom dospeljeća manjim od tri mjeseca, ne računajući međubankarske depozite.

Kratkoročne financijske obveze definirane su Izvješćem o ročnoj usklađenosti aktive i pasive banaka i predstavljaju ukupne financijske obveze preostale ročnosti do jedne godine.

Ukupne financijske obveze definirane su Izvješćem o ročnoj usklađenosti aktive i pasive banaka, a čine ih: a) depoziti i dospjele neizmirene izvanbilančne obveze, b) uzete pozajmice od drugih banaka, c) obveze prema vladi, d) obveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama, e) subordinirani dugovi i subordinirane obveznice, i f) ostale financijske obveze.

Primjera radi, prosječni jednomjesečni euribor (euribor 1m) u 2011. godini je iznosio 1,18%, dok je prosječni jednomjesečni euribor u 2016. godini iznosio -0,34%. Prosječni tromjesečni euribor (euribor 3m) u 2011. godini je iznosio 1,39%, dok je prosječni tromjesečni euribor u 2016. godini iznosio -0,26%).

Prosječni prinosi na državne dvogodišnje i trogodišnje obveznice svih rejtinga denominirane u EUR u 2011. godini iznosili su 2,44%, odnosno 2,74%, a prosječan prinos na petogodišnje obveznice denominirane u EUR svih kreditnih rejtinga u 2011. godini iznosio je 3,30%. Pad prinosa u posljednjih pet godina je bio veoma izražen, tako da su dnevni prosjeci prinosa na državne dvogodišnje i trogodišnje obveznice svih kreditnih rejtinga koje su denominirane u EUR negativni još od druge polovice 2015. godine, a sredinom 2016. godine negativni su bili i dnevni prosjeci prinosa na državne petogodišnje obveznice denominirane u EUR svih razina kreditnih rejtinga, mada su porasli i ponovno su blago pozitivni krajem 2016. godine. Dugogodišnja tendencija opadanja prinosa uvjetovala je da su prosječni prinosi na državne dvogodišnje i trogodišnje obveznice svih rejtinga denominirane u EUR u 2016. godini iznosili -0,32% i -0,25%, respektivno, dok je prosječni prinos na državne petogodišnje obveznice svih kreditnih rejtinga koje su denominirane u EUR u 2016. godini bio veoma blizu nulte vrijednosti (iznosio je 0,01%).

Tablica 2.2: Prosječna ponderisana kamatna stopa na devizne rezerve CBBiH i prosječne tržišne kamatne stope i prinosi na državne obveznice u eurozoni

	PPKS	ECB - Glavne operacije refinanciranja (MROR)	u %				
			EURIBOR		EUR obveznice		
			1m	3m	2 godine	3 godine	5 godina
2011	0.93	1.25	1.18	1.39	2.44	2.74	3.30
2012	0.53	0.88	0.33	0.57	1.62	1.91	2.53
2013	0.48	0.55	0.13	0.22	0.88	1.19	1.85
2014	0.43	0.16	0.13	0.21	0.31	0.46	0.96
2015	0.35	0.05	-0.07	-0.02	-0.04	0.07	0.40
2016	0.32	0.01	-0.34	-0.26	-0.32	-0.25	0.01
Razdoblje 2008-2016	1.06	1.13	0.93	1.13	1.50	1.77	2.30

Izvor: Bloomberg, CBBiH.

CBBiH se tijekom promatranog razdoblja kontinuirano prilagođavala izmijenjenim stopama prinosa i kamatnim stopama na financijskim tržištima instrumenata denominiranih u EUR.

Kako dostupne prognoze i očekivanja kretanja kamatnih stopa i prinosa te kretanja cijene zlata i tečaja dolara, ukazuju da će oporavak u eurozoni biti usporen i neuravnotežen, očekuje se da će postojeća struktura portfelja deviznih rezervi u narednim godinama generirati značajno nižu razinu godišnjih kamatnih deviznih prihoda, pa samim tim i značajno nižu razinu ukupnih prihoda CBBiH.

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci BiH i odgovarajućim internim aktima, CBBiH upravlja deviznim rezervama, polazeći prvenstveno od principa sigurnosti i likvidnosti investiranja. Navedeno podrazumijeva da, uz održavanje visoke likvidnosti deviznih rezervi i prihvatljivu izloženost rizicima, CBBiH nastoji ostvariti povoljne prinose na investirane devizne rezerve uz osiguranje visokog stupnja sigurnosti. Odluke o upravljanju i investiranju deviznih rezervi donose se na tri razine u okviru organizacije CBBiH: (1) strateškoj – Upravno vijeće, (2) taktičkoj – Investicijski komitet i (3) operativnoj Odjeljenje za bankarstvo, Služba Front Office. Upravno vijeće odobrava Smjernice CBBiH o upravljanju deviznim rezervama kojim se određuje tip i razina rizika koji je CBBiH spremna da preuzme i diskrecijski prostor za taktičku i operativnu razinu. Investicijski komitet usmjerava proces upravljanja deviznim rezervama u okviru Smjernica i donosi Operativna pravila o investiranju. Organizacijski oblici Centralne banke nadležni za poslove investiranja deviznih rezervi, upravljanja rizicima, monitoringa i analiza djeluju u skladu sa smjernicama i operativnim pravilima, uključujući i donošenje operativnih odluka o investiranju.

Portfelj deviznih rezervi izložen je prvenstveno finansijskim rizicima, i to: kreditnom, tržišnom (kamatnom i deviznom riziku) te riziku likvidnosti. CBBiH ograničava izloženost kreditnom riziku ulaganjem prvenstveno u obveznice odabranih država eurozone te plasiranjem depozita u odabrane središnje banke u eurozoni, odabrane poslovne inozemne banke i BIS, uz uvjet da zadovoljavaju standarde podobnosti ugovorne strane. Upravljanje kreditnim rizikom se vrši definiranjem standarda podobnosti instrumenata / ugovornih strana i ograničenja koncentracije ulaganja u svaku pojedinačnu zemlju i pojedinu poslovnu inozemnu banku. Navedeni standardi i ograničenja se preispituju i po potrebi ažuriraju, pri čemu se vodi računa o zvaničnim ocjenama vodećih svjetskih rejting agencija, kao i pokazateljima dobijenim primjenom internih metoda za procjenu kreditnog rizika. Kamatni rizik, odnosno rizik promjene vrijednosti portfelja deviznih rezervi zbog promjena kamatnih stopa, kontrolira se primjenom tzv. referentnih portfelja (engl. Benchmark portfolios) i reguliranjem dužine trajanja (engl. Duration) ukupnog portfelja deviznih rezervi. Devizni rizik predstavlja mogućnost da CBBiH

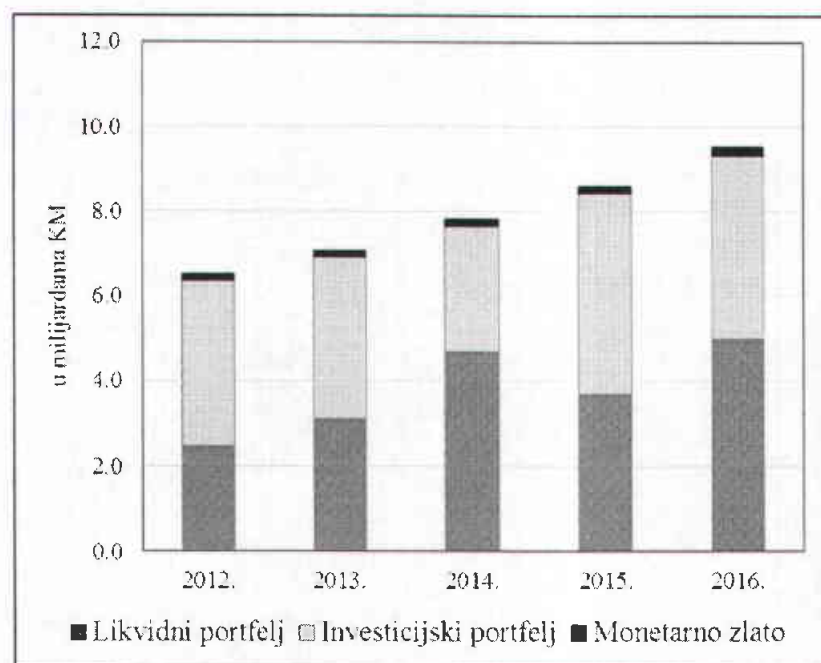
ostvari gubitak zbog promjene vrijednosti devizne aktive i devizne pasive, kao posljedica mogućeg nepovoljnog kretanja deviznih tečajeva valuta u kojima se drže devizne rezerve u odnosu na domaću valutu. Minimiziranje ovog rizika CBBiH vrši držanjem deviznih rezervi pretežno u eurima, s obzirom na to da je tečaj konvertibilne marke fiksiran u odnosu na euro. Instrumenti kojima se osigurava dnevna likvidnost su prekonoćni depoziti i sredstva na tekućim računima kod središnjih banaka zemalja eurozone, BIS-a i poslovnih inozemnih banaka koje zadovoljavaju kriterije kreditnog rizika te dopijevajuća sredstva po svim instrumentima.

U procesu upravljanja deviznim rezervama, tijekom 2016. godine kontinuirano su razmatrane dostupne informacije s relevantnih tržišta novca i kapitala u eurozoni i svijetu i dostupne prognoze koje bi mogle utjecati na investiranje deviznih rezervi u tekućoj godini, ali i u narednom razdoblju. Također su analizirane mogućnosti i modaliteti politike investiranja i upravljanja deviznim rezervama CBBiH i inicirane odgovarajuće promjene politike investiranja u cilju prilagodavanja tržišnim uvjetima u eurozoni. Dodatno, kontinuirano su analizirane informacije vezane za kretanje prinosa na financijskim tržištima na kojima se vrši investiranje deviznih rezervi, osnovni makroekonomski pokazatelji i projekcije za relevantne države, eurozonu i globalnu svjetsku ekonomiju, kao i informacije vezane za rejtinge inozemnih banaka kod kojih CBBiH ima oročene depozite i sredstva na tekućem računu i države koje su emitenti vrijednosnih papira zastupljenih u portfelju deviznih rezervi CBBiH u cilju minimiziranja kreditnog rizika.

Devizne rezerve CBBiH su tijekom 2016. godine investirane u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci BiH, Smjernicama Centralne banke o upravljanju deviznim rezervama i Operativnim pravilima za investiranje. U 2016. godini prosječno dnevno stanje deviznih rezervi je iznosilo oko 8,97 milijardi KM, što je za oko 839 milijuna KM više od prosječnog dnevnog stanja deviznih rezervi u 2015. godini, kada je ono iznosilo 8,13 milijardi KM.

Strukturu deviznih rezervi na kraju 2016. godine (slika 2.8) činili su: investicijski portfelj s udjelom od 45,45%; likvidni portfelj s udjelom od 52,40%, i; monetarno zlato s udjelom od 2,15%. Udio likvidnog portfelja se povećao sa 43,05% u 2015. godini, dok se udio investicijskog portfelja smanjilo sa 54,83% ukupnih deviznih rezervi u 2015. godini, zbog pada stopa prinosa na dugoročne vrijednosne papire.

Slika 2.8: Struktura investiranja deviznih rezervi CBBiH

Izvor: CBBiH

Likvidni portfelj čine: depoziti kod središnjih banaka, Banke za međunarodna poravnanja (BIS) i inozemnih banaka (31,17% ukupnih deviznih rezervi); gotovina u trezoru CBBiH (2,04% ukupnih deviznih rezervi); Specijalna prava vučenja (SDR) kod MMF-a (0,03% ukupnih deviznih rezervi), i; vrijednosni papiri kojima je do dospeljeća preostalo godinu dana i manje (19,16% ukupnih deviznih rezervi). Depoziti kod središnjih banaka, BIS-a i inozemnih banaka, kao najveće stavke likvidnog portfelja, na kraju 2016. godine, su iznosili 2,97 milijardi KM. Stanje vrijednosnih papira kojima je do dospeljeća preostalo godinu dana i manje, kao druge najveće stavke likvidnog portfelja na kraju 2016. godine, iznosilo je 1,83 milijardi KM.

Investicijski portfelj čine: vrijednosni papiri kojima je do dospeljeća preostalo više od godinu dana, a koji su raspoloživi za prodaju (33,57% ukupnih deviznih rezervi) i vrijednosni papiri za držanje do dospeljeća (11,88% ukupnih deviznih rezervi). S ciljem zaštite od kreditnog rizika vrši se investiranje u vrijednosne papire odabranih europskih zemalja, uz ograničenja maksimalnog udjela dužničkih instrumenata za svaku pojedinu zemlju.

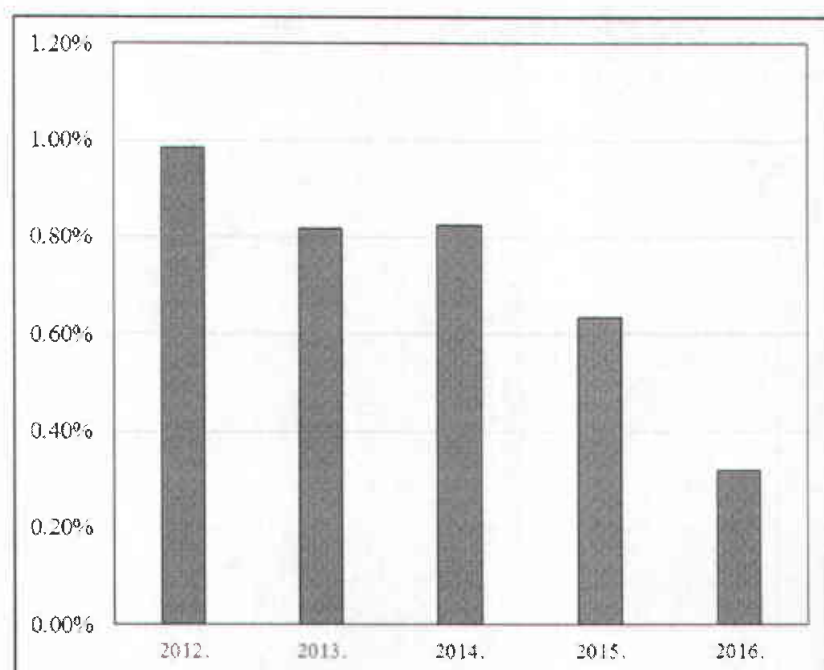
Prateći kretanja na tržištu, sredstva deponirana kod nerezidentnih banaka su na kraju 2016. godine povećana za 1,97 milijardi KM (195,82%) u odnosu na kraj 2015. godine, dok su

sredstva investirana u vrijednosne papire (vrijednosni papiri kojima je do dospjeća preostalo godinu dana i manje, vrijednosni papiri kojima je do dospjeća preostalo više od godinu dana i vrijednosni papiri za držanje do dospjeća) smanjena za 1,13 milijardi KM (15,49%).

Dio dobiti ostvarene u 2015. godini u iznosu od 18,83 milijuna KM doznačen je u travnju 2016. godine na račun Ministarstva financija i trezora BiH, koje je zaduženo za proračun institucija BiH. Kombinovani učinak na bilancu uspjeha svih ulaganja deviznih sredstava CBBiH u konvertibilnu stranu valutu i monetarno zlato (dobit) iznosi 28,56 milijuna KM, a izražen efektivnom stopom prinosa³³ za razdoblje 01.01.-31.12.2016. godine iznosi 0,32% (slika 2.9).

³³ Efektivna stopa prinosa izračunana je tako da su ukupni efekti investiranja sredstava deviznih rezervi (u zlato i u konvertibilnu stranu valutu) podijeljeni s prosječnim stanjem deviznih rezervi u promatranom razdoblju. Pri izračunavanju ukupnih efekata investiranja sredstava deviznih rezervi, u obzir su uzeti svi neto prihodi od kamate na vrijednosne papire i depozite, kao i realizirani neto kapitalni dobici/gubici usljed prodaje vrijednosnih papira iz portfelja deviznih rezervi CBBiH.

Slika 2.9: Prosječne godišnje stope prinosa na devizne rezerve CBBH

Izvor: CBBiH.

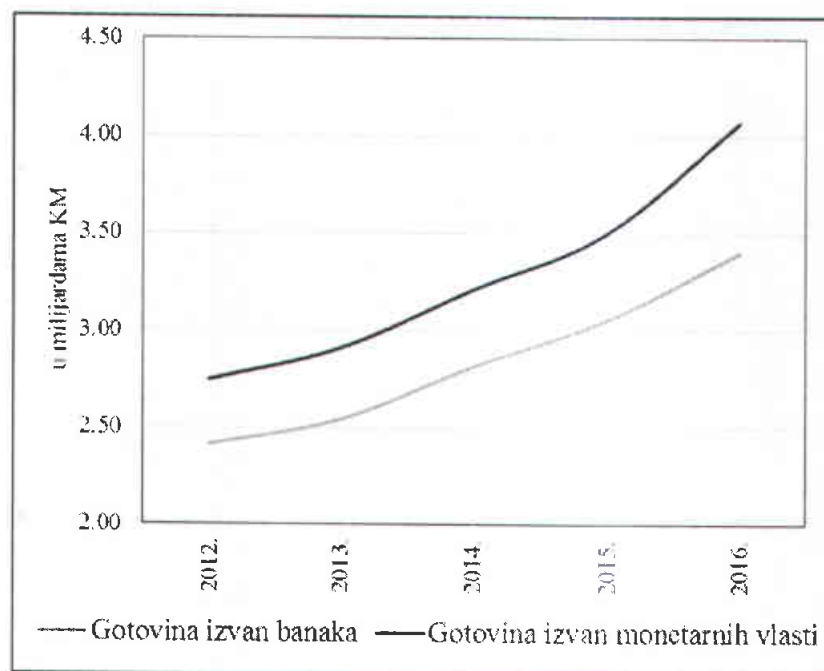
Relativno niske ostvarene stope povrata na ulaganja u konvertibilnu stranu valutu su posljedica niskih stopa prinosa na vrijednosne papire i uglavnom negativnih kamatnih stopa na kratkoročne depozite u eurima, koje su tijekom 2016. godine preovladavale na financijskim tržištima, a uzrokovane su lošim makroekonomskim performansama eurozone. Naime, usporeni gospodarski rast, pa čak i recesija, te visoka stopa nezaposlenosti su tendencije koje su nastavljene u eurozoni i tijekom 2016. godine.

2.4 Upravljanje gotovim novcem

Na dan 31.12.2015. godine, stanje gotovog novca u optjecaju (izvan banaka) iznosilo je 3,40 milijardi KM (slika 2.10), što je za 11,39% više u odnosu na 2015. godinu. Time je nastavljen trend rasta iz prethodnih godina. Potražnja za gotovinom od strane banaka je rezultat uvećanih zahtjeva klijenata za gotovim novcem. Ovo potkrepljuju i podaci o kartičnom poslovanju, koji ukazuju na još uvijek izraženu preferenciju stanovništva ka gotovinskom plaćanju. Naime, od ukupne vrijednosti transakcija realiziranih upotrebom kartica u zemlji i inozemstvu u iznosu 8,53 milijarde KM, putem ATM i POS aparata podignuto je, u zemlji i inozemstvu, gotovine u iznosu od 6,92 milijarde KM ili 81,11% vrijednosti. Dodatnu potražnju za gotovinom potiču

i izuzetno niske kamatne stope na depozite, naročito na kratak rok, što minimalizira oportunitetni trošak držanja gotovine. U 2016. godini je zabilježen i značajan rast KM u trezorima banaka, što je, djelomično, i posljedica promjene politike obvezne rezerve, odnosno, uvođenja negativne naknade na višak iznad obvezne rezerve.

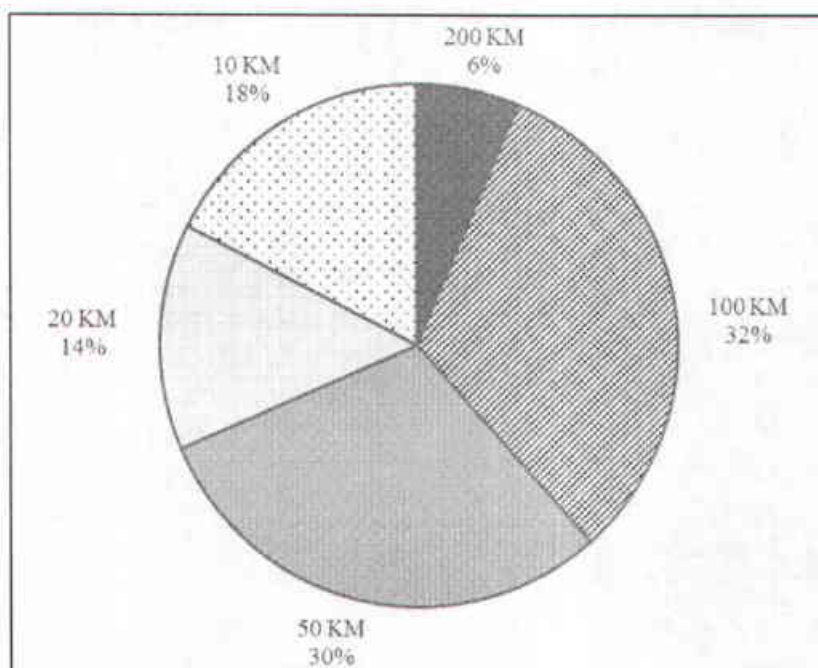
Slika 2.10: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka

Izvor: Tablica 40

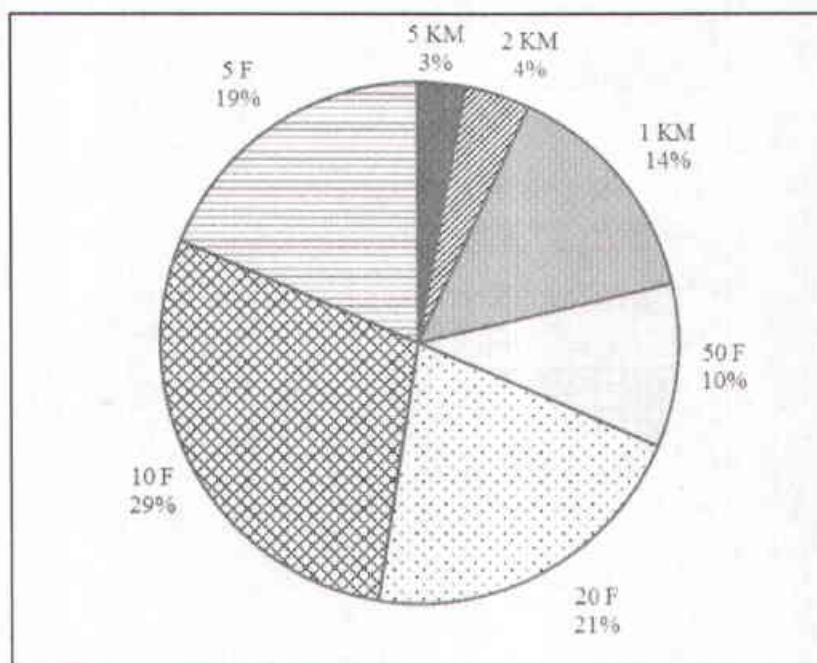
Izvan CBBiH, na kraju 2016. godine, bilo je 60,70 milijuna novčanica KM i 312,04 milijuna kovanica KM, ukupne vrijednosti 4,07 milijardi KM, što je za 16,21% više u odnosu na 2015. godinu. U apoenskoj strukturi novca izvan CBBiH, najzastupljenije su bile novčanice u apoenima od 100 KM i 50 KM, a kod kovanica apoen 10 F (slike 2.11 i 2.12).

Slika 2.11: Apoenska struktura novčanica

Izvor: CBBiH.

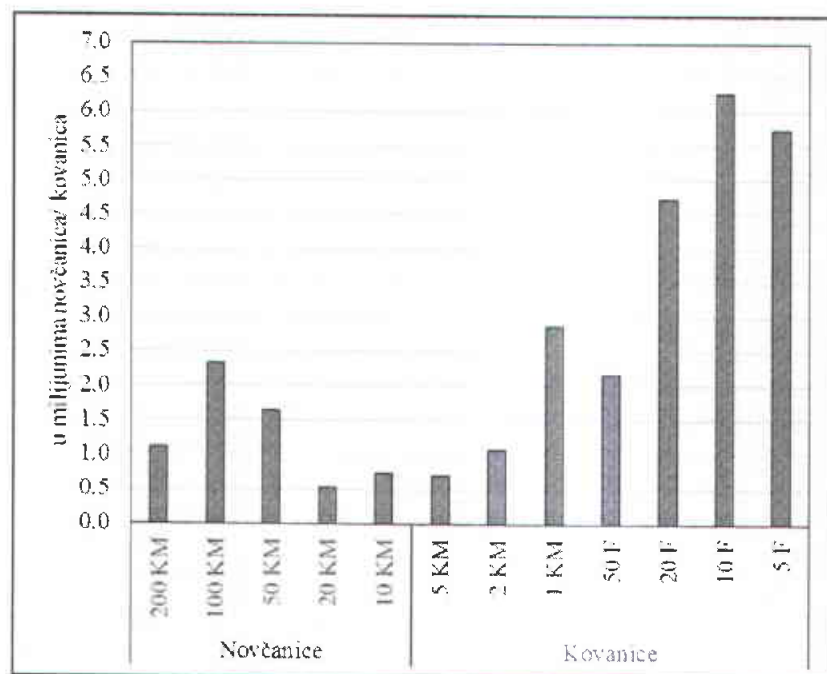
Slika 2.12: Apoenska struktura kovanica

Izvor: CBBiH

U odnosu na 2015. godinu, količina novčanica izvan CBBiH je povećana za 6,36 milijuna komada (11,71%), ukupne vrijednosti 555,85 milijuna KM (slika 2.14). Količina kovanica izvan CBBiH je u istom razdoblju povećana za 23,57 milijuna komada (8,17%), ukupne vrijednosti 11,49 milijuna KM (slika 2.13).

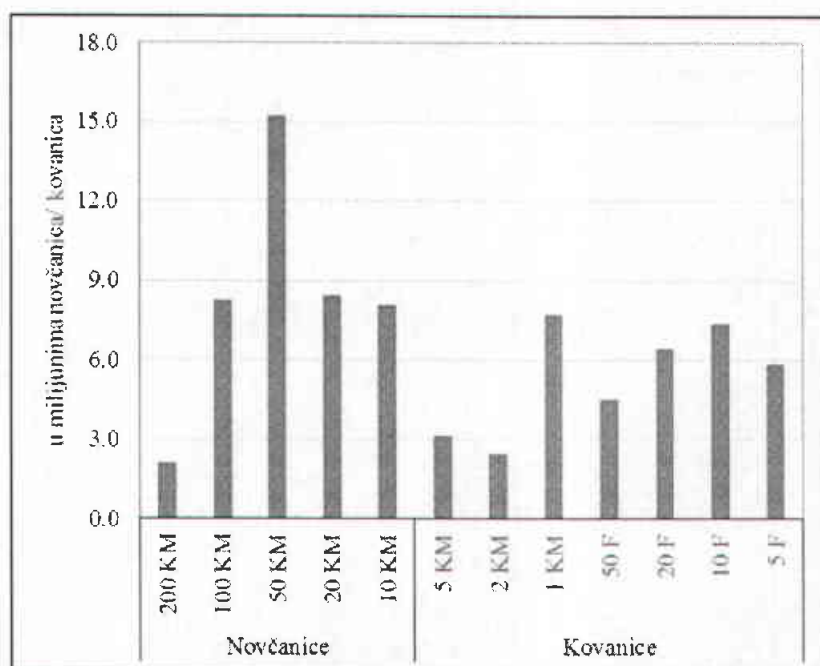
Slika 2.13: Povećanje broja novčanica i kovanica po apoenima u odnosu na 2015. godinu

Izvor: CBBiH.

Opskrba komercijalnih banaka gotovim novcem vrši se putem trezora glavnih jedinica i podružnica CBBiH, lociranih u Sarajevu, Banjoj Luci, Mostaru i Brčkom, uz striktno poštivanje aranžmana valutnog odbora. Tijekom 2016. godine komercijalnim bankama je izdano 42,09 milijuna komada novčanica i 37,44 milijuna komada kovanica, ukupne vrijednosti 2,29 milijardi KM (slika 2.14).

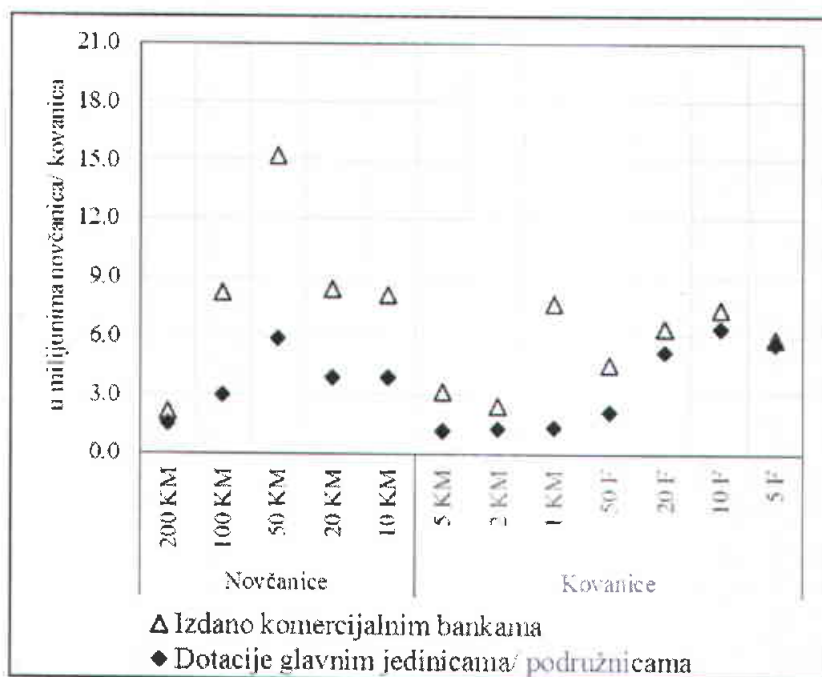
Slika 2.14: Izdane novčanice i kovanice po apoenima u 2016. godini

Izvor: CBBiH

U istom razdoblju je iz Odjeljenja trezora CU glavnim jedinicama i Podružnici Brčko izdano (dotacije) 18,12 milijuna komada novčanica i 23,12 milijuna komada kovanica, ukupne vrijednosti 1,02 milijardi KM. Slika 2.15 ispod implicira da je CBBiH vodila računa o potraživanjima komercijalnih banaka za gotovim novcem u odgovarajućoj apoenskoj strukturi. Pošto komercijalne banke vrše i značajan povrat gotovog novca u trezore CBBiH, dotacije glavnim jedinicama / podružnicama CBBiH su, u pravilu, znatno manje.

Slika 2.15: Izlazi gotovog novca (KM) u 2016. godini

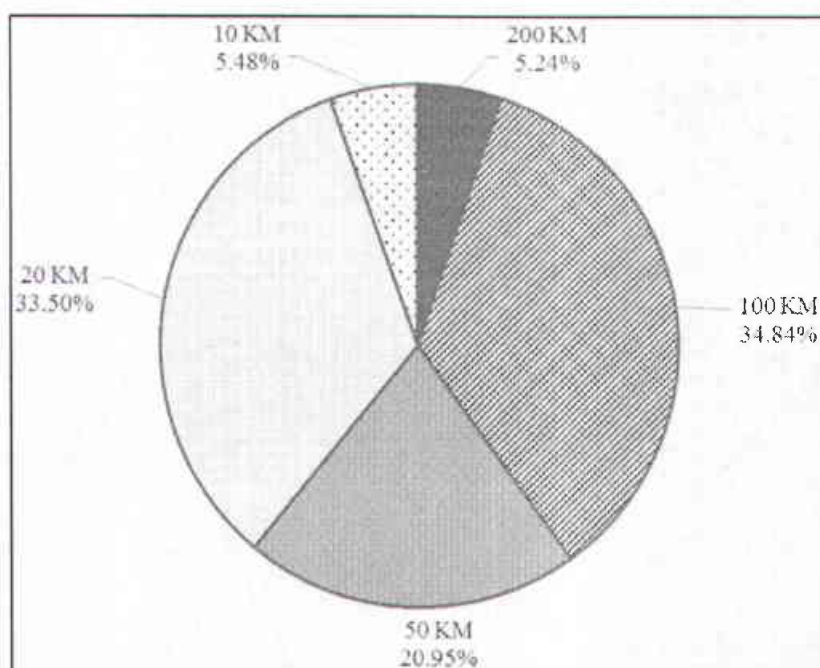

Izvor: CBBiH

CBBiH vrši kontinuirano povlačenje novčanica nepodobnih za optjecaj, koje se uništavaju u skladu s važećim propisima. Povlačenjem nepodobnih novčanica i puštanjem u optjecaj novčanica nove serije, CBBiH održava zadovoljavajuću kvalitetu novca u optjecaju. U 2016. godini uništeno je 9,74 milijuna komada novčanica i 17.465 kovanica nepodobnih za optjecaj, ukupne vrijednosti 338,75 milijuna KM. Broj zamijenjenih novčanica bio je u visini 16,05% od ukupnog broja novčanica KM izvan CBBiH u 2016. godini.

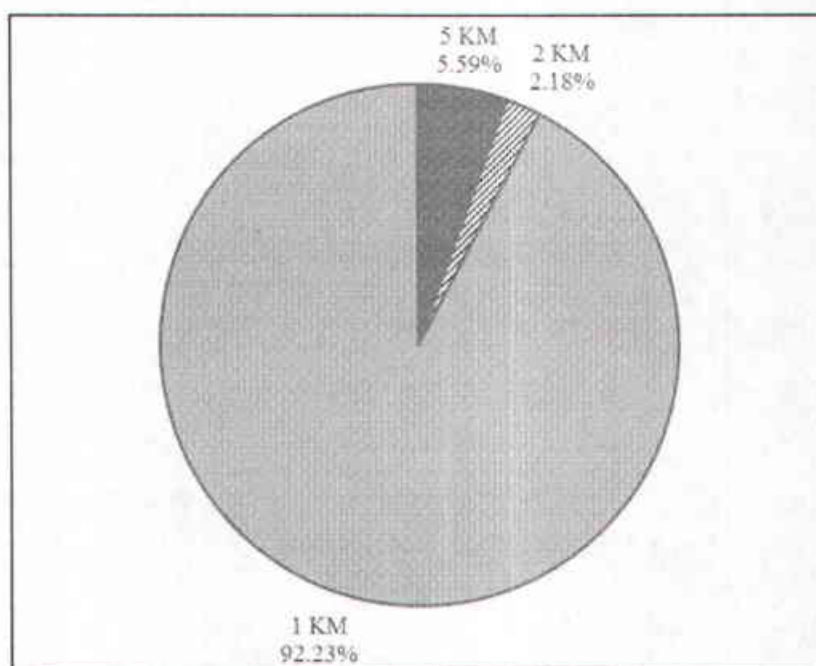
U 2016. godini, u CBBiH, registrirana je 821 krivotvorena novčanica konvertibilne marke, što je za 31,98% manje u odnosu na 2015. godinu, kada je registrirana 1.207 krivotvorina. Krivotvorenih kovanica konvertibilne marke je registrirano 2.665 komada, što je za 43,82% više u odnosu na 2015. godinu, kada je registrirano 1.853 krivotvorene kovanice KM. Prema apoenskoj strukturi, najviše krivotvorenih novčanica je bilo u apoenu od 100 KM (slika 2.16), a krivotvorenih kovanica u apoenu od 1 KM (slika 2.17).

Slika 2.16: Apenska struktura krivotvorenih novčanica u 2016. godini

Izvor: CBBiH.

Slika 2.17: Apenska struktura krivotvorenih kovanica u 2016. godini

Izvor: CBBiH

2.5 Održavanje platnih sustava

Zakonsku obvezu održavanja odgovarajućih platnih i obračunskih sustava CBBiH je ispunila i u 2016. godini: platni promet u zemlji se odvijao neometano, kroz sustave žirokliringa i bruto poravnanja u realnom vremenu (RTGS); održavani su Središnji registar kredita (SRK) i Jedinstveni registar transakcijskih računa (JRTR); a obavljan je i međunarodni kliring plaćanja s inozemstvom.

U 2016. godini je zabilježen porast broja i pad vrijednosti ukupnih transakcija u platnom prometu (tablica 2.3). Usporavanje rasta broja transakcija u odnosu na prethodnu godinu, i pad njihove vrijednosti, posljedica je promjena u unutarbankarskim transakcijama. U odnosu na 2015. godinu, zabilježen je rast i broja i vrijednosti međubankarskih transakcija kroz sustave žirokliringa i RTGS-a (tablica 18). Kao i u ranijim razdobljima, većina transakcija u međubankarskom platnom prometu obavlja se u manjem broju banaka; preko pet banaka obavljeno je 49,9% ukupne vrijednosti i 50,7% ukupnog broja transakcija u platnom prometu u 2016. godini.

Tablica 2.3: Platni promet preko komercijalnih banaka

Međubankarske transakcije		Promjena u odnosu na prethodnu godinu	Unutarbankarske transakcije		Promjena u odnosu na prethodnu godinu	Ukupno	Promjena u odnosu na prethodnu godinu
Broj, u milijunima							
2013	35.8	5.8%	58.2	-10.1%		94.0	-4.6%
2014	37.9	6.0%	59.7	2.6%		97.7	3.9%
2015	39.1	3.0%	63.2	5.8%		102.3	4.7%
2016	40.0	2.3%	63.7	0.8%		103.7	1.4%
Vrijednost, u milijardama KM							
2013	76.60	-6.0%	84.98	-5.5%		161.59	-5.8%
2014	87.86	14.7%	87.84	3.4%		175.70	8.7%
2015	85.11	-3.1%	99.69	13.5%		184.80	5.2%
2016	88.38	3.8%	92.74	-7.0%		181.12	-2.0%

Izvor: CBBiH.

Kartično plaćanje je zabilježilo značajan porast u odnosu na 2015. godinu (tablica 2.4), prvenstveno usljed snažnog porasta prometa na POS terminalima (engl. Point of sale; mjesto prodaje). I rezidenti i nerezidenti su, u usporedbi s 2015. godinom, više koristili kartično

plaćanje roba i usluga na POS terminalima. Od ukupnog povećanja prometa na POS terminalima u odnosu na 2015. godinu, 505,6 milijuna KM (85,6%) se odnosi na promet karticama izdanim u BiH, i to prvenstveno za podizanje gotovine (368,7 milijuna KM). Značajan porast u odnosu na 2015. godinu (58,8 milijuna KM ili 21,17%) zabilježen je i u slučaju plaćanja roba i usluga karticama izdanim u BiH na POS terminalima u inozemstvu (tablica 2.5). Slično je i s povećanjem prometa karticama na ATM (eng. Automated teller machine, ATM) uređajima; najvećim dijelom je povećanje prometa od 277,5 milijuna KM u odnosu na 2015. godinu uzrokovano podizanjem gotovine karticama izdanim u BiH (66,21%), ali se i dalje bilježi značajano povećanje podizanja gotovine stranim karticama na bankomatima u zemlji (9,16%).

Tablica 2.4: Pregled prometa karticama na ATM i POS uređajima

	2012	2013	2014	2015	2016
POS, u milijardama KM	1.70	2.27	1.83	1.96	2.55
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	-0.7%	33.3%	-19.3%	7.0%	30.2%
ATM, u milijardama KM	4.63	4.92	5.35	5.71	5.98
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	7.2%	6.3%	8.7%	6.7%	4.9%
Ukupno, u milijardama KM	6.33	7.18	7.18	7.66	8.53
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	4.9%	13.5%	-0.1%	6.8%	11.3%

Izvor: CBBiH

Tablica 2.5: Realizovane vrijednosti po karticama na principu rezidentnosti

Godina	Podizanje gotovine		Kupovina roba i usluga na POS terminalima	Ukupno
	Bankomati	POS terminali		
Realizirane vrijednosti inozemnih kartica u BiH, u milijunima KM				
2012	674.6	76.7	201.2	952.5
2013	969.0	85.6	324.4	1,379.0
2014	807.9	70.9	266.1	1,144.9
2015	911.9	61.3	327.8	1,300.9
2016	995.4	79.6	394.7	1,469.7
Realizirane vrijednosti u inozemstvu kartica izdanih u BiH, u milijunima KM				
2012	116.1	1.6	216.9	334.6
2013	124.8	0.0	312.1	436.9
2014	140.5	1.7	232.6	374.9
2015	145.3	8.0	277.5	430.8
2016	155.5	1.9	336.2	493.7

Izvor: CBBiH

Tradicionalno najzastupljeniji brend kartica u BiH je Visa (tablica 2.6). Daleko najveći promet i dalje se bilježi na debitnim karticama.

Tablica 2.6: Zastupljenost kartica prema brendovima

Godina	Visa	Mastercard	American	BamCard	Diners	Ostale	Ukupno
2012	1,275,925	541,389	7,390	13,418	804	95	1,839,021
2013	1,261,893	607,700	6,098	12,774	676	0	1,889,141
2014	1,268,252	645,879	6,570	11,200	453	0	1,932,354
2015	1,253,784	742,265	6,913	10,094	163	0	2,013,219
2016	1,124,181	898,914	7,471	11,714	0	0	2,042,280

Izvor: CBBiH

Porast prometa karticama u 2016. godini djelomično je posljedica i porasta broja instaliranih ATM i POS terminala (1.774 više u odnosu na prethodnu godinu). Od ukupno 28.865 uređaja za kartično plaćanje i podizanje gotovine, 1.512 su bili bankomati (tri više u odnosu na 2015. godinu), 26.324 su POS terminali za trgovinu (1.903 više u odnosu na 2015. godinu), a 1.029 uređaj je POS terminal za gotovinu (129 manje u odnosu na 2015. godinu). I dalje je prisutan trend rasta broja korisnika internetskog bankarstva ili neke vrste elektronskog bankarstva, posebno u segmentu stanovništva. U odnosu na 2015. godinu, broj korisnika e-bankarstva je porastao za skoro 69 tisuća klijenata (21,92%) te je u 2016. godni svaka šesta kartica izdana u BiH bila korištena, između ostalog, i za usluge e-bankarstva.

CBBiH je doprinosila financijskoj stabilnosti i održavajući Središnji registar kredita (SRK), koji su tijekom 2016. godine, na dnevnoj osnovi, podacima ažurirale 29 poslovne banke, 23 mikrokreditne organizacije, 17 lizing kompanija i ostalih institucija. SRK se tijekom 2016. godine pristupalo 2,90 milijuna puta (5,53% više u odnosu na 2015. godinu). Nastavljen je trend smanjenja broja pristupnih točaka registru te je, u odnosu na 2015. godinu, broj pristupnih točaka smanjen za 33, na broj od 1.284. Najviše je smanjen broj pristupnih točaka u poslovnim bankama, koje su sa 1.094 pristupna mjesta (20 manje nego u 2015. godini) i dalje daleko najznačajniji korisnici informacija pohranjenih u SRK.

U Jedinstvenom registru transakcijskih računa (JRTR) na kraju 2016. godine bili su pohranjeni podaci o 672.574 transakcijska računa, od čega 217.966 aktivnih (2,21% manje u odnosu na 2015. godinu), 71.229 blokiranih (1,89% više u odnosu na 2015. godinu) i 383.379 ugašenih računa. JRTR se pristupalo sa 1.234 pristupne točke koje je koristilo: 27 banaka, 19

mikrokreditnih organizacija, lizing kompanija i osiguravajućih kuća te 60 drugih institucija. Organizacijske jedinice CBBiH u protekloj godini izdale su ukupno 11.040 izvoda (11,76% više u odnosu na 2015. godinu) iz JRTR, i to: Glavna jedinica Sarajevo 8.018; Glavna banka Republike Srpske Centralne banke BiH 1.083; i Glavna jedinica Mostar 1.939.

CBBiH je i u 2016. godini vršila međunarodni kliring plaćanja između BiH i srbijanskih banaka. Kroz sustav klirinškog načina obračuna međunarodnih plaćanja sa Srbijom plasirano je ukupno 10.319 naloga (7,08% više u odnosu na 2015. godinu), čija je vrijednost bila 197,61 milijun eura (12,10% više u odnosu na 2015. godinu). U sustavu plaćanja između dviju država sudjelovalo je pet banaka iz BiH, od čega dvije pripadaju istoj bankarskoj grupaciji i na njih se odnosi najveći dio prometa.

2.6 Uloga fiskalnog agenta

Zakonom o Centralnoj banci BiH (član 4.) definirana je mogućnost da Centralna banka pruža bankarske usluge, izvršava transakcije i djeluje kao fiskalni agent (zastupnik) za članstvo BiH u međunarodnim financijskim institucijama. U tom smislu, CBBiH pruža bankarske usluge i izvršava transakcije za Ministarstvo financija i trezora BiH u vezi s servisiranjem vanjskog duga BiH, fiskalni je agent i izvršava transakcije u vezi s članstvom BiH u Međunarodnom monetarnom fondu, depozitar je i izvršava transakcije u domaćem platnom prometu za MMF i Svjetsku banku (grupaciju: IBRD, IDA i MIGA) i druge međunarodne organizacije.

CBBiH pruža bankarske usluge i izvršava transakcije po nalogu Ministarstva financija i trezora BiH (dalje: Ministarstvo BiH) u vezi sa servisiranjem vanjskog duga BiH. Ministarstvo BiH je nadležno za provođenje procedura za zaduživanje i upravljanje državnim dugom, osigurava pokriće obveza u domaćoj valuti i vodi bazu podataka o vanjskom dugu BiH. Pored Zakona o CBBiH, uloga CBBiH i Ministarstva BiH po poslovima servisiranja vanjskog duga BiH definirana je Zakonom o zaduživanju, dugu i garancijama BiH, Zakonom o financiranju institucija BiH, Zakonom o sustavu neizravnog oporezivanja u BiH i Zakonom o uplatama na Jedinstveni račun i raspodjeli prihoda.

Poslovi, zadaci, nadležnosti i međusobni odnosi između Ministarstva BiH i CBBiH definirani su bilateralnim Ugovorom o servisiranju vanjskog duga BiH, koji su dvije institucije zaključile prvi put 2001. godine (zadnja verzija zaključena je 2013. godine). CBBiH je prema odredbama navedenog Ugovora nadležna za:

- pravodobno osiguranje potrebnih iznosa u stranim valutama za plaćanje dospjelih obveza;
- pravodobno i točno izvršenje plaćanja na osnovi naloga / instrukcija Ministarstva;
- korespondenciju sa stranim bankama i kreditorima u vezi s plaćanjem obveza, i;
- izvještavanje Ministarstva o svim izvršenim transakcijama.

Sredstva potrebna za servisanje vanjskog duga u domaćoj valuti osigurava Ministarstvo BiH od Uprave za neizravno oporezivanje (UNO) i/ili izravnim uplatama krajnjih korisnika kredita. U skladu sa zaključenim Ugovorom o obavljanju poslova bankarskog i fiskalnog agenta između CBBiH i UNO, a na osnovi Zakona o uplatama na jedinstveni račun i raspodjeli prihoda, tijekom 2016. godine nastavljeno je vođenje jedinstvenog računa UNO za prikupljanje prihoda od neizravnih poreza. Po ovom aranžmanu komercijalne banke su na dnevnoj osnovi transferirale na račun za evidentiranje, držanje i raspodjelu prihoda UNO kod CBBiH sve prikupljene prihode, a potom su se ti prihodi po nalogu UNO alocirali na više računa po različitim namjenama, u skladu sa zakonskom regulativom i nalogom UNO. Na osnovi Zakona o akcizama, u 2016. godini je nastavljen proces prikupljanja sredstava uplaćenih po osnovi cestarina na račun UNO kod CBBiH, te raspored ovih sredstava po nalogu UNO prema entitetima i Brčko distriktu. Navedene transakcije se također obavljaju svakodnevno.

CBBiH je fiskalni agent i izvršava transakcije u vezi s članstvom i aranžmanima BiH u MMF-u od 2002. godine, na osnovi odluke Vijeća ministara BiH, koja je zvanično objavljena u službenim glasilima BiH. Međusobni odnosi, nadležnosti i postupanje pet institucija u BiH (CBBiH, Ministarstvo financija i trezora BiH, Federalno ministarstvo financija, Ministarstvo financija Republike Srpske i Uprava za neizravno oporezivanje) o pitanju finansijskih aranžmana s MMF-om, definirani su Memorandumom o razumijevanju (prvi je zaključen 2002. godine, na snazi je onaj iz 2016. godine). CBBiH je depozitar za račune (gotovinske i vrijednosne papire) koje MMF drži kod fiskalnog agenta (obično su to središnje banke) svih članica u skladu sa Statutom (engl. Articles of Agreement) MMF-a. Da bi se izvršile transakcije odobrenja sredstava od MMF-a i plaćanja obveza prema MMF-u, CBBiH vodi namjenski depozitni račun za transakcije s MMF-om, s podračunima Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko distrikta. CBBiH izvršava transakcije s MMF-om nakon što nadležne institucije u BiH osiguraju puno pokriće u domaćoj valuti na pomenutom računu / podračunima.

U okviru XIV opće revizije kvota, BiH se izjasnila za prihvatanje povećanja kvote koja je do srpnja 2016. iznosila 169,1 milijun SDR. CBBiH je u funkciji fiskalnog agenta vodila korespondenciju s MMF-om i nadležnim ministarstvima financija u BiH (potpisnicima Memoranduma o razumijevanju) i izvršila potrebne transakcije s MMF-om za povećanje kvote. Kvota BiH je efektivno povećana u srpnju 2016. godine i iznosi 265,2 milijuna SDR.

U skladu sa Statutom Svjetske banke, Centralna banka je depozitar za članice grupe Svjetske banke: IBRD, IDA i MIGA. Po nalogu navedenih članica, CBBiH izvršava transakcije kupoprodaje strane valute za domaću i izvršava plaćanja / transfere krajnjim korisnicima u domaćem platnom prometu.

CBBiH je i u 2016. godini, skladu s Ugovorom zaključenim s Agencijom za osiguranje depozita BiH, obavljala poslove evidencije portfelja vrijednosnih papira ove institucije kojim, prema sporazumu Agencije za osiguranje depozita s inozemnim portfeljnim menadžerom, upravlja eksterni portfeljni menadžer.

Također, na osnovi zaključenih ugovora između CBBiH i Ministarstva financija FBiH izvršavaju se poslovi bankarskog i fiskalnog agenta. CBBiH je u skladu sa zaključenim ugovorima nastavila djelovati kao bankarski i fiskalni agent Agencije za bankarstvo Federacije BiH, Agencije za bankarstvo RS, Brčko distrikta te za entitetske registre vrijednosnih papira. Usluga korištenja elektronskog bankarstva, uvedena 2011. godine s ciljem unapređenja i poboljšanja usluga bankarskog i fiskalnog agenta, pružana je i tijekom 2016. godine.

2.7 Prikupljanje i kreiranje statističkih podataka

Kompilacija (što uključuje prikupljanje, verifikaciju i obradu izvornih podataka) i objavljivanje statistike iz nadležnost CBBiH u 2016. godini je nastavljena u skladu s planiranim rokovima i primjenjujući važeće metodologije i prakse u području makroekonomskih statistika: statistika monetarnog i financijskog sektora, statistika platne bilance i statistike vladinih financija i financijskih računa. Kao proizvođač zvanične statistike na razini BiH, CBBiH je nastavila da doprinosi integriranom segmentu makroekonomskih statistika, koje se proizvode unutar statističkog sustava u BiH.

Svako od navednih statističkih područja uključuje niz odvojenih statističkih istraživanja i statistika koje se stavljaju na raspolaganje širokoj javnosti putem publikacija, internetske stranice i međunarodne distribucije statističkih podataka. Poštujući obvezu o primjeni

odgovarajućih međunarodnih metodologija i standarda kompilacije, CBBiH je kroz svoje statističke aktivnosti u mogućnosti da proizvede kvalitetne i pravodobne statističke pokazatelje, koji su uporedivi s podacima iz drugih ekonomija. Korisnici podataka uključuju mnogobrojne domaće vladine institucije, akademsku zajednicu, poslovnu zajednicu, međunarodne organizacije i ukupnu javnost u cilju praćenja ekonomskih kretanja u zemlji, kao i za planiranje ekonomskih politika.

Statistika se bazira na prikupljanju izvornih podataka, a koriste se različiti pristupi: raspoloživi administrativni podaci, metode izravnog prikupljanja od izvještajnih jedinica, kao i prilagođavanje službenih statističkih podataka od drugih statističkih institucija u BiH i inozemstvu. Identifikacija izvora i kontakti s izvorima podataka se kontinuirano obavljaju, dok se korisnicima statistika pružaju pojašnjenja i izlazi u susret novim zahtjevima. Kontinuirano se radi na jačanju suradnje u okviru domaćeg statističkog sustava u BiH, ali i na međunarodnom planu (Eurostat, ECB, BIS, zemlje iz regije).

S ciljem podizanja kvalitete, proširivanja statistika i usklađivanja s međunarodnim statističkim standardima (a u posljednje vrijeme naglašeno harmoniziranje s metodologijama i praksama Europskog statističkog sustava, ESS), radilo se na implementaciji nekoliko programa tehničke pomoći. U sklopu višekorisničkog IPA programa tehničke pomoći u oblasti statistike, CBBiH je bila aktivno radila na dvije komponente: pokazateljima makroekonomskih neravnoteža i statistici vladinih financija (GFS). Kao rezultat ovih aktivnosti, pripremljene su transmisione GFS tablice za vladine financije i EDP, a po prvi put dostavljene Eurostatu, te je dobijena pozitivna reakcija i sugestije za dogradnju. Također, vezano za statistiku vladinih financija, započet je rad na novom trogodišnjem projektu (koji financira švicarska agencija SECO), a koji će zemljama naše regije pomoći na uspostavljanju statistike vladinih financija usklađenih sa ESA 2010 i Procedurama prekomjernog deficita (EDP) te započinjanje stalne transmisije ovih podataka prema Eurostatu.

U oblasti statistike financijskih računa je napravljen početni napredak, jer su kompletirane sve predviđene aktivnosti u sklopu IPA 2012 Twinning programa, te su prvi put proizvedene predviđene tablice o stanjima financijskih obveza i potraživanja po sektorima i instrumentima, a što će se nastaviti dograđivati ovisno o novim raspoloživim izvorima.

CBBiH je dala svoj doprinos pripremi Srednjoročnog statističkog plana 2017-2020. za oblasti iz svoje nadležnosti. Ovaj plan, koji je pripreman pod vodstvom Agencije za statistiku BiH, je

jedan od zahtjeva Eurostata i predstavlja programski dokument o statističkim aktivnostima i unapređenjima u narednom razdoblju. U sklopu pripremnih aktivnosti za IPA 2015, pripremane su formulacije tehničke pomoći, a u suradnji s Agencijom za statistiku, te prezentirane prema Direkciji za europske integracije i Delegaciji EK.

CBBiH je također bila uključena u pripremu statističke sektorizacije ekonomije (u sklopu IPA 2012 Twinning programa), koja je u velikom dijelu definirana skladu s principima iz ESA 2010, te preostaje manji dio za kompletiranje.

Pored redovne diseminacije podataka, CBBiH je nastavila da ispunjava posebne statističke zahtjeve domaćih institucija (Direkcija za ekonomsko planiranje, Agencija za promociju stranih investicija, Direkcija za ekonomske integracije, Ministarstvo financija i trezora BiH, Ministarstvo za ekonomske odnose i regijsku suradnju RS), stalnu razmjenu podataka s Agencijom za statistiku BiH. U sklopu međunarodnih obveza, CBBiH redovno dostavlja obimne setove statističkih podataka, u skladu s kalendarom objavljivanja, međunarodnim institucijama (MMF, Svjetska banka, Europska središnja banka, Europska banka za obnovu i razvoj EBRD, UNCTAD, Eurostat, BIS, UN Statistički odjel), a koji se koriste u analitičke svrhe ili bivaju publicirani od strane ovih organizacija. Naročito naglašena razmjena informacija se realizira s Eurostatom, jer CBBiH redovno izvještava u okviru Monitoringa usklađenosti (SIMS) sa statističkim zahtjevima EU, te godišnjeg prikupljanja podataka za zemlje u procesu proširivanja.

2.8 Praćenje sustavnih rizika u financijskom sustavu

CBBiH vrši funkciju praćenja financijske stabilnosti koja podrazumijeva pravodobno identificiranje ranjivosti u financijskom sustavu zemlje. Cilj djelovanja CBBiH u ovom području je da se poboljša razumijevanje uzročnopsljudičnih veza između financijskog sustava i makroekonomskog okružja, upozore financijske institucije i drugi sudionici na tržištu na postojeće rizike, pokrene dijalog o rizicima i poduzmu korektivne mjere kojima će se umanjiti posljedice materijalizacije rizika. Aktivnosti CBBiH na polju praćenja stabilnosti financijskog sustava obuhvaćaju i specijaliziranu komunikaciju s relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama kojom se osigurava kontinuitet procesa praćenja sustavnih rizika, kao i komuniciranje o rizicima po financijsku stabilnost sa širom javnošću. Doprinos očuvanju financijske stabilnosti CBBiH daje u okviru članstva u Stalnom odboru za financijsku stabilnost

BiH, koji, pored guvernera CBBiH i direktora agencija za bankarstvo, čine i članovi fiskalnog vijeća i direktor Agencije za osiguranje depozita.

CBBiH izvještava širu javnost o rizicima po finansijsku stabilnost kroz redovnu godišnju publikaciju, Izvješće o finansijskoj stabilnosti, koje se od 2007. godine objavljuje na internetskoj stranici CBBiH. Objavljivanjem Izvješća o finansijskoj stabilnosti, CBBiH javnosti želi ukazati na posljedice dosadašnjih makroekonomskih trendova i trendova u finansijskom, prvenstveno bankarskom sektoru na rizike i iskušenja s kojima će se finansijski sustav suočiti u narednom razdoblju.

Kompilacija i objavljivanje seta osnovnih pokazatelja finansijskog zdravlja prema metodologiji MMF-a također je važan kanal komunikacije CBBiH sa širom javnošću. Pokazatelji finansijskog zdravlja se objavljuju tromjesečno na internetskoj stranici CBBiH od polovice 2009. godine, a od rujna 2011. godine i na internetskoj stranici MMF-a.

U 2016. godini CBBiH je nastavila aktivnosti na provođenju makroekonomskih testova na stres. Testovi na stres se u CBBiH rade tromjesečno i osnovni su alat za kvantifikaciju efekata sustavnih rizika na bankarski sustav. Detaljni rezultati testova na stres se dijele s agencijama za bankarstvo, kojima se dostavlja i Izvješće o rezultatima testova na stres u kojem se na deskriptivan način prezentiraju sustavni rizici i budući trendovi. O rezultatima testova na stres se, kroz odgovarajuću formu Izvješća, upoznaje i Stalni odbor za finansijsku stabilnost. Agregirani rezultati testova na stres, s podacima s kraja godine, se objavljuju u Izvješću o finansijskoj stabilnosti.

Kontinuirana razmjena informacija, mišljenja i iskustava s drugim relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama i nadogradnja postojećih analitičkih kapaciteta CBBiH na polju finansijske stabilnosti kroz edukaciju i programe tehničke pomoći osigurava usklađenost pristupa analiziranja sustavnog rizika s najboljim praksama i sadašnjim trendovima, kao i pravodobnu identifikaciju sustavnih rizika.

U 2016. godini CBBiH je obavljala i poslove koordinacije djelatnosti agencija za bankarstvo, a koji se odnose na aktivnosti entitetskih agencija za bankarstvo o pitanjima supervizije banaka, mikrokreditnih organizacija i društava za lizing i informiranje o stanju u ovim institucijama. Poslovi koordinacije uključivali su redovne sastanke s predstavnicima agencija za bankarstvo u skladu s Memorandumom o principima koordinacije bankarske supervizije, suradnji i

razmjeni podataka i informacija, što je rezultiralo uspostavljanjem jače koordinacije i proširenjem suradnje agencija i s organizacijskim dijelovima CBBiH.

Informacije o stanju u bankarskom sektoru, mikrokreditnim organizacijama i društvima za lizing razmjenjivane su tromjesečno, a na sastancima koordinacije bankarske supervizije su se razmatrala pitanja koja se odnose na regulativu iz oblasti supervizije banaka i o aktivnostima CBBiH koje mogu doprinijeti kvalitetnijoj superviziji i analizi bankarskog sektora. Ostvarena je i kontinuirana suradnja i s Agencijom za osiguranje depozita BiH, Udrugom banaka, Udrugom mikrokreditnog sektora i Udrugom sektora lizing društava.

Centralna banka je u 2016. godini bila uključena u proces praćenja aktivnosti na izradi novih entitetskih zakona o bankama, koji radi radna grupa uspostavljena od strane nadležnih institucija, a tehničku asistenciju i pomoć za ove aktivnosti osigurali su predstavnici Međunarodnog monetarnog fonda.

2.9 Suradnja s međunarodnim institucijama i rejting agencijama

U skladu sa Strateškim planom za razdoblje 2016.-2021, CBBiH je svojim radom u 2016. godini potvrdila opredjeljenost europskoj perspektivi i radila na jačanju suradnje kako bi se kroz projekte s međunarodnim partnerima unaprijedilo poslovanje Centralne banke u skladu s međunarodnim standardima i praksama središnjih banaka Europske unije. U Izvješću o Bosni i Hercegovini za 2016. godinu, Europska komisija je pozitivno ocijenila CBBiH te naglasila podršku i opredjeljenost monetarnoj politici valutnog odbora kao čimbeniku makroekonomske stabilnosti.

Godinu 2016. u BiH je obilježilo podnošenje zahtjeva za članstvo u Europskoj uniji početkom godine te uručenje Upitnika Europske komisije u prosincu 2016. godine. Ključni koraci u europskom integracijskom procesu BiH praćeni su pripremnim aktivnostima Centralne banke u skladu sa zahtjevima ove faze europskih integracija. Na bazi Upitnika Republike Srbije i Crne Gore, identificirana su i analizirana potencijalna pitanja za CBBiH. U cilju efikasne i efektivne realizacije obveza CBBiH u procesu europskih integracija i izrade odgovora na Upitnik, krajem 2016. godine je uspostavljen i imenovan Odbor za EU integracije CBBiH sa zadatkom izrade, koordinacije i praćenja odgovora na Upitnik Europske komisije i ostalih aktivnosti i zadataka CBBiH u vezi s procesom pristupanja Bosne i Hercegovine Europskoj uniji. U sklopu Upitnika, Centralna banka je preuzela pripremu odgovora, kao nadležna institucija ili kao zainteresirana

strana, na oko 100 pitanja iz oblasti Ekonomski kriteriji i sedam poglavlja Upitnika: Poglavlje 4 Sloboda kretanja kapitala; Poglavlje 9 Financijske usluge; Poglavlje 17 Ekonomska i monetarna politika; Poglavlje 18 Statistika; Poglavlje 20 Poduzetnička i industrijska politika; Poglavlje 24 Pravda, sloboda i sigurnost, te; Poglavlje 32 Financijska kontrola.

Tijekom 2016. godine CBBiH je nastavila redovan proces izvještavanja o europskim integracijama BiH pripremom priloga za godišnje izvješće o napretku iz oblasti monetarne politike, platne bilance, slobode kretanja kapitala i financijskog sektora, kao i oblasti Europskih standarda: Financijska kontrola – Zaštita eura od falsificiranja i Statistika. Centralna banka je također sudjelovala u redovnim godišnjim aktivnostima u sklopu izrade Programa ekonomskih reformi i misiji ECB-a u vezi s procesom procjene Programa ekonomskih reformi u dijelu monetarne politike. U okviru redovnog godišnjeg dijaloga, CBBiH je bila nazočna i na sastanku Vijeća za ekonomska i financijska pitanja i u širem procesu konzultacija i dijaloga s Europskom komisijom, Delegacijom Europske unije u BiH i Direkcijom za europske integracije. Krajem 2016. godine intenzivirane su aktivnosti CBBiH u Pododboru za ekonomska i financijska pitanja i statistiku.

Kontinuirana implementacija EU standarda u poslovanju Centralne banke, ostvaruje se vlastitim kapacitetima, korištenjem internih resursa, ali i kroz pristup EU IPA fondovima u oblasti statistike te bilateralnu i multilateralnu suradnju s drugim središnjim bankama. Predstavnik Centralne banke je bio nazočan na sastanku Radne grupe za suradnju središnjih banaka Europskog sustava središnjih banaka pod okriljem Komiteta za međunarodne odnose (International Relations Committee Task Force on Central Bank Cooperation in ESCB composition) na kome su razmatrani programi tehničke suradnje s Eurosustavom / Europski sustav središnjih banaka (ESCB) i mogućnosti za zemlje zapadnog Balkana

U suradnji s Vladom Njemačke i Vladom Švicarske tijekom 2016. godine Centralna banka je provodila projekte na unapređenju operativnih, tehničkih i institucionalnih kapaciteta. Veleposlanica Nj. E. gđa Andrea Rauber Saxer i guverner dr. Senad Softić potpisali su 21. prosinca 2016. godine amandman o produženju Sporazuma iz 2013. godine o Programu bilateralne pomoći i izgradnje kapaciteta između Švicarskog tajništva za ekonomske poslove (Swiss State Secretariat for Economic Affairs – SECO) Vlade Švicarske i Centralne banke, čime je zvanično potvrđena obostrana opredjeljenost za nastavak Programa u 2017. godini. U sklopu višegodišnjeg Programa suradnje sa Švicarskom od 2014. do 2016. godine, u 2016.

godini održano je osam radionica u CBBiH na kojima je sudjelovalo oko sto službenika u oblastima: monetarne politike, razvoja finansijskog tržišta / unapređenja procesa upravljanja deviznim rezervama i statistike. Poseban značaj ima izravna suradnja s renomiranim međunarodnim ekspertima ključnim za prijenos znanja i mreže kontakata za suradnju, na način da je u 2016. godini ostvarena razmjena iskustva sa Švicarskom središnjom bankom. U kontekstu akademske suradnje s Institutom za međunarodne studije (Graduate Institute of International Studies – GIIS) u Ženevi, četiri službenika Centralne banke sudjeluju u istraživačkom programu, pod mentorstvom profesora s Instituta.

Centralna banka je nastavila dugogodišnju suradnju s Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) u sklopu Programa jačanja javnih institucija. U 2016. godini je realiziran projekat „Sustav elektronskog upravljanja dokumentima (DMS)“ te II faza projekta „Implementacija sustava upravljanja kvalitetom u skladu sa standardima ISO 9001 i ISO 27001“. Ova dva nova sustava će se koristiti na svim lokacijama Centralne banke. Glavni ciljevi ovog Programa su poboljšanje transparentnosti institucije i rezultata, podizanje svijesti o kvaliteti, uz povećanu uključenost zaposlenika u procese institucije.

U organizaciji CBBiH, tijekom 2016. godine održane su misije međunarodnih rejting agencija Standard&Poor's i Moody's Investors Services s relevantim međunarodnim i domaćim institucijama u BiH u cilju ocjene suverenog kreditnog rejtinga BiH. Obično su politička situacija, proračun, servisiranje vanjskog duga, odnosi s međunarodnim finansijskim institucijama i finansijska stabilnost glavne teme za razgovor prilikom utvrđivanja kreditnog rejtinga BiH. Tijekom 2016. godine obje međunarodne rejting agencije koje je Bosna i Hercegovina angažirala u ocjeni suverenog kreditnog rejtinga potvrdile su prethodno utvrđen kreditni rejting i to: agencija Standard&Poor's „B / sa stabilnim izgledima“, a agencija Moody's Investors Service „B3 / sa stabilnim izgledima“.

2.10 Proces interne revizije

Funkciju interne revizije u CBBiH obavlja Ured glavnog internog revizora, organiziran kao samostalni organizacijski oblik CBBiH. Aktivnosti Ureda u 2016. bile su usmjerene na izvršavanje dužnosti definiranih člankom 20. Zakona o Centralnoj banci, realizaciji poslova i zadataka utvrđenih Planom rada Centralne banke za 2016. godinu, Strateškim planom interne revizije za razdoblje 2014.-2017. i Godišnjim planom interne revizije za 2016. godinu. Regulatorni okvir za obavljanje funkcije interne revizije predstavlja: Zakon o Centralnoj

banci, Pravilnik o internoj reviziji u Centralnoj banci, Priručnik o radu interne revizije u Centralnoj banci, Međunarodni okvir profesionalne prakse interne revizije – The IIA IPPF (u daljem tekstu: Međunarodni okvir).

Osnovni cilj rada Ureda je da svojom aktivnošću doprinosi unapređenju poslovanja Centralne banke, ostvarenju formuliranih planova i postavljenih strateških ciljeva, uspostavljanju učinkovitog sustava upravljanja rizicima, zaštiti resursa i preduzimanju mjera protiv mogućih gubitaka i osiguranju dosljedne primjene zakonskih propisa i akata poslovne politike Centralne banke. Uvažavajući navedene ciljeve, Ured kontinuirano radi na unapređenju tehnika i metoda rada, na procjeni efikasnosti i efektivnosti sustava internih kontrola i na uspostavljanju određenih procedura i instrumenata za identifikaciju, mjerenje, praćenje i kontrolu rizika kojima je Centralna banka izložena pri obavljanju poslovnih aktivnosti.

U cilju realizacije utvrđenih zadataka, glavni interni revizor, na bazi procjene rizika, izrađuje strateški i godišnji plan interne revizije, prema Metodologiji procjene rizika u Centralnoj banci. Postupajući po Planu interne revizije za 2016. godinu, izvršene su revizije određenih funkcija, poslovnih procesa i aktivnosti Centralne banke, dajući prioritet procesima visoke razine rizika, kao što su upravljanje deviznim rezervama, gotovinom, računima rezervi komercijalnih banaka, kupoprodajom domaće KM valute, funkcionalnost i sigurnost informacijskih sustava i ukupna informacijska sigurnost i funkcioniranje sustava fizičke i tehničke zaštite u objektima Centralne banke.

Revizija se provodi na način i po postupcima definiranim Priručnikom o radu interne revizije koji donosi glavni interni revizor. Kontinuirano se prati zakonska i međunarodna profesionalna regulativa za oblast interne revizije i u skladu s promjenama vrši se usuglašavanje navedenog priručnika. Kroz pisana izvješća o izvršenim revizijama, koji se razmatraju na sjednicama Revizorskog komiteta i usvajaju na sjednicama Upravnog vijeća Centralne banke, daje se revizorsko mišljenje u vezi s ocjenom o adekvatnosti i efikasnosti sustava internih kontrola, ocjene usuglašenosti rada sa zakonima i propisima koji se odnose na Centralnu banku i internim aktima, planovima, uspostavljenim procedurama, instrukcijama i uputama i procjene izloženosti riziku poslovnih procesa. Planom interne revizije za 2016. planirano je i realizirano deset revizija na način i u rokovima utvrđenim dinamičkim planom provođenja revizije. U izvješćima o obavljenim revizijama dana je 21 preporuka.

Glavni interni revizor je u 2016. godine donio Program osiguranja i unapređenja kvaliteta funkcije interne revizije, koji se sastoji od internog i eksternog vrednovanja. Interno vrednovanje obuhvaća kontinuirano i povremeno vrednovanje kvalitete funkcije interne revizije. Eksterno vrednovanje kvalitete funkcije interne revizije ocjenjuje i prikazuje mišljenje o usklađenosti interne revizije s međunarodnim okvirom. Obavlja se najmanje jednom u pet godina od strane kvalificiranog i neovisnog eksternog procjenitelja. U tom kontekstu, ekspertima Narodne banke Nizozemske upućeno je „Pismo namjere“ i njihov dolazak je potvrđen u prvom tromjesečju 2017. godine. Procjena funkcije interne revizije u Centralnoj banci u 2016. godini izvršena je od strane Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) u sklopu „Safeguard Assessment“ misije. Funkcija interne revizije je dobila ocjenu „Low Risk Rating“ (nizak rizik) i u Izvješću misije nisu konstatirane primjedbe i preporuke. U skladu s kriterijima MMF-a, funkcija interne revizije ne predstavlja rizik za poslovanje CBBiH.

Ured radi na profesionalnom usavršavanju svog kadra kroz razne vidove obuka iz oblasti interne revizije, primjene Međunarodnog okvira, Međunarodnih računovodstvenih standarda i Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja. Edukacija se obavlja preko profesionalnih međunarodnih asocijacija i institucija, profesionalnih asocijacija i udruga internih revizora, računovođa i revizora na državnoj i regionalnoj razini.

2.11 Ostalo

2.11.1 Upravljanje ljudskim resursima

Najviši organ CBBiH je Upravno vijeće, koje je nadležno za utvrđivanje monetarne politike i kontrolu njenog provođenja, organizaciju i strategiju CBBiH u skladu s ovlaštenjima utvrđenim Zakonom. Upravno vijeće čine guverner, koji predsjedava Vijećem, i četiri člana (tablica 2.7). Upravu Centralne banke čine guverner i tri viceguvernera koje je imenovao guverner uz odobrenje Upravnog vijeća. Zadatak Uprave je operativno rukovođenje poslovanjem Centralne banke. Svaki je viceguverner neposredno odgovoran za rad jednog sektora Centralne banke (vidjeti organizacijsku shemu CBBiH).

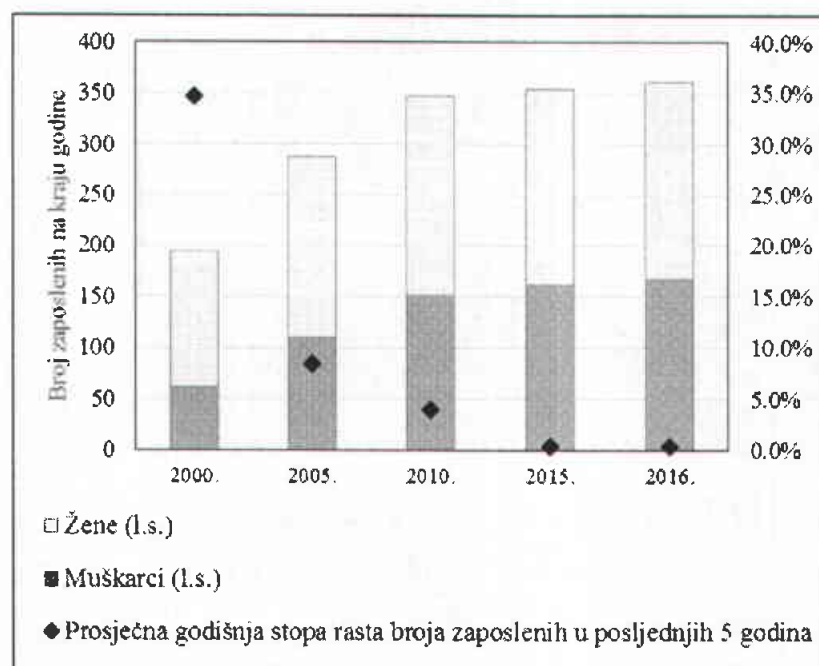
Tablica 2.7: Rukovodna struktura CBBiH na kraju 2016. godine

Upravno vijeće CBBiH	dr. Senad Softić, predsjedatelj
	mr. Ankica Kolobarić, član
	dr. Kemal Kozarić, član
	mr. Trivo Marinković, član
	dr. Ljubiša Vladušić, član
Uprava CBBiH	dr. Senad Softić, glavni izvršni funkcionar CBBiH
	mr. Ernadina Bajrović, viceguvernerka nadležna za Sektor za administraciju i financije
	dr. Milica Lakić, viceguvernerka nadležna za Sektor za monetarne operacije, upravljanje deviznim rezervama i gotovinom
	mr. Ankica Kolobarić, viceguvernerka nadležna za Sektor za statistiku, servisiranje vanjskog duga, evropske integracije i platne sisteme

Izvor: CBBiH.

Na dan 31.12.2016. godine u CBBiH je bio uposlen 361 službenik (slika 2.18). Broj uposlenih je u godinama neposredno nakon uspostavljanja CBBiH rastao dosta brzo jer je rastao i broj funkcija koje je CBBiH preuzela. Umjeren rast uposlenih u razdoblju 2002.-2010. omogućio je razvoj osnovnih funkcija CBBiH kroz strateški odabir profila kadra koji je bio neophodan za dalje unapređenje učinkovitosti poslovanja. U razdoblju 2011.-2016. godine broj uposlenih je gotovo nepromijenjen, što je djelomično i posljedica politike racionalnog korištenja raspoloživih resursa. Slika također sugerira da se vremenom korigirala i inicijalna spolna neujednačenost u strukturi uposlenih. Od ukupnog broja službenika na kraju 2016. godine, 53,46% bile su žene, a 46,54% muškarci, a prosječna starost službenika bila je 45 godina.

Slika 2.18: Broj zaposlenih u CBBiH

Izvor: CBBiH

Napomena: Prosječna godišnja stopa rasta broja zaposlenih za 2010. godinu je za period od osnivanja.

Od ukupnog broja službenika, 75,07% bili su s visokom stručnom spremom, a od toga osam doktora nauka i 56 magistara. Intenzivna edukacija službenika, u vidu seminara (značajnim dijelom seminari u CBBiH), konferencija i predavanja nastavljena je i u 2016. godini. Tijekom 2016. godine, na ferijalnu praksu primljeno je 50 studenta s ekonomskih fakulteta iz cijele BiH. Studenti su na taj način ispunili svoje obveze ali i stekli znanja i uvid u rad ove institucije, što će moći iskoristiti u daljem obrazovanju.

2.11.2 Komuniciranje s javnosti i društveno odgovorno poslovanje

Tijekom 2016. godine, CBBiH je intenzivno informirala javnost o svojim redovnim aktivnostima, ali i drugim dešavanjima za koja su bosanskohercegovački mediji bili zainteresirani. U javnim istupima, CBBiH je nastojala prezentirati javnosti svoju ulogu u očuvanju monetarne i financijske stabilnosti, naročito u složenim i otežanim uvjetima investiranja deviznih rezervi na međunarodnim financijskim tržištima koji su bili izraženi tijekom 2016. godine, a koji su se odrazili i na prihode CBBiH. S obzirom na to da se negativni trendovi očekuju i u 2017. godini, Upravno vijeće CBBiH je usvojilo Strategiju komuniciranja o utjecaju kretanja na financijskim tržištima na financijsko poslovanje CBBiH, i Akcijski plan za implementaciju ove strategije. Glavni cilj ove strategije je informirati javnost i osigurati razumijevanje i podršku aktivnostima CBBiH u pogledu investiranja deviznih rezervi CBBiH u izmijenjenim, složenim okolnostima. U cjelini, svojim aktivnostima vezanim za odnose s javnošću, CBBiH je nastojala sačuvati reputaciju odgovorne i profesionalne institucije, koja uživa povjerenje najvećeg broja građana i gospodarskih subjekata.

Imajući u vidu činjenicu da je 2016. godina bila u znaku intenzivnijih aktivnosti u pogledu europskih integracija na razini BiH, na inicijativu Direkcije za europske integracije, CBBiH je doprinijela izradi Akcijskog plana za implementaciju Komunikacijske strategije za informiranje javnosti o procesu pristupanja BiH Europskoj uniji za 2017. godinu.

U 2016. godini, realiziran je projekat redizajna internetske stranice CBBiH, s obzirom na to da se ukazala potreba za nabavljanjem modernijeg sustava upravljanja sadržajem. CBBiH je unaprijedila dizajn i tehnološko rješenje kako bi stranica bila upotrebljiva u svim trenutno aktualnim tehnologijama. Na taj način, internetska stranica je modernizirana i usklađena s trenutno važećim tehnologijama, a istodobno je osigurana i veća razina zaštite sadržaja od neovlaštenih upada.

Sve veći interes za rad CBBiH pokazala je mlada populacija, te su, u okviru aktivnosti institucije na financijskoj edukaciji, organizirane posjete učenika osnovnih i srednjih škola i fakulteta iz svih dijelova BiH, a tijekom predavanja koja su bila prilagođena različitim uzrastima i oblastima interesiranja, nastojalo se mladima približiti CBBiH, njena uloga i aktivnosti. Na taj način je, adekvatnim informiranjem, značajnije obuhvaćen dio populacije koja će u budućnosti biti važan sudionik u financijskim i drugim aktivnostima. Tradicionalno je obilježen 31. listopada, Svjetski dan štednje.

Centralna banka je nastavila s praksom stipendiranja djece svojih preminulih službenika, a također u 2016. godini je organizirana redovna akcija dobrovoljnog darivanja krvi.

3. Financijski izvještaji i Izvještaj nezavisnog vanjskog revizora

FINANCIJSKI I IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG VANJSKOG REVIZORA POSTAJU SASTAVNI DIO GODIŠNJEG IZVJEŠTAJA PO USVAJANJU U PARLAMENTARNOJ SKUPŠTINI BIH.

4. Publikacije i web servisi

Mjesečni ekonomski pregled	Kratka informacija o posljednim trendovima u makroekonomskom okruženju, koja se od svibnja 2013. godine objavljuje na web stranici CBBiH. Publikacija je do tada bila interna.
Bilten	Tromjesečna publikacija, obuhvaća podatke monetarne i financijske statistike, podatke o platnim transakcijama, podatke realnog sektora i podatke platne bilance Bosne i Hercegovine.
Godišnje izvješće	Publikacija sadrži izvješće o poslovanju CBBiH tijekom godine i financijsko izvješće koje CBBiH dostavlja Predsjedništvu BiH i Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.
Izvješće o financijskoj stabilnosti	Godišnja publikacija sadrži ocjenu rizika koji proizilaze iz makroekonomskog okruženja i trendova u financijskom sustavu, te procjenu otpornosti sustava na identificirane rizike.
Specijalne teme istraživanja	Povremena publikacija koja se objavljuje na web stranici CBBiH.
<p>WEB STRANICA www.cbbh.ba e-mail: contact@cbbh.ba pr@cbbh.ba TWITTER@CBBiH</p>	<p>Otvorenost i transparentnost djelovanja CBBiH smatra izuzetno važnim za vjerodostojnost, javnu odgovornost i povjerenje koje uživa među stanovništvom i drugim institucijama u BiH i u međunarodnim institucijama. Na osnovi Pravilnika o radu CBBiH, CBBiH ima obvezu da obavještava javnost o svom radu davanjem blagodobnih informacija, objavljivanjem izvješća, izdavanjem službenih publikacija, održavanjem konferencija za tisak.</p> <p>Web stranica CBBiH postoji od 1998. Sadrži osnovne podatke o CBBiH, Zakon o CBBiH, prezentira novčanice i kovanice Bosne i Hercegovine, te numizmatička izdanja CBBiH; na stranici se također može naći veliki broj publikacija i statističkih podataka (godišnja izvješći, mjesečne bilance stanja, tromjesečni bilteni, izvješće o financijskoj stabilnosti, platna bilanca BiH, platni promet...) te spisak svih komercijalnih banaka u BiH. Publikacije i statistički podaci se objavljuju u općeprihvaćenim formatima DOC, XLS i PDF. Na stranici se također objavljuje tečajna lista koja se mijenja jednom dnevno te ostale relevantne novosti i priopćenja za javnost.</p>

	<p>Materijal se objavljuje na bosanskom, hrvatskom, srpskom i engleskom jeziku. U 2013. godini CBBiH je, radi povećanja otvorenosti i transparentnosti te dosezanja što širih društvenih slojeva, pokrenula službeni profil na društvenoj mreži Twitter. Putem tog profila objavljuju se podaci koji se inače objavljuju na internetskoj stranici banke www.cbbh.ba, kao i dodatne informacije i podaci za koje postoji procjena da su relevantni.</p> <p>Način komunikacije prilagođen je ciljanoj javnosti.</p>
--	--

5. Statističke tablice

5. STATISTIČKE TABLICE

- T01: Glavni ekonomski pokazatelji
- T02: Bruto domaći proizvod BiH
- T03: Indeks industrijske proizvodnje
- T04: Indeks potrošačkih cijena za BiH (CPI)
- T05: Prosječne bruto i neto plaće i mirovine
- T06: Monetarni agregati
- T07: Monetarni pregled
- T08: Bilanca stanja CBBiH
- T09: Konsolidirana bilanca komercijalnih banaka u BiH
- T10: Kamatne stope na kredite stanovništvu
- T11: Kamatne stope na kredite nefinancijskim poduzećima
- T12: Kamatne stope na depozite stanovništva i nefinancijskih poduzeća
- T13: Ukupni depoziti i krediti komercijalnih banaka
- T14: Sektorska struktura prenosivih depozita kod komercijalnih banaka
- T15: Sektorska struktura ostalih depozita kod komercijalnih banaka
- T16: Sektorska struktura kratkoročnih kredita komercijalnih banaka
- T17: Sektorska struktura dugoročnih kredita komercijalnih banaka
- T18: Kupnja i prodaja KM
- T19: Prosječne obvezne rezerve
- T20: Transakcije u platnom prometu
- T21: Platna bilanca BiH
- T22: Platna bilanca BiH: Tekući i kapitalni račun
- T23: Platna bilanca BiH: Financijski račun
- T24: Servisiranje vanjskog duga sektora vlade
- T25: Vanjski dug opće vlade BiH po kreditorima
- T26: Devizne rezerve CBBiH
- T27: Vanjskotrgovinska razmjena BiH
- T28: Izvoz robe po zemljama destinacije
- T29: Uvoz robe po zemljama podrijetla
- T30: Struktura uvoza i izvoza robe po proizvodima
- T31: Pregled prosječnih srednjih tečajeva KM
- T32: Vladine financije BiH- jedinice sektora vlade
- T33: Vladine financije BiH - struktura konsolidiranih prihoda i rashoda
- T34: Vladine financije FBiH - jedinice sektora vlade
- T35: Vladine financije RS - jedinice sektora vlade
- T36: Tokovi izravnih stranih ulaganja u BiH klasificirani prema zemlji stranog ulagača
- T37: Tokovi izravnih stranih ulaganja u BiH prema NACE Rev2 klasifikaciji djelatnostima
- T38: Međunarodna investicijska pozicija (MIP)
- T39: Realni i nominalni efektivni tečaj KM
- T40: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka

Bilješka uz tablice 6, 7, 9, 13, 14, 15, 16 i 17.

Revidirani podaci za razdoblje siječanj 2006. – studeni 2015. godine su bazirani na aktivnom podbilansu banaka s većinskim državnim kapitalom iz Federacije BiH, pri čemu je isključen pasivni podbilans. Kroz ovu dopunu statistike korisnicima se pruža veća analitička korisnost podataka i objektivni pokazatelji o trenutnom poslovanju banaka u BiH. Pasivni podbilans sadrži obveze po inostranim kreditima i staroj deviznoj štednji građana do 31. ožujka 1992. godine, i ne odlikava aktuelno poslovanje banke, te će ovaj podbilans u procesu privatizacije preuzeti Ministarstvo financija FBiH u skladu sa Zakonom o početnom bilansu banaka i Zakonom o privatizaciji, kao što je urađeno za prethodno privatizirane banke. Izvršena revizija je u najvećoj mjeri uticala na smanjenje kredita javnim poduzećima u stranoj valuti, smanjenje strane pasive, na smanjenje ostalih stavki aktive i pasive po osnovu stare devizne štednje, a u znatno manjim iznosima na stavke kredita vladi entiteta, fiksnu aktivu, depozite nerezidenata, dionice i kapital.

Podaci o „punom“ bilansu, s uključenim pasivnim podbilansom, korisnicima su još uvijek dostupni na: http://statistics.cbbh.ba:4444/Panorama/novaview/SimpleLogin_bs.aspx

U studenom 2014. godine, dvije banke su izvršile prodaju i prenos dijela kreditnog portfelja što je za efekat imalo povećanje rezervi kod monetarnih vlasti u ukupnom iznosu od 64 milijuna KM i smanjenja slijedećih stavki: potraživanja od privatnih poduzeća za 260 milijuna KM, strane pasive za 101 milijun KM i ostalih stavki (neto) za 95 milijuna KM.

Zbog primjene Međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS) i Međunarodnih standarda u financijskim izvješćima banaka Federacije BiH i prijenosa novčanih tokova u podacima za prosinac 2011. došlo je do sljedećih promjena, na strani aktive: smanjenja kredita za 155 milijuna KM, povećanja ostale aktive za 10 milijuna KM, na strani pasive: smanjenja obveza prema nerezidentima u iznosu od 624 milijuna KM, povećanja rezerviranja za kreditne gubitke za 472 milijuna KM i povećanja ostale pasive za sedam milijuna KM.

Po nalogu Agencije za bankarstvo FBiH u lipnju 2010. jedna banka je izvršila preknjižavanje oko 300 milijuna KM potraživanja po osnovi vrijednosnica od domaćih institucionalnih sektora na potraživanja od nerezidenata. U prosincu 2010. ista banka je izvršila retroaktivno ovu ispravku u odgovarajućim iznosima za razdoblje od kolovoza 2009, kada je greška nastala, do svibnja 2010. Navedena ispravka se odrazila na porast inozemne aktive i pad ostalih stavki neto.

Jedna banka iz Federacije BiH izvršila je reklasifikaciju financijskih instrumenata u okviru inozemne aktive za razdoblje siječanj - kolovoz 2010. u iznosu od oko 40 milijuna KM. Potraživanja od nerezidenata po osnovi kredita reklasificirana su u potraživanja od nerezidenata po osnovi vrijednosnica, što se odrazilo na promjene unutar kratkoročne i dugoročne inozemne aktive.

Po nalogu Agencije za bankarstvo Republike Srpske jedna banka je izvršila reklasifikaciju financijskih instrumenata na strani pasive za razdoblje rujan 2008 - studeni 2010. tj. smanjenje oročenih i štednih depozita nebankarskih financijskih institucija i sektora vlade, a povećanje kredita od navedenih sektora, respektivno u odgovarajućim iznosima, po mjesecima, u rasponu 50 - 150 milijuna KM.

U skladu s novom regulativom Agencije za bankarstvo RS-a, objavljenoj u Sl. glasniku RS br. 136/10, kojom je propisan novi način knjigovodstvenog evidentiranja potraživanja klasificiranih u kategoriju E, obračuna i knjigovodstvenog evidentiranja kamate po nekvalitetnoj aktivu, te obračuna općih i posebnih rezerviranja, banke iz RS-a su u podacima za prosinac 2010. izvršile primjenu navedene regulative prijenosom navedenih pozicija iz izvanbilančne evidencije u bilancu. Ispravka se odrazila na strani aktive na porast kredita u iznosu od oko 144 milijuna KM, porast dospjelih kamata u iznosu od oko 36 milijuna KM, a na strani pasive na porast rezerviranja za kreditne gubitke u iznosu od oko 180 milijuna KM u okviru računa kapitala.

T01: Glavni ekonomski pokazatelji

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016. *
Nominalni BDP BiH, (u milijunima KM)¹⁾ tekuće cijene	25,504	24,780	25,346	26,210	26,193	26,743	27,304	28,659	30,389
Realni BDP (stopa rasta u %)¹⁾	5.5	-2.9	0.8	0.9	-0.9	2.4	1.1	3.1	3.0
Stopa rasta indeksa potrošačkih cijena (CPI) u BiH²⁾									
	u procentima								
Prosječna godišnja stopa rasta CPI	7.4	-0.4	2.1	3.7	2.1	-0.1	-0.9	-1.0	-1.1
Godišnja stopa rasta CPI za prosinac	3.8	0.0	3.1	3.1	1.8	-1.2	-0.4	-1.3	-0.3
Proračun opće vlade³⁾									
	u procentima BDP-a								
Prihodi	42.8	41.7	42.9	43.3	43.8	42.7	43.8	43.0	44.1
Rashodi ⁴⁾	44.9	46.1	45.3	44.6	45.8	44.8	45.8	40.4	40.4
Saldo	-2.1	-4.3	-2.4	-1.2	-2.0	-2.2	-2.0	0.7	0.7
Novac i kredit									
	u procentima BDP-a								
Novac u širem smislu (M2)	48.8	51.3	53.8	55.0	56.9	60.2	63.2	65.0	66.5
Kreditni nevladinih sektorima	54.4	53.8	54.1	54.5	56.2	56.6	56.3	54.8	53.4
Platna bilanca									
Bruto devizne rezerve									
U milijunima KM	6,296	6,212	6,458	6,424	6,509	7,068	7,826	8,606	9,531
U milijunima USD	4,710	4,416	4,372	4,569	4,274	4,797	5,309	4,883	5,391
U mjesecima uvoza robe i usluga	5.0	6.2	6.0	5.3	5.3	5.9	6.1	6.8	7.3
Bilanca tekućeg računa									
U milijunima KM	-3,515	-1,588	-1,531	-2,483	-2,269	-1,415	-2,006	-1,576	-1,310
U milijunima USD	-2,630	-1,129	-1,037	-1,766	-1,490	-960	-1,361	-894	-741
U postocima BDP-a	-13.8	-6.4	-6.0	-9.5	-8.7	-5.3	-7.3	-5.5	-4.3
Bilanca robne razmjene									
U milijunima KM	-10,472	-7,632	-7,426	-8,080	-8,002	-7,316	-8,101	-7,418	-7,199
U milijunima USD	-7,834	-5,425	-5,028	-5,747	-5,255	-4,965	-5,496	-4,208	-4,072
U postocima BDP-a	-41.1	-30.8	-29.3	-30.8	-30.5	-27.4	-29.7	-25.9	-23.7
Vanjski dug sektora vlade⁵⁾									
U milijunima KM	4,240	5,236	6,291	6,663	7,212	7,563	8,442	8,691	8,871
U milijunima USD	3,056	3,839	4,272	4,408	4,861	5,330	5,249	4,855	4,781
U postocima BDP-a	16.6	21.1	24.8	25.4	27.5	28.3	30.9	30.3	29.2
Servisiranje vanjskog duga sektora vlade⁵⁾									
U milijunima KM	230	246	301	340	413	685	761	581	723
U milijunima USD	172	175	204	242	271	465	516	330	409
U postocima izvoza robe i usluga	3.4	4.0	4.0	4.0	4.9	7.6	8.2	5.9	6.8

Bilješka:

1) Izvor: Agencija za statistiku BiH, "Bruto domaći proizvod za BiH, Proizvodni pristup"

*BDP za 2016. godinu je procjena Direkcije za ekonomsko planiranje, te se koristi kao preliminarni podatak, do objavljivanja zvaničnog BDP-a od strane Agencije za statistiku BiH

2) Izvor: Agencija za statistiku BiH

3) Izvor: GFS, Centralna banka BiH

4) Rashodi uključuju i neto nabavku stalnih sredstava

5) Izvor: Ministarstvo financija i trezora BiH

**Podaci revidirani od 2009. godine u skladu s primljenim izvještajem od Ministarstva financija i trezora BiH od 17.02.2017. i uključuju kredit JP Putevi RS i direktan dug Brčko Distrikta.

T02: Bruto domaći proizvod Bosne i Hercegovine (tekuće cijene)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016 *
Nominalni BDP, (u milijunima KM)	23,504	24,780	25,346	26,210	26,193	26,743	27,304	28,659	30,389
Nominalni BDP (u milijunima USD)	19,081	17,614	17,162	18,640	17,202	18,149	18,524	16,259	17,188
BDP po stanovniku BiH (u KM)	7,200	6,996	7,158	7,408	7,410	7,574	7,744	8,146	8,646
BDP po stanovniku BiH (u USD)	5,387	4,973	4,847	5,269	4,866	5,140	5,253	4,622	4,890
Godišnji rast realnog BDP (u %)	5.5	-2.9	0.8	0.9	-0.9	2.4	1.1	3.1	1.0
Broj stanovnika (u tisućama) ¹⁾	3,542	3,542	3,541	3,538	3,535	3,531	3,526	3,518	3,515
Prosječni godišnji tečaj KM/USD	1.336600	1.406800	1.475900	1.406117	1.522700	1.473557	1.474019	1.762605	1.768011

Izvor: Agencija za statistiku BiH, "Bruto domaći proizvod - proizvodni pristup - prvi podaci". Podatak o prosječnom godišnjem kursu BAM/USD izvor je CBBiH

1) Broj stanovnika je preuzet iz TB 01 - "Bruto domaći proizvod prema proizvodnom, dohodovnom i rashodnom pristupu_2006-2015. godina, 2015. Procjena broja stanovnika za 2016. godinu uključuje dostupne podatke o prirodnom priraštaju sa krajem ožujka 2016. godine; Izvor: Agencija za statistiku BiH

* BDP za 2016. godinu je procjena Direkcije za ekonomska planiranja, te se koristi kao preliminarni podatak, do objavljivanja zvaničnog BDP-a od strane Agencije za statistiku BiH

T03: Indeks industrijske proizvodnje

Godina	Mjesec	Mjesec / isti mjesec prethodne godine			Razdoblje / isto razdoblje prethodne godine		
		FBiH	RS	BiH	FBiH	RS	BiH
1998.	12.	115.4	115.5	...	123.8	123.0	...
1999.	12.	109.1	92.7	...	110.6	101.6	...
2000.	12.	105.7	103.5	...	108.8	105.6	...
2001.	12.	107.4	74.6	...	112.2	87.1	...
2002.	12.	113.9	119.4	...	109.2	97.5	...
2003.	12.	107.8	100.9	...	104.8	105.7	...
2004.	12.	109.0	113.9	...	113.2	109.7	...
2005.	12.	105.1	112.9	...	106.1	119.8	...
2006.	12.	106.7	128.5	...	110.4	119.1	...
2007.	12.	98.4	102.0	...	108.6	101.4	106.6
2008.	12.	109.4	199.6	...	107.9	116.8	107.3
2009.	12.	90.1	121.0	95.5	88.4	119.0	96.7
2010.	12.	112.7	114.1	108.7	104.2	105.0	101.6
2011.	12.	93.6	93.9	100.4	102.5	104.7	105.6
2012.	12.	99.6	98.5	95.2	95.7	95.8	94.8
2013.	12.	107.7	104.7	107.0	107.4	104.1	106.4
2014.	12.	97.9	99.8	98.7	100.1	100.6	100.2
2015.	12.	101.7	99.5	101.7	102.2	103.0	101.9
2016.	12.	103.0	120.0	104.4	102.6	108.2	103.4
2016.	01.	96.4	93.7	96.8	96.3	93.7	96.8
	02.	104.9	104.8	106.1	100.5	99.5	101.4
	03.	105.3	122.1	111.2	102.7	107.5	104.9
	04.	104.3	102.9	102.7	102.3	106.3	104.3
	05.	103.0	106.7	104.0	102.5	106.4	104.2
	06.	109.0	104.1	107.0	103.6	106.0	104.7
	07.	98.2	106.8	99.8	102.8	105.8	104.0
	08.	100.8	107.9	103.8	102.5	106.1	103.9
	09.	99.6	114.3	104.1	102.2	107.0	104.0
	10.	104.9	106.2	104.2	102.4	106.9	104.0
	11.	104.0	109.2	105.3	102.6	107.1	104.1
	12.	103.0	120.0	107.5	102.6	108.2	104.4

Izvor: Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH i Republički zavod za statistiku RS.
Bilješka: Indeks industrijske proizvodnje za razdoblje / isto razdoblje prethodne godine u prosincu predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T04: Indeks potrošačkih cijena za BiH (CPI)

Godina	Mjesec	Mjesec/prethodni mjesec tekuće godine	Mjesec/isti mjesec prethodne godine	Razdoblje/isto razdoblje prethodne godine
1998.	12.	...	121.2	113.3
1999.	12.	...	103.3	103.7
2000.	12.	...	107.5	104.8
2001.	12.	...	100.9	103.1
2002.	12.	...	100.2	100.4
2003.	12.	...	100.6	100.6
2004.	12.	...	100.5	100.4
2005.	12.	...	104.3	103.8
2006.	12.	...	104.6	106.1
2007.	12.	...	104.9	101.5
2008.	12.	...	103.8	107.4
2009.	12.	...	100.0	99.6
2010.	12.	...	103.1	102.1
2011.	12.	...	103.1	103.7
2012.	12.	...	101.8	102.1
2013.	12.	...	98.8	99.9
2014.	12.	...	99.6	99.1
2015.	12.	...	98.8	99.0
2016.	12.	...	99.7	98.9
2016.	01.	100.2	99.2	99.2
	02.	99.8	98.7	99.0
	03.	100.0	98.2	98.7
	04.	99.7	98.4	98.6
	05.	100.1	98.5	98.6
	06.	99.7	98.5	98.6
	07.	99.7	99.0	98.7
	08.	99.7	98.8	98.7
	09.	100.0	98.9	98.7
	10.	100.8	99.3	98.7
	11.	100.2	99.7	98.8
	12.	99.9	99.7	98.9

Izvor: Agencija za statistiku BiH od 2006. a do 2006. Federalni zavod za statistiku FBiH i Republički zavod za statistiku RS.

Bilješka: Do 2006. prikazan je indeks cijena na malo na razini BiH i izračunan je kao ponderirani prosjek mjesečnih indeksa cijena entiteta, gdje ponder predstavlja udio entiteta u BDP-u (vidi napomenu T01).

Za 2006. i dalje prikazan je indeks potrošačkih cijena.

Indeks cijena za razdoblje/isto razdoblje prethodne godine u prosincu predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T05: Prosječne bruto i neto plaće i mirovine

- u KM -

Godina	Mjesec	Bruto plaće				Neto plaće				Mirovine		
		FBiH	RS	Brčko	BiH	FBiH	RS	Brčko	BiH	FBiH	RS	Brčko
1998.		507	258	...	454	329	172	...	296	153
1999.		551	314	...	503	374	216	...	343	174	87	...
2000.		607	387	...	539	413	277	...	372	176	115	...
2001.		652	444	792	598	443	309	504	409	170	105	...
2002.		710	528	1,031	660	483	347	676	446	189	120	138
2003.		771	576	1,057	717	524	379	695	484	192	133	148
2004.		785	643	1,076	748	533	423	707	505	203	166	169
2005.		820	707	1,050	798	558	465	676	538	221	190	188
2006.		887	793	1,048	869	603	521	674	586	238	215	208
2007.		974	875	1,088	935	662	585	684	645	284	230	243
2008.		1,105	1,132	1,139	1,113	751	755	730	752	340	309	310
2009.		1,204	1,204	1,194	1,204	792	788	769	790	346	335	326
2010.		1,223	1,199	1,234	1,217	804	784	797	798	341	321	316
2011.		1,248	1,326	1,262	1,271	819	809	800	816	349	321	319
2012.		1,266	1,349	1,271	1,290	830	818	819	826	351	312	311
2013.		1,275	1,333	1,266	1,291	835	808	817	827	348	318	310
2014.		1,272	1,334	1,265	1,183	833	825	814	830	367	333	323
2015.		1,269	1,339	1,275	1,289	830	831	821	830	368	343	327
2016.		1,283	1,232	1,290	1,301	839	836	830	838	370	342	326
2016.	01.	1,275	1,313	1,289	1,286	834	816	830	829	368	343	326
	02.	1,260	1,349	1,294	1,286	825	838	833	829	373	343	327
	03.	1,292	1,346	1,313	1,308	845	837	842	843	372	342	328
	04.	1,268	1,339	1,292	1,290	830	832	829	830	371	342	326
	05.	1,279	1,351	1,296	1,300	837	841	833	838	370	342	326
	06.	1,268	1,358	1,297	1,299	834	845	833	837	370	342	326
	07.	1,270	1,350	1,275	1,293	831	838	817	832	369	342	326
	08.	1,294	1,349	1,271	1,309	846	838	818	843	369	342	326
	09.	1,283	1,341	1,287	1,299	839	834	833	837	369	342	327
	10.	1,282	1,344	1,270	1,299	838	837	819	837	369	342	327
	11.	1,303	1,345	1,291	1,315	851	839	831	847	369	342	326
	12.	1,318	1,343	1,303	1,325	861	835	838	853	369	341	326

Izvor: Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH, Republički zavod za statistiku RS i Statistički biro Brčko distrikta.

Bilješka: Od 1. 1. 2006. u bruto i neto plaće na razini BiH uključene su i plaće Brčko distrikta.

- na kraju razdoblja, u milijunima KSM -

106: Monetarni agregati

Godina	Mjesec	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u inozemnoj valuti	Ostali depoziti u inozemnoj valuti	Rezervni novac	M1	QM	M2
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2006.	12.	2.154,2	2.891,9	10,5	1.978,3	2.761,4	1.365,4	691,3	3.103,4	5.056,6	4.739,8	5.162,0	9.901,8
2007.	12.	2.439,7	3.777,1	12,2	2.185,3	3.546,6	1.726,5	833,8	3.661,1	6.229,0	5.731,9	6.221,3	11.953,2
2008.	12.	2.552,4	3.144,2	7,4	2.302,4	3.388,8	1.776,2	1.107,2	3.864,7	5.704,0	5.691,2	6.748,1	12.439,3
2009.	12.	2.267,7	3.375,1	6,0	2.009,5	3.536,3	1.844,3	1.078,0	4.241,0	5.648,9	5.545,8	7.163,3	12.709,1
2010.	12.	2.497,5	3.393,5	8,7	2.210,8	3.689,2	1.991,0	1.209,8	4.526,4	5.899,7	5.900,0	7.727,2	13.627,1
2011.	12.	2.645,1	3.192,8	11,1	2.366,4	3.819,0	2.285,7	1.100,1	4.846,1	5.848,9	6.185,5	8.231,9	14.417,4
2012.	12.	2.747,5	3.040,6	13,5	2.414,3	3.728,4	2.672,7	1.052,9	5.041,4	5.801,7	6.142,7	8.767,0	14.909,7
2013.	12.	2.909,9	3.475,3	15,9	2.542,3	4.153,3	3.006,3	1.189,3	5.202,4	6.401,0	6.695,6	9.398,0	16.093,6
2014.	12.	3.210,5	3.751,1	38,3	2.814,0	4.496,4	3.377,3	1.301,2	5.280,0	6.999,9	7.310,4	9.958,5	17.268,9
2015.	12.	3.499,5	4.063,5	51,7	3.055,3	5.125,6	3.562,6	1.360,4	5.543,3	7.614,7	8.180,9	10.466,3	18.647,2
2016.	12.	4.066,8	4.269,1	52,0	3.401,2	5.899,8	3.883,0	1.535,6	5.478,0	8.387,9	9.301,0	10.896,6	20.197,6
2016.	01.	3.449,1	4.116,9	44,3	3.017,1	5.085,4	3.581,6	1.370,8	5.546,4	7.610,3	8.102,5	10.498,9	18.601,3
	02.	3.484,3	3.987,6	49,4	3.013,8	5.119,9	3.574,6	1.396,8	5.523,3	7.521,4	8.133,7	10.494,7	18.628,4
	03.	3.503,2	3.942,2	50,4	3.035,4	5.193,0	3.631,1	1.419,9	5.510,5	7.495,8	8.228,4	10.561,5	18.789,8
	04.	3.543,6	4.002,9	60,0	3.102,1	5.221,3	3.671,2	1.431,8	5.496,7	7.606,5	8.323,3	10.599,7	18.923,0
	05.	3.597,1	3.922,6	6,0	3.103,9	5.275,9	3.629,6	1.438,1	5.468,3	7.525,7	8.379,8	10.536,0	18.915,8
	06.	3.622,2	3.949,4	34,8	3.155,7	5.330,8	3.647,9	1.429,9	5.457,9	7.606,4	8.486,5	10.535,7	19.022,2
	07.	3.773,3	3.921,8	27,2	3.318,4	5.484,9	3.581,7	1.529,9	5.452,2	7.722,2	8.803,2	10.563,8	19.367,0
	08.	3.907,9	4.032,2	27,8	3.323,1	5.646,6	3.617,7	1.529,7	5.467,5	7.967,8	8.969,7	10.614,9	19.584,7
	09.	3.985,4	4.160,1	31,2	3.361,1	5.636,9	3.706,1	1.503,7	5.460,2	8.176,8	8.998,1	10.670,0	19.668,0
	10.	4.004,2	4.092,3	43,0	3.318,6	5.789,3	3.685,6	1.544,2	5.448,5	8.139,5	9.107,9	10.678,4	19.786,2
	11.	3.980,2	4.245,3	48,3	3.289,5	5.882,5	3.758,2	1.604,6	5.452,0	8.273,8	9.172,0	10.814,8	19.986,8
	12.	4.066,8	4.269,1	52,0	3.401,2	5.899,8	3.883,0	1.535,6	5.478,0	8.387,9	9.301,0	10.896,6	20.197,6

Monetarni podaci ažurni su skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Vidi bilješku na strani 105.
Bilješka: Gotovina izvan monetarnih vlasti je preuzeta iz Bilance stanja CBH-a i predstavlja gotov novac izvan Centralne banke (monetarnih vlasti). Depoziti komercijalnih banaka predstavljaju sredstva komercijalnih banaka na računima kod CBH-a. Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti su depoziti u domaćoj valuti izvan monetarnih vlasti. Ostali depoziti u domaćoj valuti su depoziti u domaćoj valuti izvan monetarnih vlasti. Gotovina izvan banaka je preuzeta iz Bilance stanja CBH-a (tablica 8) i predstavlja gotov novac u opticaju izvan Centralne banke (monetarnih vlasti) i gotov novac izvan komercijalnih banaka. Prenosivi depoziti u inozemnoj valuti su preuzeti iz Monetarnog pregleda (tablica 7). Depoziti u inozemnoj valuti su depoziti u inozemnoj valuti izvan monetarnih vlasti. Ostali depoziti u inozemnoj valuti su depoziti u inozemnoj valuti izvan monetarnih vlasti. Rezervni novac (primarni novac iz monetarnih vlasti) je u opticaju preuzet iz Bilance stanja CBH-a (tablica 8), a čine ga gotov novac izvan monetarnih vlasti, depoziti komercijalnih banaka i depoziti ostalih domaćih sektora kod monetarnih vlasti. Prenosivi depoziti u inozemnoj valuti su depoziti u inozemnoj valuti izvan monetarnih vlasti. Ostali depoziti u inozemnoj valuti su depoziti u inozemnoj valuti izvan monetarnih vlasti. M1 čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti. QM čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti i depoziti u inozemnoj valuti. M2 čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti i depoziti u inozemnoj valuti i depoziti u inozemnoj valuti izvan monetarnih vlasti. QM čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti i depoziti u inozemnoj valuti i depoziti u inozemnoj valuti izvan monetarnih vlasti i depoziti u inozemnoj valuti izvan monetarnih vlasti.

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

T07: Monetarni pregled

Godina Mjesec	AKTIVA												
	Neto strana aktiva			Potraživanja od domaćih sektora									Ukupno
	Strana aktiva	Strana pasiva		Potraživanja od središnje vlade (neto)	Potraživanja od kantona i općina	Potraživanja od nefinancijskih javnih poduzeća	Potraživanja od nefinancijskih privatnih poduzeća	Potraživanja od ostalih financijskih institucija	Potraživanja od ostalih domaćih sektora				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12 = 6+...+11	13 = 3+12	
2006	12.	7,835.7	-3,696.4	4,139.3	-971.9	62.3	248.3	4,086.1	89.4	4,450.8	7,965.0	12,104.3	
2007	12.	10,285.0	-4,818.5	5,466.5	-2,378.4	96.1	271.3	5,315.7	159.6	5,793.5	9,257.9	14,724.4	
2008	12.	9,429.7	-6,000.0	3,429.7	-1,655.8	148.3	236.4	6,751.6	169.2	6,804.5	12,474.1	15,903.8	
2009	12.	9,430.9	-5,386.9	4,043.9	-1,294.6	195.6	268.2	6,682.5	103.0	6,411.3	12,365.8	16,409.8	
2010	12.	9,300.8	-4,397.0	4,903.8	-996.9	270.8	351.3	6,965.5	80.2	6,424.3	13,095.3	17,999.1	
2011	12.	9,175.9	-3,779.7	5,396.2	-440.3	323.1	360.2	7,166.9	94.0	6,770.1	14,274.0	19,670.2	
2012	12.	9,044.2	-3,559.7	5,484.4	-182.6	386.3	390.9	7,473.1	73.7	6,874.4	15,015.8	20,500.2	
2013	12.	9,733.5	-3,330.9	6,402.6	-19.1	422.5	451.6	7,556.4	67.4	7,133.6	15,612.5	22,015.1	
2014	12.	10,479.7	-2,961.1	7,518.6	71.0	509.1	443.6	7,452.0	61.3	7,502.5	16,039.4	23,557.9	
2015	12.	11,107.9	-2,614.6	8,493.3	160.1	537.2	400.0	7,452.6	74.6	7,875.3	16,499.8	24,993.1	
2016	12.	12,199.0	-2,476.4	9,722.6	101.8	517.8	375.6	7,743.9	67.2	8,155.8	16,962.0	26,684.6	
2016	01.	10,885.7	-2,362.4	8,523.3	234.0	530.8	404.7	7,419.8	68.5	7,853.4	16,511.2	25,034.5	
02.		10,773.3	-2,261.9	8,511.4	242.4	531.3	393.8	7,516.4	70.2	7,866.1	16,620.1	25,131.4	
03.		10,831.5	-2,316.2	8,515.3	307.3	525.7	384.6	7,537.8	80.6	7,920.8	16,756.9	25,272.2	
04.		10,853.2	-2,218.2	8,634.9	251.5	523.2	383.5	7,573.4	70.4	7,957.9	16,759.8	25,394.8	
05.		10,887.8	-2,232.6	8,655.3	269.8	523.9	377.6	7,486.5	69.4	7,961.8	16,689.0	25,344.2	
06.		11,049.1	-2,385.3	8,663.8	228.4	525.4	378.2	7,553.4	81.6	7,993.1	16,760.1	25,423.9	
07.		11,275.8	-2,233.9	9,041.8	188.0	519.4	378.2	7,629.5	76.8	8,017.3	16,809.3	25,851.1	
08.		11,596.6	-2,179.0	9,417.5	168.2	502.7	377.3	7,526.4	66.4	8,031.7	16,672.8	26,090.3	
09.		11,713.4	-2,172.2	9,541.2	63.6	538.7	389.6	7,527.6	66.7	8,056.9	16,643.0	26,184.2	
10.		11,857.4	-2,180.8	9,676.6	-23.4	529.1	385.0	7,573.1	66.2	8,111.7	16,641.9	26,318.5	
11.		11,896.5	-2,162.8	9,733.6	29.6	527.4	384.6	7,613.7	64.9	8,136.6	16,756.8	26,490.4	
12.		12,199.0	-2,476.4	9,722.6	101.8	517.8	375.6	7,743.9	67.2	8,155.8	16,962.0	26,684.6	

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i financijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine

Vidi bilješku na strani 10.
Bilješka: Monetarni pregled prikazuje konsolidirane podatke Bilance stanja CBiH - monetarnih vlasti (tablica 8) i Konsolidirane bilance komercijalnih banaka BiH (tablica 9). Neto inozemna aktiva predstavlja razliku između zbroja strana aktiva CBiH - monetarnih vlasti i komercijalnih banaka BiH i zbroja strana pasiva CBiH - monetarnih vlasti i komercijalnih banaka BiH. Donaci kredita predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih sektora uz napomenu da su potraživanja od središnje vlade iskazana u neto iznosu, tj. umanjena za depozite središnje vlade kod CBiH i kod komercijalnih banaka BiH. Središnja vlada predstavlja institucije BiH. Središnja vlada predstavlja institucije BiH, vlade entiteta, entitetske fondove, socijalne sigurnosti i Bečko distrikt. Prema novoj metodologiji, fondovi socijalne sigurnosti/zastite se klasificiraju na razinu središnje vlade kao entitetski izvanproračunski fondovi, što se izravno odražava na podatke o neto potraživanjima od središnje vlade u Monetarnom pregledu.

T07: Monetarni pregled

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

Godina Mjesec:	PASIVA														
	Novčana masa (M2)														
	Novac (M1)			Kvazi-novac (QM)					Vrijednosni papiri						
	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti		Ostali depoziti u inozemnoj valuti		Ostali depoziti u inozemnoj valuti			Vrijednosni papiri	Kreditni	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno		
		3	4	5-14	6	7	8	9-14						10-14	11
1	2	3	4	5-14	6	7	8	9-14	10-14	11	12	13	14	15-10+ -14	
2006.	12	1,978.3	2,761.4	4,739.8	691.3	1,365.4	3,105.4	5,162.0	9,901.8	0.0	114.0	1,897.3	191.2	12,104.3	
2007.	12	2,185.3	3,546.6	5,731.9	833.8	1,726.5	3,661.1	6,221.3	11,953.2	5.2	106.1	2,355.0	304.9	14,724.4	
2008.	12	2,302.4	3,388.8	5,691.2	1,107.2	1,776.2	3,864.7	6,748.1	12,439.3	17.9	264.3	2,770.9	411.4	15,903.8	
2009.	12	2,009.5	3,536.3	5,545.8	1,078.0	1,844.3	4,241.0	7,163.3	12,709.1	13.6	446.7	2,821.8	418.5	16,409.8	
2010.	12	2,210.8	3,689.2	5,900.0	1,209.8	1,991.0	4,526.4	7,727.2	13,627.1	9.1	595.1	3,042.3	725.4	17,999.1	
2011.	12	2,366.4	3,819.0	6,185.5	1,100.1	2,285.7	4,846.1	8,231.9	14,417.4	0.0	675.3	3,592.8	984.7	19,670.2	
2012.	12	2,414.3	3,728.4	6,142.7	1,052.9	2,672.7	5,041.4	8,767.0	14,909.7	0.0	712.4	3,767.1	1,111.1	20,500.2	
2013.	12	2,542.3	4,153.3	6,695.6	1,189.3	3,006.3	5,202.4	9,398.0	16,093.6	0.0	707.9	3,815.2	1,398.4	22,015.1	
2014.	12	2,814.0	4,496.4	7,310.4	1,301.2	3,377.3	5,280.0	9,958.5	17,268.9	0.0	681.0	3,993.5	1,614.5	23,557.9	
2015.	12	3,055.3	5,125.6	8,180.9	1,360.4	3,562.6	5,343.3	10,466.3	18,647.2	8.0	599.2	4,148.0	1,590.7	24,993.1	
2016.	12	3,401.2	5,899.8	9,301.0	1,535.6	3,883.0	5,478.0	10,896.6	20,197.6	8.0	510.0	4,440.4	1,528.6	26,684.6	
2016.	01.	3,017.1	5,085.4	8,102.5	1,370.8	3,581.6	5,546.4	10,498.9	18,601.3	8.0	597.0	4,227.7	1,600.4	25,034.5	
	02.	3,013.8	5,119.9	8,133.7	1,396.8	3,574.6	5,523.3	10,494.7	18,628.4	7.9	588.2	4,287.5	1,619.4	25,131.4	
	03.	3,035.4	5,193.0	8,228.4	1,419.9	3,631.1	5,510.5	10,561.5	18,789.8	7.9	585.3	4,310.5	1,578.6	25,272.2	
	04.	3,102.1	5,221.3	8,323.3	1,431.8	3,671.2	5,496.7	10,599.7	18,923.0	8.0	587.4	4,322.2	1,554.1	25,394.8	
	05.	3,103.9	5,275.9	8,379.8	1,438.1	3,629.6	5,468.3	10,536.0	18,915.8	8.0	537.6	4,399.5	1,483.3	25,344.2	
	06.	3,155.7	5,330.8	8,486.5	1,429.9	3,647.9	5,457.9	10,535.7	19,022.2	8.0	528.7	4,401.3	1,463.7	25,423.9	
	07.	3,318.4	5,484.9	8,803.2	1,529.9	3,581.7	5,452.2	10,563.8	19,367.0	8.0	533.9	4,495.4	1,446.8	25,851.1	
	08.	3,323.1	5,646.6	8,969.7	1,529.7	3,617.7	5,467.5	10,614.9	19,584.7	7.9	525.3	4,517.5	1,455.0	26,090.3	
	09.	3,361.1	5,636.9	8,998.1	1,503.7	3,706.1	5,460.2	10,670.0	19,668.0	7.9	520.6	4,541.4	1,446.1	26,184.2	
	10.	3,318.6	5,789.3	9,107.9	1,544.2	3,685.6	5,448.5	10,678.4	19,786.2	8.0	528.6	4,449.4	1,546.3	26,318.5	
	11.	3,289.5	5,882.5	9,172.0	1,604.6	3,758.2	5,452.0	10,814.8	19,986.8	8.0	511.9	4,456.6	1,527.1	26,490.4	
	12.	3,401.2	5,899.8	9,301.0	1,535.6	3,883.0	5,478.0	10,896.6	20,197.6	8.0	510.0	4,440.4	1,528.6	26,684.6	

Monetarni podaci izabrani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i financijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Vidi bilješku na strani.

Bilješka: Novac M1 čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Kvazi-novac QM obuhvaća ostale depozite u domaćoj valuti, prenosive i ostale depozite u inozemnoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Novčanu masu M2 čine monetarni agregat, novac M1 i kvazi-novac QM. Ostalu pasivu čine vrijednosnice, krediti, dionice i drugi kapital i ostale stavke (neto). Prema novoj metodologiji, kao posebni financijski instrumenti na strani pasive se iskazuju krediti (uz koje se obračunata kamata), kao i dionice i drugi kapital. Ostale stavke (neto) su neobuhvaćene (neraspoređene) stavke pasive unajanjene za neobuhvaćene (neraspoređene) stavke aktive. U ostale stavke (neto) su također uključeni i ograničeni depoziti, prustavke fondova i vladini fondovi za kreditiranje.

T08: Bilanca stanja CBBiH

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

Godina	Mjesec	AKTIVA			PASIVA						
		Strana aktiva	Potraživanja od domaćih sektora	Ukupno	Rezervni novac		Strana pasiva	Depoziti središnje vlade	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno
					Gotovina izvan monetarnih vlasti	6					
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9	10	11	12=7+...+11
2006.	12.	5,479.5	2.3	5,481.8	2,154.2	5,056.6	1.0	126.1	301.0	-2.9	5,481.8
2007.	12.	6,726.3	2.2	6,728.5	2,439.7	6,229.0	0.9	74.8	386.4	37.4	6,728.5
2008.	12.	6,323.6	2.1	6,325.6	2,552.4	5,704.0	1.0	23.4	499.3	97.9	6,325.6
2009.	12.	6,239.9	1.9	6,241.8	2,267.7	5,648.9	0.9	56.7	502.5	33.0	6,241.8
2010.	12.	6,485.5	1.8	6,487.3	2,497.5	5,899.7	1.4	69.8	533.9	-17.5	6,487.3
2011.	12.	6,451.4	1.6	6,453.0	2,645.1	5,848.9	1.1	66.2	547.6	-10.8	6,453.0
2012.	12.	6,536.4	1.6	6,538.0	2,747.5	5,801.7	1.2	185.3	575.7	-25.9	6,538.0
2013.	12.	7,096.2	1.7	7,097.8	2,909.9	6,401.0	1.0	258.2	466.3	-28.7	7,097.8
2014.	12.	7,853.4	1.6	7,855.1	3,210.5	6,999.9	1.1	293.2	585.0	-24.2	7,855.1
2015.	12.	8,634.1	1.5	8,635.7	3,499.5	7,614.7	1.3	449.9	593.7	-24.0	8,635.7
2016.	12.	9,559.0	1.5	9,560.4	4,066.8	8,387.9	2.2	538.4	667.4	-35.5	9,560.4
2016.	01.	8,665.5	1.2	8,666.8	3,449.1	7,610.3	1.3	436.0	643.1	-23.8	8,666.8
	02.	8,602.3	1.3	8,603.6	3,484.3	7,521.4	1.1	429.5	675.4	-23.8	8,603.6
	03.	8,621.1	1.5	8,622.6	3,503.2	7,495.8	2.0	478.4	670.2	-23.8	8,622.6
	04.	8,733.9	1.3	8,735.2	3,543.6	7,606.5	1.6	502.3	666.6	-41.7	8,735.2
	05.	8,664.1	1.4	8,665.5	3,597.1	7,525.7	1.1	508.9	672.2	-42.5	8,665.5
	06.	8,800.5	1.5	8,802.0	3,622.2	7,606.4	1.2	519.3	718.4	-43.4	8,802.0
	07.	8,969.7	1.3	8,971.0	3,773.3	7,722.2	2.8	561.1	727.4	-42.5	8,971.0
	08.	9,167.6	1.4	9,169.0	3,907.9	7,967.8	2.4	527.7	713.4	-42.3	9,169.0
	09.	9,473.1	1.4	9,474.5	3,985.4	8,176.8	1.8	620.7	718.6	-43.4	9,474.5
	10.	9,374.0	1.2	9,375.3	4,004.2	8,139.5	2.9	582.6	692.4	-42.2	9,375.3
	11.	9,448.1	1.3	9,449.4	3,980.2	8,273.8	2.8	550.8	665.5	-43.6	9,449.4
	12.	9,559.0	1.5	9,560.4	4,066.8	8,387.9	2.2	538.4	667.4	-35.5	9,560.4

Monetarni podaci izračunati u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i financijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Bilješka: Inozemna aktiva CBBiH – monetarnih vlasti obuhvaća zlato, devize u blagajni CBBiH, devizne depozite kod inozemnih banaka, raspolaganje SDR, inozemni vrijednosni papiri i ostalo. Rezervni novac (primarni novac ili monetarna baza) čine gotov novac izvan monetarnih vlasti, depoziti komercijalnih banaka i depoziti ostalih domaćih sektora (osim središnje vlade) kod monetarnih vlasti. Gotovina izvan banaka predstavlja gotov novac u opjecaju izvan Centralne banke (monetarnih vlasti) i gotov novac izvan komercijalnih banaka. Inozemna pasiva CBBiH obuhvaća kratkoročne obveze prema nerezidentima, depozite nerezidentata i ostale kratkoročne obveze prema nerezidentima i obveze prema MMF-u (računi 1 i 2). Depoziti središnje vlade kod CBBiH predstavljaju prenošive i ostale depozite institucija BiH, vlada entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta u domaćoj valuti. Dionice i drugi kapital obuhvaćaju dionički kapital, rezultat tekuće godine, opće i posebne rezerve i prilagodavanje/potorno utvrđivanje vrijednosti. Ostale stavke (neto) su nelicirane (nerasporedene) stavke pasive umanjene za nelicirane (nerasporedene) stavke aktive.

T09: Konsolidirana bilanca komercijalnih banaka BiH - na kraju razdoblja, u milijunima KM -

Godina	Mjesec	AKTIVA										Ukupno
		Rezerve	Strana aktiva	Potraživanja od generalne vlade	Potraživanja od nefinancijskih javnih poduzeća	Potraživanja od nefinancijskih privatnih poduzeća	Potraživanja od ostalih financijskih institucija	Potraživanja od ostalih domaćih sektora	9	10 = 3+ +9		
2006.	12.	3.063,6	2.356,1	69,8	248,3	4.086,1	89,4	4.448,9		14.362,2		
2007.	12.	4.022,9	3.558,6	127,5	271,3	5.315,7	159,6	5.791,7		19.247,3		
2008.	12.	3.393,3	3.106,1	265,5	256,4	6.751,6	169,2	6.802,8		20.744,9		
2009.	12.	3.632,0	3.190,3	355,5	268,2	6.682,5	103,0	6.409,8		20.641,1		
2010.	12.	3.679,8	2.814,2	465,4	351,3	6.965,5	80,2	6.423,0		20.779,3		
2011.	12.	3.469,7	2.724,5	904,7	360,2	7.166,9	94,0	6.768,9		21.488,9		
2012.	12.	3.370,4	2.507,8	1.236,2	390,9	7.473,1	73,7	6.873,3		21.925,4		
2013.	12.	3.843,7	2.637,3	1.379,4	451,6	7.556,4	67,4	7.131,8		23.067,7		
2014.	12.	4.115,0	2.626,3	1.854,5	443,6	7.452,0	61,3	7.501,7		24.054,3		
2015.	12.	4.511,7	2.473,8	2.161,1	400,0	7.452,6	74,6	7.874,7		24.948,5		
2016.	12.	4.936,6	2.640,0	2.179,1	375,6	7.743,9	67,2	8.155,4		26.097,7		
2016.	01.	4.552,7	2.220,2	2.132,5	404,7	7.419,8	68,5	7.852,8		24.651,2		
	02.	4.460,9	2.171,0	2.141,9	393,8	7.516,4	70,2	7.865,5		24.619,6		
	03.	4.412,9	2.210,3	2.163,7	384,6	7.537,8	80,6	7.920,2		24.710,2		
	04.	4.448,1	2.119,2	2.178,0	383,5	7.573,4	70,4	7.957,4		24.730,0		
	05.	4.387,6	2.223,8	2.206,7	377,6	7.486,5	69,4	7.961,3		24.712,8		
	06.	4.419,8	2.248,6	2.149,7	378,2	7.553,4	81,6	7.992,5		24.823,9		
	07.	4.380,6	2.306,0	2.133,5	378,2	7.629,5	76,8	8.016,9		24.921,5		
	08.	4.622,3	2.428,9	2.199,0	377,3	7.526,4	66,4	8.031,2		25.251,6		
	09.	4.788,8	2.240,3	2.174,9	389,6	7.527,6	66,7	8.056,4		25.244,3		
	10.	4.779,5	2.483,3	2.142,8	385,0	7.573,1	66,2	8.111,3		25.541,3		
	11.	4.937,6	2.448,3	2.153,7	384,6	7.613,7	64,9	8.136,1		25.739,0		
	12.	4.936,6	2.640,0	2.179,1	375,6	7.743,9	67,2	8.155,4		26.097,7		

Monetarni podaci izdani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine

Vidi bilješku na stranu

Bilješka: Konsolidirana bilanca komercijalnih banaka obuhvaća Konsolidirane bilance komercijalnih banaka Glavne jedinice Sarajeva, Glavne jedinice Mostar, Glavne banke Republike Srpske, Brčko distrikta (od srpnja 2001. do studenog 2002), NBRK (do prosinca 1998) i NBBiH (do studenog 2002). Konsolidirana su međusobna potraživanja i obveze između komercijalnih banaka. Rezerve banaka sastoje se od gotovine u blagajnama banaka i depozita banaka kod CBBiH. Inozemna aktiva komercijalnih banaka obuhvaća: devize u blagajnama, prenosive i ostale depozite u inozemnoj valuti kod nerezidentata, kredite nerezidentima, vrijednosni papiri nerezidentata u inozemnoj valuti i ostala potraživanja od nerezidentata. Potraživanja od generalne vlade obuhvaćaju potraživanja od svih razina vlade (središnje vlade (institucije BiH, vlade entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta) i nesrednjije vlade (vlada kantona i općinskih vlada). Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju potraživanja od nefinancijskih javnih poduzeća, nefinancijskih privatnih poduzeća, ostalih financijskih institucija i ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasificiranih sektora). Bilanca stanja komercijalnih banaka Federacije BiH sadrži porud aktivne podbilance i podatke o pasivnoj podbilanci. Pasivna podbilanca sadrži obveze po inozemnim kreditima i sroju, deviznoj štednji građana do 31. ožujka 1992. Ove obveze će preuzeti Ministarstvo financija Federacije BiH u procesu privatizacije u skladu s entitetskim Zakonom o početnoj bilanci poduzeća i banaka i Zakonom o privatizaciji.

T09: Konsolidirana bilanca komercijalnih banaka BiH

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

Godina	Mjesec	PASIVA												Ukupno
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
		Depoziti srednje vlade	Prenosi depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti	Prenosi depoziti drugih domaćih sektora u inozemnoj valuti	Ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti	Ostali depoziti drugih domaćih sektora u inozemnoj valuti	Vrijednosni papiri	Kredit	Strana pasiva	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)			
2006.	12.	853.3	2,751.0	691.3	1,365.4	3,105.4	0.0	114.0	3,695.4	1,596.3	190.2	14,362.2	19,247.3	
2007.	12.	2,335.0	3,534.4	833.8	1,726.5	3,661.1	5.2	106.1	4,817.5	1,968.6	259.1	19,247.3	20,744.9	
2008.	12.	1,749.7	3,381.4	1,107.2	1,776.2	3,864.7	17.9	264.3	5,999.0	2,271.6	312.9	20,744.9	20,641.1	
2009.	12.	1,397.9	3,530.3	1,078.0	1,844.3	4,241.0	13.6	446.7	5,386.1	2,319.4	383.9	20,641.1	20,779.3	
2010.	12.	1,121.7	3,680.5	1,209.8	1,991.0	4,526.4	9.1	595.1	4,395.7	2,508.4	741.7	20,779.3	21,488.9	
2011.	12.	955.7	3,807.9	1,100.1	2,285.7	4,846.1	0.0	675.3	3,778.6	3,045.1	994.3	21,488.9	21,925.4	
2012.	12.	847.2	3,714.8	1,052.9	2,672.7	5,041.4	0.0	712.4	3,558.6	3,191.3	1,134.1	21,925.4	23,067.7	
2013.	12.	717.8	4,137.4	1,189.3	3,006.3	5,202.4	0.0	707.9	3,329.9	3,348.9	1,427.8	23,067.7	24,054.3	
2014.	12.	981.3	4,458.2	1,301.2	3,377.3	5,280.0	0.0	681.0	2,960.0	3,408.5	1,606.8	24,054.3	24,948.5	
2015.	12.	1,014.1	5,073.9	1,360.4	3,562.6	5,543.3	8.0	599.2	2,613.3	3,554.3	1,619.5	24,948.5	26,097.7	
2016.	12.	1,021.3	5,847.8	1,535.6	3,883.0	5,478.0	8.0	510.0	2,474.2	3,773.0	1,566.9	26,097.7	26,619.6	
2016.	01.	931.8	5,041.1	1,370.8	3,581.6	5,346.4	8.0	597.0	2,361.1	3,584.7	1,628.7	24,651.2	24,710.2	
	02.	938.8	5,070.4	1,396.8	3,574.6	5,523.3	7.9	588.2	2,260.8	3,612.1	1,646.7	24,619.6	24,730.0	
	03.	852.2	5,142.5	1,419.9	3,631.1	5,510.5	7.9	585.3	2,314.2	3,640.3	1,606.2	24,710.2	24,712.8	
	04.	901.0	5,161.3	1,431.8	3,671.2	5,496.7	8.0	587.4	2,216.6	3,655.7	1,600.3	24,730.0	24,823.9	
	05.	904.1	5,269.9	1,438.1	3,629.6	5,468.3	8.0	537.6	2,231.4	3,727.3	1,498.5	24,712.8	24,823.9	
	06.	876.7	5,296.0	1,429.9	3,647.9	5,457.9	8.0	528.7	2,384.0	3,682.9	1,511.9	24,823.9	24,921.5	
	07.	865.1	5,457.7	1,529.9	3,581.7	5,452.2	8.0	533.9	2,231.1	3,768.0	1,493.9	24,921.5	25,251.6	
	08.	1,000.5	5,618.9	1,529.7	3,617.7	5,467.5	7.9	525.3	2,176.6	3,804.0	1,503.5	25,251.6	25,244.3	
	09.	952.0	5,605.7	1,503.7	3,706.1	5,460.2	7.9	520.6	2,170.4	3,822.8	1,494.8	25,244.3	25,541.3	
	10.	1,054.4	5,746.3	1,544.2	3,685.6	5,448.5	8.0	528.6	2,177.8	3,757.1	1,590.9	25,541.3	25,739.0	
	11.	1,045.9	5,834.2	1,604.6	3,758.2	5,452.0	8.0	511.9	2,160.0	3,791.1	1,573.1	25,739.0	26,097.7	
	12.	1,021.3	5,847.8	1,535.6	3,883.0	5,478.0	8.0	510.0	2,474.2	3,773.0	1,566.9	26,097.7	26,619.6	

Monetarni podaci abstrahirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Vidi bilješku na strani.

Bilješka: Depoziti srodnoje vlade uključuju prenosive i ostale depozite u domaćoj i inozemnoj valuti predstavljaju obveze banaka prema nesredljivoj vladi (kantona i općina), nefinancijskim javnim poduzećima, nefinancijskim privatnim poduzećima, ostalim finansijskim institucijama i ostalim domaćim sektorima (stanovništvu, neprofitnim institucijama i ostalim neklasificiranim sektorima). Inozemna pasiva komercijalnih banaka obuhvaća obveze banaka prema nerezidentima po osnovi prenosivih i ostalih depozita, kredita, vrijednosnih papira, trgovinskih kredita i avansa i ostalih računa dugovanja. Prema novoj metodologiji, krediti na strani pasive su prikazani kao poseban finansijski instrument, uz koje se dodaje obratna kamata.

Dionice i drugi kapital obuhvaćaju dionički kapital, zadržani prihod, rezultat tekuće godine, opće i posebne rezerve i prilagodavanje ponovno utvrđivanje vrijednosti. Ostale stavke (neto) su nabrojane (necrtačene) stavke pasive umanjene za nabrojane (necrtačene) stavke aktive. Ostale stavke (neto) također obuhvaćaju i ograničene depozite.

T10: Kamatne stope na kredite stanovništva																	
u postocima, na godišnjoj razini																	
Godina	Stanovništvo																
	Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom										Revoluting krediti, prekoračenja i kreditne kartice (kreditna pogodnost i produljeni krediti)						
	Pozajmovala					Stanovništa					Ostali krediti			Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom			
	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Promjenjiva stopa i do 5 godina IPFKS	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Promjenjiva stopa i do 5 godina IPFKS	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Promjenjiva stopa i do 5 godina IPFKS	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Promjenjiva stopa i do 5 godina IPFKS	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Promjenjiva stopa i do 5 godina IPFKS	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Promjenjiva stopa i do 5 godina IPFKS	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Promjenjiva stopa i do 5 godina IPFKS	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Promjenjiva stopa i do 5 godina IPFKS	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS
2012	12	8.058	7.139	8.686	8.030	8.193	8.542	7.497	7.375	7.425	6.990	8.969	8.905	13.123	13.825	13.742	13.907
2013	12	7.738	7.664	7.018	7.248	8.542	8.182	6.138	6.819	6.522	6.172	8.290	7.570	12.442	14.622	13.907	13.858
2014	12	7.499	7.278	7.151	7.090	8.182	6.919	5.609	6.081	5.822	5.822	7.616	7.436	11.516	14.652	13.858	12.740
2015	12	7.797	4.790	7.236	6.819	7.349	5.981	5.330	5.330	5.330	5.330	7.745	6.714	12.367	14.706	12.740	11.680
2016	12	8.150	6.060	6.986	6.214	7.251	5.895	5.401	5.895	5.401	5.401	8.082	7.223	12.270	14.688	11.680	12.606
2016	1	7.251	7.194	7.046	7.046	7.119	7.119	5.680	5.680	5.680	5.680	8.082	7.223	12.270	14.783	12.606	12.488
2016	2	6.911	5.576	7.184	6.796	7.119	7.119	5.680	5.680	5.680	5.680	8.082	7.223	12.270	14.711	12.488	12.378
2016	3	6.652	5.783	7.013	6.794	7.827	7.827	5.529	5.529	5.529	5.529	8.082	7.223	12.270	14.685	12.378	12.302
2016	4	6.296	6.917	6.701	6.701	7.827	7.827	5.529	5.529	5.529	5.529	8.082	7.223	12.270	14.685	12.302	12.262
2016	5	6.166	6.922	6.688	6.688	7.827	7.827	5.529	5.529	5.529	5.529	8.082	7.223	12.270	14.661	12.262	12.179
2016	6	6.046	6.889	6.573	6.573	7.827	7.827	5.529	5.529	5.529	5.529	8.082	7.223	12.270	14.657	12.179	12.169
2016	7	6.595	6.014	7.051	6.573	7.827	7.827	5.529	5.529	5.529	5.529	8.082	7.223	12.270	14.594	12.169	12.144
2016	8	6.361	5.807	7.000	6.677	7.827	7.827	5.529	5.529	5.529	5.529	8.082	7.223	12.270	14.642	12.144	12.065
2016	9	7.888	6.291	6.751	6.407	7.827	7.827	5.529	5.529	5.529	5.529	8.082	7.223	12.270	14.637	11.996	11.996
2016	10	7.934	5.818	6.796	6.190	7.827	7.827	5.529	5.529	5.529	5.529	8.082	7.223	12.270	14.704	11.808	11.808
2016	11	8.219	6.387	6.729	6.068	7.827	7.827	5.529	5.529	5.529	5.529	8.082	7.223	12.270	14.688	11.808	11.808
2016	12	8.150	6.060	6.986	6.214	7.349	5.981	5.156	5.330	5.330	5.330	7.584	6.714	12.346	14.688	11.808	11.808
2016	13	1.650	95	13.330	2.196	355	355	12.804	663	2.562	3.705	8.934	13.413	3.306	611.296	160.052	53.001
2016	14	425	507	62.268	5.512	390	422	11.481	763	2.493	2.900	105.523	17.332	7.834	538.077	114.753	49.638
2016	15	200	507	47.019	10.525	80	1.043	13.696	385	1.067	4.948	92.982	23.127	8.174	477.047	104.227	47.031
2016	16	51	292	34.379	18.277	118	10.486	432	432	900	4.031	112.760	14.553	15.293	530.393	100.377	56.325
2016	17	37	292	35.519	23.435	491	11.286	963	1.275	5.159	64.833	23.133	23.133	18.529	531.185	99.127	55.991
2016	18	106	27.962	12.542	106	47	8.303	399	760	1.536	67.036	8.128	10.034	608.290	90.083	55.991	55.991
2016	19	137	36.456	20.165	137	65	10.422	671	757	2.410	84.193	13.128	10.472	532.503	97.892	56.062	56.062
2016	20	145	46.077	28.275	145	65	11.456	671	899	5.019	105.142	13.551	11.206	532.251	92.649	56.313	56.313
2016	21	80	42.531	31.441	80	72	9.799	244	1.460	5.152	97.887	15.037	9.931	517.271	93.208	56.308	56.308
2016	22	72	50.351	28.638	72	72	10.949	460	1.193	4.033	78.711	12.329	10.782	536.270	96.898	56.521	56.521
2016	23	107	65.966	30.280	107	107	12.461	1.444	5.434	12.298	86.531	14.591	17.919	519.983	95.912	56.711	56.711
2016	24	33	44.212	21.385	33	33	9.291	1.998	4.388	9.811	76.463	15.252	22.410	532.122	94.772	57.129	57.129
2016	25	36	44.212	21.385	36	36	8.700	665	2.699	8.145	84.940	16.320	19.693	536.818	94.431	57.888	57.888
2016	26	114	41.490	21.072	114	456	10.611	421	2.142	6.245	74.711	13.858	22.534	532.204	94.377	58.112	58.112
2016	27	134	51.433	23.678	134	352	11.690	837	2.311	6.486	82.337	20.462	28.227	534.928	93.846	58.377	58.377
2016	28	116	74.406	23.678	116	491	10.611	421	2.142	6.245	74.711	13.858	22.534	532.204	94.377	58.112	58.112
2016	29	67	64.869	21.270	67	491	10.611	421	2.142	6.245	74.711	13.858	22.534	532.204	94.377	58.112	58.112
2016	30	207	55.519	23.435	207	491	10.611	421	2.142	6.245	74.711	13.858	22.534	532.204	94.377	58.112	58.112
2016	31	37	55.519	23.435	37	491	10.611	421	2.142	6.245	74.711	13.858	22.534	532.204	94.377	58.112	58.112
2016	32	37	55.519	23.435	37	491	10.611	421	2.142	6.245	74.711	13.858	22.534	532.204	94.377	58.112	58.112

Kamatne stope u tablici su revoluting krediti i kreditne kartice i iznosi tih kredita su odnosi na potražnje, podlove (procentala stanja).

IPFKS – inozemno raspoložive fiktivne kamatne stope.

U sklopu kamatnih stopa na revoluting kredite i kreditne kartice uključuju se i podaci o kreditnim karticama s kreditnom pogodnošću. S obzirom da kreditne kartice s kreditnom pogodnošću podržavaju beskamatnu odgovornu plaćanja (0% kamata), nisu se i ne uključuju.

Nema podataka za kamatne stope na kredite u inozemnoj valuti po kreditnim karticama i prekoračenjima stanovništva.

u postojećem, na godišnjoj razini

T11: Kamatne stope na kredite nefinancijskim poduzećima

Godina	Razdoblje	Nefinancijska poduzeća												
		Kamatne stope na kredite u KM					Kamatne stope na kredite u KM s valutnim klauzulom							
		do iznosa od 0,25 mil EUR		Preko iznosa 1 mil EUR	do iznosa od 0,25 mil EUR		preko 0,25 mil EUR do 1 mil EUR		Preko iznosa 1 mil EUR		Preko iznosa 1 mil EUR		Revolving krediti i prekorakcija	
		promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godina IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godina IPFKS	preko 5 godina IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godina IPFKS	preko 5 godina IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Kamatne stope na kredite u KM s valutnim klauzulom		
2012	12	8,245	8,005	6,691	6,670	7,689	8,727	7,765	7,998	6,414	7,914	7,000	7,029	6,509
2013	12	8,011	7,526	6,460	7,223	7,834	8,231	8,016	6,731	6,707	7,867	6,417	6,838	6,517
2014	12	7,071	7,097	5,798	6,090	6,668	7,572	6,997	6,176	6,475	5,444	4,875	6,311	
2015	12	6,608	6,409	4,988	5,626	7,755	5,816	6,189	5,812	5,902	6,260	5,953	5,955	
2016	12	5,977	5,420	4,623	4,315	7,068	4,882	5,008	4,448	4,448	4,448	4,463	4,868	
2016	1	6,698	6,265	5,238	5,248	7,916	6,384	5,905	5,940	5,878	6,424	5,670	5,949	
	2	6,593	6,035	5,240	3,917	7,700	5,594	5,705	6,019	5,079	4,684	5,197	5,908	
	3	6,055	6,370	4,592	4,251	7,256	5,751	5,751	5,313	5,388	5,388	5,345	5,824	
	4	6,205	6,048	5,157	4,281	7,819	5,496	5,424	5,857	5,580	4,955	4,967	5,232	
	5	6,298	6,075	4,682	4,391	7,674	5,214	5,214	5,331	5,313	5,313	5,151	5,795	
	6	6,223	6,090	4,617	4,119	7,495	5,072	5,021	5,873	5,519	5,192	4,595	5,621	
	7	6,022	6,038	4,537	4,357	7,424	5,985	5,772	5,726	5,093	5,628	4,129	5,605	
	8	6,226	6,165	4,450	4,938	7,588	5,024	5,636	5,911	5,292	5,810	5,036	4,985	
	9	6,168	5,882	4,525	5,036	7,298	5,622	5,267	5,470	5,203	5,506	4,602	4,883	
	10	6,120	5,823	5,168	5,567	7,373	5,258	5,355	5,105	5,465	5,140	4,710	4,831	
	11	5,886	5,538	5,105	4,641	7,371	5,208	5,241	5,674	4,672	5,142	4,722	4,805	
	12	5,977	5,420	4,623	4,315	7,029	4,882	5,008	5,628	4,448	4,854	4,463	4,868	
Iznosi kredita (novi podaci)														
2012	12	59,833	3,218	78,100	69,492	31,020	12,444	6,103	25,115	11,663	5,738	68,638	1,804,800	598,167
2013	12	58,148	2,808	61,171	30,403	16,938	14,643	5,331	4,729	3,499	11,392	63,237	1,712,557	593,236
2014	12	57,589	3,428	59,350	45,931	31,005	11,580	4,490	51,621	13,600	10,177	1,843,835	1,562,823	574,230
2015	12	50,117	14,157	56,173	42,419	23,978	13,003	6,371	30,490	19,323	14,047	75,546	1,667,461	534,778
2016	12	48,482	19,072	68,596	75,951	25,201	15,794	5,380	21,251	6,238	18,438	45,779	1,865,259	461,292
2016	1	26,177	7,229	18,920	13,344	13,344	4,135	2,458	18,173	7,846	5,580	27,110	1,645,311	407,260
	2	31,633	8,941	38,277	41,554	9,312	8,904	4,315	16,643	6,486	6,486	10,833	1,715,649	492,078
	3	40,348	9,152	42,648	20,747	20,725	10,367	8,401	25,103	3,118	6,115	22,943	1,764,276	486,665
	4	34,311	18,448	28,448	14,500	17,052	10,713	8,504	15,667	8,183	2,200	23,993	1,784,276	441,140
	5	31,551	13,065	51,416	35,185	16,040	8,949	4,295	15,667	11,908	6,899	29,138	1,837,089	412,853
	6	37,450	11,294	58,083	37,319	18,506	13,256	7,728	14,875	10,205	6,899	62,460	1,864,156	422,212
	7	24,232	9,458	51,320	9,934	16,645	6,420	6,623	11,908	6,967	18,396	37,894	1,874,842	414,861
	8	32,087	10,076	43,172	25,794	15,244	6,923	3,164	8,904	11,523	10,602	19,055	1,795,609	420,901
	9	35,249	9,941	49,295	19,410	14,380	8,966	4,637	17,609	10,500	15,308	31,267	1,859,846	435,694
	10	33,604	17,014	60,436	23,179	14,220	15,500	4,311	22,751	10,083	11,663	28,260	1,841,847	464,659
	11	34,887	15,928	32,760	48,503	20,394	17,487	20,020	6,443	16,638	6,443	45,779	1,839,820	470,812
	12	48,482	19,023	68,596	75,951	23,726	15,794	5,380	16,638	6,238	18,438	45,779	1,865,259	461,292

Bilješka:

* Kamatne stope u tablici za revolving kredite i kreditne kartice i iznosi tih kredita se odnose na postojće polove (preostala stanja)

IPFKS - nacionalno razdoblje fiksne kamatne stope

— određeni broj podataka za objavljujuće

U slučaju kamatnih stopa na revolving kredite i kreditne kartice prikupljeno je i podaci o kreditnim karticama s kreditnom pogodnošću. S obzirom da kreditne kartice s kreditnom pogodnošću podrazumijevaju beskamatu odgodu plaćanja (0% ko), one se i ne objavljuju.

Nema podataka za kamatne stope na kredite u inozemstvu valuti po kreditnim karticama i prekoračenjima nefinancijskih poduzećima.

T12: Kamatne stope na depozite stanovništva i nefinancijskih poduzeća

Godina	Razdoblje	Stanovništvo										Nefinancijska poduzeća									
		Depoziti u KM i depoziti s valutnom klauzulom					Depoziti u EUR					Depoziti u stranjoj valuti					Depoziti u KM i s valutnom klauzulom				
		s dogovorenim dospijećem					s dogovorenim dospijećem					s dogovorenim dospijećem					s dogovorenim dospijećem				
		do 1 godine	preko 1 i do 2 godine	preko 2 godine	Depoziti po vidjenju	Depoziti po vidjenju	do 1 godine	preko 1 i do 2 godine	preko 2 godine	Depoziti po vidjenju	Depoziti po vidjenju	do 1 godine	preko 1 i do 2 godine	preko 2 godine	Depoziti po vidjenju	Depoziti po vidjenju	do 1 godine	preko 1 i do 2 godine	preko 2 godine	Depoziti po vidjenju	Depoziti po vidjenju
2012	12	2,079	3,163	4,407	0,140	2,384	3,298	3,993	0,342	1,953	0,992	3,467	4,540	4,063	0,176	1,456	4,026	—	—	0,136	0,098
2013	12	1,973	3,189	3,754	0,116	2,068	3,127	3,927	0,240	1,232	0,075	1,686	3,862	3,933	0,219	2,438	3,517	—	—	0,144	0,157
2014	12	1,263	2,764	2,073	0,089	1,431	2,901	3,170	0,181	0,916	0,064	0,760	2,867	3,369	0,203	1,890	3,132	—	—	0,132	0,094
2015	12	1,062	2,164	2,158	0,091	1,062	2,128	2,684	0,129	0,966	0,061	0,910	1,428	1,937	0,122	0,609	2,469	—	—	0,097	0,057
2016	12	0,548	1,698	2,102	0,093	0,545	1,525	2,211	0,106	0,423	0,057	0,456	1,393	1,822	0,085	0,915	2,124	—	—	0,083	0,048
2016	01	0,887	1,973	2,586	0,098	0,886	2,135	2,396	0,121	0,744	0,066	0,858	1,484	1,884	0,099	0,348	2,167	—	—	0,089	0,071
2016	02	0,828	2,073	2,289	0,066	0,868	2,199	2,505	0,115	0,648	0,066	0,997	1,371	2,102	0,103	—	—	—	—	0,089	0,149
2016	03	0,854	1,889	2,123	0,084	0,858	2,243	2,524	0,124	0,748	0,064	0,844	1,269	2,483	0,091	0,254	2,269	—	—	0,065	0,052
2016	04	0,738	1,947	2,092	0,078	0,756	2,012	2,245	0,123	0,576	0,068	0,756	2,881	2,897	0,097	—	2,012	—	—	0,080	0,046
2016	05	0,685	1,997	2,210	0,076	0,618	1,957	2,114	0,123	1,467	0,066	0,413	1,561	1,822	0,087	—	2,214	—	—	0,081	0,056
2016	06	0,660	1,992	2,075	0,076	0,580	1,975	2,215	0,122	0,524	0,066	0,355	1,210	1,797	0,077	—	—	—	—	0,085	0,096
2016	07	0,583	1,930	2,002	0,075	0,679	1,916	2,084	0,122	0,542	0,066	0,355	1,398	2,060	0,082	—	—	—	—	0,084	0,050
2016	08	0,626	1,877	2,006	0,075	0,548	1,740	2,247	0,115	0,472	0,066	0,353	1,127	2,876	0,081	—	1,184	—	—	0,065	0,053
2016	09	0,609	2,101	1,873	0,073	0,602	1,791	2,344	0,114	0,590	0,067	0,306	1,697	2,191	0,081	—	1,345	—	—	0,076	0,065
2016	10	0,578	2,116	2,011	0,072	0,583	2,092	2,063	0,112	0,579	0,066	0,451	2,382	1,723	0,097	—	—	—	—	0,080	0,068
2016	11	0,657	1,721	2,056	0,086	0,560	1,655	2,041	0,109	0,524	0,058	0,471	1,669	2,532	0,085	—	2,154	—	—	0,088	0,058
2016	12	0,548	1,698	2,102	0,093	0,545	1,531	2,211	0,106	0,423	0,057	0,456	1,393	1,822	0,085	0,915	2,124	—	—	0,083	0,048
Iznosi depozita (u novčanim postotcima)																					
2012	12	22,786	32,901	32,655	1,691,057	30,445	77,512	40,687	689,308	11,233	217,349	45,600	53,329	3,971	1,536,916	17,408	1,248	—	—	319,103	44,031
2013	12	19,637	34,381	21,954	1,923,736	29,340	74,954	57,298	731,719	5,744	235,304	20,855	22,272	5,378	1,889,799	6,308	40,153	—	—	427,605	42,477
2014	12	24,762	33,097	19,050	2,115,947	28,079	72,251	48,611	782,586	4,240	213,551	26,218	15,491	4,029	1,920,631	1,277	1,381	—	—	494,367	63,957
2015	12	15,246	39,802	27,101	2,540,711	22,363	57,842	54,185	921,532	7,180	233,901	16,591	61,505	8,118	2,029,544	3,118	10,252	—	—	475,391	63,119
2016	12	12,326	33,407	37,407	1,052,235	15,650	50,354	53,399	1,046,384	3,090	261,142	19,822	14,794	8,874	2,168,102	1,693	17,116	—	—	521,643	75,169
2016	01	11,240	25,600	36,621	2,438,741	17,452	49,625	34,577	931,856	4,951	231,340	16,410	14,310	3,251	1,959,193	5,770	9,847	—	—	465,256	72,389
2016	02	11,642	31,281	24,540	2,613,303	14,818	54,315	30,182	868,926	6,549	231,916	11,776	8,630	15,423	1,951,934	—	—	—	—	504,375	139,199
2016	03	11,189	24,668	24,648	2,679,926	19,072	53,614	67,533	946,872	5,488	233,848	17,459	9,296	11,178	1,912,101	658	11,896	—	—	520,804	61,682
2016	04	11,060	23,093	20,394	2,714,215	16,748	45,533	48,099	962,875	3,571	235,362	9,172	6,763	5,728	1,911,319	—	10,768	—	—	509,585	69,434
2016	05	11,677	27,193	23,482	2,729,426	17,089	50,884	45,533	968,498	8,333	240,701	11,036	4,835	—	2,000,896	—	—	—	—	569,343	64,471
2016	06	7,749	27,071	27,146	2,739,820	11,569	48,074	44,270	978,423	1,884	246,919	28,572	6,695	7,251	1,977,655	—	—	—	—	506,733	58,391
2016	07	9,684	27,582	17,717	2,767,449	17,380	53,125	38,785	989,205	3,946	247,707	8,907	2,000	3,485	2,107,084	—	—	—	—	586,919	65,339
2016	08	10,270	30,771	23,464	2,796,913	19,468	61,139	57,014	997,921	4,217	248,388	26,388	15,850	4,541	2,221,449	—	—	—	—	572,240	73,158
2016	09	8,073	40,047	19,619	2,810,542	13,746	51,271	39,906	1,000,674	4,301	248,149	5,405	48,860	19,773	2,146,882	—	—	—	—	533,139	75,709
2016	10	11,757	37,331	20,823	2,815,456	15,741	52,059	44,362	1,029,064	2,025	252,237	17,121	34,390	2,363	2,217,050	—	—	—	—	538,920	71,230
2016	11	9,411	29,723	28,741	2,842,030	12,873	52,883	38,106	1,026,765	3,677	239,653	5,529	43,964	11,250	2,202,670	—	—	—	—	579,282	77,002
2016	12	12,326	33,407	37,407	3,052,215	15,650	50,354	53,399	1,046,384	3,090	261,142	19,822	14,794	8,874	2,168,102	1,693	17,116	—	—	523,643	75,169

Bilješka:

* Kamatne stope na depozite po vidjenju i iznosi tih depozita se odnose na postojeće poslove (prostala stanja)

Kamatne stope na depozite s dogovorenim dospijećem i iznosi tih depozita se odnose na nove poslove

Depoziti u istinskoj valuti obuhvaćaju sve novčane valute osim EUR.

T13: Ukupni depoziti i krediti komercijalnih banaka

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

Godina	Mjesec	Depoziti			Krediti		
		Depoziti po viđenju	Oročeni i štedni depoziti	Ukupni depoziti	Kratkoročni krediti	Dugoročni krediti	Ukupni krediti
1	2	3	4	5(3+4)	6	7	8(6+7)
2006.	12.	4,004.4	4,758.1	8,762.5	2,057.0	6,755.6	8,812.6
2007.	12.	5,105.8	6,980.7	12,086.5	2,541.4	8,954.2	11,495.5
2008.	12.	4,904.3	6,970.0	11,874.4	3,427.5	10,708.6	14,136.1
2009.	12.	5,214.4	6,877.0	12,091.4	3,391.5	10,293.3	13,684.8
2010.	12.	5,556.9	6,972.4	12,529.3	3,614.8	10,530.3	14,145.1
2011.	12.	5,518.1	7,474.1	12,992.2	3,972.1	10,929.9	14,901.9
2012.	12.	5,306.9	8,018.8	13,325.8	4,271.2	11,271.3	15,542.5
2013.	12.	5,771.9	8,477.3	14,249.2	4,318.6	11,707.7	16,026.4
2014.	12.	6,292.8	9,082.5	15,375.2	4,170.2	12,303.3	16,473.5
2015.	12.	7,038.7	9,492.1	16,530.8	4,164.9	12,701.9	16,866.8
2016.	12.	8,056.6	9,695.5	17,752.1	4,152.6	13,048.5	17,201.1
2016.	01.	6,940.0	9,508.6	16,448.6	4,125.4	12,646.9	16,772.3
	02.	7,002.9	9,478.5	16,481.4	4,194.1	12,667.7	16,861.9
	03.	7,071.1	9,464.1	16,535.2	4,195.1	12,732.6	16,927.7
	04.	7,157.4	9,483.6	16,640.9	4,162.2	12,786.5	16,948.7
	05.	7,268.7	9,420.7	16,689.4	4,095.7	12,749.1	16,844.9
	06.	7,259.4	9,430.5	16,689.8	4,137.2	12,806.1	16,943.3
	07.	7,515.3	9,352.6	16,868.0	4,156.9	12,872.4	17,029.3
	08.	7,775.2	9,440.6	17,215.8	4,119.7	12,848.4	16,968.2
	09.	7,683.0	9,528.6	17,211.6	4,114.8	12,907.6	17,022.5
	10.	7,990.2	9,473.3	17,463.5	4,165.6	12,906.6	17,072.2
	11.	8,115.4	9,564.3	17,679.7	4,151.3	12,997.2	17,148.5
	12.	8,056.6	9,695.5	17,752.1	4,152.6	13,048.5	17,201.1

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Vidi napomenu na strani ...

Bilješka:

Ukupni depoziti predstavljaju obveze komercijalnih banaka BiH prema svim domaćim institucionalnim sektorima u domaćoj i inozemnoj valuti. Ukupni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka BiH od svih institucionalnih sektora, u domaćoj i inozemnoj valuti.

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

T14: Sektorska struktura prenosivih depozita kod komercijalnih banaka

Godina	Mjesec	DEPOZITI DOMAĆIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA													Ukupno
		Depoziti institucija BiH	Depoziti vlada entiteta	Depoziti vlada kantona	Depoziti vlada općina	Depoziti fondova socijalne zaštite	Depoziti ostalih finansijskih institucija	Depoziti nefinansijskih javnih poduzeća	Depoziti nefinansijskih privatnih poduzeća	Depoziti neprofitnih organizacije	Depoziti stanovništva	Ostali depoziti			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+ +13		
2006.	12.	44.2	393.7	348.6	169.8	124.3	156.0	697.6	1,067.2	139.6	853.3	10.1	4,004.4		
2007.	12.	45.7	544.5	381.0	242.0	147.5	186.2	740.3	1,321.0	176.2	1,311.7	9.6	5,105.8		
2008.	12.	52.3	255.2	271.7	204.0	108.2	137.5	781.8	1,328.9	161.3	1,558.8	44.7	4,904.3		
2009.	12.	41.4	416.0	352.7	187.9	148.6	146.5	852.2	1,280.0	173.1	1,601.4	14.5	5,214.4		
2010.	12.	58.8	458.1	291.0	194.6	149.7	144.2	723.8	1,444.3	172.4	1,904.0	16.1	5,556.9		
2011.	12.	42.2	413.1	290.9	190.0	154.8	176.9	688.5	1,447.8	182.1	1,917.2	14.7	5,518.1		
2012.	12.	94.0	339.2	231.1	195.2	105.9	161.5	517.5	1,443.4	186.5	2,015.3	17.0	5,306.9		
2013.	12.	65.3	300.8	228.1	172.4	79.0	209.7	615.2	1,667.4	194.4	2,226.8	12.8	5,771.9		
2014.	12.	60.0	412.1	261.4	176.9	61.4	171.5	470.8	1,954.4	247.9	2,462.7	13.7	6,292.8		
2015.	12.	102.2	468.3	312.0	209.3	33.9	198.7	498.8	2,104.8	245.0	2,841.6	24.2	7,038.7		
2016.	12.	94.9	520.2	399.6	255.6	58.1	190.1	523.9	2,313.6	251.1	3,431.4	18.0	8,056.6		
2016.	01.	111.9	379.3	308.8	225.3	36.8	190.7	466.1	2,076.5	251.7	2,869.5	23.4	6,940.0		
	02.	116.8	382.7	310.9	221.0	36.2	191.8	510.3	2,036.5	256.8	2,917.2	22.8	7,002.9		
	03.	101.1	367.9	317.6	228.2	39.6	220.6	515.6	2,011.3	259.7	2,984.8	24.5	7,071.1		
	04.	119.7	398.7	314.6	239.7	45.9	210.7	515.8	1,995.5	265.6	3,023.5	27.7	7,157.4		
	05.	118.9	392.7	320.1	248.3	49.0	220.5	494.0	2,093.3	267.6	3,038.0	26.3	7,268.7		
	06.	159.5	337.1	318.6	247.0	36.9	229.6	514.1	2,049.3	256.0	3,089.1	22.2	7,259.4		
	07.	152.1	328.5	313.2	256.7	47.2	231.1	571.7	2,208.4	263.5	3,120.1	22.8	7,515.3		
	08.	166.6	408.5	344.9	259.4	51.6	206.8	594.6	2,308.1	270.7	3,139.1	24.9	7,775.2		
	09.	117.9	401.6	396.6	242.3	54.2	236.7	524.5	2,261.7	264.0	3,162.7	20.8	7,683.0		
	10.	127.0	521.0	417.2	242.8	51.7	286.4	607.8	2,270.1	263.4	3,182.9	19.9	7,990.2		
	11.	105.0	491.6	408.1	248.9	80.1	322.9	569.4	2,359.2	263.6	3,247.4	19.2	8,115.4		
	12.	94.9	520.2	399.6	255.6	58.1	190.1	523.9	2,313.6	251.1	3,431.4	18.0	8,056.6		

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine

Vidi napomenu na strani ...

Bilješka:

Prenosivi depoziti su raspoloživi na zahtjev bez naknada i ograničenja, mogu se izravno upotrijebiti za plaćanja trećim osobama, posebni štedni računi s kojih je dozvoljen prijenos sredstava na prenosive depozite.

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

TI15: Sektorska struktura ostalih depozita kod komercijalnih banaka

DEPOZITI SVIH DOMAĆIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA

Godina	Mjesec	Depoziti institucija BiH	Depoziti vlada entiteta	Depoziti vlada kantonu	Depoziti vlada općina	Depoziti fondova socijalne zastite	Depoziti ostalih financijskih institucija	Depoziti nefinancijskih javnih poduzeća	Depoziti nefinancijskih privatnih poduzeća	Depoziti neprofitnih organizacije	Depoziti stanovništva	Ostali depoziti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2006.	12.	22.7	222.3	35.6	33.0	42.4	168.3	405.0	516.0	50.9	3,246.9	15.1	4,758.1
2007.	12.	11.8	1,457.4	56.4	47.4	124.0	217.5	537.8	595.4	59.8	3,854.2	18.9	6,980.7
2008.	12.	16.0	1,211.7	21.3	50.1	101.5	334.0	758.5	743.7	78.1	3,647.0	8.2	6,970.0
2009.	12.	4.7	725.3	20.9	48.8	61.7	478.8	753.5	606.0	100.5	4,062.0	14.8	6,877.0
2010.	12.	22.5	383.2	16.8	41.2	49.2	438.8	825.0	504.5	91.2	4,580.4	19.6	6,972.4
2011.	12.	62.8	237.8	24.0	30.0	41.7	567.5	816.3	471.5	79.1	5,134.1	9.2	7,474.1
2012.	12.	31.7	242.0	21.4	27.6	31.0	598.3	778.9	537.8	87.1	5,639.9	23.0	8,018.8
2013.	12.	62.7	170.8	21.0	26.6	35.0	651.4	724.0	531.1	100.3	6,137.1	17.1	8,477.3
2014.	12.	127.1	266.0	36.8	36.0	32.0	674.0	669.6	529.3	115.6	6,579.3	16.6	9,082.5
2015.	12.	129.7	224.7	25.0	36.3	31.9	693.0	688.7	501.9	120.7	7,023.2	17.0	9,492.1
2016.	12.	73.4	226.3	26.4	22.3	34.7	771.4	695.9	474.2	123.4	7,229.7	17.6	9,695.5
2016.	01.	138.9	202.4	25.3	32.7	39.3	714.1	698.9	481.3	118.6	7,041.5	15.7	9,508.6
	02.	136.1	208.5	26.8	39.5	36.0	695.0	696.0	467.8	114.9	7,041.7	16.2	9,478.5
	03.	85.9	200.1	26.8	39.0	36.4	684.4	688.3	479.2	112.9	7,089.5	21.6	9,464.1
	04.	67.4	213.2	26.9	41.5	35.1	696.4	694.1	494.4	111.0	7,086.1	17.6	9,483.6
	05.	64.3	217.0	21.9	40.8	41.5	693.5	687.1	484.4	111.5	7,042.7	15.9	9,420.7
	06.	65.0	219.3	21.8	40.6	40.3	703.1	670.2	485.4	120.4	7,043.4	20.7	9,430.5
	07.	64.0	218.7	21.9	39.9	36.0	710.6	600.0	485.8	119.9	7,035.7	20.1	9,352.6
	08.	93.6	219.3	21.1	36.6	42.5	726.7	583.6	491.4	119.3	7,084.4	22.2	9,440.6
	09.	107.1	222.9	24.2	35.8	32.3	725.0	649.3	494.2	125.1	7,090.6	22.2	9,528.6
	10.	78.1	224.0	22.5	35.6	37.0	736.6	597.5	492.9	120.9	7,104.7	23.4	9,473.3
	11.	74.7	237.2	27.9	30.1	42.2	736.6	669.2	477.8	119.7	7,130.5	18.4	9,564.3
	12.	73.4	226.3	26.4	22.3	34.7	771.4	695.9	474.2	123.4	7,229.7	17.6	9,695.5

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.
Vidi napomenu na strani ...

Bilješka:

Ostali depoziti dozvoljavaju automatsko povlačenje sredstava ali ne i plaćanje trećim osobama, štedne i oročene depozite, ostale depozite - ostalo.

T16: Sektorska struktura kratkoročnih kredita komercijalnih banaka

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

KREDITI DOMAĆIM INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA

Godina	Mjesec	Kredit institucijama BiH	Kredit vladama entiteta	Kredit vladama kantona	Kredit vladama općina	Kredit fondovima socijalne zaštite	Kredit ostalim financijskim institucijama	Kredit nefinancijskim javnim poduzećima	Kredit nefinancijskim privatnim poduzećima	Kredit neprofitnim organizacijama	Kredit stanovništvu	Ostali krediti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+ +13
2006	12.	0.1	6.2	2.2	1.4	0.1	30.1	77.6	1,453.4	11.8	466.6	7.5	2,057.0
2007	12.	0.0	6.3	2.3	0.3	0.0	53.5	73.8	1,819.0	17.0	564.5	4.6	2,541.4
2008	12.	0.0	6.0	2.3	10.4	0.1	69.8	76.5	2,579.8	32.8	645.7	4.2	3,427.5
2009	12.	3.2	8.7	2.2	31.7	33.5	33.4	80.0	2,459.8	10.6	716.4	12.0	3,391.5
2010	12.	0.1	6.1	2.3	21.9	40.6	28.1	69.1	2,624.0	13.5	801.9	7.1	3,614.8
2011	12.	0.0	11.9	1.4	21.5	26.0	37.4	70.1	2,935.2	5.9	858.4	4.2	3,972.1
2012	12.	0.0	2.6	0.7	22.2	9.9	41.1	73.8	3,188.4	6.7	919.5	6.3	4,271.2
2013	12.	0.0	12.9	0.6	40.1	35.3	28.5	89.2	3,152.2	5.5	942.2	12.1	4,318.6
2014	12.	0.0	26.7	4.0	45.3	26.0	27.4	90.7	2,989.7	4.9	936.4	19.0	4,170.2
2015	12.	0.0	72.0	4.8	22.0	39.4	28.3	86.4	2,944.8	4.2	937.0	26.0	4,164.9
2016	12.	0.0	48.0	1.6	19.8	8.5	27.2	90.4	3,030.0	7.2	904.9	14.9	4,152.6
2016	01	0.0	64.3	5.2	21.6	35.2	22.7	92.1	2,913.5	6.4	938.2	26.0	4,125.4
	02	0.0	60.8	14.2	20.6	22.4	24.6	88.1	2,996.9	6.8	934.8	25.0	4,194.1
	03	0.1	62.1	14.8	20.2	22.1	36.1	80.4	2,987.9	6.6	940.5	24.5	4,195.1
	04	0.0	45.7	14.9	19.8	13.9	26.0	76.5	3,000.2	6.7	936.0	22.6	4,162.2
	05	0.0	46.9	17.6	19.9	9.6	25.5	71.6	2,954.6	8.5	922.8	18.6	4,095.7
	06	0.0	46.2	16.5	19.1	8.6	36.2	75.7	2,998.0	9.5	908.9	18.4	4,137.2
	07	0.0	45.9	17.1	18.4	8.7	31.4	76.3	3,021.8	9.6	909.2	18.4	4,156.9
	08	0.0	53.9	13.9	17.4	60.3	20.9	77.5	2,943.3	9.2	905.7	17.6	4,119.7
	09	0.0	47.4	14.0	20.4	60.4	21.8	92.5	2,936.9	8.9	897.5	15.1	4,114.8
	10	0.0	46.9	8.2	20.4	60.5	21.5	91.9	2,981.8	8.5	910.6	15.3	4,165.6
	11	0.0	52.1	3.8	20.2	60.0	22.0	93.1	2,972.9	7.9	904.7	14.7	4,151.3
	12	0.0	48.0	1.6	19.8	8.5	27.2	90.4	3,030.0	7.2	904.9	14.9	4,152.6

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine
Vidi napomenu na strani ...

Bilješka:

Do 2006. ukupna potraživanja od svih razina vlada i fondova (kratkoročno i dugoročno) su prikazana u tablici kratkoročnih kredita (kolone 3, 4, 5, 6, 7) u ukupnom iznosu jer izvorni podaci ne daju ročnu strukturu potraživanja za vlade i fondove. Kratkoročni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih institucionalnih sektora do jedne godine, u domaćoj i inozemnoj valuti.

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

T17: Sektorska struktura dugoročnih kredita komercijalnih banaka

Godina	Mjesec	KREDITI DOMACIM INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA													Ukupno
		Kreditni institucijama BiH	Kreditni vladama entiteta	Kreditni vladama kantona	Kreditni vladama općina	Kreditni fondovima socijalne zaštite	Kreditni ostalim finansijskim institucijama	Kreditni nefinansijskim javnim poduzećima	Kreditni nefinansijskim privatnim poduzećima	Kreditni neprofitnim organizacijama	Kreditni stanovništvu	Ostali krediti			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14=3+...+13		
2006.	12.	0.0	0.4	1.3	56.2	0.6	31.8	167.7	2,592.7	10.3	3,893.0	1.5	6,755.6		
2007.	12.	0.7	8.8	1.1	92.3	15.5	77.9	195.0	3,439.2	18.5	5,104.4	0.9	8,954.2		
2008.	12.	1.7	95.6	0.9	132.5	13.5	73.9	177.2	4,142.2	19.5	6,051.1	0.5	10,708.6		
2009.	12.	1.4	89.2	2.1	155.5	19.7	43.6	185.8	4,186.9	17.4	5,590.8	0.9	10,293.3		
2010.	12.	0.1	105.8	40.2	201.6	26.5	27.0	270.8	4,309.5	17.4	5,522.3	9.1	10,530.3		
2011.	12.	0.0	233.2	42.8	251.1	38.8	25.4	285.3	4,186.7	12.7	5,846.4	7.5	10,929.9		
2012.	12.	0.0	404.3	68.7	289.5	28.4	19.3	313.0	4,248.8	16.3	5,875.2	7.9	11,271.3		
2013.	12.	0.0	418.6	77.9	299.4	17.5	23.4	361.5	4,369.0	15.0	6,123.0	2.5	11,707.7		
2014.	12.	0.0	465.2	161.2	295.2	77.1	20.0	351.4	4,429.6	9.7	6,491.7	2.3	12,303.3		
2015.	12.	0.0	418.3	225.5	281.7	99.0	31.8	310.3	4,473.4	12.5	6,847.2	2.2	12,701.9		
2016.	12.	0.0	295.5	231.5	262.0	95.7	25.2	281.5	4,673.3	11.9	7,171.4	0.5	13,048.5		
2016.	01.	0.0	407.7	221.5	279.2	96.5	31.2	309.3	4,471.9	13.8	6,813.5	2.1	12,646.9		
	02.	0.0	407.9	216.5	276.8	94.0	31.9	302.4	4,487.0	13.6	6,835.6	2.0	12,667.7		
	03.	0.0	400.7	213.0	274.6	91.5	30.8	300.8	4,517.5	13.6	6,888.0	2.1	12,732.6		
	04.	0.0	388.1	207.9	277.1	89.0	30.6	303.3	4,539.8	13.5	6,935.1	2.0	12,786.5		
	05.	0.0	371.6	207.1	274.5	91.0	29.8	302.6	4,501.6	11.9	6,958.7	0.5	12,749.1		
	06.	0.0	358.2	205.4	279.8	88.5	31.5	298.9	4,523.7	11.7	7,008.0	0.5	12,806.1		
	07.	0.0	351.2	199.2	277.0	106.2	30.9	298.3	4,575.4	11.5	7,022.3	0.5	12,872.4		
	08.	0.0	344.1	194.9	273.3	103.9	30.9	296.2	4,549.8	11.3	7,043.5	0.5	12,848.4		
	09.	0.0	325.0	229.1	272.0	104.6	30.0	293.3	4,561.5	11.0	7,080.6	0.5	12,907.6		
	10.	0.0	315.8	229.3	268.2	102.0	29.5	289.4	4,541.1	11.8	7,118.0	1.4	12,906.6		
	11.	0.0	309.3	235.4	264.9	99.5	28.0	287.8	4,608.4	12.1	7,151.3	0.5	12,997.2		
	12.	0.0	295.5	231.5	262.0	95.7	25.2	281.5	4,673.3	11.9	7,171.4	0.5	13,048.5		

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Vidi napomenu na strani ...

Bilješka

Do 2006. ukupna potraživanja od svih razina vlada i fondova (kratkoročno i dugoročno) su prikazana u tablici kratkoročnih kredita (kolone 3, 4, 5, 6, 7) u ukupnom iznosu jer izvorni podaci ne daju ročnu strukturu potraživanja za vlade i fondove. Dugoročni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih institucionalnih banaka preko jedne godine, u domaćoj i inozemnoj valuti.

T18: Kupovina i prodaja KM

- u tisućama KM -

Godina	Mjesec	Prodaja	Kupovina	Saldo	Kumulativ salda
1	2	3	4	5(3-4)	6
2006.		3,316,074	2,181,712	1,134,362	4,880,802
2007.		3,878,146	2,822,867	1,055,279	5,936,081
2008.		4,933,211	5,564,318	-631,108	5,304,973
2009.		4,197,642	4,234,491	-36,849	5,268,124
2010.		5,273,777	5,014,550	259,227	5,527,351
2011.		5,088,041	5,162,710	-74,669	5,452,682
2012.		5,511,162	5,491,846	19,316	5,471,998
2013.		4,588,615	3,918,598	670,017	6,142,015
2014.		5,065,358	4,379,047	686,312	6,828,327
2015.		5,470,552	4,699,060	771,492	7,599,818
2016.		7,485,849	6,622,039	863,811	8,463,629
2016.	01.	419,251	440,548	-21,297	7,578,521
	02.	435,989	528,476	-92,487	7,486,034
	03.	513,049	489,620	23,429	7,509,464
	04.	608,278	476,553	131,726	7,641,189
	05.	475,741	547,104	-71,363	7,569,826
	06.	566,797	476,337	90,460	7,660,287
	07.	933,565	785,144	148,421	7,808,707
	08.	957,332	734,676	222,656	8,031,363
	09.	741,331	541,566	199,765	8,231,128
	10.	813,443	791,919	21,523	8,252,651
	11.	460,075	351,137	108,938	8,361,589
	12.	560,999	458,959	102,040	8,463,629

T19: Prosječne obvezne rezerve

- u tisućama KM -

Godina	Mjesec	Osnovica za obračun obvezne rezerve*	Prosječne obvezne rezerve	Prosječan saldo računa obveznih rezervi kod CBBiH	Razlika
1	2	3	4	5	6=5-4
2008.		17,320,130	2,961,865	3,630,571	668,706
2009.		16,194,265	1,754,398	3,010,417	1,256,019
2010.		15,617,849	1,624,905	3,154,793	1,529,888
2011.		15,227,393	1,323,886	2,959,315	1,635,429
2012.		14,755,574	1,257,850	2,711,013	1,453,163
2013.		15,162,241	1,290,758	3,103,865	1,813,107
2014.		15,999,278	1,370,137	3,577,824	2,207,688
2015.		16,664,525	1,432,593	3,770,500	2,337,907
2016.		18,494,243	1,734,081	4,057,613	2,323,532
2016.	01.	17,382,721	1,504,274	4,110,684	2,606,410
	02.	17,255,339	1,492,001	4,071,968	2,579,967
	03.	17,205,002	1,489,635	3,985,339	2,495,704
	04.	17,222,773	1,492,629	4,007,355	2,514,726
	05.	17,256,308	1,497,435	3,980,385	2,482,950
	06.	17,335,400	1,505,667	3,975,296	2,469,629
	07.	19,259,784	1,925,978	3,964,489	2,038,511
	08.	19,496,034	1,949,603	4,016,769	2,067,165
	09.	19,732,227	1,973,223	4,082,200	2,108,977
	10.	19,752,708	1,975,271	4,156,445	2,181,174
	11.	19,961,910	1,996,191	4,152,193	2,156,002
	12.	20,070,713	2,007,071	4,188,236	2,181,165

Bilješka:

Od 1. srpnja 2016. godine stopa obvezne rezerve koju primjenjuje CBBiH na osnovicu za obračun obvezne rezerve iznosi 10%.

Od 1. srpnja 2016. godine CBBiH primjenjuje nove stope za obračun naknade na sredstva na računu rezervi banaka. Centralna banka BiH na računu rezervi komercijalne banke u obračunskom razdoblju ne obračunava naknadu na iznos sredstava obvezne rezerve, a na iznos sredstava iznad obvezne rezerve obračunava naknadu po stopi koja je jednaka 50% stope koju primjenjuje Europska centralna banka na depozite komercijalnih banaka.

Od 1. svibnja 2015. godine Centralna banka obračunava naknadu banci na iznos sredstava te banke na računu rezervi kod Centralne banke u obračunskom razdoblju, kako slijedi:

- na iznos obvezne rezerve – prosjek EONIA-e koji je u istom razdoblju zabilježen na tržištu umanjeno za 10 baznih bodova, ili minimum nula,

- na iznos sredstava iznad obvezne rezerve – nulta stopa naknade.

Nulta stopa naknade na obveznu rezervu primjenjuje se u slučaju da je prosječna EONIA umanjena za 10 baznih bodova imala negativnu vrijednost.

Od 1. rujna 2014. stopa naknade se utvrđuje na osnovi ponderiranog prosjeka kamatnih stopa koje je u istom razdoblju na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana, s tim da se na iznos obvezne rezerve obračunava 70% ili minimum nula, a na iznos sredstava iznad obvezne rezerve 90% od navedene stope ili minimum nula.

Od 1. kolovoza 2011. godine stopa naknade se utvrđuje na osnovu ponderiranog prosjeka kamatnih stopa koje je u istom razdoblju na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana, s tim da se na iznos obvezne rezerve obračunava 70%, a na iznos sredstava iznad obvezne rezerve 90% od navedene stope.

Od 1. veljače 2011. g. stopa obvezne rezerve na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospijeća do jedne godine je smanjena sa 14% na 10%, dok je stopa obvezne rezerve na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospijeća preko jedne godine ostala nepromijenjena.

Od 1. srpnja 2010. godine stopa naknade na iznos obvezne rezerve je promijenjena i obračunava se na osnovi prosjeka kamatne stope koju je u istom razdoblju ostvarila Centralna banka na "overnight" depozite, dok je stopa naknade na iznos sredstava iznad obvezne rezerve ostala nepromijenjena.

Od 1. svibnja 2009. god. stopa obvezne rezerve na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospijeća preko jedne godine iznosi 7%.

Od 1. travnja 2009. god. stopa naknade se utvrđuje: - na iznos sredstava koji je banka dužna da drži kao obvezne rezerve po stopi 0,50%, - na iznos sredstava iznad obvezne rezerve po stopi koja se utvrđuje na osnovi prosjeka kamatnih stopa koje je u istom razdoblju na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana.

Od 1. siječnja 2009. g. stopa obvezne rezerve je 14% na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospijeća do jedne godine, a 10% na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospijeća preko jedne godine.

Od 1. listopada 2008. god. stopa obvezne rezerve je smanjena sa 18% na 14%.

Od 1. siječnja 2008. god. stopa obvezne rezerve je povećana sa 15% na 18%.

*Osnovicu za obračun obvezne rezerve čine depoziti i pozajmljena sredstva u domaćoj i drugim valutama izraženi u KM.

T20: Transakcije u platnom prometu

- u milijunima KM -

Godina	Mjesec	RTGS		ŽIROKLIRING		UKUPNO	
		br. transakcija	iznos	br. transakcija	iznos	br. transakcija	iznos
1	2	3	4	5	6	7=3+5	8=4+6
2006.		591,823	37,280	24,309,113	10,448	24,900,936	47,728
2007.		704,702	48,174	27,662,395	12,018	28,367,097	60,193
2008.		766,690	57,335	28,831,882	13,009	29,598,572	70,345
2009.		692,669	52,283	28,346,898	12,175	29,039,567	64,458
2010.		713,755	55,281	31,060,911	12,498	31,774,666	67,779
2011.		760,459	63,608	31,729,367	13,046	32,489,826	76,653
2012.		763,522	68,310	33,073,839	13,223	33,837,361	81,533
2013.		773,099	63,232	35,026,526	13,373	35,799,626	76,605
2014.		821,897	73,897	37,108,440	13,961	37,930,337	87,858
2015.		874,575	70,655	38,212,073	14,451	39,086,648	85,106
2016.		935,319	72,876	39,068,883	15,509	40,004,202	88,380
2016.	01.	61,428	4,634	2,758,899	1,026	2,820,327	5,660
	02.	69,090	5,173	3,162,753	1,181	3,231,843	6,353
	03.	77,248	5,870	3,352,198	1,286	3,429,446	7,156
	04.	77,383	5,847	3,232,082	1,295	3,309,465	7,142
	05.	74,986	5,701	3,206,063	1,270	3,281,049	6,971
	06.	79,334	6,069	3,340,414	1,329	3,419,748	7,398
	07.	79,611	5,807	3,205,704	1,265	3,285,315	7,071
	08.	81,492	6,604	3,371,203	1,370	3,452,695	7,968
	09.	81,622	6,596	3,282,981	1,355	3,364,603	7,950
	10.	79,148	6,422	3,302,032	1,320	3,381,180	7,742
	11.	79,500	6,407	3,254,613	1,328	3,334,113	7,736
	12.	94,477	7,747	3,599,941	1,485	3,694,418	9,233

T21: Platna bilanca BiH

- u milijunima KM -

TEKUĆI I KAPITALNI RAČUN							FINANCIJSKI RAČUN	NETO POGREŠKE I PROPUSTI
Godina	Tekući račun				Kapitalni račun	Ukupno		
	Roba	Usluge	Primarni dohodak	Sekundarni dohodak				
2007.	-8,747	2,129	670	3,901	415	-1,632	-1,766	-134
2008.	-10,472	2,186	943	3,827	383	-3,132	-3,300	-167
2009.	-7,632	1,748	955	3,341	350	-1,238	-1,131	107
2010.	-7,426	1,953	413	3,529	389	-1,142	-957	184
2011.	-8,080	1,847	211	3,540	357	-2,127	-2,039	88
2012.	-8,002	1,849	204	3,679	336	-1,934	-1,799	135
2013.	-7,316	1,857	350	3,694	337	-1,078	-875	203
2014.	-8,101	1,923	203	3,969	442	-1,564	-1,406	159
2015.	-7,418	2,086	135	3,621	402	-1,174	-1,061	113
2016.	-7,199	2,151	160	3,578	355	-955	-783	172
2012. Q1	-1,798	393	98	828	76	-403	-537	-134
Q2	-1,924	476	-108	930	80	-546	-410	135
Q3	-2,256	552	100	944	91	-569	-419	150
Q4	-2,024	427	115	978	89	-416	-432	-16
2013. Q1	-1,661	395	81	837	78	-270	-432	-162
Q2	-1,676	498	-108	926	80	-279	-215	65
Q3	-1,922	537	128	951	91	-214	-7	207
Q4	-2,058	426	248	980	89	-314	-222	93
2014. Q1	-1,795	453	81	833	76	-352	-462	-110
Q2	-1,967	453	-86	989	85	-526	-357	169
Q3	-2,190	569	62	1,071	153	-336	-166	170
Q4	-2,150	448	147	1,076	128	-351	-420	-70
2015. Q1	-1,620	433	47	892	111	-137	-340	-203
Q2	-1,939	561	-42	915	111	-395	-364	30
Q3	-1,996	634	-21	902	89	-391	-234	157
Q4	-1,864	458	150	912	92	-251	-123	128
2016. Q1	-1,588	438	39	761	82	-268	-253	16
Q2	-1,898	557	4	923	92	-322	-245	77
Q3	-1,807	617	51	945	91	-103	48	151
Q4	-1,905	539	66	949	90	-262	-333	-72

T22: Platna bilanca BiH: Tekući i kapitalni račun

- u milijunima KM -

Godina	TEKUĆI RAČUN										KAPITALNI RAČUN			
	Ukupno			Roba		Usluge		Primarni dohodak		Sekundarni dohodak		Potražuje	Duguje	Saldo
	Potražuje	Duguje	Saldo	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje			
2007.	11,764	13,811	-2,047	3,275	12,022	2,836	707	1,553	883	4,101	200	415	0	415
2008.	12,543	16,058	-3,515	3,883	14,355	2,968	782	1,656	713	4,036	209	383	0	383
2009.	11,046	12,634	-1,588	3,560	11,193	2,642	894	1,265	309	3,579	238	350	0	350
2010.	12,200	13,731	-1,531	4,775	12,201	2,757	804	881	468	3,787	257	389	0	389
2011.	13,157	15,640	-2,483	5,776	13,856	2,628	781	935	725	3,818	278	357	0	357
2012.	13,313	15,582	-2,269	5,844	13,846	2,639	790	873	669	3,957	277	336	0	336
2013.	13,873	15,288	-1,415	6,427	13,743	2,610	753	863	512	3,973	279	337	0	337
2014.	14,519	16,525	-2,006	6,620	14,721	2,680	757	953	750	4,266	298	442	0	442
2015.	14,776	16,352	-1,576	6,968	14,385	2,917	831	931	797	3,960	339	402	0	402
2016.	15,417	16,727	-1,310	7,582	14,781	3,006	855	907	747	3,922	345	355	0	355
2012. Q1	2,904	3,383	-479	1,284	3,082	526	132	199	101	895	67	76	0	76
Q2	3,487	4,113	-626	1,601	3,525	670	194	218	326	998	68	80	0	80
Q3	3,589	4,249	-660	1,491	3,747	848	296	233	133	1,017	73	91	0	91
Q4	3,333	3,838	-505	1,467	3,491	595	168	223	109	1,047	70	89	0	89
2013. Q1	3,082	3,430	-348	1,437	3,098	533	138	206	125	906	70	78	0	78
Q2	3,646	4,005	-359	1,748	3,424	684	186	217	325	996	70	80	0	80
Q3	3,689	3,994	-305	1,630	3,552	808	271	231	103	1,019	68	91	0	91
Q4	3,455	3,859	-403	1,611	3,669	585	159	208	-40	1,051	71	89	0	89
2014. Q1	3,198	3,626	-428	1,485	3,279	586	133	224	144	903	70	76	0	76
Q2	3,582	4,193	-611	1,643	3,610	641	188	238	324	1,060	71	85	0	85
Q3	3,989	4,478	-489	1,736	3,927	845	276	257	195	1,151	80	153	0	153
Q4	3,750	4,228	-479	1,755	3,905	607	160	234	87	1,153	76	128	0	128
2015. Q1	3,393	3,642	-248	1,610	3,230	580	147	239	192	964	72	111	0	111
Q2	3,723	4,228	-505	1,743	3,682	757	197	219	262	1,003	88	111	0	111
Q3	4,004	4,484	-480	1,811	3,807	953	318	250	271	990	88	89	0	89
Q4	3,656	3,998	-343	1,803	3,666	627	169	223	72	1,003	91	92	0	92
2016. Q1	3,267	3,617	-350	1,615	3,203	590	152	216	177	847	85	82	0	82
Q2	3,897	4,312	-414	1,921	3,819	752	195	217	213	1,007	84	92	0	92
Q3	4,209	4,403	-194	1,977	3,784	952	335	251	200	1,029	84	91	0	91
Q4	4,044	4,395	-351	2,069	3,974	712	172	223	157	1,040	91	90	0	90

T23: Platna bilanca BiH: Financijski račun

- u milijunima KM -

Godina	FINANCIJSKI RAČUN				Ukupno*
	Izravna ulaganja	Portfeljna ulaganja	Ostala ulaganja	Rezervna aktiva	
2007.	-2,560	4	-453	1,242	-1,766
2008.	-1,315	29	-1,551	-462	-3,300
2009.	-344	274	-957	-104	-1,131
2010.	-532	173	-857	258	-957
2011.	-674	46	-1,378	-33	-2,039
2012.	-506	19	-1,384	73	-1,799
2013.	-342	144	-1,387	709	-875
2014.	-755	107	-1,470	712	-1,406
2015.	-433	109	-1,618	881	-1,061
2016.	-483	164	-1,395	930	-783
2012. Q1	-26	-6	-191	-314	-537
Q2	-134	45	-91	-230	-410
Q3	-107	-18	-688	394	-419
Q4	-240	-2	-413	224	-432
2013. Q1	-295	51	-20	-168	-432
Q2	-164	26	-317	241	-215
Q3	4	21	-479	447	-7
Q4	113	46	-570	189	-222
2014. Q1	-239	13	-76	-161	-462
Q2	-218	31	-333	163	-357
Q3	-108	-20	-663	625	-166
Q4	-191	83	-397	85	-420
2015. Q1	-98	-13	-177	-52	-340
Q2	-199	-44	-334	213	-364
Q3	-110	76	-578	378	-234
Q4	-25	90	-530	342	-123
2016. Q1	-161	1	-30	-62	-253
Q2	-32	46	-410	152	-245
Q3	-132	82	-595	692	48
Q4	-157	35	-360	148	-333

*Vrijednost pod stavkom Ukupno uključuje i vrijednosti financijskih derivativa.

T24: Servisiranje vanjskog duga

- u tisućama KM -

Kreditor	2011.	2012.	2013.	2014.	2015	2016		
						Glavnica	Kamata	Ukupno
Javni kreditori								
Međunarodne i regijske organizacije								
Europska investicijska banka	269,064	339,601	617,207	693,718	515,617	529,726	118,290	648,016
Europska banka za obnovu i razvoj	226,021	290,493	559,130	620,692	425,697	455,155	94,569	549,724
Svjetska banka - IDA	30,871	38,236	40,804	51,583	59,051	58,951	20,395	79,346
Svjetska banka - IBRD ¹⁾	72,598	75,034	90,998	112,436	121,045	106,003	6,890	112,893
Razvojna banka Vijeća Europe ¹⁾	43,102	49,547	51,296	56,489	67,968	65,737	38,826	104,563
Medunarodni fond za razvoj poljoprivrede	48,164	51,290	45,057	43,490	51,235	42,910	9,925	52,836
MMF	651	991	1,818	3,086	4,112	3,702	1,039	4,740
EUROFIMA	1,932	2,341	6,412	2,902	3,784	3,540	573	4,113
Europska komisija	15,463	64,134	318,723	338,799	106,677	166,489	13,010	179,498
Vlada i vladine agencije								
Pariski klub ¹⁾	8,398	0	0	0	0	0	0	0
Saudijski fond za razvoj	4,844	8,919	4,022	11,907	11,824	7,823	3,911	11,735
Ostala bilateralna ²⁾	43,043	49,108	58,077	73,026	89,919	74,572	23,721	98,293
Privatni kreditori								
Londonski klub ¹⁾	28,470	30,493	31,746	33,811	38,344	29,420	11,486	40,906
	2,607	3,050	4,808	4,505	6,698	5,911	1,907	7,818
	11,966	15,566	21,523	34,710	44,877	39,241	10,327	49,568
	70,927	73,682	67,604	67,177	65,706	73,046	2,044	75,090
Ukupno	339,992	413,283	684,810	760,895	581,323	602,772	120,334	723,106

Izvor: Ministarstvo financija i trezora BiH

¹⁾Dug nastao prije 1992.

²⁾Ostala bilateralna sadrži sljedeće kreditore: Fortis banka, Vlada Japana, OPEC, KFW, Vlada Španjolske, Izvoz-Uvoz Banka Koreje (EximBank), Austrijska banka, Belgija, Banka za rad i gospodarstvo (BAWAG), Raiffeisen banka.

T25: Vanjski dug opće vlade BiH po kreditorima **

- u tisućama KM -

Kreditor	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	31.12.2016*
Javni kreditori								
Međunarodne i regijske organizacije								
Evropska investicijska banka	368,263	537,870	704,579	973,305	1,197,893	1,461,725	1,549,248	1,762,048
Evropska banka za obnovu i razvoj	357,804	427,819	481,540	677,713	895,992	1,012,997	982,148	947,254
Svjetska banka - IDA	1,497,460	1,738,590	1,803,033	1,769,456	1,692,110	1,804,537	1,931,027	1,964,849
Svjetska banka - IBRD ¹⁾	571,289	657,000	694,148	677,664	624,593	715,638	854,582	843,766
Evropska razvojna banka	31,834	35,843	37,180	36,776	35,180	63,239	74,890	80,361
Međunarodni fond za razvoj poljoprivrede	56,108	64,100	68,235	70,302	69,067	74,676	78,478	78,609
Međunarodni monetarni fond	388,705	767,071	784,851	950,444	851,771	1,061,656	1,036,624	1,028,123
EUROFIMA ¹⁾	13,146	7,839	0	0	0	0	0	0
Evropska komisija	78,233	74,322	70,410	62,587	250,346	242,523	234,700	226,876
Ostalo ²⁾	10,295	14,163	14,033	12,690	13,644	20,460	43,912	92,046
Vlada i vladine agencije								
Saudijski razvojni fond	24,605	24,519	33,780	49,628	68,419	86,457	101,893	103,034
Pariski klub ¹⁾	828,455	834,959	825,224	781,672	755,540	815,779	771,129	747,450
Japan	57,642	69,858	73,248	62,324	48,251	47,081	51,160	68,319
Kuvajt ¹⁾	29,381	30,829	28,997	27,971	24,212	23,485	15,541	24,854
Ostalo ^{3,4)}	198,101	316,369	395,378	446,030	468,033	498,354	511,800	534,955
Privatni kreditori								
Londonški klub ¹⁾	651,298	599,205	541,875	479,306	416,737	354,168	291,599	218,554
Ostalo	73,717	90,687	106,621	133,936	151,182	159,511	162,516	149,563
Ukupno	5,236,336	6,291,044	6,663,132	7,211,804	7,562,971	8,442,288	8,691,248	8,870,661

Izvor: Baza podataka Ministarstva financija i trezora BiH

Bilješka: Bilješka: Stanje duga na kraju razdoblja Q4 predstavljaju stanje duga na kraju godine. Stanje duga je dobijeno preuzetom valute u kojoj je kredit ugovoren u KM po tečajnoj listi CBBIH važećoj za promatranu datum.

¹⁾Dug nastao prije 1992.

²⁾Uključuje OPIC fond.

³⁾Uključuje i izravno zaduženje entitetskih vlada.

⁴⁾Ova kategorija uključuje: BAWAG, Izvozno-uvoznu banku Koreje, KFW, Vlade Belgije i Španjolske.

Suključuje stari i novi dug.

* Preliminarni podaci

** Podaci revidirani u skladu s primljenim izvještajem od Ministarstva financija i trezora BiH od 17.02.2017. i uključuju kredit JP Putevi RS i direktan dug Brčko Distrikta.

T26: Devizne rezerve CBBiH

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

Godina Mjesec	Bruto devizne rezerve										Neto devizne rezerve	Monetarna pasiva	Neto inozemna aktiva CBBiH
	Zlato	Držanje SDR	Strana valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosnice							
							1	2	3	4			
2006. 12.	0.0	0.6	55.2	5,002.7	0.0	393.3	5,451.7	5,450.7	5,182.6	268.1			
2007. 12.	0.0	0.4	40.1	5,971.1	80.7	606.2	6,698.5	6,697.6	6,303.9	393.7			
2008. 12.	0.0	0.4	212.2	4,727.9	49.9	1,305.3	6,295.7	6,294.8	5,727.5	567.3			
2009. 12.	63.3	5.7	107.4	3,298.0	2.2	2,735.4	6,212.1	6,211.2	5,705.5	505.7			
2010. 12.	66.9	0.0	102.2	3,000.8	2.7	3,285.1	6,457.7	6,456.3	5,969.6	486.8			
2011. 12.	151.3	1.1	93.6	4,385.6	0.0	1,792.0	6,423.6	6,422.5	5,915.1	507.4			
2012. 12.	159.0	4.5	133.2	2,334.5	0.0	3,877.4	6,508.6	6,507.4	5,987.0	520.4			
2013. 12.	164.1	2.7	91.6	2,217.6	0.0	4,592.3	7,068.3	7,067.3	6,659.2	408.1			
2014. 12.	182.7	5.2	71.8	2,181.7	0.0	5,384.1	7,825.6	7,824.5	7,293.1	531.4			
2015. 12.	182.3	3.8	128.5	1,003.6	0.0	7,288.1	8,606.3	8,605.0	8,064.6	540.4			
2016. 12.	205.1	2.6	194.8	2,970.4	0.0	6,158.2	9,531.1	9,529.0	8,926.3	602.6			
2016. 01.	192.2	3.8	100.5	937.4	0.0	7,404.0	8,637.7	8,636.4	8,046.2	590.2			
02.	211.2	3.9	100.1	656.0	0.0	7,603.2	8,574.5	8,573.3	7,950.8	622.5			
03.	204.3	3.8	106.1	1,184.0	0.0	7,095.2	8,593.3	8,591.3	7,974.2	617.1			
04.	213.0	3.8	111.3	1,966.5	0.0	6,411.5	8,706.1	8,704.5	8,108.8	595.7			
05.	204.7	1.2	123.8	2,271.3	0.0	6,035.2	8,636.3	8,635.1	8,034.6	600.5			
06.	223.8	3.9	129.1	2,357.5	0.0	6,058.4	8,772.7	8,771.5	8,125.7	645.8			
07.	228.2	6.6	135.4	2,633.0	0.0	5,938.7	8,941.9	8,939.1	8,283.3	655.8			
08.	220.0	4.0	151.0	2,834.5	0.0	5,930.3	9,139.8	9,137.4	8,495.5	641.9			
09.	220.2	2.7	156.7	2,943.2	0.0	6,122.6	9,445.3	9,443.5	8,797.5	646.0			
10.	219.6	2.7	163.3	2,880.7	0.0	6,079.9	9,346.2	9,343.3	8,722.2	621.1			
11.	208.2	2.6	171.9	2,856.0	0.0	6,181.6	9,420.3	9,417.5	8,824.7	592.8			
12.	205.1	2.6	194.8	2,970.4	0.0	6,158.2	9,531.1	9,529.0	8,926.3	602.6			

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine

Bilješka: Bruto devizne rezerve čine stanja bilančnih pozicija kratkoročne inozemne aktive CBBiH (zlato, raspolaganje CBBiH SDR, devize u trezoru CBBiH, prenosivi depoziti u inozemnoj valuti kod nerezidentnih banaka i ostalo) i investiranja u vrijednosnice od srpnja 2006. po odluci Investicijskog komiteta CBBiH. Neto devizne rezerve predstavljaju razliku između bruto deviznih rezervi i obveza prema nerezidentima. Monetarnu pasivu CBBiH čine novac izvan monetarnih vlasti i depoziti rezidentata kod monetarnih vlasti. Neto inozemna aktiva CBBiH predstavlja razliku između neto deviznih rezervi i monetarne pasive CBBiH.

T27: Vanjskotrgovinska razmjena

- u milijunima KM -

Godina	Mjesec	Izvoz robe	Uvoz robe	Saldo izvoza i uvoza robe	Pokrivenost uvoza izvozom u %
1	2	3	4	5=(3-4)	6=(3/4)x100
2006.		5,164	11,389	-6,224	45.3
2007.		5,937	13,898	-7,962	42.7
2008.		6,712	16,293	-9,581	41.2
2009.		5,530	12,348	-6,818	44.8
2010.		7,096	13,616	-6,521	52.1
2011.		8,222	15,525	-7,303	53.0
2012.		7,858	15,253	-7,395	51.5
2013.		8,380	15,170	-6,790	55.2
2014.		8,682	16,199	-7,518	53.6
2015.		8,987	15,852	-6,864	56.7
2016.		9,417	16,139	-6,723	58.3
2016.	01.	632	922	-290	68.5
	02.	719	1,237	-518	58.1
	03.	770	1,369	-599	56.2
	04.	802	1,436	-635	55.8
	05.	751	1,305	-554	57.5
	06.	841	1,453	-612	57.9
	07.	774	1,343	-568	57.7
	08.	746	1,328	-582	56.2
	09.	829	1,419	-590	58.4
	10.	830	1,433	-603	57.9
	11.	891	1,397	-506	63.8
	12.	832	1,497	-665	55.6

Bilješka: Korišteni su najnoviji podaci Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine o vrijednosti uvoza robe po specijalnom sustavu trgovine i nisu uključena prilagođenja obuhvata i vrijednosti koja se rade u svrhu izvještavanja o platnoj bilanci.

T28: BiH izvoz po zemljama destinacije

- u tisućama KM -

Godina	Mjesec	Njemačka	Hrvatska	Srbija*	Italija	Slovenija	Austrija	Crna Gora*	Druge zemlje	Ukupno
2006.		668,733	965,258	681,764	713,413	629,633	313,807	-	1,191,688	5,164,296
2007.		762,169	1,090,120	770,717	779,102	645,369	369,608	155,707	1,363,793	5,936,584
2008.		913,488	1,156,836	942,277	843,065	614,875	415,224	231,444	1,594,482	6,711,690
2009.		814,110	944,144	741,441	702,356	463,129	325,370	229,506	1,311,143	5,531,199
2010.		1,085,936	1,070,626	894,775	862,022	611,744	470,584	310,180	1,789,638	7,095,505
2011.		1,215,957	1,204,440	1,001,879	963,546	706,818	619,042	300,430	2,210,001	8,222,112
2012.		1,210,103	1,165,019	710,002	939,241	653,304	654,764	249,230	2,276,299	7,857,962
2013.		1,310,844	1,194,637	766,745	1,003,294	686,503	687,565	270,745	2,459,942	8,380,275
2014.		1,317,490	955,047	800,690	1,195,438	697,785	755,827	293,818	2,665,647	8,681,742
2015.		1,412,906	925,166	770,695	1,214,930	748,870	743,062	262,844	2,908,721	8,987,194
2016.		1,479,411	985,360	822,846	1,131,096	807,200	730,590	240,704	3,219,408	9,416,616
2016.	01.	115,705	54,552	36,235	93,984	53,320	52,627	11,245	214,043	631,711
	02.	130,567	69,403	49,844	93,936	65,876	60,990	15,910	232,242	718,768
	03.	127,607	82,059	62,097	93,648	65,518	59,578	17,785	261,259	769,550
	04.	130,384	98,113	67,742	94,670	62,831	63,613	21,460	262,861	801,672
	05.	126,752	80,657	59,500	93,717	65,635	61,377	22,290	240,868	750,796
	06.	124,056	91,848	69,723	104,809	68,932	68,704	23,258	289,970	841,300
	07.	123,464	92,677	73,414	99,362	64,793	58,842	19,204	242,451	774,206
	08.	117,064	78,229	77,083	65,042	64,371	61,599	20,175	262,715	746,277
	09.	122,524	74,930	77,771	92,293	75,905	63,188	24,100	297,946	828,659
	10.	126,392	79,493	81,591	100,348	73,612	65,621	20,772	282,161	829,990
	11.	126,476	87,323	84,930	103,042	77,756	67,246	21,997	322,616	891,386
	12.	108,420	96,076	82,919	96,247	68,650	47,205	22,506	310,276	832,299

Bilješka: Kao kriterij za prikazivanje zemlje izvoza korišten je postotak udjela izvoza u tu zemlju u odnosu na ukupan bh. izvoz za 2010. U skladu s navedenim, sve zemlje u koje je izvoz veći od 4% ukupnog bh. izvoza u 2010. iskazane su posebno, dok su ostale zemlje prikazane u stupcu "Druge zemlje".

*Do 12. 2. 2007. podaci o izvozu u Srbiju i Crnu Goru su prikazani kao izvoz u Srbiju a od tog se datuma Srbija i Crna Gora prikazuju kao zasebne zemlje.

T29: BiH Uvoz po zemljama podrijetla

- u tisućama KM -

Godina	Mjesec	Hrvatska	Srbija*	Njemačka	Italija	Ruska Federacija	Slovenija	Kina	Austrija	SAD	Mađarska	Druge zemlje	Ukupno
2006.		1,946,914	1,116,167	1,417,257	1,020,542	254,626	860,684	391,090	456,213	220,622	394,682	3,309,988	11,388,785
2007.		2,449,198	1,408,588	1,742,880	1,255,982	377,902	884,579	597,930	535,957	298,658	478,958	3,967,610	13,898,242
2008.		2,779,927	1,726,195	1,914,630	1,520,914	344,006	963,337	748,615	606,290	324,553	719,598	4,444,452	16,292,516
2009.		1,855,136	1,283,006	1,395,705	1,243,234	865,684	758,953	557,106	455,395	325,140	401,304	3,214,517	12,355,179
2010.		2,058,946	1,429,477	1,424,980	1,210,391	1,189,105	808,852	655,539	489,083	485,491	416,780	3,447,593	13,616,238
2011.		2,226,507	1,465,645	1,648,403	1,381,687	1,635,091	828,564	774,881	491,679	626,711	379,214	4,067,045	15,525,428
2012.		2,202,545	1,431,534	1,725,796	1,429,362	1,493,885	803,360	816,377	504,094	388,173	412,951	4,044,863	15,252,942
2013.		1,956,353	1,485,608	1,734,842	1,482,256	1,505,995	754,344	914,082	519,291	384,852	441,535	3,990,634	15,169,793
2014.		1,851,693	1,629,521	1,869,564	1,653,565	1,292,467	763,235	1,359,548	532,109	475,375	433,638	4,338,562	16,199,278
2015.		1,673,161	1,728,490	1,914,225	1,758,289	910,072	773,559	1,091,670	560,924	441,158	411,579	4,588,564	15,851,692
2016.		1,617,692	1,828,073	1,998,877	1,899,614	707,993	831,403	1,091,966	556,399	327,745	405,278	4,874,287	16,139,326
01.		85,704	107,387	129,052	134,712	128,372	139,672	159,864	148,814	145,247	146,571	140,987	151,310
02.		105,173	135,825	169,711	170,642	144,451	147,506	147,874	156,839	166,495	161,984	158,075	163,498
03.		113,690	169,751	178,954	175,770	164,394	172,285	166,228	164,785	179,880	181,649	158,489	173,000
04.		108,889	139,892	162,075	176,203	164,566	177,504	168,351	126,956	158,474	175,470	163,292	177,941
05.		41,836	50,156	31,465	102,230	29,251	86,675	64,220	64,489	41,419	32,907	63,576	99,769
06.		49,380	60,893	71,228	74,301	68,094	81,889	73,850	62,037	74,285	72,441	68,837	74,167
07.		67,899	87,605	104,328	81,209	90,616	96,966	88,158	93,287	100,959	93,762	93,793	93,384
08.		31,495	41,976	51,051	48,142	45,695	52,389	43,806	44,781	49,828	48,621	47,785	50,828
09.		13,881	21,362	26,607	22,038	28,497	31,325	22,792	32,506	35,254	21,583	33,753	38,149
10.		23,999	31,618	30,864	34,492	32,007	34,768	34,207	34,617	38,178	36,192	37,013	37,324
11.		279,852	390,427	413,372	416,740	408,935	432,493	373,347	398,725	429,038	461,579	431,791	437,990
12.		921,798	1,236,892	1,368,707	1,436,478	1,304,879	1,453,471	1,342,699	1,327,837	1,419,057	1,432,758	1,397,390	1,497,360

Bilješka: Kao kriterij za prikazivanje zemlje uvoza korišten je postotak udjela uvoza iz te zemlju u odnosu na ukupan BiH uvoz za 2010. U skladu s navedenim, sve zemlje iz kojih je uvoz veći od 3% ukupnog BiH uvoza u 2010. iskazane su posebno, dok su ostale zemlje prikazane u stupcu "Druge zemlje".

Do 12. 2. 2007. podaci o uvozu iz Srbije uključivali su i uvoz iz Crne Gore, a od tog je datuma uvoz iz Crne Gore obuhvaćen uvozom predstavljenim u koloni "Druge zemlje".

T30: Struktura izvoza i uvoza robe po proizvodima

u milijunima KM

Grupa proizvoda	Izvoz robe					Uvoz robe						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ukupno	8,222.1	7,858.0	8,380.3	8,681.7	8,987.3	9,416.6	15,525.4	15,252.9	15,169.8	16,199.3	15,851.9	16,139.3
Životine i proizvodi životinjskog podrijetla	129.0	134.3	127.5	114.6	189.1	171.8	414.6	425.0	442.7	456.7	520.4	488.1
Proizvodi biljnog podrijetla	101.7	91.1	128.8	158.9	202.1	264.7	681.8	705.8	663.6	710.3	756.8	765.6
Masti i ulja životinjskog podrijetla i biljnog podrijetla	58.2	75.9	92.6	93.3	118.6	142.5	146.4	171.9	162.3	150.7	167.3	206.5
Prehrambene preradevine	323.3	336.7	324.9	282.5	307.8	355.3	1,527.1	1,513.9	1,482.8	1,434.2	1,446.5	1,489.7
Proizvodi mineralnog podrijetla	1,316.0	872.0	1,091.9	947.1	738.3	747.5	3,456.7	3,229.0	3,045.2	2,813.2	2,258.0	2,015.0
Proizvodi kemijske industrije ili srodnih industrija	570.6	533.2	531.6	604.5	705.0	772.3	1,475.5	1,522.5	1,475.4	1,565.5	1,571.9	1,594.0
Plastične mase, guma i kaučuk	166.0	202.7	229.0	249.2	284.1	319.1	800.4	846.8	858.8	949.6	1,007.3	1,075.0
Koža i krzno	178.9	179.8	170.8	147.2	161.8	155.6	382.1	397.8	426.1	482.3	462.8	465.8
Drvo i proizvodi od drveta	504.4	507.4	579.5	645.0	668.9	729.0	168.2	158.0	165.3	191.3	206.2	237.1
Celuloza, papir i karton i njihovi proizvodi	234.9	224.7	233.5	230.1	260.1	241.2	398.4	353.3	352.3	387.4	387.7	405.4
Tekstil i tekstilni proizvodi	353.1	332.2	371.4	425.2	494.7	507.4	754.9	734.7	827.3	986.2	1,023.5	1,103.2
Obuća, šeširi, kape i slični proizvodi	461.4	476.3	557.2	666.2	639.9	673.4	252.1	251.1	276.7	329.2	335.7	330.1
Proizvodi od kamena, gipsa, cementa i sličnih materijala, keramički proizvodi, staklo i stakleni proizvodi	49.3	49.0	52.3	62.7	52.9	65.6	296.9	284.3	280.8	302.9	313.8	340.3
Biseri, plemeniti metali i njihovi proizvodi, drago i poludrago kamjenje	12.1	19.7	36.2	12.9	12.1	12.3	14.2	11.5	12.5	13.9	12.7	14.3
Bazni metali i proizvodi od baznih metala	1,934.6	1,908.8	1,753.9	1,749.1	1,652.0	1,571.1	1,384.0	1,330.1	1,399.8	1,500.3	1,536.0	1,574.4
Strojevi, aparati, mehanički i električni uređaji	815.1	791.3	859.6	939.5	1,018.1	1,046.3	1,870.2	1,881.1	1,866.6	2,338.0	2,198.3	2,243.7
Transportna sredstva i njihovi dijelovi i pribor	189.0	203.0	260.4	299.9	317.2	319.7	1,053.7	909.9	936.7	1,037.8	1,070.5	1,160.6
Satovi, mjerni, glazbeni i medicinski instrumenti	19.0	19.5	17.1	17.2	20.6	25.1	191.7	211.7	181.2	192.8	218.8	220.8
Oružje i municija; njihovi dijelovi i pribor	44.5	79.0	63.5	92.1	136.1	171.2	3.7	4.5	7.9	6.3	7.0	10.4
Razni proizvodi	760.1	821.2	898.5	944.4	1,007.7	1,125.2	251.3	309.5	305.0	350.2	350.1	399.0
Umjetnička djela, kolekcionarski predmeti i antikviteti	0.8	0.0	0.2	0.1	0.2	0.1	1.3	0.5	0.5	0.4	0.4	0.4
Nerazvrstano	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

Bilješka:

- Izvor ovih podataka je Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine.

- Podaci su klasificirani prema Harmoniziranom sustavu kodova Svjetske trgovinske organizacije.

T31: Pregled prosječnih srednjih tečajeva KM

Godina	Mjesec	EMU	Hrvatska	Mađarska	Turska	Švicarska	V. Britanija	SAD	Srbija
		EUR	HRK	HUF	TRY	CHF	GBP	USD	RSD
		1	100	100	1	1	1	1	100
2006.		1.955830	26.703006	0.741214	1.090541	1.243337	2.869188	1.559433	2.327066
2007.		1.955830	26.653716	0.778418	1.095670	1.190857	2.858739	1.429542	2.446287
2008.		1.955830	27.072193	0.778567	1.030147	1.233196	2.462700	1.336615	2.406718
2009.		1.955830	26.641714	0.698858	0.904894	1.295257	2.195821	1.406763	2.083674
2010.		1.955830	26.836049	0.710646	0.979613	1.417637	2.280434	1.476950	1.903300
2011.		1.955830	26.296474	0.702511	0.840993	1.589068	2.253721	1.406117	1.918824
2012.		1.955830	26.003868	0.676389	0.845478	1.622699	2.412276	1.522668	1.732491
2013.		1.955830	25.806786	0.658705	0.775940	1.589326	2.304432	1.473557	1.729721
2014.		1.955830	25.619449	0.633710	0.673375	1.610337	2.426325	1.474019	1.668863
2015.		1.955830	25.688577	0.631327	0.650180	1.832914	2.694477	1.762605	1.619915
2016.		1.955830	25.960428	0.627987	0.586378	1.794449	2.396405	1.768011	1.588875
2016.	01.	1.955830	25.547063	0.621633	0.600289	1.789556	2.601235	1.800089	1.597809
	02.	1.955830	25.614570	0.630369	0.598962	1.774315	2.522432	1.760907	1.591798
	03.	1.955830	25.868195	0.628440	0.609762	1.792085	2.506126	1.763368	1.587994
	04.	1.955830	26.088529	0.627680	0.608326	1.789367	2.465692	1.724799	1.592534
	05.	1.955830	26.083784	0.621727	0.589550	1.768876	2.513716	1.728886	1.592696
	06.	1.955830	26.011790	0.623129	0.596471	1.794719	2.484148	1.743092	1.585042
	07.	1.955830	26.093416	0.621967	0.597912	1.800287	2.326581	1.765906	1.585492
	08.	1.955830	26.122516	0.630563	0.588611	1.798182	2.286192	1.743797	1.586007
	09.	1.955830	26.087186	0.633773	0.588171	1.789949	2.297091	1.744021	1.587066
	10.	1.955830	26.049658	0.636784	0.577473	1.796719	2.193704	1.773097	1.587666
	11.	1.955830	26.006607	0.633706	0.551629	1.818895	2.249695	1.809759	1.587767
	12.	1.955830	25.940874	0.626430	0.530160	1.819632	2.315504	1.856330	1.584716

T32: Vladine financije BiH - jedinice sektora vlade

u milijunima KM

	Institucije BiH				Konsolidirani prihodi				Konsolidirani rashodi				Neto nabavka nefinancijskih sredstava	Neto suficit/deficit	
	Institucije BiH	FBiH	RS	Brčko	Institucije BiH	FBiH	RS	Brčko	Institucije BiH	FBiH	RS	Brčko			
2006.	801.8	5,177.2	2,525.6	201.0	8,586.4	713.3	4,590.0	2,187.5	174.3	7,546.0	489.6	550.9	489.6	550.9	
2007.	885.0	5,901.0	2,919.1	241.5	9,832.7	753.9	5,324.4	2,458.9	197.5	8,828.8	745.8	258.1	745.8	258.1	
2008.	980.7	6,537.5	3,264.5	236.6	10,903.1	876.4	6,651.2	3,003.7	184.5	10,599.6	842.8	-539.3	842.8	-539.3	
2009.	1,086.6	6,074.6	3,080.3	210.9	10,342.5	975.5	6,292.4	3,316.6	189.9	10,664.5	748.0	-1,070.0	748.0	-1,070.0	
2010.	1,009.8	6,474.1	3,234.6	235.7	10,862.6	996.5	6,324.5	3,410.6	200.4	10,840.3	634.2	-611.9	634.2	-611.9	
2011.	968.6	6,571.2	3,685.6	237.4	11,357.1	983.6	6,449.7	3,372.1	209.1	10,908.7	771.1	-322.7	771.1	-322.7	
2012.	1,045.6	6,642.8	3,652.6	246.1	11,459.5	952.9	6,595.9	3,534.1	215.5	11,170.8	815.7	-526.9	815.7	-526.9	
2013.	1,069.8	6,608.6	3,604.4	232.6	11,406.5	939.0	6,474.5	3,415.1	219.2	10,938.8	1,046.8	-579.2	1,046.8	-579.2	
2014.	1,109.8	6,972.1	3,769.8	223.7	11,961.7	940.3	6,652.2	3,652.3	219.0	11,350.1	1,166.8	-555.3	1,166.8	-555.3	
2015.	1,088.4	7,196.5	3,931.3	232.0	12,335.1	935.9	6,843.5	3,700.6	220.1	11,587.0	559.1	188.9	559.1	188.9	
2012.	Q1	207.6	1,320.0	669.7	49.7	2,230.2	208.6	1,348.7	664.7	36.4	2,241.7	28.8	-40.3	28.8	-40.3
	Q2	292.0	1,476.0	759.0	54.5	2,544.9	239.5	1,446.2	743.6	45.1	2,437.8	31.4	75.6	31.4	75.6
	Q3	254.6	1,555.1	760.7	76.0	2,605.9	244.4	1,483.1	723.5	63.7	2,474.3	42.9	88.7	42.9	88.7
	Q4	291.4	1,541.4	830.9	65.9	2,695.8	260.4	1,729.1	898.3	70.2	2,924.2	86.7	-315.2	86.7	-315.2
2013.	Q1	223.3	1,308.9	636.9	47.1	2,200.2	211.7	1,349.8	659.6	40.8	2,245.9	20.5	-66.2	20.5	-66.2
	Q2	288.1	1,533.2	764.2	64.3	2,620.6	233.4	1,448.7	701.4	57.8	2,412.0	32.8	175.7	32.8	175.7
	Q3	241.1	1,494.2	761.6	61.6	2,542.2	220.5	1,425.0	731.2	59.0	2,419.5	49.4	73.3	49.4	73.3
	Q4	317.2	1,538.8	854.9	59.7	2,726.9	273.3	1,702.3	854.2	61.6	2,847.9	94.6	-215.6	94.6	-215.6
2014.	Q1	238.3	1,387.7	761.7	49.2	2,416.8	220.9	1,376.7	695.9	39.7	2,313.1	21.8	81.8	21.8	81.8
	Q2	274.5	1,577.2	744.0	54.4	2,620.4	222.9	1,464.7	746.7	50.5	2,455.0	32.4	133.0	32.4	133.0
	Q3	256.6	1,602.1	784.7	58.8	2,680.1	220.9	1,528.9	805.6	58.9	2,592.2	56.3	31.5	56.3	31.5
	Q4	340.1	1,635.5	883.3	61.3	2,878.6	277.6	1,693.7	917.6	69.9	2,917.3	252.2	-290.8	252.2	-290.8
2015.	Q1	241.1	1,440.2	738.2	51.8	2,448.9	215.3	1,378.9	706.6	46.2	2,324.7	24.1	100.1	24.1	100.1
	Q2	293.0	1,532.0	818.4	57.6	2,670.8	226.1	1,446.6	757.9	47.2	2,447.5	26.5	196.8	26.5	196.8
	Q3	252.9	1,685.4	850.7	61.8	2,826.7	229.3	1,523.4	803.0	60.1	2,591.8	51.2	183.7	51.2	183.7
	Q4	301.4	1,642.6	829.5	60.9	2,798.6	265.3	1,793.5	914.3	66.6	3,003.9	137.2	-342.5	137.2	-342.5
2016.	Q1	242.5	1,498.3	706.4	54.9	2,478.4	226.3	1,430.0	687.6	43.1	2,363.4	24.0	91.0	24.0	91.0
	Q2	288.3	1,622.2	813.1	57.9	2,745.9	230.2	1,521.8	747.5	43.6	2,507.4	51.7	186.7	51.7	186.7
	Q3	256.6	1,761.1	812.0	62.4	2,867.4	227.9	1,494.9	776.2	41.0	2,515.2	105.3	246.9	105.3	246.9

Bilješka: Administrativni podaci prikupljeni od ministarstva financija svih razina vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih razina vlasti, entitetskih javnih poduzeća za ceste i entitetskih javnih poduzeća za autoceste. Podaci na godišnjoj razini za konsolidirane prihode/rashode uključuju lokalnu razinu vlasti (općine i gradovi), JP Ceste svih razina vlasti FBiH, JP Putevi RS, JP Autoceste FBiH i JP Autopturevi RS, dok ih podaci za tromjesečja zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavom nefinancijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T33: Vlade financije BiH - struktura konsolidiranih prihoda i rashoda

u milijunima KM

	Porez	Doprinosi za socijalno	Grantovi i ostali prihodi	Konsolidirani prihodi	Kompenzacija zaposlenih	Korištenje roba i usluga	Kamate	Subvencije	Socijalna davanja	Grantovi i ostali rashodi	Konsolidirani rashodi	Neto nabavka nefinancijskih sredstava	
2006.	4.947.1	2.536.2	1,103.1	8,586.4	2,222.7	1,986.0	108.0	310.4	2,426.5	492.4	7,546.0	489.6	
2007.	5,536.5	2,908.9	1,387.3	9,832.7	2,534.7	2,220.9	110.8	378.2	3,030.6	553.5	8,828.8	745.8	
2008.	5,946.3	3,568.7	1,388.1	10,903.1	3,022.3	2,462.0	123.6	439.6	3,945.1	607.0	10,599.6	842.8	
2009.	5,351.9	3,638.6	1,352.0	10,342.5	3,155.2	2,489.4	123.9	418.5	3,951.0	526.5	10,664.5	748.0	
2010.	5,640.2	3,813.0	1,409.4	10,862.6	3,169.8	2,593.1	122.7	476.6	3,770.3	707.8	10,840.3	634.2	
2011.	6,032.2	4,036.4	1,288.5	11,357.1	3,336.9	2,088.2	161.4	402.8	4,330.3	589.1	10,908.7	771.1	
2012.	6,037.9	4,046.6	1,375.0	11,459.5	3,323.8	2,156.4	200.6	416.1	4,394.4	679.5	11,170.8	815.7	
2013.	5,917.2	4,105.2	1,384.1	11,406.5	3,278.1	2,122.7	201.1	383.9	4,423.7	529.3	10,938.8	1,046.8	
2014.	6,078.6	4,234.8	1,648.3	11,961.7	3,265.5	2,127.2	238.9	364.9	4,658.0	695.6	11,350.1	1,166.8	
2015.	6,439.7	4,329.6	1,565.8	12,335.1	3,294.3	2,138.8	264.3	384.8	4,729.5	775.4	11,587.0	559.1	
2012	Q1	1,132.0	931.4	166.9	2,230.2	702.6	367.7	34.2	32.3	1,028.2	76.7	2,241.7	28.8
	Q2	1,279.5	1,021.9	243.4	2,544.9	704.3	429.3	52.4	52.0	1,048.0	151.8	2,437.8	31.4
	Q3	1,359.3	1,007.0	239.7	2,605.9	697.5	397.7	36.4	109.0	1,091.2	142.4	2,474.3	42.9
	Q4	1,438.7	1,086.4	170.8	2,695.8	731.7	521.0	51.8	175.4	1,138.8	305.5	2,924.2	86.7
2013	Q1	1,110.3	930.9	159.1	2,200.2	685.5	381.5	30.1	25.5	1,035.8	87.6	2,245.9	20.5
	Q2	1,327.2	1,019.2	274.2	2,620.6	697.2	420.7	58.1	58.2	1,068.2	109.7	2,412.0	32.8
	Q3	1,320.1	1,035.1	187.0	2,542.2	690.2	407.4	33.3	86.0	1,059.5	143.1	2,419.5	49.4
	Q4	1,368.0	1,119.9	239.0	2,726.9	790.0	546.9	48.2	173.9	1,152.5	136.4	2,847.9	94.6
2014	Q1	1,207.3	961.3	248.2	2,416.8	697.3	387.9	38.3	31.8	1,080.3	77.5	2,313.1	21.8
	Q2	1,262.3	1,050.0	308.1	2,620.4	710.0	417.4	50.5	62.7	1,091.1	123.3	2,455.0	32.4
	Q3	1,352.4	1,077.4	250.3	2,680.1	708.7	427.1	32.5	87.9	1,155.2	180.7	2,592.2	56.3
	Q4	1,433.2	1,146.1	299.4	2,878.6	735.3	495.4	79.7	138.2	1,202.0	266.6	2,917.3	252.2
2015	Q1	1,255.6	981.8	211.5	2,448.9	712.6	393.8	41.3	28.7	1,079.3	69.0	2,324.7	24.1
	Q2	1,356.0	1,076.0	238.8	2,670.8	702.9	402.6	65.5	46.5	1,124.0	105.9	2,447.5	26.5
	Q3	1,426.4	1,099.4	300.9	2,826.7	718.1	410.2	42.9	111.9	1,143.3	165.3	2,591.8	51.2
	Q4	1,424.4	1,172.5	201.8	2,798.6	735.3	533.8	75.0	152.9	1,249.1	257.8	3,003.9	137.2
2016	Q1	1,290.0	998.7	189.6	2,478.4	711.1	400.5	44.3	30.4	1,097.8	79.3	2,363.4	24.0
	Q2	1,412.5	1,095.5	237.8	2,745.9	706.1	418.8	71.8	66.5	1,135.6	108.6	2,507.4	51.7
	Q3	1,468.4	1,136.0	262.9	2,867.4	702.8	409.8	42.8	65.3	1,163.2	131.3	2,515.2	105.3

Bilješka: Administrativni podaci prikupljeni od ministarstva financija svih razina vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih razina vlasti, entitetskih javnih poduzeća za ceste i entitetskih javnih poduzeća za autoceste. Podaci na godišnjoj razini za konsolidirane prihode/rashode uključuju lokalnu razinu vlasti (općine i gradovi), JP Putevi RS, JP Autoceste FBiH i JP Auto putevi RS dok ih podaci za tromjesečja zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavom nefinancijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T34: Vladine finansije FBiH - jedinice sektora vlade

T34: Vladine financije FBiH - jedinice sektora vlade

u milijunima KM

	Proračun Federacije BiH	Fondovi socijalnog osiguranja	Kantoni	Konsolidirani prihodi	Proračun Federacije BiH	Fondovi socijalnog osiguranja	Kantoni	Konsolidirani rashodi	Neto nabavka nefinancijskih sredstava	Neto suficit/deficit	
2006.	1,157.1	1,843.9	1,722.9	5,177.2	846.3	1,816.2	1,566.9	4,590.0	198.4	388.9	
2007.	1,319.8	2,265.9	1,895.9	5,901.0	1,254.3	2,216.5	1,815.0	5,532.4	248.1	120.5	
2008.	1,296.9	2,764.6	2,032.6	6,537.5	1,574.1	2,729.4	2,027.8	6,651.2	397.4	-511.1	
2009.	1,205.3	2,739.7	1,788.5	6,074.6	1,357.1	2,812.4	1,865.0	6,292.4	300.7	-518.5	
2010.	1,398.7	2,875.2	1,854.8	6,474.1	1,325.5	2,859.8	1,894.5	6,324.5	281.3	-131.7	
2011.	1,321.6	2,924.0	1,903.6	6,571.2	1,318.7	2,990.4	1,897.4	6,449.7	338.8	-217.3	
2012.	1,416.5	2,986.2	1,830.7	6,642.8	1,378.5	3,031.6	1,936.2	6,595.9	442.5	-395.5	
2013.	1,457.5	2,988.2	1,709.7	6,608.6	1,344.2	3,034.8	1,826.9	6,474.5	645.6	-511.5	
2014.	1,581.3	3,117.2	1,812.1	6,972.1	1,361.0	3,164.5	1,846.5	6,652.2	685.7	-365.8	
2015.	1,510.0	3,175.8	1,919.5	7,196.5	1,354.1	3,224.3	1,869.1	6,843.5	221.4	131.6	
2012.	Q1	291.7	688.2	401.5	1,320.0	255.1	742.8	412.2	1,348.7	8.1	-36.8
	Q2	351.1	737.3	448.8	1,476.0	306.4	749.9	451.1	1,446.2	11.0	18.9
	Q3	382.8	768.6	489.4	1,555.1	353.2	757.1	458.6	1,483.1	12.3	59.7
	Q4	390.9	786.8	442.2	1,541.4	463.8	776.6	567.2	1,729.1	26.8	-214.5
2013.	Q1	276.9	706.4	386.8	1,308.9	267.4	746.0	397.6	1,349.8	3.3	-44.2
	Q2	436.3	735.9	426.3	1,533.2	300.6	762.6	450.7	1,448.7	6.2	78.4
	Q3	352.1	759.0	457.3	1,494.2	322.8	742.4	434.0	1,425.0	10.1	59.0
	Q4	392.2	779.2	439.2	1,538.8	453.4	776.2	427.4	1,702.3	28.2	-191.7
2014.	Q1	314.5	726.2	411.0	1,387.7	268.4	768.0	404.4	1,376.7	5.0	5.9
	Q2	484.4	772.6	393.7	1,577.2	308.8	788.7	440.6	1,464.7	10.3	102.2
	Q3	399.8	787.0	509.0	1,602.1	385.6	786.7	450.3	1,528.9	17.5	55.7
	Q4	382.6	821.5	498.4	1,635.5	398.1	811.3	516.9	1,693.7	33.2	-91.3
2015.	Q1	319.6	751.1	433.5	1,440.2	256.4	785.7	400.9	1,378.9	4.1	57.1
	Q2	360.7	762.8	471.7	1,532.0	289.8	798.5	421.4	1,446.6	10.0	75.4
	Q3	436.7	788.6	526.8	1,685.4	337.4	797.1	455.6	1,523.4	14.0	148.0
	Q4	393.1	864.1	487.6	1,642.6	470.4	833.9	591.3	1,793.5	26.5	-177.3
2016	Q1	336.4	763.3	465.1	1,498.3	274.9	811.7	409.9	1,430.0	4.0	64.3
	Q2	392.2	809.2	493.1	1,622.2	337.3	821.0	435.8	1,521.8	10.1	90.3
	Q3	474.2	829.7	531.7	1,761.1	305.9	817.1	446.4	1,494.9	14.4	251.8

Bilješka: Administrativni podaci prikupljeni od ministarstva finansija, fondova socijalnog osiguranja svih razina vlasti u FBiH, JP Ceste svih razina vlasti FBiH i JP Autoceste FBiH. Podaci na godišnjoj razini za konsolidirane prihode/rashode uključuju lokalnu razinu vlasti (općine i gradove), JP Ceste svih razina vlasti FBiH i JP Autoceste FBiH, dok ih podaci za tromjesečja zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavom nefinancijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T35: Vladine financije RS - jedinice sektora vlade

u milijardama KM

	Proračun Republike Srpske		Fondovi socijalnog osiguranja		Konsolidirani prihodi		Proračun Republike Srpske		Fondovi socijalnog osiguranja		Konsolidirani rashodi		Neto nabavka nefinancijskih sredstava		Neto suficit/deficit	
2006.	1.211,3	950,2	2.525,6	1.049,1	2.187,5	212,0	126,2									
2007.	1.419,8	1.030,3	2.919,1	1.324,0	2.458,9	433,5	26,7									
2008.	1.547,1	1.348,9	3.264,5	1.602,6	3.003,7	329,4	-68,5									
2009.	1.349,4	1.377,9	3.080,3	1.676,0	3.316,6	310,0	-546,3									
2010.	1.422,8	1.488,1	3.234,6	1.676,3	3.410,6	241,8	-417,7									
2011.	1.656,4	1.573,7	3.685,6	1.628,8	3.372,1	372,6	-59,1									
2012.	1.666,5	1.566,5	3.652,6	1.647,9	3.534,1	307,7	-189,2									
2013.	1.638,4	1.616,9	3.604,4	1.546,7	3.415,1	310,3	-121,0									
2014.	1.778,7	1.683,3	3.769,8	1.749,3	3.652,3	360,5	-243,1									
2015.	1.804,1	1.713,5	3.931,3	1.707,5	3.700,6	235,3	-4,6									
2012.	Q1	360,1	359,6	669,7	338,7	664,7	15,9									
	Q2	415,7	393,9	759,0	391,4	743,6	13,5									
	Q3	428,9	382,3	760,7	370,1	723,5	16,2									
	Q4	461,8	427,1	830,9	547,7	898,3	20,6									
2013.	Q1	346,7	340,1	636,9	317,6	659,6	9,0									
	Q2	419,6	405,7	764,2	352,3	701,4	12,5									
	Q3	419,6	397,5	761,6	390,4	731,2	15,8									
	Q4	452,5	469,3	854,9	486,4	854,2	21,3									
2014.	Q1	454,2	352,3	761,7	336,5	695,9	10,7									
	Q2	402,3	413,9	744,0	405,1	746,7	18,0									
	Q3	440,2	440,3	784,7	478,9	805,6	12,4									
	Q4	481,9	471,9	883,3	528,8	917,6	134,9									
2015.	Q1	435,4	359,7	738,2	352,3	706,6	6,0									
	Q2	449,3	428,6	818,4	397,1	757,9	9,2									
	Q3	484,2	443,5	850,7	446,7	803,0	17,4									
	Q4	435,2	477,4	829,5	511,5	914,3	49,5									
2016.	Q1	574,5	138,4	706,4	537,3	687,6	13,3									
	Q2	658,7	165,1	813,1	179,7	747,5	31,0									
	Q3	633,4	207,3	812,0	604,3	776,2	70,5									

Bilješka: Administrativni podaci prikupljeni od ministarstva financija, fondova socijalnog osiguranja u RS, JP Putevi RS i JP Autoputevi RS. Podaci na godišnjoj razini za konsolidirane prihode/rashode uključuju lokalnu razinu vlasti (općine i gradove), JP Putevi RS i JP Autoputevi RS, dok ih podaci za tromjesečja zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavom nefinancijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T36: Tokovi izravnih inozemnih ulaganja u BiH klasificirani po zemlji inozemnog ulagača

- u milijunima KM -

Godina	Austrija	Nizozemska	Hrvatska	Italija	Njemačka	Rusija	Slovenija	Srbija*	Švicarska	Turska	Ostale zemlje	Ukupno
2006.	235.0	41.2	182.0	41.8	37.2	n/a	115.8	38.8	55.6	47.7	69.6	864.8
2007.	292.5	29.0	160.6	23.2	16.7	332.8	132.9	1,351.1	65.8	-0.6	195.9	2,599.8
2008.	242.9	36.0	103.0	47.7	28.8	339.4	210.3	213.3	40.6	5.8	69.6	1,337.5
2009.	79.6	-16.5	125.2	3.7	-9.1	129.2	58.9	3.4	-122.2	18.0	81.8	351.9
2010.	60.0	47.7	85.1	16.6	34.3	89.1	-22.8	40.5	83.6	46.4	119.2	599.7
2011.	137.6	14.5	32.7	4.7	38.3	140.3	64.5	110.0	-5.9	31.6	130.2	698.6
2012.	133.6	1.6	86.1	28.5	37.7	147.5	-81.1	81.8	8.7	-5.4	161.9	601.1
2013.	8.5	32.7	18.6	22.5	36.9	-82.8	-35.6	104.6	44.0	31.1	226.7	407.1
2014.	178.8	26.3	86.0	24.0	-11.4	195.7	-0.4	19.6	5.9	9.5	246.0	779.9
2015.	36.6	86.8	161.4	30.0	2.3	28.4	19.4	-9.1	-34.8	64.0	91.7	476.7
Sij - Ruj 2016.	19.5	-3.7	32.9	0.3	6.1	3.0	12.6	-4.9	-18.4	8.5	88.9	144.8

Bilješka:

Izravna inozemna ulaganja (tokovi i stanja) kompilirana su u skladu s najnovijim metodologijskim uputama i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) i Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD). Detaljan metodologijski pristup kompilaciji i prezentiranju je predstavljen u MMF-ovom Priručniku za platnu bilancu - šesto izdanje i OECD-ovom Okvirnom konceptu definicije izravnih inozemnih ulaganja - četvrto izdanje. Razlike koje su posljedica primjene nove u odnosu na prethodno korištenu metodologiju se ogledaju u sljedećem:

- tretiranje međukompanijskih zajmova i ostalih obveza za financijske posrednike (transakcije iz ove kategorije, ostali kapital - povlačenja i otplate ove vrste zajmova - su isključene iz izravnih investicija, dok se u platnoj bilanci sada uključuju u kategoriju Ostalih investicija)
- evidentiranje dividendi (dividende se knjiže za razdoblje u kojem su isplaćene, a ne za razdoblje u kojem su zaradene kako je bilo po prethodnoj metodologiji)
- ulaganja sestrinskih poduzeća su uključena u izravna ulaganja u kategoriji ostalog kapitala, a dok se u platnoj bilanci sada isključuju iz kategorije Ostalih investicija. (Sestrinska poduzeća su poduzeća iz različitih ekonomija s istim izravnim inozemnim ulagačem uglavnom iz treće ekonomije ili ekonomije sestrinskog poduzeća).

U skladu s ovim metodologijskim izmjenama su revidirani podaci i za razdoblje 2004-2009.

* Od 2007. podaci se odnose na Srbiju, a do 2007. podaci su uključivali Srbiju.

"n/a" u ovoj djelatnosti/zemlji manje je od tri poduzeća s izravnim ulaganjem, te u skladu sa statističkim standardima misno u mogućnosti prikazati iznose ulaganja.

T37: Tokovi izravnih inozemnih ulaganja u BiH prema NACE Rev2 klasifikaciji djelatnosti

- u milijunima KM -

Godina	Proizvodnja prehrambenih proizvoda	Proizvodnja drveta i proizvoda od drveta i plina, osim namještaja, proizvoda od predmeta od slane i pliniranih materijala	Proizvodnja koks, drveta, nafte i nuklearnog goriva	Proizvodnja kemijskih proizvoda	Proizvodnja ostalih proizvoda od nemetalnih minerala	Proizvodnja baznih metala	Proizvodnja motornih vozila, poljoprivredna i poljoprivredna	Trgovina na veliko i posredovanje u trgovini, osim trgovine motornim vozilima i motornim vozilima i motorkotaka	Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motorkotaka, popravak predmeta za osobnu uporabu i kućanstvo	Posla i telekomunikacije	Financijsko posredovanje, osim osiguranja i mirovinskih fondova	Poslovanje nekretnostima	Ostale djelatnosti	Ukupno
2011.	32.2	12.5	43.6	12.2	-7.3	-24.0	-5.2	125.3	63.8	10.8	165.4	78.7	190.6	698.6
2012.	-5.9	-0.1	2.6	18.7	5.4	-26.0	7.0	144.8	40.2	6.4	130.2	12.1	267.7	601.1
2013.	-4.0	2.2	-101.1	26.5	13.9	4.0	5.0	-44.4	73.7	45.1	138.5	19.7	226.9	-407.1
2014.	-19.5	-5.2	180.8	2.9	-24.9	36.2	-59.4	60.6	35.2	6.7	149.8	184.7	232.1	779.9
2015.	5.2	-0.2	24.0	36.2	-4.8	-53.3	6.7	47.3	-27.5	56.8	161.4	48.2	156.6	476.7
Svi-Ruj 2016.	-3.0	1.1	2.6	15.0	-10.7	-18.7	-0.8	21.9	4.5	7.4	77.4	-64.3	112.3	144.8

Bilješke:

Tokovi izravnih inozemnih ulaganja u BiH prema NACE i Rev 1 klasifikacije djelatnosti za razdoblje 2004-2012 možete naći na web stranici:

Izravna inozemna ulaganja (tokovi i stanja) kompirirani su u skladu s najnovijim metodološkim uputama i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda i Organizacije za ekonomiku suradnju i razvoj. Detaljan metodološki pristup kompilaciji i prerađivanju je priložen u Priručniku za platno bilanca - šesto izdanje i OECD-ovom Okvirnom konceptu definicije izravnih inozemnih ulaganja - četvrto izdanje. Razlike koje su posljedica primjene nise u odnosu na prethodno korištena metodologija se ogledaju u slijedećem:

- tretiranje međukompanjskih zajmova i ostalih obveza za financijske posrednike (u anksije iz ove kategorije, ostali kapital - povlačenja i isplate ove vrste zapneva - su uključene iz izravnih investicija, dok se u platnoj bilanci sada uključuju u kategoriju Ostalih investicija)

- evidentiranje dividendi (dividende se knjiže za razdoblje u kojem su isplaćene, a ne za razdoblje u kojem su zarađene kako je bilo po prethodnoj metodologiji)

- ulaganja sestrinskih poduzeća su uključena u izravna ulaganja u kategoriji ostalog kapitala, a dok se u platnoj bilanci sada uključuju u kategorije Ostalih investicija (Sestrinska poduzeća su poduzeća iz različitih ekonomija s istim izravnim inozemnim ulagajem uglavnom iz treće ekonomije ili ekonomije sestrinskog poduzeća)

U skladu s ovim metodološkim izmjenama su revidirani podaci i za razdoblje 2004-2009

T38: Međunarodna investicijska pozicija (MIP)

Godina	Neto MIP	SREDSTVA													Rezervna aktiva
		Ukupna sredstva	Izravna ulaganja		Portfeljna ulaganja	Financijski derivativi	Ostala ulaganja								
			Ukupno	Vlasnički kapital i dionice investicijskih fondova			Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	6	7	8	9=10+11+12+13	10	11	12	
2=3+15	3=4+7+8+9+14	4=5+6	5	6	7	8	9=10+11+12+13	10	11	12	13	14			
2006.	-5,336.1	9,635.3	79.3	166.2	28.8	0.0	3,881.4	3,225.8	130.2	461.9	63.4	5,479.5			
2007.	-6,096.6	12,465.2	110.5	230.1	16.3	0.0	5,382.0	4,374.1	194.3	749.8	63.8	6,726.3			
2008.	-9,834.4	12,377.4	126.0	272.9	40.7	0.0	5,614.3	4,219.4	171.2	1,164.9	58.7	6,323.5			
2009.	-12,118.5	12,071.9	124.0	142.1	315.2	0.0	5,250.7	3,755.0	163.1	1,277.0	55.6	6,239.9			
2010.	-12,950.1	11,821.4	233.6	194.9	451.0	0.0	4,456.4	3,145.1	173.3	1,076.4	61.7	6,485.5			
2011.	-13,886.3	11,565.1	250.6	166.5	440.5	0.0	4,256.1	2,968.1	69.5	1,154.1	64.4	6,451.4			
2012.	-14,651.6	11,658.0	297.3	262.8	469.2	0.0	4,092.3	2,760.0	74.2	1,177.3	80.9	6,536.4			
2013.	-14,815.2	12,772.8	275.0	404.0	538.6	0.0	4,459.0	2,997.8	117.6	1,181.3	162.4	7,096.1			
2014.	-15,137.1	13,341.7	282.4	407.6	586.4	0.0	4,211.9	2,761.3	92.7	1,200.6	157.3	7,853.4			
2015.	-15,281.2	13,826.9	325.6	447.1	657.4	0.1	3,762.6	2,553.7	35.5	1,025.8	147.6	8,634.1			

Bilješka: Međunarodna investicijska pozicija za BiH kompilirana je sukladno najnovijoj metodologiji Međunarodnog monetarnog fonda za kompilaciju statistike platne bilance i međunarodne investicijske pozicije, šesto izdanje (BPM6).

Pored redovne revizije podataka, koja podrazumijeva reviziju dvije prethodne godine, revidirani su i podaci za ostale periode. Revizija je urađena u skladu sa najnovijim revizijama podataka Monetarne statistike, Statistike direktnih investicija, kao i u skladu sa najnovijim revizijama podataka za strani aktivni vladinog sektora.

T38: Međunarodna investicijska pozicija (MIP)

- u milijunima KM -

OBVEZE											
Ukupne obveze	Izravna ulaganja			Portfeljna ulaganja u BII		Financijski derivativi	Ostala ulaganja				
	Ukupno	Vlasnički kapital i dionice investicijskih fondova		Zaduženje (razni dužnički instrumenti)		Ukupno	Valuta i depoziti	Zajmovi	Trgovinska krediti i avansi	Ostale obveze	
15=16+19+20+21	16=17+18	17	18	19	20	21=22+23+24+25	22	23	24	25	
14,971.4	4,911.2	4,217.5	693.7	251.5	0.0	9,808.7	2,136.1	6,669.7	769.2	233.7	
18,561.8	7,380.4	6,484.5	895.9	310.0	0.0	10,871.5	2,673.5	7,176.0	823.0	198.9	
22,211.7	8,817.2	7,289.8	1,527.4	408.9	0.0	12,985.6	3,387.1	8,304.8	1,101.0	192.8	
24,190.4	9,512.6	7,467.5	2,045.2	835.5	0.0	13,842.2	3,226.8	8,509.7	1,564.9	540.7	
24,771.5	9,963.1	7,473.3	2,489.8	787.1	0.0	14,021.2	2,618.6	8,944.4	1,968.6	489.7	
25,451.3	10,883.7	7,885.6	2,998.1	726.8	0.0	13,840.9	2,135.8	9,126.2	2,093.1	485.8	
26,309.6	11,323.7	8,006.0	3,317.6	702.9	0.0	14,283.0	2,052.9	9,574.6	2,178.8	476.8	
27,588.0	11,783.2	8,408.4	3,374.8	548.8	0.0	15,256.0	1,934.3	10,571.4	2,230.4	519.9	
28,478.8	11,790.1	7,976.5	3,813.6	481.1	0.0	16,207.6	1,653.5	11,756.3	2,283.5	514.3	
29,108.0	12,400.0	8,991.7	3,408.3	353.4	0.0	16,354.6	1,595.3	12,108.1	2,118.1	533.1	

Bilješka: Međunarodna investicijska pozicija za BII1 kompilirana je sukladno najnovijoj metodologiji Međunarodnog monetarnog fonda za kompilaciju statistike platne bilance i međunarodne investicijske pozicije, često izdanje (BPM6).

Pored redovne revizije podataka, koja podrazumijeva reviziju dvije prethodne godine, revidirani su i podaci za ostale periode. Revizija je urađena u skladu sa najnovijim revizijama podataka Monitorne stanice. Statistike direktnih investicija, kao i u skladu sa najnovijim revizijama podataka za stranu aktivu vladinog sektora.

T39: Realni i nominalni efektivni tečaj KM

Godina	Mjesec	NEER	REER
2006.		96.92	101.23
2007.		96.37	98.45
2008.		96.36	100.02
2009.		100.38	100.94
2010.		99.98	100.00
2011.		100.86	100.39
2012.		101.57	99.58
2013.		102.76	97.84
2014.		104.97	97.74
2015.		105.38	96.16
2016.		107.02	95.90
2016.	01.	107.38	97.71
	02.	107.79	97.75
	03.	106.99	96.56
	04.	106.80	96.01
	05.	107.06	96.09
	06.	106.95	95.61
	07.	106.82	95.28
	08.	106.99	95.08
	09.	106.96	94.92
	10.	106.73	95.17
	11.	106.95	95.50
	12.	106.85	95.15

Napomena:

Zbog promjene pondera za razdoblje 2014. 2015. i 2016. revidirani su i podaci za NEER i REER od siječnja 2014. godine do prosinca 2016. godine.

Kraće metodološke napomene izračuna NEER-a i REER-a su sljedeće:

Prilikom izračuna NEER-a ponder se računa u odnosu na ukupnu trgovinu za tri uzastopne godine (počevši od 2005. 2006. i 2007. – koristi se ponder koji se dobije iz vrijednosti zbroja ukupne trgovine od 2005 – 2007; za 2008. 2009. i 2010. godinu vrijednost zbroja ukupne trgovine od 2008 – 2010, za godine 2011. 2012. i 2013. se računa koristeći vrijednosti 2011 – 2013, i za 2014. 2015. i 2016. godinu vrijednost zbroja ukupne trgovine od 2014 – 2016).

Također, po datoj metodologiji koristi se tečaj koji izražava koliki broj jedinica inozemne valute odgovara jednom KM-u.

Za izračun REER-a, pored NEER-a koristi se i indeks potrošačkih cijena – CPI. CPI indeks je inverzno postavljen i formiran je na osnovi dvadeset trgovinskih partnera (Austrija, Češka, Francuska, Njemačka, Mađarska, Italija, Litvanija, Holandija, Poljska, Slovenija, Hrvatska, Kina, Velika Britanija, BJR Makedonija, Rumunija, Ruska Federacija, SAD, Srbija i CG – od 2007. posmatra se samo Srbija, Švicarska i Turska).

U skladu sa prethodno navedenim porast indeksa predstavlja aprecijaciju tečaja, dok pad indeksa predstavlja deprecijaciju tečaja.

Detaljna metodološka objašnjenja za kompilaciju i izračun NEER i REER indeksa su dostupna na web stranici CBBiH.

T40: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka

	Gotovina izvan banaka	Povećanje optjecaja u odnosu na prethodnu godinu	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Novac u komercijalnim bankama
1998.	162,495,839	-	167,458,839	4,963,000
1999.	515,275,238	217.1%	538,356,238	23,081,000
2000.	651,725,615	26.5%	695,887,615	44,162,000
2001.	1,673,877,219	156.8%	1,805,962,219	132,085,000
2002.	1,736,502,940	3.7%	1,870,782,940	134,280,000
2003.	1,601,303,246	-7.8%	1,721,858,246	120,555,000
2004.	1,670,551,255	4.3%	1,817,427,255	146,876,000
2005.	1,729,125,940	3.5%	1,907,182,940	178,057,000
2006.	1,978,348,296	14.4%	2,154,234,164	175,885,868
2007.	2,185,269,011	10.5%	2,439,709,153	254,440,142
2008.	2,302,419,302	5.4%	2,552,431,902	250,012,600
2009.	2,009,480,115	-12.7%	2,267,734,115	258,254,000
2010.	2,210,776,535	10.0%	2,497,501,445	286,724,910
2011.	2,366,423,508	7.0%	2,645,055,508	278,632,000
2012.	2,414,305,841	2.0%	2,747,511,841	333,206,000
2013.	2,542,280,088	5.3%	2,909,858,088	367,578,000
2014.	2,813,991,379	10.7%	3,210,508,379	396,517,000
2015.	3,053,556,129	8.5%	3,499,468,129	445,912,000
2016.	3,401,352,492	1139.0%	4,066,804,492	665,452,000